

Gherasim GHIDIRIM

**”Unirea” și evenimentele anului 1918
din Republica Moldovenească
în documentele
Siguranței și Armatei Române**

Chișinău, 2018

CZU 94(478+94(498)

G 49

*Sincere mulțumiri unor albinuțe harnice și cu suflet mare
– dnei Antonina V., colonel de poliție, domnișoarelor Irina
Coșara și Tatiana Nesterenco pentru străduințele depuse la
realizarea tehnică a prezentei ediții.*

Autorul.

Ghidirim, Gherasim.

"Unirea" și evenimentele anului 1918 din Republica Moldova în
documentele Siguranței și Armatei Române / Gherasim Ghidirim. – Chișinău :
Universul, 2018. – 236 p. Com. 3560

1000 ex.

ISBN 978-9975-47-170-1.

94(478)+94(498)

G 49

Cuvînt înainte

Prin prezenta ediție punem la dispoziția cititorilor o culegere de documente desecretizate ce țin de activitățile serviciilor speciale (Siguranța) și, în parte, ale poliției și forțelor armate ocupaționiste ale României regale la 1918 în teritoriul Republicii Democratice Moldovenești. Din întreaga perioadă de ocupație (1918 – 1940) ne-am oprit la anul 1918 pentru că anume evenimentele acelui an, cu urmări deosebite în istoria poporului moldovenesc, prilejuiesc, iata de acum un secol, cele mai aprinse și contradictorii discuții, fiind, totodată, obiectul a tot felul de mitizări, falsificări închipuite și neînchipuite.

În alegerea documentelor de arhivă pentru publicare n-am avut intenția (deși ar fi fost firesc acest lucru) să elucidăm în exclusivitate numai activitățile cu caracter represiv ale Siguranței. Dimpotrivă. Cu excepția unor accente în acest sens din articolul dedicat special organelor Siguranței, am avut o deosebită predilecție pentru informațiile ce reflectă starea de spirit a populației băștinașe cu privire la regimul de ocupație și fața de așa-numita unire. Nu ascundem că acesta a fost scopul principal, deoarece după părerea noastră, a răspunde la întrebarea ce atitudine au avut masele largi ale populației moldovene din stînga Prutului față de “unire” înseamnă a pune punctul pe “i” în discuțiile privind problema de bază în evaluarea evenimentelor anului 1918 din țara noastră. Și anume: ce a fost într-adevăr în acel an: o unire de bună voie sau o siluire a voinței poporului, o alipire cu forța militară a “Basarabiei” la România?

Cititorul va găsi în această carte și unele documente ce reflectă detalii – la prima vedere, neînsemnate – din cadrul istoric al anului 1918, însă care cu ușurință ne introduc în atmosfera vremii, ne fac să înțelegem mai bine unele elemente de bază, caracteristice vieții social-politice din teritoriul moldovenesc după intervenția aici a trupelor armate românești. Și aceste detalii, credem, pot fi de folos cercetătorilor în calitate de fragmente autentice din mozaicul vremii, ascunse de ochii lumii, dar care sînt foarte oportune în munca minuțioasă pentru restabilirea, pătetică cu pătetică, a tabloului unei realități din trecutul nostru, deformat cu atîta rea-voință de către savanții de peste Prut.

Prezenta culegere poate stîrni interes și din partea unui cerc larg de cititori, în special, a tineretului studios, care vor dori să-și completeze cunoștințele cu niște amănunte din realitățile anului 1918, necunoscute sau slab luminate în literatura istorică. Se vor găsi, poate și dintre acei care vor neglija însemnătatea documentelor serviciilor secrete în elucidarea situației din Basarabia în acea perioadă.

Ca lucrător operativ chiar insist în părerea că informația organelor de securitate au un înalt grad de credibilitate, pentru că e o obligațiune de serviciu a acestora de a prezenta conducerii de vîrf a statului numai date veridice și comprobante. Astfel călăii de la Siguranța română pe tărîmul informațional sînt oameni mai curați la obraz față de adevărul istoric decît unii farisei cu înalte titluri științifice de la Academia Română (și nu numai!).

Ce-i drept, multe documente, după cum vom putea observa, poartă și ele pecetea zombajului ideologic panromânesc. Dar de acest păcat n-au scăpat nici îngerii în țara vecină. De pildă, locuitorii țării noastre care se împotriveau ocupanților, toți laolaltă erau numiți de agentura securistă

„bolșevici”, „străini de neam”, „jidani”, indiferent de naționalitatea acestora și de faptul de erau bolșevici ori nu. Îndoctrinarea ideologică a lucrătorilor Siguranței e vădită în tâlcuirea faptelor și evenimentelor, însă nu și în oglindirea (fixarea) corectă a celor văzute și auzite. Cititorul poate ușor descoji pelița zombajului ideologic de conținutul factologic al documentelor care nu poate stârni îndoieli.

Încurajat de interesul pe care l-au manifestat față de aceste documente unii cercetători științifici, inclusiv din partea colectivului de savanți ai Asociației Istoricilor și Politologilor „Pro Moldova”, autori ai Istoriei Moldovei în trei volume (Chișinău, 2016), precum și al creatorilor filmului documentaristic „Basarabia 1918”, am socotit de cuviință a scoate la lumina zilei prezenta publicație, deoarece edițiile anterioare, apărute cu un tiraj limitat s-au epuizat fără urmă.

Față de publicațiile de mai înainte, inclusiv și cele semnate cu alte pseudonime ale autorului: Victor Stratan și Alexandru Gorun „*Moș Ion Roată, Siguranța și „unirea”*” (anul 2003) și Gherasim Ghidirim „*Descântec de farmecul minciunii*” (2011), prezenta culegere conține un număr însemnat de noi documente, precum și noi aspecte de analiză ale acestora.

Menționăm că la 1918 documentația în organele Siguranței se perfecta mai mult sub formă de manuscris, adică era scrisă de mână. Din cauza perioadei îndelungate de păstrare, unele varietăți de cerneală folosită pentru îndeplinirea documentelor s-au decolorat simțitor. Mai adăugăm la aceasta și caligrafia proastă a unor executori de manuscrite. Regretăm că din aceste cauze, o bună parte de documente nu și-au găsit loc în ediție. Chiar și în cele prezentate, pe alocuri, cu toate străduințele noastre, unele cuvinte și fraze au rămas nedescifrate. Omiterea lor în contextul documentelor este indicată prin semne de suspensie luate în paranteză [...]. În toate celelalte cazuri punctele de suspensie înseamnă că din documentul citat, care conține mai multe informații, s-au extras numai alineatele ce corespund temei abordate sau că un document a fost redus de noi, prescurtându-l de momente neesențiale în scopul de a concentra atenția cititorului asupra esenței informației și din considerente de economisire a spațiului.

Mizînd mult pe gradul evoluat de informare a cititorului modern, o parte din documente sînt expuse spre judecata lui fără a fi însoțite de lămuriri din partea noastră.

Cititorul poate observa incorectitudini vădite în numele de familii și denumiri de localități în documentele citate. Am socotit că nu sîntem în drept a le corecta, lăsîndu-le neschimbate ca în varianta de pe original. La fel am procedat și cu ortografia textelor.

Documentele incluse în ediție reflectă doar parțial tabloul situației operative din teritoriul republicii la 1918, deoarece se referă la activitatea și zonele de patronaj operativ ale Centrului de Siguranță Chișinău și, în parte, ale Centrului de Informațiuni Bender, subordonat CSK. Celelalte centre raportau informațiile culese nemijlocit organelor securiste superioare, fără a le aduce la cunoștință siguranței chișinăuiene. Autorul s-a străduit în măsura posibilității să completeze acest gol, folosind unele materiale, inclusiv și din afara surselor securiste, pentru a elucida, măcar parțial, situația și în alte regiuni ale țării.

Gherasim Ghidirim,
colonel (r) de securitate a statului

1. Situația geopolitică în ajunul invaziei trupelor române în Basarabia.

(Noțiuni generale)

Început de ianuarie anul 1918... Pe continentul european încă bîntuia primul război mondial. Un război imperialist banditesc, nedrept din ambele părți ale frontului, cauzat în egală măsură atît de contradicțiile aflate la paroxism dintre țările implicate în acel măcel continental, cît și de ambițiile imperiale ale puterilor mari de a croi harta Europei după placul lor.

României regale, țară mică, nu-i lipseau însă nici ei năravurile celor mari. Demult era ghiontită de niște dorințe năstrușnice de a-și slobozi nițel bîrnețul la bată ca să pară în fața lumii mai dolofană, mai zdravănă, mai dodoloață. Visa să îmbrace pe trup o rochiță nouă, cu poalele lărgite pînă spre nord de Carpați și peste Prut, spre apele Nistrului care și pe atunci erau cele mai curate în Europa. Pentru această primenire de veșmînt „țara-mumă” se pregătise cu sîrg și din timp. Ideologii dîmbovițeni, decenii la rînd, s-au trudit din gros ca din viitoarele acaparări de noi teritorii să facă o icoană a națiunii române. Sloganul „unire” cu calificativele „visul de aur”, „idealul național”, „năzuințele de veacuri ale românilor de pretutindeni”, prin care, negreșit, se subînțelege expansiunea teritorială a României, au fost bătute cu scoabe de căpriori în istoriografia românească și în conștiința fiecărui român, de la mic la mare. Cu timpul, aceste voroave s-au dizolvat în hemoglobina neamului românesc și astăzi nimeni nu-și mai închipuie un român căruia i-ar lipsi această substanță ereditară ce se transmite de la o generație la alta.

Deși la început de război România își declarase neutralitatea, se agitase nespus de mult privind cum lupii imperiali, participanți la măcel, rup pentru sine hălci zdravene din teritoriile străine, iar ea, cu neutralitatea, risca să rămînă după război fără vreo bucățică de pomană și cu „idealul național” spulberat în cele patru vînturi...

Oligarhia politică românească timp de doi ani la rînd de la începutul războiului a tot ezitat, fiind frămîntată de un singur gînd: să intre sau să nu intre în război? Declarîndu-și neutralitatea, se gîndea însă numai la război. Pe o balanță închipuită cîntărea cîștigul și pierderile pe care le putea avea de pe urma lui. Vrăbiuțele gîndurilor ei visau numai mălai. Imaginea unei României „întregite”, cu munții și marea, o exaltau pînă la nebunie. Transilvania putea fi cîștigul. De acum i-o promisese negociatorii politici din Antanta. De Basarabia nu se vorbea. Era un gînd secret. Turmentată de nebunia plăcerii, la pierderi se gîndea mai puțin. Numai din cînd în cînd o năpădeau niște fiori de gheață, închipuindu-și războiul cu toate mizeriile lui și faptul că, în caz de înfrîngere, pierdea totul: și imaginatul cîștig, și țara cu numele ei.

Dar cine nu riscă nu cîștigă. Această zicală era foarte frecventă în paginile ziarelor partidelor politice care se plodiseră în societatea românească de atunci ca buruienile pe loc neprășit după ploaie. Carul politic românesc era zgîlțit satanic de multitudinea de partide și partidute și tras în toate direcțiile ca în fabula lui Ivan Krîlov „Lebăda, Racul și Știuca”. Partidele politice majoritare s-au divizat în „germanofili” și „antantiști”, care trăgeau țara între dînșii – unii la blocul Puterilor

Centrale (Germania, Austro – Ungaria, Turcia, Bulgaria ș.a.), alții – la Antanta (Franța, Anglia, Rusia, Italia). Aceștia erau „războinicii”. Instabilitatea politică provocase și urmări anapoda, România pe timp de război avînd și două guverne – unul din germanofili, rămas la București, sub ocupația armatei germane, iar altul, aliat al Antantei, se evacuase la Iași. Un curent puternic printre partidele de guvernămînt l-au constituit „pacifiștii” care, pentru o anumită perioadă, au reușit să mențină țara pe poziții de neutralitate. Reprezentanții celui de-al patrulea curent, în stilul tradițional, curat românesc, propuneau să se aștepte cu răbdare pînă cînd se va însenina situația și se va stabili învingătorul. Numai atunci, spuneau ei, România trebuie să intre în război de partea blocului biruitor ca să culeagă împreună cu el lauri de victorie.

Situația instabilă internă, plină de contradicții, a influențat în mod direct politica externă a României regale, care în presa socialistă a vremii era caracterizată ca politică „fără bază, fără cîrmă, fără direcție, superficială, șovăitoare și plină de contradicții” (Constantin Dobrogeanu - Gherea).

De bună seamă, în jur pîlpîiau flăcările unui război de proporții neînchipuite pînă atunci, iar elita politică românească juca „tănănică”, făcînd mișcări spectaculoase din șolduri, ațîțitoare de anumite pofte, ba înspre Puterile Centrale, ba înspre Antanta, uitîndu-se pieziș și iscoditor la prețul pe care i-l propunea un bloc militar sau altul. Continua să încheie tratate internaționale pe care, dacă le-ar fi respectat, trebuia să intre în război deodată de partea ambelor lagăre opuse.

România avea un tratat secret cu Germania și altul de alianță cu Austro-Ungaria. La 17 iulie 1914 reprezentanții Antantei au adus la cunoștința guvernului român acordul lor de a susține pretențiile României asupra Transilvaniei, care făcea parte din teritoriul Ungariei, în schimbul participării României la război împotriva Puterilor Centrale. Propunerea Antantei le-a venit diriguitorilor români ca balsamul la rană. De emoție ei au uitat de nemți, de austrieci și de tratatele anterioare încheiate cu aceștia.

Informația despre propunerile Antantei a fost captată imediat de serviciile secrete ale Germaniei și chiar a doua zi, la 18 iulie 1914, dezdedimează pe nepusă masă, ambasadorul german la București se afla de acum în cabinetul ministrului de externe român, transmițîndu-i Mesajul împăratului Germaniei Wilhelm al II-lea către regele României Carol I prin care se cerea îndeplinirea de către România a obligațiilor sale față de Puterile Centrale, conform acordurilor încheiate.

La 18 octombrie 1914 România încheie o convenție secretă cu Rusia („Acordul Sazonov – Diamandi”), conform căreia promite Rusiei neutralitate amicală în schimbul recunoașterii din partea guvernului rus a pretențiilor României asupra Transilvaniei.

Războiul scăpătase după amiaza lui, iar românii continuau tîrgul.

A mai urmat o îndelungată pauză de șovăieli și așteptări și, în cele din urmă, la 14 august 1916 România intră în război de partea Antantei cu condiția, după cum am mai pomenit mai sus, alipirii Transilvaniei la statul român (cocoșîrcul comercializat se afla încă sus în ceruri).

A fost, de fapt, un pas foarte riscant pentru o țară slăbănoagă ca România, aflată geografic chiar în epicentrul pojarului și fiind strînsă ca în clește de imperiile inamice – Germania și Austro-Ungaria. În plus, potențialul economic și militar, ca și resursele țării îi permiteau României să ducă acest război pe umerii săi firavi nu mai mult de 3-4 luni. Un război îndelungat pentru ea ar fi însemnat o catastrofă totală.

Pericolul nu s-a lăsat mult așteptat. Nu trecuseră nici două săptămîni după intrarea României în război, cînd o bună parte din armata ei a fost mototolită de trupele germane, superioare numeric și în iscusință militară. La Turtucaia oștile române au suferit o înfrîngere grea (multe mii de morți și 25 de mii de prizonieri făcuți de inamic). Spre sfîrșitul lui noiembrie 1916 armatele Puterilor Centrale ocupă orașul București. A urmat retragerea generală a armatei, a regelui, parlamentului și a guvernului, precum și a unei părți a populației românești în Moldova din dreapta Prutului (centrul Iași). Întreaga Românie încăpuse în cele patru județe moldovenești. Inamicul se oprise cu frontul

pe râul Siret. Încă o lovitură a „spărgătorului de fronturi”, a comandantului armatei germano – bulgare, feldmareșalului Mackensen, ar fi însemnat pentru România sfârșitul lumii. Puterile Centrale de-acum pregăteau parastasul de veșnică pomenire pentru „marisima” țară românească.

La 13 martie 1917 cancelarul Germaniei Bethmann-Holweg și ministrul de externe al Austro-Ungariei Ottocar Czernin semnează Documentul de la Viena, în care se prevedea că, în caz de victorie, Austro-Ungariei îi revenea întreg teritoriul României. Dispariția României de pe harta Europei – acesta putea fi prețul plătit de către oligarhia politică bucureșteană pentru „idealul național” și „visul de aur” al românilor de pretutindeni...

Afita timp cât Rusia era mare și tare, România nu putea nici visa la o Basarabie anexată la „țara – mumă”. Dar iată, de la o vreme, un vîntișor cu noroc începe să bată pentru români tocmai din partea locului în care erau îngropate toate speranțele lor în privința Basarabiei.

Revoluția din Petrograd a scos Rusia din război. A fost o pierdere grea și un nenoroc pentru aliații din Antanta, însă nu și pentru România. Așa a fost scris în zodia românilor (sau așa li-i feleșagul) că unde pierd aliații lor, ei neapărat trebuie să câștige...

Pojarul revoluției proletare mocnea cu jăratecul ei dogoritor, gata să izbucnească în flăcări și în multe țări europene.

Groaza în fața unei escaladări a revoluției pe continent pentru guvernele țărilor europene din ambele lagăre de război era mai puternică chiar decît amenințările adversarilor pe cîmpurile de luptă. Angajamentul României de a curma mișcarea bolșevistă din „Basarabia” și a crea un „cordon sanitar” pe Nistru contra sovietelor suna alintător ca un cîntec de leagăn în urechile multor ocîrmuitori apuseni, înglodați cu deznădejde în mocirla războiului. Unii în mod tacit, alții fățiș au blagoslovit intervenția armatelor române contra Republicii Democratice Moldovenești.

Guvernanții români au rîs în mîneacă și, văzîndu-se cu mîinile dezlegate pe plan extern (vocea Rusiei Sovietice în Antanta de acum nu mai conta), au dat ordin armatei să treacă Prutul. Ei au apreciat că în această aventură militară nu va fi nevoie de cine știe ce eforturi și sacrificii.

Republica Moldovenească, declarîndu-și autonomia în componența Federației Ruse, de fapt, devenise o țară singură și izolată. Era blocată teritorial de Ucraina, care către acea vreme se proclamase stat independent. Guvernul ucrainean (Rada) promova o politică dușmănoasă față de Rusia Sovietică, avînd și el pretenții teritoriale către țara noastră. Puterea sovietică aflată într-o încheștare pe viață și pe moarte cu armatele albgardiste, în acea etapă, nu-și putea permite luxul de a-și continua rolul său de „mătușcă”, pe care îl avea Rusia țaristă în periferiile naționale – din lipsă de forță, mai întîi, apoi și din cauza că păsăruicele naționale, odată scăpate din cușca regimului țarist prin declararea de către guvernul sovietic a dreptului lor la autodeterminare, zburaseră care și încotro.

Deci statul moldovenesc, abia ieșit de sub jugul țarist, neîntărit încă și nefiind ajutat de nimeni din vecinii săi, devenea o pradă de vînat foarte ușoară pentru România. Românilor numai asta le-a trebuit...

Radu Vasile, fost prim-ministru al României, dotat, după cum se vede, cu mult spirit de observație, a spus: „*Românul ca și orice ființă slabă și complexată, aruncă cu piatra numai în acei oameni din partea cărora știe că nu se poate aștepta la presiuni...*”

Momentul era potrivit. Și românii n-au ratat șansa să arunce cu pietriul în moldoveni..

2. Mai întâi... o lovitură de cuțit din spate

Ideea anexării Basarabiei nu le venise diriguitorilor români peste noapte. Poftele anxio-niste îi zgîrâia la rînză încă de la nașterea României. Însă acțiuni mai deslușite în această direcție întreprind după răsturnarea regimului țarist în Rusia – în perioada guvernării lui Kerenski, dar mai cu samă, după Revoluția din Octombrie, când Rusia Sovietică ieșise din război și părăsise blocul Antantei.

Decretul, adoptat de noul guvern sovietic de la Petrograd despre dreptul națiunilor la auto-determinare, stîrnise un val puternic al mișcării revoluționare în rîndurile popoarelor din periferiile naționale ale Rusiei. Rupînd lanțurile țarismului, ele pornise o luptă îndîrjită pentru drepturile sociale și naționale, pentru autonomie și independență statală.

Decretul leninist parcă i-a dat cu nașafîr la nas clasei politice dîmbovițene, veșnic scuturată ca de friguri de bolesnița expansionismului și grandomaniei. Reacția a fost atît de promptă și bruscă, încît se crează impresia că slobozenia popoarelor de sub regimul țarist le-a trebuit mai mult românilor, decît nouă, moldovenilor.

Nu exagerăm nimic aici. Chiar o analiză superficială a faptelor, vazute cu ochiul neînarmat, ne sugerează categoric o singură concluzie: în aceste momente istorice (cînd e vorba de independența de Rusia) intensitatea și obrăznicia activității serviciilor secrete ale României în țara noastră ating cote apogeice.

Așa a fost la 1917 – 18, așa s-a întîmplat și în anii 90 ai veacului trecut.

Pe parcursul anului 1917 diriguitorii statului român, prin intermediul serviciilor secrete, au lucrat cu înfrigurare întru realizarea unui plan complex de măsuri diversioniste în scopul de a cuceri Basarabia din interior cu ajutorul unei coloane a 5-a de partizani români, care, cum pribluiau ei, în scurt timp putea fi creată în teritoriul republicii noastre. Osia principală a acestui plan o constituia, pe de o parte, infiltrarea în teritoriul moldovenesc a agenților coordonatori și a agenturii de influență ideologică (învățători, jurnaliști, preoți), iar pe de alta – concentrarea aici în calitate de carne de tun a unui număr mare de prizonieri de război, cetățeni ai Austro – Ungariei, români de naționalitate, capturați pe front de armata rusă și deținuți în cîteva lagăre din Rusia (în Siberia și la Darnița, lîngă Kiev).

„1917, aprilie 3. Guvernul Rusiei aprobă ca 30 000 de prizonieri de origine română din armata austro-ungară să se constituie într-un corp de voluntari pentru a lupta alături de armata română.”

(Istoria României în date, București 1972, p. 304)

Pentru a discuta punerea în practică a acestui acord, la începutul lui aprilie 1917 Octavian Goga, pe atunci ministru de interne și totodată șef superior al serviciilor secrete (Siguranța) ale României, întreprinde o călătorie la Petrograd. În drum spre capitala Rusiei se oprește la Chișinău, motivînd oprirea sa aici cu rezolvarea unor probleme familiale (evacuarea din România a familiei sale). În realitate însă, scopul principal al vizitei ministrului român la Chișinău a fost întrevederile sale cu spionul român Onisifor Ghibu, introdus în localitate cu vreo două săptămîni mai înainte.

Octavian Goga s-a informat de la agentul său despre situația de ultima oră din Basarabia. Un interes deosebit preasecuristul scriitor l-a manifestat pentru informația acumulată de O.Ghibu cu privire la liderii mișcării naționale din localitate, în special, despre Pan(tilimon) Halippa, în anturajul căruia fusese infiltrat. A urmat și o întâlnire în trei: Goga, Ghibu și Halippa...

Apoi, cei doi securiști, între patru ochi, au mai discutat câte ceva. Aceste „câte ceva” spionul Onisifor Ghibu în amintirile sale le-a lăsat tănuite după cadru...

După întâlnirea misterioasă a șefului Siguranței cu agentul său la Chișinău, de la o vreme, în capitala Basarabiei sistematic își fac apariția niște arătării sub formă de coloane de ardeleni (transilvăneni) care, în loc să-și caute de drum spre frontul transilvănean, mășăluiesc victorios pe străzile Chișinăului cu cîntece: „Deșteaptă-te, române!”, „Pe-al nostru steag e scris unire!” ș.a.m.d.

Merită a fi menționat faptul că pentru lucru de agitație în rîndurile plenicilor din lagărul de la Darnița au fost trimiși cîțiva agenți de influență ai serviciilor speciale românești care au desfășurat o largă activitate cu caracter naționalist–unionist și în rîndurile tinerilor basarabeni, aflați în mare număr la studii în instituțiile de învățămînt în capitala Ucrainei. De aceea, nu e întîmplător faptul că primele comitete de „români basarabeni”, adunări și declarații unioniste au avut loc la Kiev, nu în Basarabia.

În acelaș timp, dintre românii transilvăneni, făcuți prizonieri atît de armata rusă, cît și de cea română, securiștii recrutau intelectuali pe care îi trimeteau cu misiuni speciale în Basarabia, acordînd astfel „ajutor frătesc” la „deșteptarea națională” (românizarea) populației din localitate. Din inițiativa Siguranței, guvernării români au trimis și o tipografie cu litere latine în Basarabia, iar apoi au pornit și șuvoiul de literatură tendențioasă ideologică românească dincoace de Prut. Agenții români cu mare ahotă s-au apucat să ne facă școli „naționale”, abecedare, să predea lecții de limba română, de istorie a românilor ș.a.m.d. Această activitate a coloanei a 5-a transilvănene, dirijată de serviciile secrete ale României, o aflăm descrisă pe larg și cu amănunte în memoriile lui Onisifor Ghibu.

La sfîrșitul lui octombrie 1917, pe cînd în Chișinău își desfășura lucrările sale Congresul soldaților moldoveni, o mîină securistă nevăzută i-a abătut din drumul lor spre front pe prizonierii transilvăneni, eliberați din lagărele rusești, vreo 800 la număr, în frunte cu cîțiva ofițeri și avea să-i aducă tocmai în sala congresului. Vă închipuiți o asemenea scenă: în timpul ședinței de lucru a unui for atît de important, menit să hotărască soarta de mai departe a republicii noastre, din senin, sala congresului este invadată de o *aravă* (hurdughie) de soldați străini, care, cică, au venit „să-i hiritisească” (felicite) „pe frații lor basarabeni” cu prilejul autonomiei și „slobozeniei” de Rusia (sic!). Cine i-a chemat și cine i-a vrut? În ciuda strigătelor de revoltă ale delegaților: „afară pe români de aici!”, mulțimea de soldați, susținuți de unii agenți români din interior, strigau „Trăiască România mare!”, intonau cîntece provocatoare unioniste, transformînd ședința Congresului într-un adevărat balagan naționalist. E o operațiune securistă fără precedent după proporțiile și caracterul ei sfidător și obraznic.

Mai mult ca atît, după înființarea Centrului de Siguranță Kișinău (a doua decadă a lunii ianuarie 1918) securiștii au căutat să-i descopere pe delegații congresului care s-au revoltat contra obrăzniciei românilor. Pe unul dintre aceștia – pe Anatol Popa, l-au prins și condamnat la moarte. Eminentului patriot, alături de organizarea împotrivirii armate a locuitorilor din or. Bălți, i s-a incriminat și faptul că la Congresul soldaților a strigat: „*Doloi români de aici!..*” (Dosarul nr. 179, 1918, al Curții Marțiale a Diviziei I Cavalerie).

Un rol însemnat în crearea și cimentarea unui detașament cincicolonist ardelean în teritoriul republicii noastre l-a jucat gazeta „Ardealul”, editată de un grup de agenți de influență ai Siguranței în frunte cu Onisifor Ghibu. Era o ediție cu bătaie lungă, fățiș diversionistă, provocatoare, antimoldovenească, destinată, cică, pentru prizonierii ardeleni. Atunci de ce aceasta nu se edita în Siberia sau în Darnița, unde se aflau lagărele prizonierilor ardeleni? Se vede de la o poștă că și aici e o șmecherie neagră românească cusută cu ață albă.

Referindu-se la sarcinile ziarului românesc „Ardealul”, Șeful Centrului de Siguranță Kișinău (CSK), Nicolae Drăguțescu, într-un raport informativ al său, scria șefilor de la Iași: (ziarul „Ardealul”)... **„din ziua de 24 ianuarie (1918 – n.n.) va continua apariția sub numele de „România Nouă” cu programul: lupta pe față pentru încheierea tuturor provinciilor într-un singur stat...”** Mai fățiș și mai sincer nici că se poate!

În alt document, pomenitul șef al siguranței chișinăuene scria: **„... redactorii „România Nouă” din Chișinău, cât și cei strânși în jurul acestui ziar – preoți, învățători transilvăneni cutreeră întreaga Basarabie pentru înscrierea populației într-un partid național român, pe care ardelenii (sic!) au dorința să-l înființeze...”** (Raport expedit de CSK, înregistrat de Biroul Secretariatului al Direcțiunii Poliției și Siguranței Generale cu parafa „confidențial”, N 150793 din 4 august 1918).

În cadrul activității de îngroșare a forțelor coloanei a 5-a ardeleni se înscrie și următorul șiretlic. Onisifor Ghibu trimite în lagărele de concentrare ale prizonierilor ardeleni din Rusia scrisori provocatoare, în care îi anunță pe aceștia că, la dorința lor, ar putea fi transferați în Basarabia.

„Din zeci de lagăre am început să primesc scrisori înduioșătoare, chiar disperate de la sute și mii de prizonieri care mă implorau să-i aduc în Basarabia, făgăduind că vor fi aici de cel mai mare folos la tot ce li se va cere”, - scrie în amintirile sale vicleanul spion.

Mai departe, mai mult...

„În baza celor petrecute până aici, la un moment dat, am întocmit un memoriu către Comisarul gubernial al Basarabiei, Constantin Mimi... în care am prezentat chestiunea ce mă preocupa în următoarea formă:

„În Basarabia, provincie eminentamente agricolă și vinicolă, lucrările de pământ se găsesc într-o stare foarte înapoiată... Cea mai mare parte a bărbaților capabili de muncă se găsesc mobilizați în oaste, rămânând la lucru numai femeile, copiii și bătrânii...”

Pentru a remedia, în parte măcar, această situație, ar fi bine aduși din interiorul Rusiei un număr de câteva zeci de mii de muncitori agricoli... Aceștia sunt prizonieri de război, austro-ungari originari din Transilvania – oameni pricepuți, harnici și de încredere care ar putea promova agricultura în Basarabia... Ei ar veni bucuroși aici, unde – identitatea de limbă cu locuitorii băștinași le-ar servi spre ușurarea muncii – împrejurare care în Rusia e împedicată din cauza necunoașterii de către ei a limbii rusești”.

Iscălit: „Dr. Onisifor Ghibu, Chișinău, Jucovscaia 15”.

În continuare, faimosul securist, devenit mai târziu și scriitor memorialist, mai dă și unele lămuriri pentru cititorii prostănaci care, poate, n-au înțeles vicleșugul foarte prost ascuns al scrisorii de mai sus: **„Eu mă gândeam, - comentează autorul, - la o concentrare de câteva zeci de mii de ardeleni în Basarabia care să poată fi utili în orice împrejurări s-ar ivi în vremuri atât de tulburi...”**

Rușii, care nu prea au deprinderea de a-și zăbovi atenția la lucruri și interese mărunte ale străinilor, de data aceasta, se vede, au prins firul șireteniei spionului. Căci intențiile acestuia de „a ridica agricultura Basarabiei” cu ajutorul „oamenilor pricepuți și de încredere” au fost legate de gard de către administrația lagărelor rusești de prizonieri transilvăneni.

Conform acestui plan monstruos de cucerire a Republicii Moldovenești, lovitura de bază trebuia s-o dea detașamentul de prizonieri ardeleni înarmați, sosit în gara Chișinău la 6 ianuarie 1918. Dar forțele armate bolșevice, împreună cu numeroși patrioți voluntari din rîndurile populației civile ale orașului, au zădărnicit aceste planuri. Detașamentul român, după o scurtă încăierare, cu focuri de arme, s-a predat.

Nevoia însă, peste câteva zile, ne venise din altă parte, cînd asupra țării noastre se năpustiseră dinspre Prut cele patru divizii românești, care au corectat nereușita coloanei a 5-a ardeleni...

3. Invazia

În primele zile ale lunii ianuarie 1918 trupe armate ale României regale mișește și prin surprindere au trecut Prutul, căzînd ca o prăbușire de mal peste capul populației din spațiul prutonistean, care, în urma Revoluției din Petrograd, scuturase jugul țarist, iar la 2 decembrie 1917 Sfatul Țării (parlamentul recent format) proclamase Republica Democratică Moldovenească, cu statut de republica autonomă în componența Republicii Democratice Federative Ruse.

Către mijlocul lunii ianuarie 1918 (după unele surse consultate de noi în noaptea spre 14 ianuarie) Divizia XI condusă de generalul E. Broșteanu a ocupat orașul Chișinău. Grosul efectivului acestei divizii va rămîne și în continuare cu dislocația în perimetrul capitalei moldovene, unde, peste puțin timp, va trece întreg comandamentul Armatei 6.

Celelalte grupări militare românești au înaintat în marș forțat spre zonele periferice ale republicii. Divizia I Cavalerie și-a desfășurat operațiunile în direcția Orhei-Bălți. Brigada 22 Infanterie a fost însărcinată să ocupe orașul Bender și să ia sub control obiectivele strategice din această zonă – nodul feroviar Bender și capul de pod peste Nistru. Alte grupări militare au pătruns în ținuturile din sudul țării, avînd misiunea de a ocupa centrele Cahul, Bolgrad, Cetatea Albă, Ismail și litoralul Mării Negre între Gura Dunării și Nistru. Flancul de sud al armatei române, după ocuparea acestui teritoriu, avea ca sarcină principală stoparea unui eventual atac al inamicului dinspre Odesa, unde se afla o puternică grupare militară a forțelor revoluționare (bolșevice).

De îndată ce se făcuse cunoscută vestea despre invadarea trupelor române în Republica Democratică Moldovenească, unele subunități militare rusești bolșevizate care se aflau în teritoriul republicii, evitînd o ciocnire directă cu diviziile românești, superioare la număr, s-au retras în grabă peste Nistru.

*

Notă

În satul Răciula situat la 8 vârste de Călărași se găsește chiar în mijlocul satului 12 chesone, pe care le-a lăsat acolo o coloană care a stat mai mult timp și care a plecat când a auzit că vin românii. Militari ruși au lăsat predând locuitorilor 90-100 cai, care se găsesc acuma în posesiunea locuitorilor din sat. S-a mai lăsat vreo 15-20 hamuri noi și foi de cort și altele lăuate cu inventar la Președintele comunei. La locuitorul Ștefan Teodoreanu din satul Răciula se găsesc 80 puduri cartofi cumpărate de către soldații ruși care erau la coloana din acel sat...

Militarii ruși însă au plecat fără să se știe unde cu venirea Armatei Române în Basarabia.

Călărași, 17/2 1918

Sergent Cornea Romulus

*

... 21) Idem G. S. semnaleză că foarte mulți ofițeri și soldați ruși majoritatea bolșevici pleacă din Chișinău fiind trecuți în Rusia, unde se alipesc la grupul bolșevicilor luptând contra armatei noastre. Printre aceștia sunt mulți români basarabeni care se servesc de acte rusești

false arătând că sunt din interiorul Rusiei Această stare de lucruri ar fi provocată de evreii din Basarabia...

(Din Raportul lui N. Drăguțescu, șeful Centrului de Siguranță Kișinău (CSK), nr. 29 din 26 ianuarie 1918 către Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale și către Biroul II al Diviziei XI).

*

Măsură de
siguranță
1918

502

502

La satul Hăciula situat cam la 8 verstă de călărași
se găsește chiar în mijlocul satului 11 chesoni pe
care le-a lăsat acolo o colonă care au stat
în sat mai mult timp și care au plecat când
au auzit că vin rușii. Militarii ruși au
lăsat predând locuitorilor 90-100 cai care se găseau
găsește acum în posesiunea locuitorilor din sat
și au mai lăsat și circa 10-20 țesături noi și foi
de lemn și altele lucruri cu invenția la Societatea
Comuni. La locuitorul Nefton în posesiunea
săi din satul Hăciula se găseau (80) puduri cartofi
cumpărați de către rușii și care erau în
colona din sat. Din aceste cantități rușii au
plătit lui țesături (50) puduri și au rămas cu
cețita restul de cai puduri și țesături ruși însă
nu plecat fără să își vinde la vânzarea comunei
române în Basarabia.

Călărași 17/1/1918

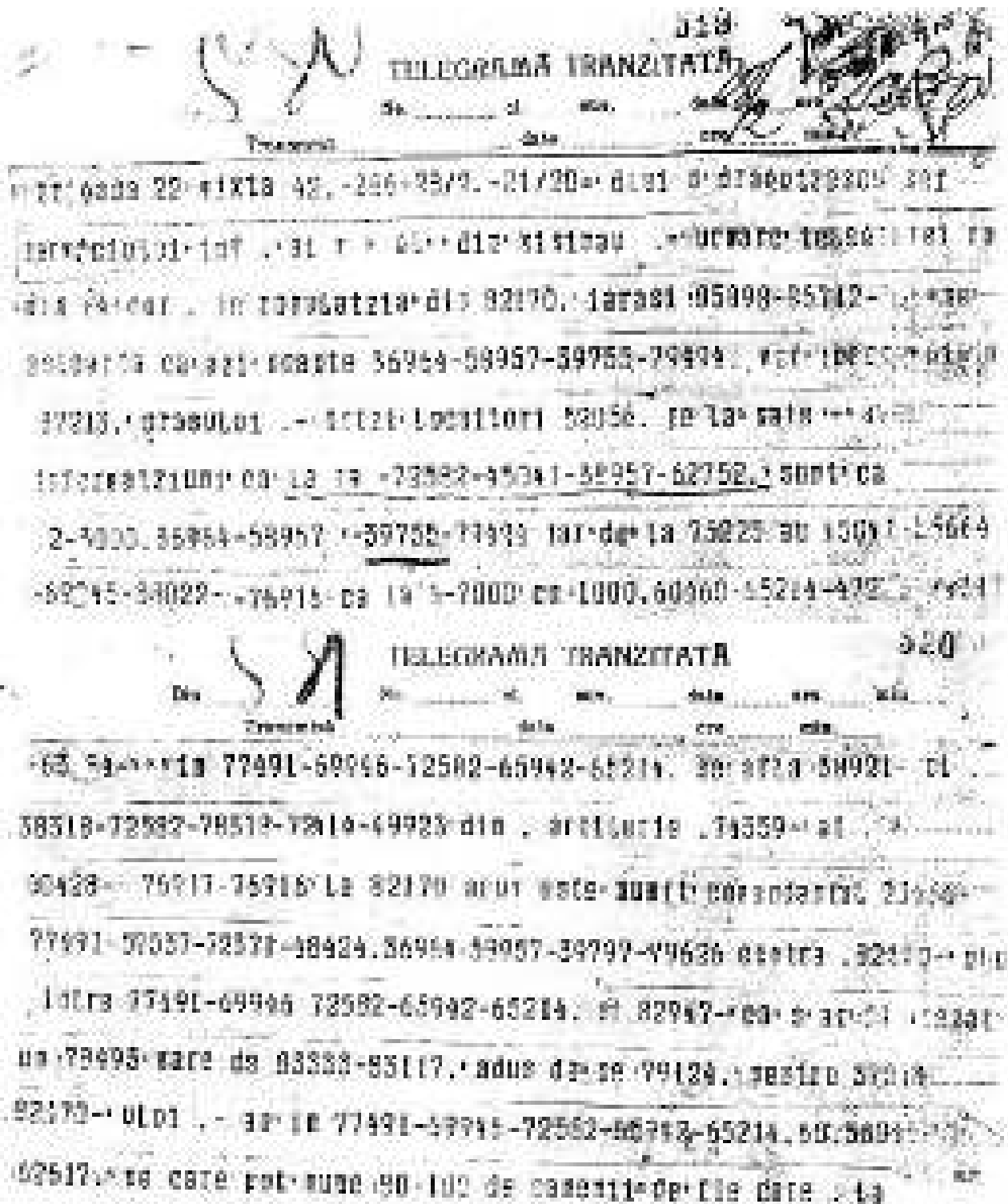
Șef Comuna Comunei

Au primit o notă la fel
17/1/1918 Nicolai Stănescu

*

Subunitățile rusești, avînd încorporați în rîndurile lor și mulți moldoveni, s-au atașat la forțele revoluționare ale districtului militar Odesa, concentrate în mai multe localități pe traseul Rîbnița – Dubăsari – Tiraspol – Razdelinaia – Odesa. De acolo ele amenințau permanent armata română, mai ales dinspre Tiraspol, și din direcția unor orașele și localități mai mici – Dubăsari, Grigoriopol, Parcani, Tîrnauca, Slobozia, iar din zona sudică – Acherman (Cetatea Albă).

Telegramă cifrată a Centrului de Informațiuni Bender.

Fapt locuitorii fug pe la sate,

Avea informații să la Râdăuțeni sunt circa
20-3000, subcomit; iar de la Hlohivă are să
bucure să la 6-7000 cu 1000 moldoveni.

În Tiraspol se afla capitulul general din
artillerie organizat în regimentul nr. 15 cu 1500 oameni
este comandat comandantul artileriei bolșevici
contra Banderi;

Între Tiraspol și Tarnovca s-a făcut apuz
cu trei mase de schite aduse de pe vaporaș
pentru bombardarea Banderului.

Au în Tiraspol 60 bănci cu motor și
care pot pune 80-100 de oameni de for-
tare.

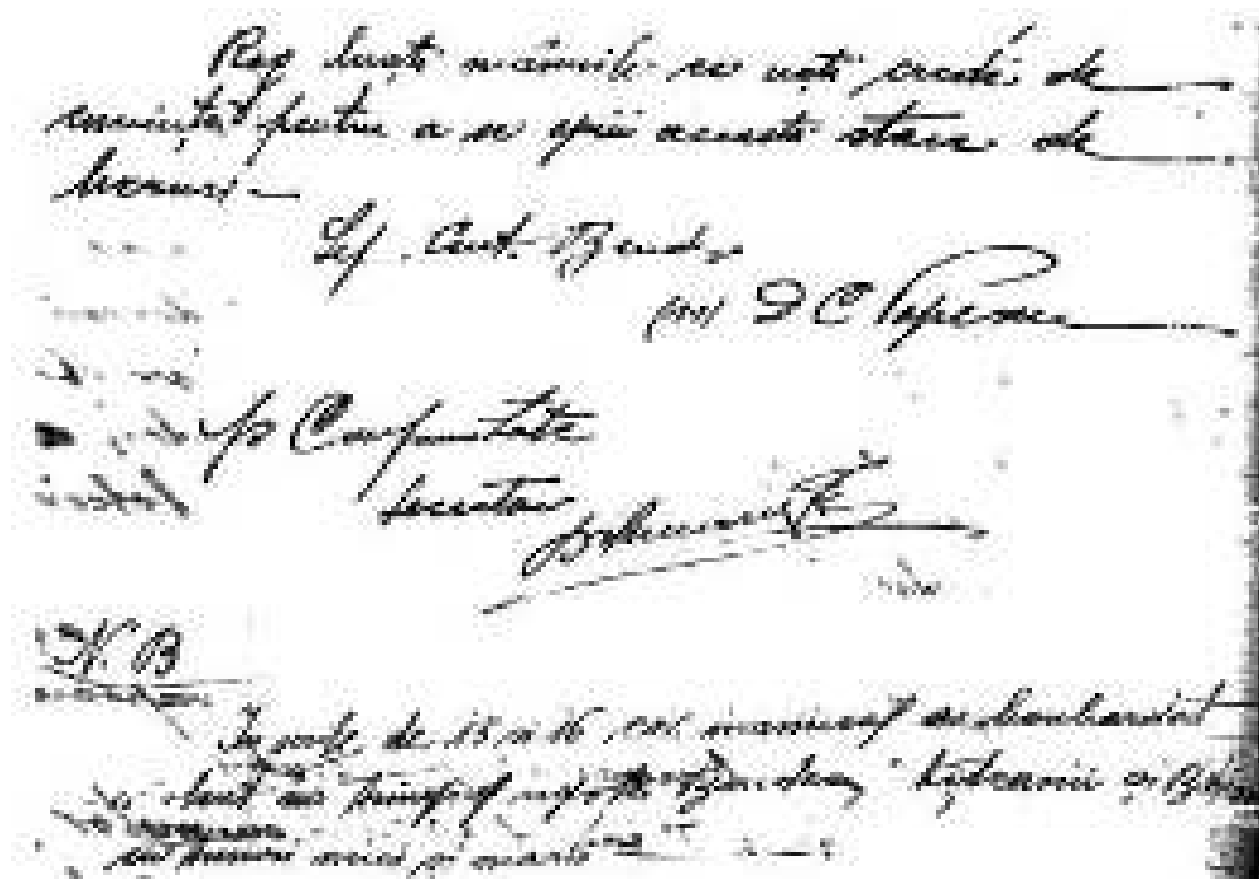
La Iașii sau organizat mai multe
trupuri armate etc.

Statul român lângă Râdăuțeni și Banderi - a fost evacuat
de populație, au este 3500 bolșevici -

- Toți soldații și usă tranchi foste. Fostu sunt învins
și de bolșevici care prin toate mijloacele și altele
să lupte.

Elle, celora și la organizații mai activitate de
jurnal și literatură care circulă de la un loc la altul
prin Banderi.

- Trupuri de caritate și medici sosi de la unități
sunt evacuate, care au și care să tranchi și pe bolșevici

Conținutul informației:

N 24

1918 Februarie 17

Copie după telegrama N 24 dată în ziua de 14 Februarie 1918 Dlui N. Drăguțescu Șeful Serviciului Informații al M.C.G. din Kișinău.

Urmare telegramei din 14 cor.

În populația din Bender iarăși panică. Se așteaptă că azi noapte vor începe din nou bombardarea orașului.

Toți locuitorii fug pe la sate.

Avem informațiuni că la Rădelna sunt ca 2-3000 bolșeviști, iar de la Slobozia au debarcat ca la 6-7000 cu 1000 moldoveni.

În Tiraspol se află căpitanul Cascarov din artilerie semnalat cu raportul N1 din 23 ianuarie 918 a luptat la Bender, acum este numit Comandantul artileriei bolșeviste contra Benderului.

Între Tiraspol și Tîrnovca s'ar fi așezat un tun mare de cetate adus de pe vapo(...) pentru bombardarea Benderului.

Au în Tiraspol 60 bărci cu motor fiecare pot pune 80-100 de oameni de fiecare. La Suclia s-au așezat mai multe tunuri mari 105.

Satul Parcani lângă Nistru și Bender a fost evacuat de populație, aci este 1500 bolșeviști.

Toți soldații ruși trecuți peste Nistru sunt înarmați de bolșevici cari prin toate mijloacele îi decid să lupte.

De câteva zile o mișcare mai activă de femei și bărbați cari circulă de la un loc la altul prin Bender.

Surori de caritate și medici evrei de la spitale ruse evacuate vin aci și cer să treacă spre Odesa.

Rog luați măsuri ce veți crede de cuviință pentru a se opri această stare de lucruri.

Șef. Cent. Bender (S.S.)

D. C. Popescu

P. Conformitate

Secretar

(iscălitura)

*

După o lună de războire a trupelor agresoare cu populația revoltată și răsculată din localitate, către începutul lui februarie 1918, soarta tînărului stat moldovenesc de fapt, era hotărîită: aproape întreg teritoriul lui se afla de acum sub calcîiul soldătesc al diviziilor românești.

Introducînd într-un teritoriu mic forțe militare atît de impunătoare – Corpul 6 Armată (prima etapă 4 divizii), apoi Corpul 5 Armată și împăinjenind republica noastră cu o mreajă deasă de brigăzi și detașamente de poliție, siguranță și jandarmerie, autoritățile bucureștene au purces cu tot acest potențial militar la înfăptuirea „visului de aur” al românilor „dintotdeauna” și „de pretutindeni” – „unirea Basarabiei cu țara - mamă”.

În scopul atribuirii autorităților militare ocupaționiste împuterniciri nelimitate în statul crotropit, comandamentul român a declarat teritoriul RDM „*zona de operațiuni militare ale armatei române*”, decretînd în această zonă starea de asediu.

„*Operațiuni militare*” contra cui? În condițiile cînd unitățile bolșevice, sub presiunea diviziilor românești, superioare numeric, părăsiseră teritoriul RDM, iar România, încheind un armistițiu cu Puterile Centrale (26 noiembrie 1917 la Focșani), practic, oprise toate operațiunile sale pe front? Clar lucru, că e vorba de operațiuni militare contra populației civile...

Pentru a se feri de invazia trupelor bolșevice de peste Nistru, era destul să se întărească cu unități militare capul de pod dinspre Tiraspol și paza frontierei cu Transnistria. Comandamentul român însă a bîcșit întreg teritoriul republicii cu soldățime și forțe de ordine. Groaza de populația civilă era cu mult mai mare decît de forțele armate bolșevice de peste Nistru.

Armata română „a fost poftită” să agrezeze RDM?!

Și încă un aspect îndoielnic al agresiunii: la unii autori româno-unioniști poți întîlni trăsnaie și basne, cum că armata română a fost chemată să ocupe Basarabia (?!), populația băștinașă, cică, așteptînd-o cu nerăbdare ca să scape de bolșevici.

Deoarece acest mit atinge o problemă de principiu, românii atribuindu-i și semnificația de temeie juridic și moral al agresiunii, ne vom permite aici să punem la îndoială legitimitatea și credibilitatea „chemării” în cauză.

La ora invaziei trupelor române în teritoriul RDM, evenimentele aici, mai cu samă în jurul Sfatului Țării, se desfășurau în felul următor. La 5 ianuarie 1918 în Chișinău activa secția militară a Rumcerodului în frunte cu Kotovski, Levinzon ș.a., cînd armatele române, ocupînd orașelul de frontieră Ungheni, se aflau de acum în drum spre Chișinău.

„În acele clipe de groază Sfatul Țării a fost alungat (sic!) o parte de deputați au fost nevoiți să se strecoare prin rîndurile debandate ale bolșevicilor în direcția armatei române, unde au găsit adăpost și primire frățescă, altă parte de deputați se ascundeau prin beciurile gazdelor de încredere...” (Din amintirile căpitanului Dumitru Mîrza, deputat românofil din Sfatul Țării).

În schița istorică „*Privire generală asupra evenimentelor din Basarabia anilor 1917-1926*”, autorul acesteia, Alexandrescu, confirmă aceeași situație: „**La 5 ianuarie 1918 în Chișinău a apărut secțiunea militară, adică secția Statului Major al frontului românesc, avîndu-i în componența**

lui pe Perper, Levinzon, Cabac și Cotovski... Activitatea Sfatului Țării a fost suspendată, iar deputații și directorii (miniștrii, membrii guvernului- n.n.) s-au împrăștiat și s-au ascuns care încotro... În noaptea de 5 ianuarie, în taină în clădirea zemstvei s-a întrunit „blocul moldovenesc” majoritar din Sfatul Țării, care a hotărât să trimită o delegație din trei persoane la Iași...”

Scopul delegației era de a cere guvernului României ca armata română să intervină în desfășurarea evenimentelor din Republica Moldovenească.

Te mirai că „în acele clipe de groază” pentru membrii unioniști din „blocul moldovenesc”, când aceștia se împrăștiaseră „care încotro”, asemenea unei turme de oi, năpădită de o haită de lupi, unii tulind-o cu călcâiele pe umeri spre armata „spăsitoare” românească, iar alții, cu suflarea tăiată, stînd „în beciurile gazdelor de încredere”, putea fi vorba de o majoritate parlamentară la adunarea din clădirea zemstvei. Mai lesne, a fost o strînsură neînsemnată de deputați românofili, ieșiți din ascunzișuri cu frica în spate, noaptea pe furiș, neîmputerniciți de nimeni pentru a improviza o decizie odioasă și insolentă, dar foarte necesară sieși pentru a-și proteja pielicica și românilor pentru a-și acoperi rușinea agresiei. Hotărîre, luată post-factum, lipsită de orice bază legală și, în plus, neavînd în fond absolut nici un rost, pentru că forțe ale armatei române (fără invitație!) se aflau de acum dincoace de Prut împușcînd cetățeni ai RDM pentru activități, cică, antiromânești. Guvernării români intenționat „au încurcat” solicitările particulare ale unor indivizi unioniști (fie chiar deputați și membri ai guvernului!) cu hotărîrea luată la ședința în plen a Sfatului Țării.

Problema chemării unor trupe străine în RDM, în scopul de a restabili liniștea și ordinea în țară, a fost discutată mai înainte într-o ședință plenară a Sfatului Țării. Însă rezultatul discuțiilor a fost cu desăvîrșire contraindicat românilor.

...Atunci s-a ridicat în Sfatul Țării chestiunea aducerii unei armate aliate în Basarabia, - scrie în amintirile sale pomenitul D. Mîrza. – Blocul Moldovenesc... a propus să fie chemată pentru această operă armata regatului român. La auzul acestei propuneri toți deputații minoritari și chiar membrii fracțiunii țărăniște au ridicat un violent protest, demascându-ne scopul (sic!) și cerînd orice armată, fie japoneză, turcească sau chiar cea bolșevică, numai de armata română nu voiau să audă (sic!)...

Într-o consfătuire secretă de noapte am hotărât să delegăm doi reprezentanți din Sfatul Țării de a pleca imediat la Iași cu mandat (cîți deputați și cine concret le-a încredințat acest mandat? – n. n.) de a cere la guvernul român să ne trimită (cui să-i trimită? – n. n.) cât mai degrabă armată pentru a ocupa Basarabia...”

Iată de acum aproape de o sută de ani se caută martori care ar confirma faptul că în ședința secretă de noapte a Sfatului Țării, indicată mai sus, a fost prezentă majoritatea necesară dintre cei 162 deputați, indicînd numărul total și numele fiecărui votant pentru această hotărîre.

Pînă astăzi nu s-au găsit martori, nici careva urme de proces verbal al hotărîrii fantomasgorice.

Nu putem trece cu vederea nici aspectul moral al agresiunii. Amoralitatea ei are dimensiuni holografice, bătînd năvalnic ca niște fontane din toate părțile.

Mai întîi, atacul războinic a fost săvîrșit asupra unei republici pașnice, neparticipantă la război, nici aliniată la blocuri militare.

În al doilea rînd, tînărul stat moldovenesc renăscut abia făcuse primul pas pe calea independenței, nu avea încă nici trupe armate bine consolidate și instruite ca să putem vorbi de careva pericol militar pentru România din partea RDM.

În al treilea rînd, militariștii români, trecînd mișelește Prutul, s-au comportat cu moldovenii ca adevărați barbari, tîlhari și ucigași.

Invazia românilor dincoace de Prut a fost absolut nedorită de majoritatea populației Republicii Democratice Moldovenești, are toate caracteristicile de agresiune militară, mișelească și banditească, în scopuri de cotropire de noi teritorii străine. Iar ca dovadă a acestui fapt ne pot servi documentele de arhivă, prezentate în această carte...

4. Declarații „sus” și „tari” ...

Armata română a venit să ne „desăvârșească autonomia și slobozenia”...

Proclamația

Generalului Constantin Prezan la intrarea armatei române în Basarabia

(extras)

„Cetățeni ai Republicii Moldovenești, ... În aceste clipe de grea cumpănă și nestatornicie, Sfatul Țării și-a adus aminte și de noi și ne-a cerut prin comandamentul militar rus (e vorba de comandamentul trupelor rusești de pe frontul român condus de gen. Șcerbaciiov, care n-a recunoscut guvernul sovietic de la Petrograd, atașându-se la forțele albgardiste - n.n.) să trecem Prutul:

Ca să aducem rânduială și liniște în satele și târgurile voastre, punând la adăpost viața și avutul întregului popor...

... Vă declar sus și tare că Oastea Română nu dorește decât prin rânduiala și liniștea, ce aduce, să vă deie puțință să vă stătorniciți și să desăvârșiți autonomia și slobozenia voastră, precum veți hotărî voi singuri.

Oastea română nu va obijdui pe nici un locuitor din Republica Moldovenească, oricare ar fi neamul și credința lui.

Aveți toată încrederea și primiți pe ostașii aceștia cu dragostea frățească cu care ei vin la voi...

**Însărcinat cu comanda Armatei Române,
Iași, 12 ianuarie 1918”**

General Prezan

*

Balaurul minciunii, ieșit din gura generalului Prezan și slobozit odată cu oștile române dincoace de Prut, avea multe, multe capete:

- cum că soldații români vin să apere viața, avutul și liniștea basarabenilor;
- că scopul trupelor românești, cică, este, în exclusivitate, paza căilor ferate, a depozitelor cu produse alimentare, destinate pentru armata rusă și română de pe frontul român;
- cică, trupele române nici într-un mod nu se vor atinge de treburile interne, de neatîmarea și „slobozenia” moldovenilor, dobîndită în urma Revoluției din Petrograd.

Generalii C. Prezan și E. Broșteanu în declarațiile-adresări către populația RDM au dat „serioase” asigurări moldovenilor că nu vor dăuna nici într-un mod independența republicii noastre și că „**ostașii români se vor întoarce la ei acasă**”.

Minciuna cîrpită de români pentru moldoveni despre „întoarcerea acasă” a fost pecetluită și în acordurile internaționale.

La 5 martie 1918 de partea română la Iași și la 9 martie, de partea Rusiei la Odesa, a fost iscălit acordul bilateral româno-rus, în care era scris negru pe alb: „**România își asumă obligațiunea în termen de două luni să-și retragă trupele din Basarabia... După expirarea acestui termen în Basarabia va rămîne un detașament român compus din 10.000 de oameni pentru paza depozitelor românești și a căilor ferate**”.

Acordul mai prevedea că îndată după iscălirea lui, „**asigurarea ordinii publice în Basarabia trece în competența miliției locale de la orașe și sate. Comandamentul militar român își suspendează drepturile de a efectua arestări și, în general, de a exercita orice funcții judiciare și administrative – acestea din urmă trecînd totalmente sub jurisdicția organelor locale alese de populație**”. (Citat din ediția „Документы Внешней Политики СССР” Москва, 1957, pag. 210-211. Traducerea ne aparține).

Ce a însemnat pentru România și acest tratat internațional și cum și-a onorat angajamentele luate de a-și scoate armata din Republica Moldovenească, peste puțin timp, o știa toată lumea.

Autoritățile militare românești trîmbițau toate „avantajele” și „beneficiile” poporului moldovenesc pe care le aduceau pe umerii lor „mărinimoși” ostași români.

Dar, iată, despre „lichirea Basarabiei la țara-mumă” (scopul major și final al invaziei trupelor române!) în declarațiile generalilor români nu găsim nici o silabă de rîs măcar. De ce oare? Atît de protivnică le era românilor în uniformă militară ideea „unirii”? Sau, poate, ascunderea scopului principal și dezinformarea populației RDM erau și ele o șiretenie bine chibzuită?

Atît „de dragă” le era românilor independența Republicii Democratice Moldovenești și slobozenia moldovenilor? Că doar autoritățile militare ocupaționiste au insistat ca Sfatul Țării să legitimeze independența printr-o declarație oficială. Cu acest scop pentru ziua de 23 ianuarie 1918 a fost programată și o ședință solemnă a corpului de deputați.

Însă comandamentul român i-a corectat pe diriguitorii Sfatului Țării, cerînd ca ședința cu pricina să aibă loc în ziua de 24 ianuarie. Chiombii din conducerea legislativului moldovenesc nu și-au dat sama că la români 24 ianuarie se sărbătorește Ziua Unirii Principatelor.... Și că această zi trebuia sărbătorită cu mare pompă și în republica cotropită...

Telegramă

N 25 din 25 ianuarie 1918

M. C. G. Serviciul Siguranței
(text prescurtat - n.n.)

Sfatul Țării în ședința de 23 c. (ianuarie 1918-n.n.) amânată intenționat până la 24 c. ora 10 a.m. când s-a declarat cu unanimitate Republica moldovenească Basarabeană democratică independentă. Directorii se numesc miniștri, deputații sunt inviolabili (cît de inviolabili erau deputații, vom vedea în capitolele următoare - n. n.)... La ora 11 s-au trecut trupele în revistă, apoi tedeum, defilarea și recepție cu notabili. După toasturile pentru m. s. d., pentru armată și comandant au urmat toate pe față: pentru alipirea la regat (sic!).

La 5 seara la teatru șezătoare [...] cu o conferință despre unire (sic!) cor, declamație. A asistat Dl general Broșteanu...

După 12 în bufetul teatrului fruntași cu ofițeri superiori români au petrecut împreună până aproape de ziuă. S-a toastat numai pentru unire și pentru România nouă (sic!)...

Șeful Serviciului
Director

N. Drăguțescu

După cum vedem, guvernânții români și generalitetul aflat în zona de ocupație aveau două fețe, îmblînd cu Dumnezeu pe limbă și cu ucigă-l-crucea în gînd. Calul rîios degrabă și-a găsit copacul scortos în teritoriul ocupat - acel cerc de „notabili” cu care istablișmentul militar român s-a ciorsăit în bufetul teatrului întreaga noapte din 24 spre 25 ianuarie. Strînsura de „notabili”, ieșită din „beciurile oamenilor de încredere”, unde se ascuseseră de frica bolșevicilor, s-a dus la teatru să prăznuiască ziua ”Independenței” Republicii Moldovenești, dar au *dughit* (toastat) la brudersaft cu ocupanții pînă a doua zi dimineața, numai pentru „unire” și „România Nouă”. Buni „fruntași” avea și atunci sărmana noastră Moldovă!

Un act de vicieșug a însemnat și declarația himeră a Sfatului Țării din 24 ianuarie 1918 despre „independența” Republicii Moldovenești, pus la cale de ocupanți împreună cu „fruntașii” din Sfatul Țării. Deputații, bucuroși de susținerea declarației de către români, au votat-o în unanimitate. Mulți au fost vrăjiți de cuvîntul *independență* și nu-și dăduseră sama atunci că și aici e ascuns un truc șmecheresc al diriguitorilor de peste Prut. Nu de alta, dar fără acest act fățarnic nu putea fi vorba de o alipire legală la România a unei ex-provincii rusești, care se proclamase de acum, mai înainte, republică autonomă în componența Federației Ruse. Șiretenia românilor trebuia isprăvită cu „respectarea” normelor de jurisdicție internațională și cu niște tocmăgei pe urechile moldovenilor, cum că generalii români cu mare fast au ”sărbătorit” ziua independenței Republicii Moldovenești. Acestea erau palavrele frumoase cu care guvernânții și generalii români și-au astupat goliciunea adevărului rușinos. Adevărul ascuns însă era slut de tot. Satanic chiar!

Secret

Delegatul Siguranței Române pe lângă Cartierul General Rus
cătore

Domnul Ofițer de Siguranță Kișinău

Marele Cartier General cu adresa N 6581 din 2 februarie curent ne face cunoscut că este informat că în Basarabia sunt formate mai multe comitete de evrei (toți acei care erau

contra românilor, erau numiți „bolșevici”, „evrei”, „streini” - n.n.) care fac propagandă prin populația Basarabeană pentru ca să nu primească alipirea Basarabiei la România căutând prin toate mijloacele a discredita acțiunea întreprinsă de noi în folosul fraților noștri din Republica Moldovenească (caz aproape excepțional, când în documentele Siguranței republica noastră este numită pe nume - n. n.).

Comunicându-le cele spuse mai sus, vă rugăm a face minuțioase cercetări în toată Circumscripția Dvs spre a descoperi comitetele în cestiune, cum și pe cei ce ar face în mod izolat astfel de propagandă semnalându-i Comandamentului respectiv după care ne veți face cunoscut și ne veți comunica măsurile luate.

Delegat (iscălitură)

N 7336 din 3/II-918

*

Fariseismul lui Iuda e o nimica toată față de cel al românilor!.. Chipurile, sînteți ”liberi și independenți”, dar ferească sfîntul, să crîcniți un cuvînt împotriva ocupației românești și alipirii la România!

*

„Oastea română nu va obijdui pe nici un locuitor din Republica Moldovenească oricare ar fi neamul și credința lui”...

Abia apăruseră mărșăluind pe străzile Chișinăului primele detașamente de soldați români, iată că în urma lor rămâneau bătuți și schilodiți zeci și sute de orășeni, numai pe motiv că ieșeau în stradă ca să-i vadă cum arătau la față acei români “năzdrăvani”, care, din spusele oficialităților românești, veniseră „*spre a restabili ordinea și a asigura viața și avutul tuturor locuitorilor din Basarabia*”.

*Господину Французскому Консулу
Просить Лейка Иделевичь
Живущая в Кишиневе по
Харузинской ул. в.д. 25*

Прошение

*14 сего января по Александровской ул. былъ задержанъ случайно проходивший же-
нихъ мой Абрамъ Марковъ Спейский которого по задержанию до того избили, что онъ
лежить как мертвый. До сихъ поръ его не освободили.*

*Покорно прошу Васъ Господинъ Консулъ соблаговолить оказать свое содействие
к освобождению невиннострадающего жениха моего Спейского.*

Января 17 дня 1918 года

Л.Иделевичь

540

Прошение

14-го числа августа 1882-го года в Москве
 удостоено Ваше Императорское Высочайшее
 повеление о назначении в Московский
 университет профессора философии и
 истории искусств, с тем, чтобы в том же
 университете преподавал бы также
 историю философии.

Прошу Ваше Императорское Высочайшее
 повеление о назначении в Московский
 университет профессора философии и
 истории искусств, с тем, чтобы в том же
 университете преподавал бы также
 историю философии.

Г. Г. Г.

Г. Г. Г.

*

*Господину Консулу
Французской Республики
От Мордки Колдыряра*

15 сего января я работал у товарища Министра Внутренних делъ Молдавской Республики г-на Кенигшаца и отлучился на 10 минутъ чтобы принести еще некоторые инструменты. По Александровной улице я увидель толпу и изъ любопытства подошелъ ближе, оказалось, что румынские солдаты [...] какого-то арестованного.

В то время румынские солдаты арестовали меня и я нахожусь по настоящее время подъ арестом, вследствие чего моя семья не имеетъ никакихъ средствъ к поддержанию существования своего, лишившись в лице моемъ работника.

Не чувствуя за собой никакой вины, я почтительно прошу Васъ содействовать к немедленному освобождению меня из подъ ареста.

За Колдыряра его жена

(iscălitura)

Симъ удостоверяю, что Мордка Калдыряр действительно 15 сего января производилъ в доме моемъ на углу Синадиновской и [...] улицъ канализационные работы и отлучился на несколько минутъ за инструментами и производимые имъ работы еще не закончены.

*Товарищъ Министра Внутреннихъ
Дель Молдавской Республики*

(iscălitură)

16/1-18

*

Soldații din patrurile de noapte vînau trecători întîrziați pe care, mai întîi, îi onorau cu o mamă de bătaie, apoi îi curăteau de bani și de tot ce aveau de preț asupra lor. Acesta era un ritual obligatoriu la români și se numea “*percheziție corporală*”.

“Astă noapte pe la orele 11.50 pe cînd mă duceam spre casă, am fost oprit pe strada Pavlov de către 4 militari români... Au început a mă percheziționa peste tot corpul și luându-mi din buzunar tot ce aveam asupra mea - 25 lei românești, 25 ruble, un pașaport al meu, un ceas de buzunar de nichel... aplicându-mi și câteva lovituri în cap, așa că a început a-mi curge sînge...”

(Din jaloaba cetățeanului Leib Zorman, cîntăreț de profesie, locatar de pe str. Botezata N 8, Chișinău.)

*

La 30 ianuarie, dimineața, Feodosia Colesnic, stăpîna casei din str. Ivanovscaia nr. 2, după o noapte nedormită alerga într-un suflet plîngînd spre Comisariatul Pieței Chișinău să caute dreptate: în ajun, pe la orele nouă și jumătate seara, pe cînd bărbatul ei Ion Colesnic, după ce terminase niște afaceri, treaz și răzghit de foame, se întorcea grăbit spre casă, pe strada Kiliiscaia, colț cu Alexandru cel Bun, îi ieși înainte o patrulă soldățească care circula pe acea stradă l-a oprit și “*fără să-l întrebe cine este, de unde vine și unde se duce, l-a lovit cu patul armei în piept, din care lovitură a căzut jos... în urmă l-a buzunărit, luându-i portmoneaua cu 300 ruble bani Romanov*”...

(Din jaloaba Feodosiei Colesnic, Dosarul N 13 al Prefecturii orașului Chișinău.)

Comitatul
Dulci
Căpitan Ghidirim
C.A. II
Solanari, 1919

47 11
Sept. 1918
Procuratura
Judecătoria
Căpitan Ghidirim

Am văzut în raportul nr. 10
celt. din data de 10.10.1918
comitatul de judecată din Solanari
prezident în Ghidirim, strada Scurtă
nr. 12, și se-a declarat, că există, pe
strada nr. 12, pe care s-a construit
Căpitan Ghidirim, pe strada Scurtă
celt. cu strada Scurtă Cal. Scurtă
înaintea lui pătrunde în solul, care
pe această stradă, bagajul și faza
câteva: timp-i-ă, de unde vine, și
unde se dăce, la loc cu potol
cum se vede, iar, și din
Căpitan unde se pot. În urma
lucrului portomanca cu Strada
și biletul de urmare. Pe
comitatul romanian: în
de aur cu litere
C.A. / S.A. / și una de
argint. Tot
reședința, în
ceste de mai sus, în
ceste de interes
Solanari, 1919

Comitatul
Căpitan Ghidirim
Căpitan Ghidirim

La 20 februarie 1918, tot de o patrulă soldățească, a fost jefuit studentul Șloima Idelman, luându-i portofelul cu documente personale și banii ce-i avea, în sumă de 42 ruble.

*

*Его Превосходительству
Начальнику 1-ой Кавалерийской дивизии
Румынской армии
От Штабс Капитана Молдавской армии
Анатолий Попа
2 февраля 1918*

Репорт

Приговором за N 100 от 1 февраля 1918 года я приговорен к смертной казни по обвинению в организации вооруженных отрядов и в соучастии с ними против румынских войск при вступлении их в город Бельцы.

Считая себя невиновным в инкриминируемом мне обвинении, прошу ходатайства перед Его Королевским Величеством Королем Румынии Фердинандом Первым о помиловании меня.

Молдавской Армии Штабс капитан

Попа

(Curtea Marțială a Diviziei I Cavalerie, Dosarul N 179, anul 1918)

*

O vânătoare spectaculoasă contra „răufăcătorilor” și „răugînditorilor”.

Războirea regimului militar de ocupație contra societății civile în „zona de operațiuni militare” începuse cu dezlănțuirea unei spectaculoase vânători cu arme de foc, de proporții îngrozitoare, contra „ *indivizilor streini de neam* ” și a tuturor moldovenilor ce nu-i vedeau cu ochi buni pe ocupanți. Printre miile de victime, lovite mortal de “vânătorii” regățeni, se aflau și deputați ai parlamentului Republicii Moldovenești (Sfatul Țării).

Autoritățile militare, doar peste câteva zile după ocuparea Chișinăului, s-au răfuit crunt cu participanții la Congresul Țăranilor (19-22 ianuarie 1918) din cauza că de la tribuna lui delegații, indignați de agresiunea românilor, au protestat împotriva ocupanților. Comandamentul român a introdus în sala Congresului o unitate de soldați înarmați cu mitraliere. Membrii prezidiului și vreo câțiva activiști din sală au fost arestați și duși la pușcărie. Peste puțin timp, s-a constatat că arestații (printre ei și deputații Sfatului Țării - V. Rudiev, V. Prahnițchi, T. Cotoros, I. Panțiri, P. Ciumacenco) – au fost împușcați.

După acest masacru înfiorător, Șeful Centrului de Siguranță Kișinău, Nicolae Drăgulescu, într-un raport expedit șefilor săi de la Iași, șe tînguia că în urma acestei operațiuni a militarilor au fost prea puține victime, căci, „*după arestarea președintelui congresului, ceilalți vinovați au căutat să se ascundă*” și în așa fel au fost scăpați mulți dușmani primejdioși.

N29 918 Ianuarie 26

Репорт

(fragment)

...12) S.C. raportează că românii de aici consideră ca o greșală de procedură a autorităților noastre militare felul cum s-a încercat a se face ordine în Congresul țăranilor moldoveni. Se spune că după lista oratorilor se putea ști numele celor care au vorbit contra armatei și delegatului nostru și aceia trebuiau arestați imediat.

După arestarea președintelui ceilalți vinovați au căutat să se ascundă, iar deputatul [...indiscifrabil] cel mai potrivit în contra noastră se afirmă că ar fi fugit la Akerman, iar Ciomadef tot afit de primejdios se crede că s-ar fi ascuns în acest oraș....

(Iscălit: Șeful Centrului de Siguranță Kișinău Nicolae Drăguțescu)

Șeful Siguranței clocotea de mînie și mai avea un motiv: această operațiune a fost isprăvită de către militari fără participarea securiștilor și că știrea despre omorul deputaților imediat s-a răspîndit nu numai între legislatorii moldoveni, dar și în întreaga Europă. Chipurile, nu știau neghiobii a săvîrși omoruri în taină...

Generalii români însă nu aveau nevoie de „conspirație”. Pentru ei mai vajnic era cît mai repede să răspîndească în rîndurile populației sentimentul groazei de ocupații și astfel mai ușor să potolească spiritele răzvrătite.

Ororile ocupaționiste românești au pătruns și în cazarmele ostășești ale Regimentului Moldovenesc (Молдавский Полк). Comandamentul forțelor de ocupație, avînd destulă informație despre tulburările revoluționare și sentimentele vădit antiocupaționiste, antiromânești în rîndurile soldaților moldoveni, urmărea cu mare îngrijorare procesul de constituire a armatei naționale a Republicii Moldovenești. Căuta motive pentru a înscena un spectacol de largă rezonanță în rîndurile opiniei publice pentru a le băga frica-n oase unităților militare din localitate. Acest motiv ocupației l-au găsit în grabă. În una din companiile Regimentului Moldovenesc avu loc un conflict între cîțiva soldați și comandantul companiei (un caz disciplinar de nesupunere ordinului comandantului), chestie internă ce trebuia rezolvată în regiment fără amestecul cuiva din afară. Însă comandamentul român a hotărît prin reprezentanții săi să se implice în acest incident. La fața locului au fost chemate imediat cîteva batalioane de soldați români înarmați. Deoarece în timpul interogării vinovații n-au fost pîrîți de soldații martori, întreaga companie a fost arestată și dusă sub convoi în curtea Seminarului duhovnicesc din str. Gogol, colț cu Alexandrovsciaia. Acolo, fiind aliniată, fiecare al cincilea soldat a fost scos din rînd - în total 17 persoane, care imediat au fost puse la zid. Strigătele victimelor: „Noi nu suntem vinovați!” au fost curmate de împușcăturile unui pluton de soldați români, pregătit special pentru acest masacru. La ordinul unui ofițer român, la sînge rece, călăii au tras focuri de arme în feciorii acestui plai, aflați în serviciul militar. Fără nici o judecată, victimele neavînd nici o vină...

Toți basarabienii „răuvoitori”, care ca prin minune scăpau de glonții conquistadorilor dîmbovițeni, erau băgați cu nemiluita în pușcării sau trimiși la munci sîlnice de ocnă, de unde nu se mai întorceau niciodată.

„...Rog autorizați-mă să vă trimit pentru internare pe agitatori și bolșevici din Chișinău. Sunt mai multe sute”. (Din telegrama Șefului CSK, nr. 180 din 3 februarie, către serviciul Siguranței al Marelui Cartier General).

„*Mai multe sute* ”... Asta cam cîți? Un eșalon sau două? Aici nu e vorba de o *sută-două*, ci „*de mai multe sute* ”... Nici nu i-au socotit măcar. Să fie oare întreg orașul populat de „agitatori bolșevici”? Sau poate întreaga republică?

Acest rezultat căpcăunii de la Siguranță l-au obținut doar în cele 2 săptămîni de activitate, și numai în raza orașului Chișinău. Să ne imaginăm acum care era statistica victimelor la scară națională și pe întreaga perioadă de ocupație. „*Bravo, băieți!*... Încă puțină osteneală și mult rîvnita doleanță a românilor – „*Noi vrem Basarabia fără basarabeni*”- va fi tradusă în viață...

Ce suferințe îndurau deținuții în aresturile și pușcăriile din localitate știa numai bunul Dumnezeu și călăii acelor închisori.

„În arestul acestui serviciu zilnic sunt ținuți până se pronunță măsura luată contra lor mulți acuzați pentru diferite motive. Mulți din ei sunt lipsiți cu totul de mijloace, iar alții în interesul cercetărilor sunt opriți a veni în contact cu persoane de afară care le-ar aduce de mîn-

care. Astfel fiind, în onoare Vă rog să binevoiți a ne răspunde cine și din ce fonduri să se facă cheltuielile cu hrana arestaților, căci unii din ei au stat câte 2-3 zile nemâncăți”.

(Scrisoarea lui Nicolae Drăgulescu către șeful Comendurii militare a or. Chișinău, maiorul Boierescu, nr. 54 din 27 ianuarie 1918).

Mai mult de 2-3 zile deținuții nu rezistau la torturile călăilor din locurile de detenții ale Siguranței, de aceea securiștilor numai după câteva săptămîni „de muncă” încordată le trăsni prin cap ideea că deținuții trebuiau hrăniți...

Bătăile și schingiuirile în aresturi erau atît de sălbatice, încît se îngrozea lumea din stradă la auzul țipetelor celor torturați.

Secret 1918 14/11/18
 În comunicat din
 Comandamentul
 a 11/11/18

13. 11. 1918. ora 10 seara

154

Am onora a raporta ca plutonierul generalului
 lor înțarșinați cu gata arbatului Onor. Prefecturii
 de poliție, în seara de 3. 11. 1918, între orele 8 și
 9, a fost un grup, levint și cu pînă în urmă, pe care
 dintr-o deșănțată, ca și ca a făcut o cea împănare
 asupra personalului stăruia de poliție, ca să
 găsim în bustea Onor. Prefecturii de Poliție și a
 supra alții persoane, care în strada Ștefan
 pe lângă Lăzari și asambleană Spitalul deținuților;
 dar precum că nu mă simt obligat să o în-
 vîta, de aceea — cum citit în lege —
 ca fără ordin de arest, pînă în — gardienii
 ai arestatorilor nu au dreptul să intru în
 celulele arestaților în timpul nopții și
 cu atât mai puțin în celulele femeilor deținuților,
 Martor involuntar arestului Onor. Pre-
 facturii de Poliție, ale cărui ofițeri și inter-
 venire a fost necesară de către dl. plutonier
 respectiv.

Oficiul special de servicii

Secret

3/IX-918 ora 10 seara

Notă

Am onoare a raporta că plutonierul jandarmilor însărcinați cu paza arestului Prefecturii de Poliție în seara de 3/IX-918 între orele 8 și 9 a bătut grav, lovind și cu picioarele pe una dintre deținute, ceea ce a făcut o rea impresie asupra persoanelor streine de poliție ce se găseau în curtea Prefecturii de Poliție și asupra altor persoane care în stradă stăteau pe lângă ziduri și ascultau țipetele deținutei; iar prezenta notă mă simt obligat a înainta deoarece am citit undeva o lege, că fără ordin de sus, paznicii gardieni ai aresturilor nu au dreptul a intra în celulele arestaților în timpul nopții și cu atât mai puțin în celula femeilor deținute...

Agentul special de serviciu

*

Extras din „*Raportul subcomisiunii de anchetă parlamentară a județului Cahul*”...

... Cele mai multe plângeri ce ni s-au adus în tot cursul anchetei noastre au fost în contra administrației și mai ales în contra jandarmeriei și a agenților de la Siguranță...

În petițiile N 11-37 se văd consemnate o mulțime de plângeri: unele în contra personalului polițienesc, altele în contra subprefecturii și primarului și altele în contra jandarmului, unii comițând față de locuitori abuz de putere, alții violențe, alții luând mită sau comițând excrocherii.

Declarațiile 38-46 ilustrează în de ajuns siluirile și violențele comise de polițai, de subprefecți, primari etc.

Acei însă care au trecut orice limită în săvârșirea acestor siluiri și violențe sunt jandarmii și agenții de siguranță. În declarațiile de la N 47-75 se văd consemnate o mulțime de plângeri ale locuitorilor din județul Cahul în contra jandarmilor, iar în declarațiunile N 76-94 se văd consemnate altele de violență (bătăi, schingiuiiri) săvârșite de agenții de la siguranță asupra o mulțime de locuitori basarabeni.

Atrag în special atenția asupra plângerilor — declarațiile N 50, 60, 68 și 69 relativ la actele de sălbătăcie ale jandarmilor care au bătut oameni și siluit femei precum și asupra declarațiilor 76-85 și 91-94 în care se văd consemnate bătăile, schingiuirile suferite de mulți locuitori la Siguranță.

Atrag serioasă atenție în special asupra mărturisirilor făcute de proprietarul localului siguranței care locuiește chiar în curtea localului și care a văzut multe fapte din cele petrecute la Brigada de Siguranță...

In adevăr proprietarul Alexe Ignat Enciu declară că siguranța ca mijloace de tortură folosea între altele: lega pe oameni de mâni și-i întorcea cu fața înspre perete și discărca focuri de revolvere ca să-i intimideze. Alt sistem: le punea un băț sub genunchi și culcați la pământ li lega mâinile făcându-i ghem și apoi îi bătea ca pe o minge. Alt sistem: îi strângea de testicule ca să le producă dureri îngrozitoare. Pe un deținut l-au bătut o noapte întreagă într-o odaie a siguranței și apoi l-au scos, i-au legat coatele și dus cu trăsura nu se știe unde. Numele lui este Cuprian Casinov din comuna Gotești.

După mărturisirile celor bătuți și torturați, cei care săvârșeau aceste acte de sălbătăcie erau șeful Siguranței Cahul Apostolescu și agentul lui Ștefănescu la care se asocia și Costea Rusu un agent al Siguranței care conta la Corpul 5 de armată. Deasemenea și fostul șef al Siguranței din târgușorul Leova Constantinescu precum și agentul lui Dalmaschi.

Atragem atenția asupra plângerii consemnată în petiția N 95 și care ne-a fost făcută de Dna Maria Basiodovscaia, domiciliată în or. Cahul al cărei soț doctorul Lauțian Basiodovschi a fost expulsat peste Nistru sub învinuirea că ar fi fost dușman guvernului român. Soția cere reabilitarea bărbatului ei, care n-a făcut nici odată politică și a îndeplinit serviciul său în mod

conștiincios față de populație servind neîntrerupt atât în calitate de medic orășenesc cât și ca șef al spitalului din localitate timp de 17 ani...

Raportor P. Bujor”

deosebit de activ au fost necesari în calitate de medic șef al spitalului din localitate timp de 17 ani și în calitate de medic orășenesc timp de 17 ani...

Alina a fost în calitate de medic șef al spitalului din localitate timp de 17 ani și în calitate de medic orășenesc timp de 17 ani...

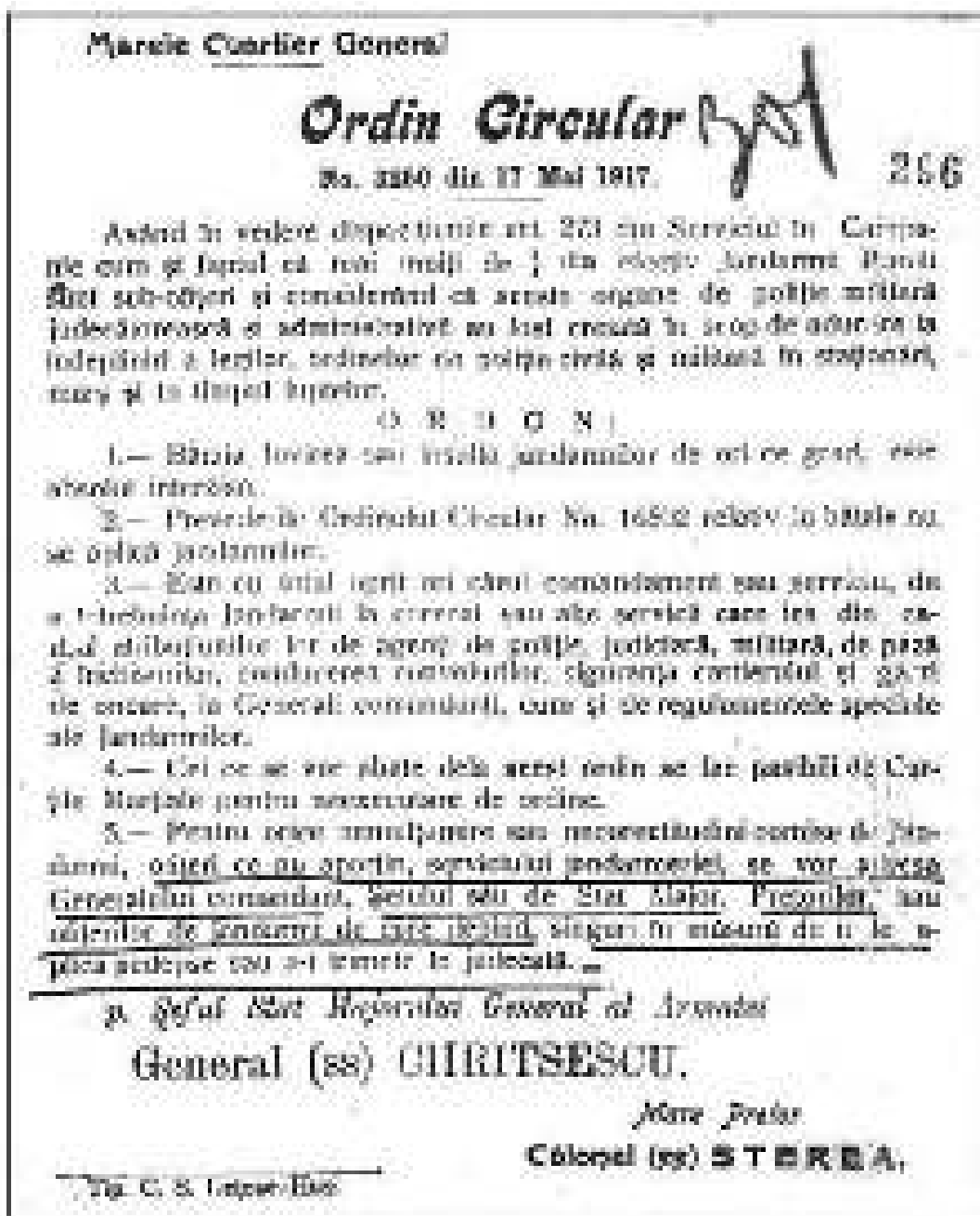
În calitate de medic șef al spitalului din localitate timp de 17 ani și în calitate de medic orășenesc timp de 17 ani...

În calitate de medic șef al spitalului din localitate timp de 17 ani și în calitate de medic orășenesc timp de 17 ani...

În calitate de medic șef al spitalului din localitate timp de 17 ani și în calitate de medic orășenesc timp de 17 ani...

Alina a fost în calitate de medic șef al spitalului din localitate timp de 17 ani și în calitate de medic orășenesc timp de 17 ani...

Cînd un jandarm român din greșală sau în temeiul unor bănuieli nu prea serioase a fost reținut și adus la Siguranță, securiștii l-au „cercetat” pe compatriotul lor regățean într-o manieră atît de românească, încît însuși pretorul Diviziei XI, colonelul Bălănescu, nu-și găsea loc de indignare, prevenindu-l pe șeful Siguranței, N. Drăguțescu, că nu îi va ierta acest caz. Bălănescu în aceeași zi (3 februarie 1918) a trimis un adjutant al său să-i familiarizeze pe securiști cu Ordinul Circular N 3250 din 17 mai 1917 al șefului Statului Major General al Armatei, Chirițescu, în care se ordona: **”Bătaia, lovirea sau insulta jandarmilor de orice grad, este absolut interzisă.”**

Cazul pomenit mai sus despre aplicarea bătăii unui jandarm român ne face să ne imaginăm mai bine cum erau atunci tratați de Siguranță ceilalți arestați, compatrioții noștri lipsiți de orice protecție și apărare.

Într-o notă a Siguranței din 9 februarie 1918 e pomenit faptul că **„evreii din localitate au făcut o plângere marelui Rabin din Londra spunându-i că evreii din Kișinău și din întreaga Basarabie sunt maltratați, judecați și condamnați la moarte fără nici o vină de autoritățile**

militare și roagă rabinul ca guvernul englez să intervină pe lângă cel român ca să se înceteze persecuțiile și executările... ”

Cînd aresturile și închisorile au fost umplute ”cu ochi”, ocupații au pus la cale încă o campanie satanică, tot de proporții uriașe — *expulzarea din țară a cetățenilor* (deportările forțate peste Nistru). Deciziile de expulzare se luau la repezeală, în baza unor informații neverificate cum că cetățeanul cutare sau cutare ar nutri sentimente antiromânești, e „răuvoitor”, „bolșevic”, „jidani” ș. a. m. d.

Alături de deportările masive peste Nistru, Siguranța mai practica pe scară largă și deportări... la fundul Nistrului. Avea ea multe alte metode tainuite de trecere în neființă a “dușmanilor” regiunii de ocupație.

Securiștii au avut grijă să-și măture unele urme criminale. S-au observat și semne mai proaspete de extracție de documente (probabil „pipărate”) din dosare și după ce au fost cusute și paginate de arhiviști în perioada sovietică. E vădit că în arhivele țării au lucrat „faimoși savanți”, alde Mihai Ghimpu, căci și în „clipuri” la TV îl puteai vedea „cu nevoia sa științifică” cum îl purta bludul prin arhive cu dosarele subsuoară...

Siguranța avea un dosar special, în care erau concentrate materialele vizînd executările și expulzările peste Nistru. Nu era deloc întîmplător faptul că o bună parte din ”expulzați” a nimerit în listele celor executați. Cu o piatră de gît victemele de vii erau aruncate în rîu. În așteptarea unei inspecții dosarul a fost solicitat de către șeful comendurii, maiorul Boierescu, iar apoi a dispărut fără urmă. Însă în documentele Siguranței s-au păstrat niște codițe pîrtoare...

Adeverință

Am primit pentru domnul maior Boerescu dosarul actelor celor executați care conțin 127 (o sută douăzeci și șapte) file și un tablou nominal de cei trecuți peste Nistru și cei executați.

Batalionul de asalt

Smărăndescu

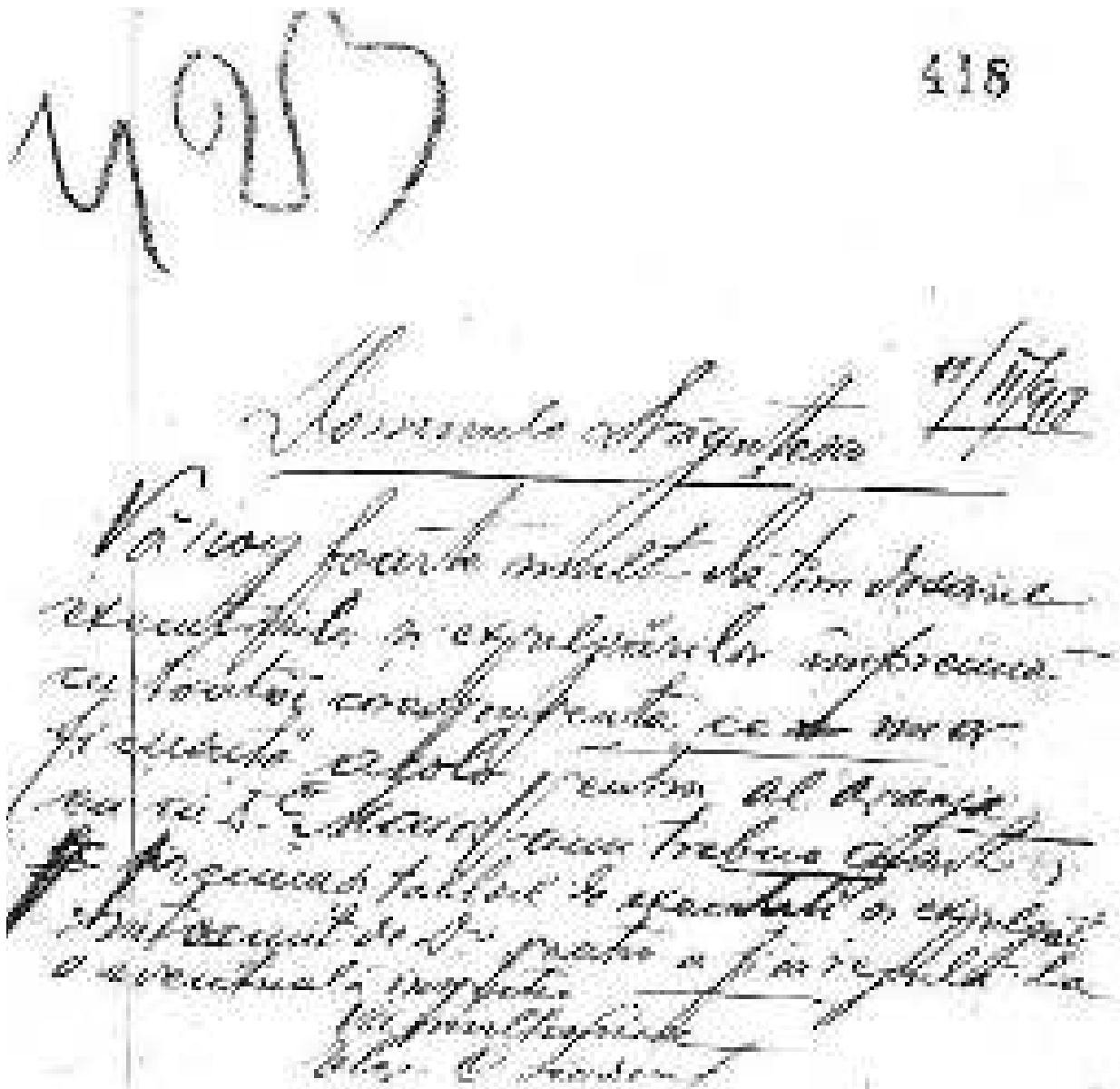
11 februarie 1918

420

Am primit pentru domnul maior Boerescu dosarul actelor celor executați care conțin 127 (o sută douăzeci și șapte) file și un tablou nominal de cei trecuți peste Nistru și cei executați.

Smărăndescu

11/2/18

418

Vă rog foarte mult dați-mi dosare executărilor și expulzărilor împreună cu toată corespondența ce nu ar fi cusută acolo pentru al aranja cu Dl. Maior cum trebuie cusut, precum și tabloul de execuții și expulzații întocmit de Dv. pentru a fi în regulă la o eventuală inspecție.

Vă mulțumesc
(iscălitura)

11 / II - 918

Domnule Drăguțescu

Vă rog foarte mult dați-mi dosare executărilor și expulzărilor împreună cu toată corespondența ce nu ar fi cusută acolo pentru al aranja cu Dl. Maior cum trebuie cusut, precum și tabloul de execuții și expulzații întocmit de Dv. pentru a fi în regulă la o eventuală inspecție.

Vă mulțumesc
(iscălitura)

*

În Dosarul N298 relativ la Cogan-Bernștein, inițiat de CSK, se află un text tipărit cu litere tipografice, în care se povestește cu multe amănunte despre evenimentele ce au avut loc în orașelul Edineț imediat după sosirea aici a trupelor militare ocupaționiste românești. Din dosar nu e clară atribuția acestei informații la "vina" inculpaților, însă în ea se descrie fapte reale privind nelegiuirile și crimele săvârșite de ocupanți în această localitate. În continuare reproducem textul pomenit cu unele prescurtări (în original, fără a-l traduce din rusește).

«То что произошло и происходит в Единцах Бессарабской губернии—не кошмарный сон, не больная фантазия, а ужасная действительность. Трагедия началась фактически еще 19 февраля, когда в Единцы прибыл небольшой румынский отряд во главе с майором Моско.

Первым актом новой власти был арест наиболее видных граждан местечка, а именно М.Бойма, Ш.Вайништекера, Т.Варета, З.Гершанского и др. Арестованные были объявлены заложниками в обеспечении того, что население не предпримет каких-либо враждебных шагов против оккупантов.

Населению пришлось снаряжать депутацию и бить новой власти челом об освобождении невинно арестованных людей. После пребывания под арестом более суток заложники были освобождены. Но на место их был арестован зажиточный житель И.Клигман, которому инкриминировалась агитация против румын.

Через 2 дня после ареста комендант пригласил жену и детей арестованного проститься с ним и предложил ему исповедоваться и написать завещание так как ему грозит казнь. Ужасы охватили семью арестованного. После долгих хлопот удалось добиться освобождения под залог 20 тысяч рублей.

Уехал комендант Моско, но на его место прибыл достойный его заместитель – капитан Думитриу.

В течении 10,11 марта по распоряжению Думитриу румынские солдаты хватали всех встречных и тащили в комендатуру. Здесь без всякого повода арестованных подвергали наказанию розгами. К месту инквизиции прибыла дочь одного из подвергшихся наказанию – Л.Шаргородская и начала просить пощадить отца. Это было достаточно чтобы и ее схватили и также подвергли позорному наказанию, не щадя женской стыдливости.

К концу второго дня комендант пригласил к себе представителей русского населения – А.Климовецкого и Яловского, молдавского населения- В.Чебана и В.Заима, еврейского населения – А.Мильграма и Д.Блошка и старообрядского населения - Лисицу и Селезнева. Явившимся было предложено под угрозой возобновления экзекуции, чтобы все население утром следующего дня 12 марта (ст.стиль) явилось на площадь.

На следующий день на площади собралось почти все население местечка. Комендант, заняв центральное место, произнес речь в которой между прочим сказал, что еще 100 лет тому назад «Бессарабия принадлежала Румынии и теперь во имя справедливости должна вернуться к прежней матери»...

По требованию коменданта, на площадь был пригнан оркестр цыганской музыки и население должно было плясать и радоваться...

На следующий день «радостное» настроение сменилось новым печальным фактом: комендантом были арестованы несколько евреев по обвинению в продаже кукурузы взятой на учет... Всем задержанным руки были скручены за спину и вслед за тем началось бесчеловечное избивание арестованных... Их отвели за речку – к зданию духовного училища. Здесь и были выстроены в ряд. По распоряжению коменданта из числа арестованных были отведены в сторону М.Вайништейн, Д.Рабинович и Б.Майбер, как наиболее «революционно настроенные». Тут же в присутствии остальных все трое несчастных были расстреляны. Остальных 13 человек отвели в сарай местного жителя П.Горина и подвергли телесному наказанию по 30 розгов каждому. Трупы убитых остались в стени. Для участия в погребении расстрелянных было выдано комендантом только 10 пропусков. Остальные жители не имели право участвовать в похоронах...».

*

Iată încă un document foarte grăitor, mărturisindu-ne despre degradarea morală și obscurantismul medieval al personalului din administrația militară ocupaționistă:

Ordin

”Populația din Edineț trebuie să-i salute pe ofițerii români în felul următor:

1. Fiecare trecător trebuie să se oprească, să se întoarcă cu fața spre ofițeri, să le zîmbească amabil și să-și scoată repede șapca din cap, făcînd o plecăciune pînă la pămînt.

2. Pentru a învăța populația să execute cu strictețe ordinul de față, pe străzile orașului va fi purtat la diferite ore chipiul meu și toți sunt obligați să-l salute, conform punctului 1 al ordinului de față.

Comandantul garnizoanei Edineț,

Șeful poliției

p/președintele administrației

Căpitan Dumitriu

Elifterescu

Vulpe”

(Din cartea ”Călăii” de Henri Barbusse)

*

Regimul de ocupație din Basarabia era atît de sălbatic încît chiar și unii profitori ai „unirii”, cum au fost Constantin Stere, Pan (tilimon) Halipa și alți stîlpi de sprijin ai acestui act criminal, sînd de acum cu fundurile înșurubate foarte comod în fotolii moi de deputați și miniștri în România mare, nici ei nu găseau cuvinte de indignare pentru a caracteriza modul în care era condusă Basarabia...

„Din nenorocire, SIRE, de 6 ani Basarabia este cîrmuită într-un fel, în care nu pot fi cîrmuite astăzi nici coloniile negre din Africa... Față de o birocrație atotputernică, iresponsabilă, necontrolată și necontrolabilă, în lipsa de instituții de autonomie locală și de libertăți cetățenești, o populație lipsită de orice drept și de orice mijloc de apărare legală e fatal lăsată pradă celei mai grozave impilări și opresiuni, care fac cu putință despueri, bătăi și schingiuri zilnice, dar ca pînă și asasinatelor oficiale să rămîină fără sancțiuni!” (Din Memorandumul din iulie 1924 al unui grup de senatori și deputați basarabeni ai parlamentului român către Regele României Ferdinand I).

„Ocara” trădătorilor, făptași ai unirii, la adresa regimului ocupaționist românesc din Basarabia, de fapt, a fost una silită și foarte întîrziată. „Apărătorii” intereselor basarabenilor din parlamentul român se treziseră prea tîrziu, cînd de acum vuia întreaga Europă pe sama teroarei și crimelor bestiale ale ocupanților contra populației băștinașe. Pînă la apariția memorandumului deputaților basarabeni, pomenit mai sus, republica cotropită suferise cîteva valuri de represii barbare în masă: în legătură cu răscoala din Bender și după răscoala țăranilor din județul Hotin și Tatarbunar.

În comunicatul oficial al autorităților militare românești cu privire la evenimentele din zona Hotinului se menționa: **„Răscoala din regiune a fost înăbușită; au fost distruse șapte sate, sînt 500 de morți... Represaliile continuă.”** În urma represaliilor în satele din nordul republicii numărul țăranilor uciși a depășit cifra de 11 mii de oameni. Aceste date le aflăm și în cartea „Călăii” a vestitului scriitor și activist eminent al vieții publice din Franța, Henri Barbusse care, alături de numeroși alți reprezentanți de vază ai intelectualității din țările europene, Uniunea Sovietică, SUA (scriitori, publiciști, politicieni, juriști, oameni de știință) a condamnat cu vehemență actele de vandalism și omorurile în masă, comise de ocupanții români în teritoriul moldovenesc. Aflat în componența unei comisii speciale de anchetă, trimisă de forurile obștești europene pentru drepturile omului în

Basarabia pentru a cerceta situația la fața locului, scriitorul francez a adunat împreună cu colegii săi din comisia de anchetă un monton de mărturii - fapte îngrozitoare despre crimele și comportamentul sălbatic al soldătimii și funcționarilor administrației ocupaționiste românești față de populația băștinașă. Iată doar câteva secvențe...

În satul Nedobouți, (jud. Hotin), în ziua de 10 ianuarie 1919, a apărut un detașament de soldați români, înfuriați din cauza că fuseseră respinși de răsculații din Hotin. **„Mai întâi, soldații români au incendiat 8 case în diferite colțuri de sat. Locuitorilor li s-a interzis să stingă focul. Ei au împușcat pe loc 53 de țărani a căror listă e anexată la protocol. Printre cei împușcați se aflau trei femei și un copil de 12 ani. Cîteva țărani, printre care două femei, au fost răniți... În familia Batamaniuc au fost omorîți mama, o fată de 20 de ani și un băiat de 12 ani. O fată de 15 ani a fost rănită. Micuțul Nicolai Batamaniuc a fost tîrît afară în curte și împușcat. Ilie Batamaniuc, care izbutise să se răscumpere cu 50 lei, a fost și el a doua zi prins și hăcuit cu săbiile; numai bucățică cu bucățică i s-a putut apoi reconstitui trupul ca să fie înmormîntat...”**

„La 21 ianuarie 1919, compania a 3-a din regimentul 8 infanterie română a organizat în târgușorul Briceni o serată de dans. Comandantul garnizoanei, maiorul Constantinescu, văzînd că populația refuză să iee parte la serată, a ordonat patrulelor să aducă cu sila femei și fete. Amenințîndu-le cu revolverul și cravașa, maiorul le-a silit să danseze cu soldații și agenții de poliție. Părinții fetelor au venit să roage cu lacrimi în ochi ca să le dee drumul acasă copiilor. Dar, în ciuda rugămintelor, fetele au fost duse la locuința căpitanului Dumitrescu, unde au fost siluite de o ceată de subofițeri beți. Fetita Reizen, în vîrstă de 14 ani, a murit a doua zi la spital de hemoragie internă. Ana Kiriliuc, în vîrstă de 18 ani, s-a sinucis o săptămînă mai tîrziu, văzînd că s-a molipsit de o boală venerică...”

„La 15 și 16 septembrie 1924 s-au răsculat țărani din raioanele Akerman și Ismail. Răscoala a cuprins și Tatarbunarul... satele Nicolaevca, Trubaiovca și alte cătune...”

Represaliile au început fără zăbavă și au fost crunte. La Tatarbunar au fost arse 69 de case; 80 de țărani au fost uciși în curtea bisericii și alți 200 - pe ulițe. În regiune au fost omorîți 2000 de țărani, 1000 au fost arestați, zeci de sate au fost șterse de pe fața pămîntului...”

După cum mărturisesc materialele comisiei de anchetă, cel mai îndrăgit mijloc de a scoate informații din arestați era tortura. **„Siguranța torturează femei și fete. Soțiile sînt torturate în prezenta soților, soții în văzul soțiilor. Oamenii sînt bătuti cu verigi de fer îmbrăcate în înveliș de cauciuc, pînă le țîșnește sîngele din urechi; li se vîră ace sub limbă, li se înfig sub unghii bolduri înroșite în foc. Femeilor li se introduc verigi încinse de metal în organele genitale...”** (Citate din cartea „Călăii” de Henri Barbusse, traducere de A.Cozmescu, Chișinău 1958.) Ediția a fost retrasă din biblioteci și anihilată de autoritățile românofile din republică.

Chiar de la bun început autorul cărții „Călăii” declară categoric că misiunea comisiei de anchetă **„a fost îndeplinită conștiincios și nepărtinitor, fără nici o idee preconceptută, care ar fi putut influența caracterul obiectiv al anchetei.”**

În continuare prezentăm și cîteva pagini în fotocopii de pe originalul textului (tradus în moldovenește) al ediției dispărute.

I. «МНСИУНЪ» НОВАСТРЭ

Ку деланна конштанца а урваней рэспундэрь че-мъ жу, мэ конформеэ доранцелор уванны екстримате ши експри ши карти де фидэ рэзультатеэ зностей че ам ин-тресринс асура терорей албе каре бытге ши Балкань. Ам адус де аколо выпреуэ ку товарешей мей дате доку-ментаре коммюне; фактеле десмоперите не вышун сэ адре-сом ун есержок зпел конштанцей публике. Еа ну poate рэмыше велэстоаре ла ведеря барбарей депэцате че а куприс о буна парте дна Еуропа.

Кар де ла бул вынепут деклар категорик ка мисюня нэстрэ а фост выделаннэ конштанцос ши незэртане-тор, фэрэ нич о идея презончепутэ каре сэ фи путут ин-флуенца карактерул объекта ал анкетей интресринс.

Канурше деднуцалор

Е ку напутаницэ сэ десарнй toate суферинцелэ че ле выдурэ деднуцалй.

Ши Ромыная екзистэ о выкисоаре центраэ спечкал дестинате деднуцалор политичэ, нумате Дофлана. Суте ши ний де мунчаторь ши цэрэнь сынт сушунь выч увор канурь немайаузете. Ынкиснь мн челуле де пэтрэ асэмынь узор саль бетовань, деднуцалй нашь аштантэ сфьриштул каре сэ-й избэвэксэ де суферинце ши де моартя вычате ши каземателе че фокс де паразить. Ей нгау нич мжар шунца сэ се мнште, требунца сэ доармэ ши пичоаре; челула лор а ун адезэрат секрау вертикал дна каре шонь еши доар болван психическе сау морт...

Фортэрана Жилава, каре а фост трансформате ши выкисоаре де кэтре вымце ши тымкул окупацией Букурештюлуй, е ши еа ун адезэрат норминт. Сэпате адынэ суб пэмынт, темнеца е фокутэ тоате дна бетон. Рэжиснул е май крынчен ка орауде.

Че май маре выкисоаре дна Ромыная е че де ла Вакэ-решть. Деднуцалй сынт выкиснь аич ши кэчтере де ките дой метри дименсиуна, путынц са доар ши пичоаре. Челуламе сынт ашэзате алэгурэ де камера де тортура, пентру ка зломстеле доантурналор, индетеле ши хорзэнтуй выктемелор сэ ажуунэ ла азуул деднуцалор...

«Дисперуць фэрэ весте»

Екзистэ морць че се водэ зацэвреле лор зах ши сате ши те вымпурь, плутеск пе абе, путресеск прии вароаже, атырэ де крэнжэ, рэмын карбонизате прэнтре рунтеле кочабалор, сэ тэвэлеск ките узул орь ши грэмэщ пе стрэвеле орашелор.

Дар май сынт ши аичь морць — чай дисперуць фэрэ весте — морць, пе каре чай ний кэдэкудеск выкэ лунгэ време сэ-й ний вадэ одате. Санцэмынтул ачеста де сурде ши незэвонтор де лунгэ выннэште а аштенэринй кал вычаркэ асэщэ зечь де ний де фамилнй.

А ачэзат о екстрем де лэргэ рэспындирэ «мидиана стерице» а аша зносей виртуале компанинтэць а руделор. Ла фел сынт уриэринь ши учынь авокаций че жу ашэраре арестацалор, прэкум ши медичай че ле акордэ ажутор медикал.

У. РОМЫНИИ ВОР РЭСПУБЛЕ ПЕНТРУ ТРАЖЕДИЯ БАСАРАБИИ:

Иказия ромыинов

Окупация ромыинов в дескис ыи фэца Басарабии о ерэ де суферанце ши мизерие.

Котроинд Басарабия, ромыиный ау вынекут сэ се исарте аич ка кэтр'о царэ дучерата, дия каре требуск своасе фэре митэрэнеке кыт шай мулте дингури. Сарачия ши хаосул, ка урмаге а окупацией мидитаре, выкадеря кэий секшаре де негод саре Одеса ши Русия Централэ, презум ши о кэцэнке де аате выпрежураре, десаре каре вом ворби май жас, ау арэнкат популадия ыи браисале мизерней ши бесметей.

Режидие аста, кинца мифлоратораре, а фэст адусэ кэтр'о старе де шыас. 80 проценте дин пэмантура ау ромас ыи паразинэ. Кэнд трей ку трейул ай а стрэбате адверсате пустий, дия лок ыи лок ресар руине. Прелутиндэшь се изд урмале иказией «Дениционализаря», пентру а фолосэ о експресие барбарэ митродусэ дия некате ыи лимбажул курент де жокул жарий понтиачь мошдэале, с'я дус тот не кэля общинта а сымничей ши терорией. С'я пэминит инвазиэнтум нацонал, кэтр'укут, дута кум спуре офинэсул «Викторул», школите нацонале сыат ниште «фосаре де болшеанизм». Гувернул централ а екэрнит тыне ши немилитаря клерелуй молдовенеск. Де куряга а фэст десковерит ши выпрештит ун конгрес секрет ал кэдрелуй молдовенеск. Ау фэст интенате о мултинге де промесе митроства президентор.

Цэриния, сэроичте де тэкселе замале ши де мидизителе греде, а фэст эпой жофулта де кытева мидизале ыи тинпуя выговэрий валутей русоить прае тя ромыиновэ. О кэцэнке де цэрань мистэриэ ау фэст иказия сэ-шь выдэ жофурале ши пэмантуриге не ун прец де выик. Цэриния кэжэлоказэ ышь кэнде зителе ши унелтеле.

Утэжеле информации че ам тражэт де ла Кэинэзу ворбеск каре май де вэре де шомаж ши факженте, ыи-соште дэсэя де синуцадерэ.

Армията ши полиция

Басарабия а фэст анвадэте де полиция ши жандармерие, митрукут треба дэфинитив асигурате авенскуия ей ла Ромыиия. Се поате аформа кэ ла фэсэ трей локунторэ ыи Басарабия десине ун амент де сигуранца. Абузурисе, сымничинае ши жофул жандармиесор ши полкэиниэтиэс ромыиный ау зенат ка о кэнасэте де кэкуп неферничтей популадий, афлатэ кэтр'о дягрэ мизерал. Саларниале мачь ау ащэпат ши май кэнтэеэ пофтеле жандармиесор. Ей ау салит прегутандэнь жокуиторий сэ ле платэске фел де фел де пэинешуро; десэсэри кэнд цэраний кутэлау сэ царэ платэ пентру продукселе че ле ерау дэате, жандармиий «ле платэу» омэинду-й.

Агренициале кохисе де ауторитэциале мидитаре ну-шь ау перекэ. Материэале ку привире ла есе сыат атыт де босате, кэкут и'азем посибилитате сэ де снумерам не тэште. Вом адуче вэар вытева пэидэ:

«Н’авем куй не пльинже, — скриве ку деизадежде ун групп де лозунторь. — Н’авем куй не пльинже ши неч ну не-ар адуче ар’ун фалос даке не-ам пльинже. Бетан а адуче чева нормал ши обичнуит; ентъ ботут пе лок, фэ-ра неч о жудеката, дынду-ин-се де ла 5 пьнэ ла 100 де лозитурэ дупэ «гравитатэ врьюей» съзыриште. Ци се дау, бунэвоэ, кыте 25 де лозитурэ даке н’ай фэдут америкэунн кувернэте ар-улуй офицер ромын. Ла Сорэжа командант ромыняскэ а салит популяцие сэ се пльинбе зялник де ла ореле 17 пьнэ ла ореле 19 пе strada principalэ а orașулуй. Чей каре ну с’ау сунус, ау фост арестаць ши ведэсць. Фемеле ши фетеле тьнере н’ау фост скутите неч эле де теле май събатиче рефужель. Одата ун саренаре Дон-Жуан ромын с’а легат де о тынэре еврейскэ, интышнэте пе strada; фата л-а пус ла пункт пе образник. А урмат аведнат ун ордин де арестаре ши бетан.. Ун батран ши респектабал еврей а венит ла командант ку рутэиня де а н се елибера фиуи, каре фусоэ арестат. Ла командантаре а дат инса песте о чате де офицера бей. Командантул й-а ордонат сэ се дезбраче ши л-а пус сэ дансесе суб лозитурэ де драваца.

Офицерий ши солдаций ку пе ла популяцие продусе фэра сэ аветяскэ нимич. С’ау май четат ординеле зюля монструсоэе ши тынэте эле луй Димитриу, пе кынд ера командант ал гарнизоней Единец дин войдул Батара-бней.

«Популяцие дин Единец требуе сэ салите пе офицерий ромынь ин фэлул урматор:

1. Фенкаре трактор требуе сэ се опрэжа, сэ се интоарке ку фэце саре офицери, сэ-й зынкэскэ амабал ши сэ-шь скватэ ределе малка дин кап, фэкынд о плекэчуне пьнэ ла пьмыт.

2. Пьнэтру а мьнэца кодуляция сэ ексекуте ау стринтеде ординул де фэце, пе стрэсале орашулуй ва фэ пуртат ла диферите оре мьнэул меу, ши тоць сьнт облягань сэ-л салите, конформ пунктулуй I ал орашулуй де фэце.

Командантул гарнизоней Единец кьстан Димитриу.
Шэфул волоней Елефтереску.
Пьнэтру председателе администраций Вулэе.
Пьнэтру секретер (индигенфрейнд).

Ла 28 январже лозунторий Хотинулуй ау фост адунанць ку бетэй де тоба ин градниа публика, унде ау дат песте о праведанше мнэпэймынтэвоаре: чьмарул Василе Филко, вьин де сыже пин ку хайнеле офышяте, се афла легат де ун колак. Ын журул луй се стрынсоэере жемераль ши офицери, прантре каре се гэся ши командантул судрем ал трупелор де окупация, жемералул Броштану (ачелаш жемерал Броштану каре се аэуда кэ а дат ордин сэ фэе ыскаць ин Пьнэтру, ла аичепутул окупаций, 8 мьнэ де «болшеянць» дин режунэ Сорэжа). Се май афла де фэце ши командантул дьнэзней а 4-а, жемералул Попеску. Ачеста лова турбат ку краваша пе веферичатул мунитор, каре скотя швете офышнэвоаре; ачэ офицери ал ажуэу пе Попеску. Лозунторилор револтаць де всемэня кружике лн с’а еспльикат кэ Филко е командант ла моарте пьнэтру болшеанизм ши урмэзэ сэ фье ексекутат ыч презенца лор.

Де факт имаме, кимна дуй Филзо буюмсе ау тогул де елга натура. Ку доуз часурь инванте авесторитум индрексиме се ле арине коммандиор из нау драхтау се-й се марфа фера гласа.

Кимд ау обсерват обнорий из Филзо се офырешите суб лаж дунде лор, ау ыниспут се траге ау револвероме ин ачесте инте ине. Филзо ыннушкитуре резинте ера инсоминте де рыкесе ше глуме. Нумай чед де ал чиниля бранц, немарат из фринте, л-в екстат пе инверситул муниатор де кинуре. Содин ше юпий дуй ау требунт се ине де филзо из ачесте проэтинэ ежкунне. Яр корпул дуй Филзо-а рэмис време де трей злге легат де юрбан, ка се служавне дреит пилде чевормалеца.

Расколла де из Татарбунар

Ла 15 шч 16 септембуне 1924 с'ау рескупат цэраниф ши пайбанеле Акерина пин Изчанил. Расколла а кутрине ши Татарбунарул. Цэраний ау ешит ау спатул рому де уинше, ау деавриат жандармий дни пост ши 8-ау учас. А пост учас ши примарул сатулуй. Апоф документарий дан Татарбунар, импрезна ау сетенй дни. Ехачино ши Нерушай ау пун мыла пе гуромоблауа ши жакимнуа фабрикантулуй лскалик. Ауторитивиле афирме из рескупаший ер ши пус кива ши де доуз китрионера.

Расколла а кутрине сателе Ниюлаванта, Трубайсета, ши унеле загуме. Ел а цинут време де трей злге, дар ига пунут резинта ин филза терорей армате а романиаур. Ретресалинде ау ыниспут фера зэбене ши ау пост крунте. Ла Татарбунар ау пост аросе 69 де касе; 80 де дэкань ау пост учинь ин курта бисериний ши ащ. 200 — пе кланде. Бил резинуне ау пост ситорале 2000 де цэрани, 1000 ау пост аресташ, ащ де сате ау пост шперсе де пе филза пэмилтулуй. Газета «Лупта» скрине ла 25 октомбрне 1924:

«Шне 20 де оре сатул Татарбунар а пост шперсе де пе филза пэмилтулуй. Требул дат ун саземалу — вте-ла.

Метовеле че с'ау апланкат ин шипуа ежкуншлор ин маса сьит дескрисе де депутатул цэранист дан Басарабия Софиме, ин интервюларь са ку примаре ла кримале сагурандей ши помилей ин ачесте провинкие. Цэраний ерау аресташ ши тортураль ау курта, атой ерау ежкуншкитур. Жандармате лисурь ау пост аринкате ин Нистру, ер налурине дуй де авырлау ер пе шал, ачеле реиннуа се кутресякэ ин вазул татурер «дрент пилде». Уа авт депутат басарабия, престул Думбрия, посе-стемте деспре учидера а 20 де цэрани дан Чешиняу-Руса, учидера каре авя дреит мотав интересе пур персонале. Престул драге ши нумале партиаторулуй ши шифулуй де пост, каре ау авыршит ачесте кримэ дута че ерданя фу-сесе де акум рестабилиз. Ел ыншаре урневале аметал пе каре популяни треба се ле платякэ ин дэуре де 24 де оре. Ушул дин акрузаши ин проэскул де ла Татарбунар филза партэ динтр'ун глум де 20 де коммунши ла мортю. Л-ам пунут ведл ин тешуа анкетей довр пентру кэ о кимнуе ин саваса де мортю жандармул каре авыртин ежкуншкитур. Остешке се сьитаре ин зур ачел! Авт-авр-зет де ла Татарбунар, Глобале, а повестит из, ачесте че с'а ыниспут расколла, ел а сьине интре каруа импрезна

ну аще царя шн ау бужат ку тшинь ми кымп. Ла Выд-
ноз еѣ с'ау адресат командантулуй унуѣ деташамент де
распресанѣ метылиет ми друш, каре де-а фездулт сѣ ку
де фака инт ун рѣу. Оамсний ачештѣ дезарманѣ ау фост
страниш де о плутѣ ымпреуно ку ашь царя, шт солда-
рѣй ау инчегул сѣ тратѣ ми трималѣ. Пе плутѣ се афлау
май култ де 100 де самонѣ. Унай ау взут ми аше, култѣ
ау фост учинѣ ку фокуре де армѣ шн монтурѣ де пат де
шупсѣ, 49 ау самнат. Дни ачештѣ 49 ау фост саморыш май-
тйрѣну мишѣ 27 де самонѣ.

Монстру

Промесул локотезектулуй Морѣреску, тарманат де зур-
мынд, а омос ла думешѣ тсате атрешимѣнде, а керор
арешѣ а фост незомтѣ сѣ фие Басарабна дунѣ кытева рес-
зомле цѣрнедѣта. Ачешт монстру, дѣспре каре ам май
комени, ера акузат де аласнарѣ а 33 де самонѣ. Дар
цифра ачештѣ е-ул фляк ми компаранке ку аумарѣ тугу-
дор бактышекр дуй Морѣреску, каре а фост акитат ку
ломпѣ.

Дни ачештѣ ачештѣ фашѣ се веде кум а фост мезбу-
шнѣ рескомале цѣрнешкѣ каре а зуприк атрешѣ бѣ де
аномонстрѣ патрѣш шн а ностат тѣцѣ доар а эече олдѣш
ромыш, — цифрѣ не каре ма-а дат-о мѣсунѣ генералул
Рудану. Дар ку мѣсунерѣшѣ саре генералул? Актул де
акузаре ку комонентѣ инт уѣ самтур кѣш де самораре а
вре-унуѣ солдат.

Де атулѣ керѣу айте прочѣшѣ кѣш сѣ еѣ аскул чалор
эромедентѣ. Ла Кипашѣу, унде с'а дезларат стѣре де ас-
длу, пѣш шешинѣшѣ змѣник кѣше патру комоншѣй де ресобѣ.

Ам четит тсате ачештѣ дезокациѣ шн тробуѣ сѣ четѣш
кѣш кытева дни елѣ, пѣштру кѣш ошнѣкѣ тубошкѣ сѣ пѣштѣ
зарешѣ дунѣ керѣт урнѣшѣ драмѣ жулѣшварѣ де ла
Кипашѣу. Акузатул Павел Карменко повѣстѣшѣ:

«С'а сѣпат о тробѣш, шн каре ам фост вырѣт пышѣ ла
брыу шн ам фост аменинат кѣ вой фѣш ымпропат де ану
кѣш ку вой спунѣ алевѣрул, аднѣ дѣшѣ ку вой мѣртурѣшѣ
кѣ ам пус мѣшѣ пе армѣ шн ам луат парѣ ла комалотул
ымпотришѣ армѣшѣй ромышѣ».

Мирон Кавенко а фост арестат де сигуранцѣ, бѣтут
сѣлбѣтѣк шн ашѣй шнѣуш дорѣ сѣлѣшонѣшѣ ымтр'ун бѣш.
Дни вынд ми кѣшд ера сѣшѣ де ашѣшѣ шн бѣтут ми четѣт
ку чокѣшѣлѣ. Ашѣй а фост дус ми алт сѣт унде жандармѣй
л-ау бѣтут яр пѣшѣ а взут ми несимѣшѣре. Кѣшд а фост
акус ла жудекѣторул де инструкторѣ, Каченко з'а арут
сѣ-шѣ рекѣнѣошкѣ депозитѣшѣлѣ ашѣтерѣшѣре. Жудекѣторул
де инструкторѣ Тудор Марин л-а окуйшат ми фѣшѣ. Ыѣ
чѣлѣ дни урнѣшѣ, терорѣшат шн стѣлѣшѣт ми бѣтѣшѣ, акузатул
а ешѣлѣшѣт тѣт чѣшѣ с'а черѣт.

Акузатул Матвей Тагеев а фост бѳтут ын асмена хад, ынкыт й-а дышкыт сыжыеле пе нас ши пе гурѳ ши а требунт сѳ фие транспортат ла сннтал. Дыч ау венит дунѳ ел дой офцерь, ши пентру кѳ Тагеев ау путя ворба, офц-перий й-ау спус кѳ е ле акучѳ сѳ семнезе о хыртне; акузатул а фост вевонт сѳ семнезе фѳрѳ мжар сѳ л се да вое ын презабил сѳ чытаткѳ челе че семна.

Василе Картилану, Мизаел Тангер ши Ион Картилану ау фост бѳтуць ын мод басвал ынѳ ау рекуноскут кѳ сылт организаторий мншѳрнѳ революционер днл сатул Дрлукной; ынѳ ла урмѳ сѳрмннѳ оажѳ ау фѳкут депозннѳ фалсе. Ла инструкнѳ, Тудор Марнѳ а арункыт ку кручя ын Картилану, каре шовѳ сѳ искѳлѳснѳ прого-ностул. Тѳцѳ трей ау искѳлт депозннѳлѳ фѳрѳ сѳ ле фн чытѳт.

Алексей Бугаевскнѳ ера ын дунѳкѳне ку примарул днл сат ши кѳр сѳ жудекѳсѳ ку ел. Дунѳ рѳсхѳлѳла де ла Татарбунар, примарул л-а пырѳт пе Бугаевскнѳ к'ар фн революционер. Спернѳт де тортурнѳлѳ ши канурѳлѳ ла каре ва фн сунус, Бугаевскнѳ а искѳлт тѳт че н с'а по-рунѳт сѳ искѳлѳснѳ ку аривѳрѳ ла фѳймѳсѳ организѳ-цнѳ.

Ннѳнта Марѳу, Думитру Ванѳв ши ащнѳ: «Ннѳнѳну нѳ-а ворбѳт де организѳцнѳ революционерѳ. Ам фост бѳтут ши дѳмчѳ ам спус ашѳ».

Штефан Байрахтер: «Тѳт че ам спус ла анкетѳ е мнн-чунѳ, ам спус ашѳ силѳт фннѳл де аженнѳцѳрѳ ши бѳтѳй».

Прокурѳрул й-а чытѳт депозннѳт:

«Фнл анул 1922, фннѳл кѳмѳт де Ннѳколѳе Морѳзан ын сатул Фннѳнѳнѳ, ам прѳмѳт ѳрднн сѳ организѳцѳ ун комн-тет адѳвѳтул днл 5 сѳмѳнѳ, пентру а-й алуѳтѳ пе ромѳнѳ днл Бѳсарѳбнѳ».

Марторѳл рѳспунѳде:

«Ам спус ашѳ, пентру кѳ ашѳ мн се черѳ сѳ спун, фннѳл бѳтут ку сѳлбѳтѳчѳе. Мн се вѳра уѳ бѳц ын ѳнѳ ши мн се змулнѳу мустѳцнѳлѳ».

Сфѳрѳшнѳ ашѳ ачѳстѳ ѳрнѳлѳтѳ мншѳврунѳрѳ де фѳпте. Пѳсѳ ши унѳл днл елѳ ар фн прѳ де акучѳс пентру а до-ведѳ абѳзурнѳлѳ ашѳетѳторѳлѳр, дар елѳ ар путя фн адѳсѳ ынтр'ун кунѳр де зѳчѳ ѳрѳ мѳй мѳре. Вѳм рѳмѳрѳкѳ доар кѳ сѳмѳнѳнѳ ерау де мулѳтѳ ѳрѳ сѳмнѳцѳ сѳ спунѳ чѳлѳ мѳй нѳстрѳшннѳлѳ дѳкрѳурѳ. Акѳзѳцнѳлѳр де ерау зѳгѳлѳсѳ мѳртѳ-рнскнѳрѳ кѳ ар фн чытѳт мѳннѳфѳстѳ революционерѳ, дѳшн ннѳнѳнѳ а'а пѳтѳт тѳсн ашѳ урмѳ де асѳмѳнѳ мѳннѳфѳст, чѳл че ар фн фост ку нѳпѳтннѳцѳ дѳкѳ мѳннѳфѳстѳлѳ ар фн ѳкѳн-стѳт ынтр'адѳвѳр. Ун ѳдрѳкѳрѳ Ннѳколѳѳ Гѳцѳн а фост сн-лт сѳ дѳкларѳ кѳ ла Ннѳманл а веннѳ днл Руснѳ ун ашѳѳр ку арѳе шѳ мѳннѳнѳнѳ, фѳпт де-а дрѳкѳтул абсѳрд.

145 де марторѳ аѳ акѳзѳрнѳнѳ сѳу дѳзѳс де депозннѳнѳлѳ лѳр антернѳзарѳ.

Să ne ierte cititorul abuzul de citate. Am făcut acest lucru cu bună știință, cunoscând prea bine că altă posibilitate de a se informa despre adevărul din cartea dispărută nu există.

E cu neputință a înșira aici toate crimele săvârșite de ocupații români în teritoriul RDM. Sînt doar niște selectări parțiale pentru a ne imagina cît de oribile au fost suferințele poporului moldovenesc sub jugul ocupaționist al României regale și cît de fariseice și grețose pe fundalul acestora sînt declarațiile guvernanților de ieri și de azi ai țării vecine cu privire la așa zisa unire de la 1918. Iar culmea absurdului și atitudinii ignorante a clasei politice românești la etapa contemporană față de ființa de neam și statalitatea moldovenilor a marcat-o actualul președinte al României Klaus Iohannis prin emiterea *Decretului nr. 330 din 27 martie 2017 privind declararea zilei de 27 martie - Ziua Unirii Basarabiei cu România ca zi de sărbătoare națională*.

E o adevărată diversiune contra Republicii Moldova. Și prin acest act dușmanos țării noastre șeful statului vecin a confirmat o dată în plus un fapt vădit: nici după integrarea României în UE guvernanții ei nu și-au lepădat năbădăiele expansioniste colonizatoare de altă dată în relațiile cu Republica Moldova.

De matrapazlîcurile antimoldovenești ale excentricului Traian Băsescu, ex-președinte al României, nici nu mai vorbim...

5. Cu pîne și sare sau.... cu puști și topoare?

Apariția armatei române în teritoriul moldovenesc din stînga Prutului, după cum și se aștepta, a provocat un val puternic de indignare în rîndurile populației locale și o împotrivire îndrjită contra ocupanților.

Militariștii români, fiind turmentați de-a binelea de ideologia grandromânească pretutindenistă, trecînd Prutul, credeau, probabil, că locuitorii țării noastre îi vor întîlni cu pîne și sare și că își vor rupe bocancii tot dansînd hore ale „unirii” și „frăției” cu „românii de pe ălalt mal”. Însă socoteala de acasă nicicacum nu se potrivea cu cea de la tîrg. În plin tîrg agresorii au avut destule motive să se convingă că între moldoveni și români este o mare razniță. Au simțit-o pe pielea lor proprie...

“*Aici este o situație de temut, chiar astă noapte ne-am culcat foarte atent fără să ne dezbrăcăm*” - scria comisarul D.C. Popescu în depeșa sa din 29 ianuarie 1918 către șeful lui de la Chișinău N. Drăguțescu.

Un șuvoi nemărginit de scrisori, note ale agenților și informatorilor, telegrame, rapoarte – toate vizînd situația operativă din Republica Moldovenească – se scurgeau zilnic din centrele de siguranță din zona de ocupație spre organele de vîrf ale Siguranței. Și în toate chiftea aceeași terminologie: “neliniște», „revoltă”, „răzvrătire antiromânească”. De acolo înapoi curgea un puhoi tot atît de năvalnic de directive și documente de răspuns, în aceeași măsură sărăcăcioase în varietăți lexicale: “să se facă cercetări”, “urmăriri”, “arestări”...

În continuare expunem doar o mică părțică din volumul colosal de documente de acest gen din fondurile de arhivă ale Centrului de Siguranță Kișinău.

În telegrama cifrată N 101 din 30 ianuarie 1918 Centrul de Siguranță Kișinău (CSK) informa Seviциul Siguranței al Marelui Cartier General (MCG), Comandamentul Corpului 6 Armată și al Diviziei XI despre faptul că un grup de țărani din satul [Ghinea?] dintre aceștia pomenindu-i personal pe Taranovski, Ignat Feșcov, Iacob Bîrcă, Gheorghe Popa, Andrei Bunescu ș.a., „**înarmați cu puști și topoare, la ocuparea Chișinăului de trupele române... după îndemnul preotului au pornit la Chișinău să lupte contra românilor**”.

În rapoartele informative NN 16 și 29 din 26 ianuarie 1918 ale Șefului CSK Nicolae Drăguțescu expediate pe adresa Direcțiunii Poliției și Siguranței Generale a Ministerului de Interne al României se menționa, printre altele, că:

„...Cu ocazia trecerii unui aeroplan român în timpul când se aștepta intrarea armatei române în Basarabia s-a văzut cum toți locuitorii trăgeau din arme din curțile lor.

...foarte mulți ofițeri și soldați ruși majoritatea bolșevici pleacă din Chișinău fiind trecuți în Rusia, unde se alipesc la grupul bolșevicilor luptînd contra armatei noastre. Printre aceștia sunt mulți români basarabeni care se servesc de acte rusești false arătînd că sunt din interiorul Rusiei....

...soldați moldoveni ar fi ținut o conferință în cazarmă discutând contra dnului General Broșteanu, care după afirmația lor ar fi stăruit să ocupe Basarabia. Numiții ar fi hotărât să omoare pe dl General.

... În noaptea de 23 c. (ianuarie 1918 - n. n.) ar fi plecat din Chișinău cam vreo 50 căruțe cu soldați și ofițeri moldoveni luând drumul spre Bender spre a lupta contra trupelor române.

... În ținutul Bălților domnește o mare fierbere și răzvrătire între țărani contra intrării armatelor române în Basarabia... maximaliștii ar fi reușit să îi înarmeze pe țărani, îndemnându-i să lupte pentru apărarea drepturilor câștigate prin revoluție. Ei văd în armata noastră o unealtă a burgheziei și aristocrației românești, iar persoanele cu răspundere din Sfatul Țării sunt preocupate de aflarea unui mijloc spre a cruța o ciocnire între țărani și armata românească.

...În comuna Chiperceni țărani au început să devasteze moșile proprietarilor și se agită contra armatei române...

... În ziua de 19 ianuarie în comunele din împrejurimile Bucovățului s-au văzut grupuri de țărani câte 10-15, îmbrăcați (ca) militari ruși dând arme populației și îndemnând-o la revoltă. Informația ar fi confirmată de o scrisoare trimisă de tânărul [...] din Bucovăț tatălui său în Kișinău.

...În Kișinău se găsea ca șef al garnizoanei pe timpul bolșevicilor un anume [...] având ca ajutor pe Cabac, iar președintele mișcării era Voicu Perper. În ziua de 7 ianuarie numiții în fruntea unui grup de bolșevici au plecat spre satul Străjeni (Strășeni-n.n.) în scopul de a încerca pe țărani a-i convinge să lupte contra intrării armatei române.

...Agentul L. G. raportează că în Kișinău există un comitet de evrei ce luptă pentru răspîndirea propagandei contra alipirii Basarabiei la România. Se zice că în acest scop s-ar fi adunat însemnate sume de bani și s-a hotărât scoaterea unei gazete la Odesa pe care să o introducă în populația de aci.

*

„Suntem informați că între Dubăsari, Grigoriopol și Tiraspol bolșeviștii ar concentra trupe și înrolează tineri români basarabeni, pe care îi trece pe la Dubăsari. Cu aceștia vor să atace trupele noastre și să provoace o răscoală în Basarabia voind să arăte că și românii din Basarabia sunt contra noastră”.

(Din telegrama Serviciului Siguranței al Marelui Cartier General către Divizia XI, nr. 6336 din 25 ianuarie 1918).

*

Dlui Șef al Siguranței MCG

1918 ianuarie 26

Loco

Referat

Am onoarea a vă înainta pe indivizii: Petrache Midrigan, Matei Gheorghe și Trahenberg Vladimir – toți din comuna Costiujeni dinspre-urmă cu un proces verbal din care se constată că Petrache Midrigan în calitate de președinte al comitetului bolșevist de acolo a ridicat în noaptea de 6-7 ianuarie tot personalul oficiului din Costiujeni și a venit la Kișinău spre a le da arme să lupte contra românilor.

Matei Gheorghe e vinovat prin faptul că în calitate de secretar al clubului bolșevist a îndemnat și a contribuit la înarmarea locuitorilor și Trahtenberg Vladimir se învinovățește de faptul că era un înfocat propagandist de idei bolșeviste luând parte la înarmarea din ziua de 6-7 ianuarie.

Vă rog să binevoiți a dispune.

S. Comisar

Bălănescu

27 ianuarie 1918

Notă

Am fost informat că Catărău și Cotovski se află în prezent în târgușorul Dubăsar de-
parte de Chișinău ca 30 de verste. În sus numitul târgușor a făcut un centru de arme făcând
propagandă și înarmând populația din târgușor și satele învecinate contra României. Toți soldații
sunt înarmați iar cei care refuză armele sunt trimiși înapoi la Chișinău.

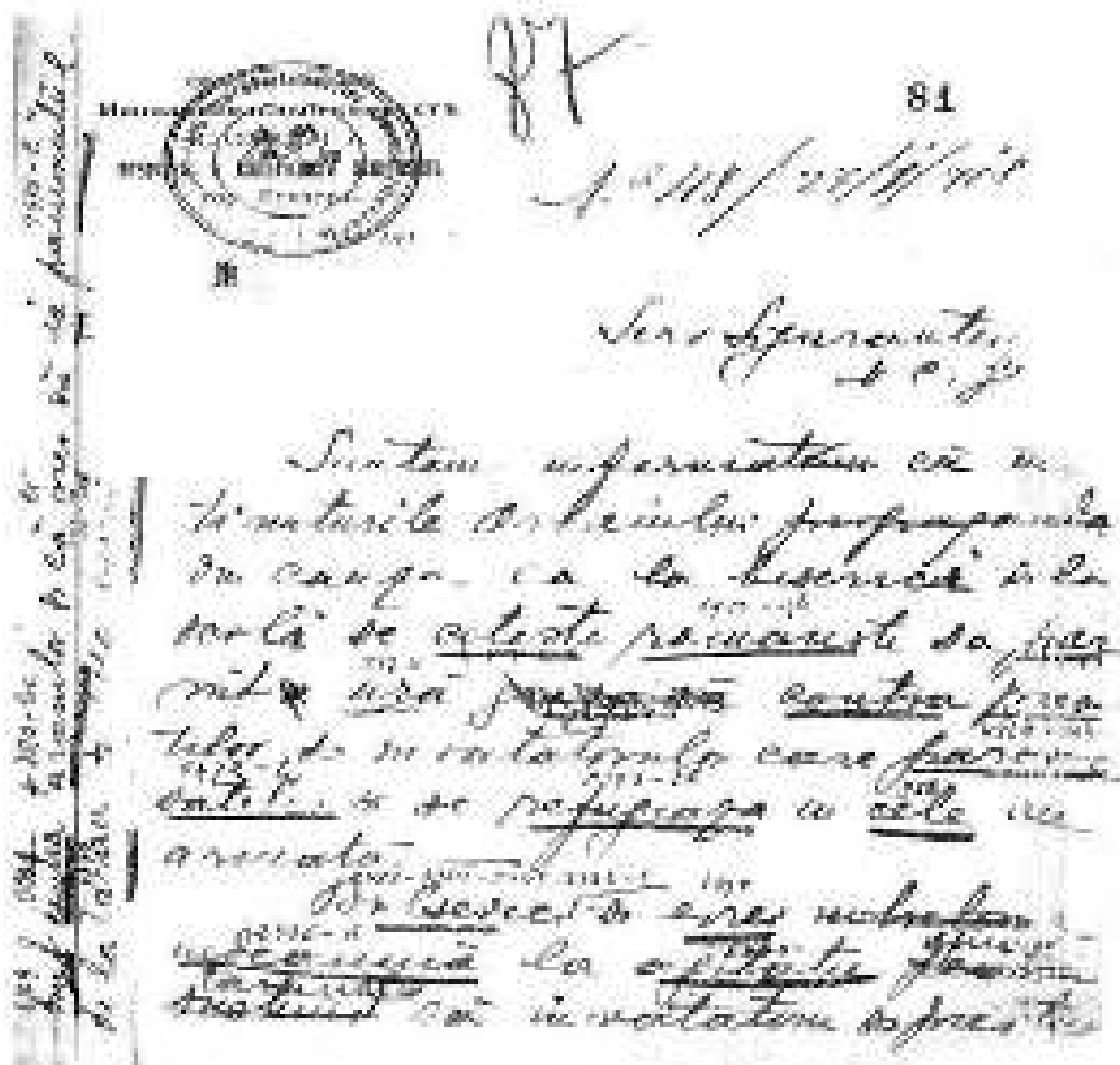
*

N 37
27 ianuarie 1918

M.C.G. (Marele Cartier General-n.n.) Serviciul Siguranței

Am onoarea a vă raporta că în urma informațiilor ce avem, la Acherman bolșeviști
îngrămădesc trupe spre a ține piept armatelor române.

*

*

Telegramă în proces de cifrare.

Sus la stînga: semne, mărturisindu-ne că ocupanții au rechiziționat (jefuit) tot ce le-a căzut sub mîină, inclusiv și hîrțile ștampilate din instituțiile statale.

Conținutul telegramei:

N 48 27/1 . 918

Serviciul Siguranței M.C.G.

Suntem informați că în ținuturile Orheiului din cauza că la biserici și la școli se citește românește s-a pornit ura contra preoților și învățătorilor, care părăsesc satele și se refugiază în cele cu armată...

Șeful Serviciului

Director –

N.Drăguțescu

*

„... În satul Vărzărești e un centru important bolșevist care a trimis la 23 ianuarie în satul Zubrești 10 cavaleriști care au făcut agitație pentru răscoala contra românilor... mai fac agitație și în satele Voinova, Chiriaca și Recea”. (Din Raportul CSK, N 49 din 27 ianuarie 1918 către Serviciul Siguranței al Marelui Cartier General).

*

„...În satul Soroceni căpitanul Andronache recrutează tineri basarabeni cărora le dă cai și arme spre a forma un regiment de cavalerie”. (Din scrisoarea CSK N 71 din 27 ianuarie 1918 către Corpul 6 Armată).

*

„... Prin satele din jurul Kișinăului, la o distanță de 20-30 verste au fost văzuți patrulile de bolșeviști călări, compuse din 8 pînă la 10 persoane. Aceștea umblau prin sate și anunțau populația să fie gata că în curînd se va face răscoală contra românilor spre a-i goni din Basarabia, avînd din belșug arme și munițiuni ascunse ...”. (Din raportul informativ al Șefului CSK Nicolae Drăguțescu, N78 din 28 ianuarie 1918, adresat Comandamentului Corpului 6 Armată, Serviciului de Siguranță al MCG și Biroului II de Informațiuni al Diviziei XI).

*

24 martie 1918

Notă

În mahalaua Malaia Malina trăiesc frații Ivan și Pavel Guțu... Când au venit voluntarii transilvăneni acești frați i-au atacat și dezarmat împreună cu bolșevicii, când a venit armata română la Kișinău aceștia au fugit cu bolșevicii și nu după mult timp au venit înapoi. Actualmente acești frați Guțu cutreeră fabricile și întrînd în discuție cu lucrătorii le vorbesc de români și de armata română pe care o insultă, totodată filtrîndu-le lucrătorilor idei de revoltă.

D. C.

P. M

*

28 ianuarie 918

Raport

De informațiuni culese în Bender și împrejurimi

(fragmente –n.n.)

Populația satelor Larga, Zagodievca și Bașcalia este mai toată partizană a bolșevicilor, gata a participa laolaltă cu ei.

Informatorul nostru arată că în afară de armele ce li s-a confiscat mai au depozite întregi ascunse și prin conducătorii Nicolae Solinschi și Gh. Vacaru din Zagodievca și Mișa [...] din Bașcalia lăsat de comitetul bolșevist aici fac legătură cu Tiraspolul.

Toți acești indivizi au și misiunea de a face agitație printre populația pașnică, iar cu ocazia luptelor din Bender au stăruit și adus mulți țărani înarmați contra armatelor române pe care i-au retras prin Chițcani în satele lor.

Cei din Bașcalia au scos din serviciu pe primar, bănuț de trădător cauzei lor, azi stau fără primar.

2) În mahalaua rusească din Bender populația întreagă compusă din muncitori majoritatea din căile ferate, sunt bolșeviști.

Circulă șvonul că la Tiraspol sosesc ajutoare din Odesa, că s-ar fi găsi chiar în drum spre această localitate, aducând cu ei și tunuri de calibru mare. În Tiraspol bolșeviști ar fi început să-și facă și întăriri de fortificare.

Populațiunea din Bender este aproape în întregime plecată pe la sate și se spune că s-ar fi trimis vești că din nou vom fi atacați atât la Bender, cât și în dreptul Kișinăului cu forțe noi și mult mai numeroase ca în trecut.

3) Printre bolșeviști care se găsesc în Odesa s-au înrolat un însemnat număr de dezertori români, ar fi 20.000 care sunt plătiți cu 10 ruble pe zi făcând propagandă contra guvernului și familiei noastre regale. De asemenea se mai susține că bolșevici ar apela la concursul unor din ofi [...], oferindu-le 50 de ruble pe zi și alte avantaje.

4) Comandantul trupelor bolșeviste din Tiraspol este matrozul (marinar) Glotenco Achim, fost pe vaporul 3 Sfinți din Odesa care a condus luptele din Bender...

5) În Bender se găsește o instalație completă de telegrafie fără fir. Tot personalul C.F. (căii ferate –n.n.) din stația Bender fiind cunoscuți ca adepți ai bolșeviștilor, purtarea lor pare foarte suspectă și s-a semnalat cum că semnalele locomotivelor coincideau cu loviturile de tun de la inamic.

Semnalând cazul autorităților militare, s-a luat măsuri de a nu se mai da semnale de locomotive.

6) Am fost informați că dl maior Ulian ce era dat dispărut, ar fi fost ucis de bolșeviști în satul Romanovca...

... În satele menționate mai sus am făcut informatori care să mă țină în curent cu starea spiritelor, iar pe capii instigatori am luat măsuri de arestare prin autoritățile militare.

S-a comunicat raportul și Brigăzii 22 Infanterie de aici.

*Șeful Centrului Informațiuni
Comisar special*

D.C.Popescu

*

„Azi au venit din Tiraspol până la podul peste Nistru trei bolșeviști în cap cu Kotovski de fel din Bender care au înmănat soldaților noștri o copie după ultimatul dat de ei guvernului român la Iași. Acest ultimatum cuprinde cam următoarele:

- a) Armata română să părăsească imediat Basarabia;*
- b) Să restituie alimentele furate;*
- c) Să le predea pe toți răuvoitorii lor din Basarabia;*
- d) Să le predea pe generalul Cerbacev;*
- e) Să le dea pe omorătorii lui Roșanu;*
- f) Să le predea pe cei care au omorât 14 marinari și soldați bolșeviști la Ismail...*

După ce au predat copia s-au retras de la pod fără să aștepte rezultatul...

(Din Raportul din 4 februarie al Șefului Centrului de Informațiuni Bender D.Popescu către CSK N.Drăguțescu).

*

„Am onoarea a vă înainta alăturatul proces verbal împreună cu indivizii Gheorghe Dabi-ja, Ciochin, Aftonom Fulbu – toți din or. Călărași care cu ocazia intrării în Basarabia a trupelor române ... au lovit și arestat un ofițer și 5 soldați români”... (Raportul Comisarului Ianăschescu, șeful Centrului de Informațiuni Călărași, N184 din 4 februarie 1918.)

*

*Dlui șef al Serviciului Exterior Siguranței
Loco*

Referat

1918 februarie 6

Am onoarea a vă depune odată cu aceasta Procesul verbal din care se constată că Dl Vitalie Custerski inspector al Inchisorilor Civile din Basarabia a eliberat 85 condamnați din arestul Kișinău pe care i-a înarmat să lupte contra românilor...

Sub comisar

(iscălitura)

*

„...În satul Nova Rusești se fac și acum răsculări contra noastră. Bolșeviștii sunt: Csino-fan Cârlan, Nicolae Cucu, Anton Căpățină, Timofte Matei”... (Nota N 207 din 7 februarie 1918 a CSK expeditată Biroului II Informații al Diviziei XI).

*

*N 7288
Kișinău 7/II-918*

*întrare la Sig
8/II-918*

**Pretorul Diviziei XI
Către
Brigada de Siguranță Kișinău.**

Am onoarea a înainta alăturata notă rugându-vă să binevoiți a lua cunoștință de ea și a dispoza să se facă urmăriri și cercetări dacă cele denunțate sunt adevărate...

Lt-Colonel

(iscălitura)

*

Notă

In zilele acestea în urma întrunirii avută a delegațiilor din trupele moldovenești locale s-a luat o hotărîre ca să se scoată din Basarabia trupele române. Deciziunea aceasta au dat-o și Sfatului Țării, unde se zice că și jidanii au influențat în acest sens.

Soldați moldoveni din Roata 15, Polc Moldovenesc Losovan și Ivan Isman au strigat în ședința delegaților că trebuie dați afară românii de aici.

Căpitan

(iscălitură)

*

N 245

8 februarie 1918

Serviciul Exterior al Siguranței Generale
Către
Divizia XI, Biroul II Informațiuni

Suntem informați că în sala eparhială s-a ținut o întrunire a preoților unde s-a protestat contra Românilor, spunând că... nu voiesc să se alipească bisericile din Basarabia de cele din România întrucât ei nu vor să fie sub stăpânirea Mitropolitului Român.

*Moțiunea va fi trimisă Mitropolitului din Moscova, și vor s-o publice în ziarul "Eparhi-
alnîe Vedomosti".*

Vă rugăm să binevoiți a dispoza.

Șeful Serviciului

Director N.Drăguțescu.

*

Notă

9 februarie 1918

Pe ulița Ohorodnaia nr.2 care aparține de Circumscripția 4 trăiește un anume Gheorghiu care în ziua de 6 ianuarie la sosirea voluntarilor transilvăneni în gara Chișinăului s-a dus cu un grup de bolșeviști la gară unde s-a înarmat și împreună cu bolșeviști a încercat să împuște în voluntari.

Cînd a plecat de la gară a mai cerut încă o pușcă spunînd că mai are încă un frate pe care trebuie să-l înarmeze contra românilor, care mai vin. Aceste arme și în prezent le are acasă...

Agenți D.C., P.M.

*

„... Informatorul venit din Grigoropol ne comunică că știe sigur de la populațiunea de acolo căror bolșeviștii le-au dat 500 arme, 4 mitraliere și munițiunile necesare alegîndu-se un comitet care va forma un regiment de infanterie aci.

Tot asemenea în Dubăsarii-Noi a aflat că a împărțit arme și se recrutează elemente pentru un regiment de cavalerie.

Se afirmă că întreaga populațiune a satelor după malul Nistrului a fost înarmată de bolșeviști pentru a lupta contra unei invazii a armatelor române peste Nistru și așteaptă momentul cînd bolșeviștii vor încerca să atace armatele române să meargă împreună cu ei, cu copii, cu femei contra noastră.

Se vorbește în populația de la țară din Basarabia și chiar mulți dintre oamenii mai de samă, că nu doresc o dominație românească fiind bucuroasă de orice altă dominație... ”

(Din raportul „De activitatea Centrului de Informațiuni Bender” al comisariatului D.Popescu către CSC, N 15 din 10 februarie 1918)

*

Buletin
De informațiunile Centrului din Bender
(fragment)

1918 februarie 14

...13). Informatorul S.B. semnaleză bolșevici periculoși din satele următoare

„Dubăsarii Vechi: Erofei Ketruschă, C.G.Novac, Gh. Grigore Herlat, Ivan Barbărasă, Dimitrie Barbărasă, Gh.Mihailov, Andrei Luta, Vasile Negreață, Toader Macareuca, Leonte Maf-tienco, Gheorghe Chetrushca, Gh. Var.Barbărasă și Simion Barbărasă.

Corjova: Gh.Zahar Gori, Ivan Vasile Bușenca, Onofrei Cârlig, Ch. G.Cireș, Sidor Răuleț, Toader Răuleț, Vasile Gori, Ștefan Rebeja, Mihail Samoilă, Creangă Nicolae, Andrei Ciobanu și Vastian Danilă Grișcenca.

Cobâsca Veche: David Temuș, Temca Temuș, Spiridon Munteanu, Gh.Cârlan, Onisim Cârlan, Ivan Cârlan, Onisim Ciobanu, Petre Ciobanu, Ivan Nichita Rotaru, Vasile T.Brânzan...”.

(În continuare se enumără încă mai mulți locuitori din Cobâsca Veche și zeci de țărani din satele Puhăceni, Gârboveț, Cobâsca Nouă, Bulboaca și alte localități-n.n.)

„Paza la sate este foarte slabă față de numărul agitatorilor bolșeviști care luptă pentru răscularea țăranilor contra noastră. Iar funcționarii serviciului de miliție care nu iau nici o măsură de îndreptare și cum ni se denunță sunt partizani ai bolșevistilor înlesnind propaganda bolșevistilor și spionajul...”.

***Șeful Centrului Informațiuni
Comisar Special***

D.C.Popescu

*

Notă

17 februarie 918

[...] Căscăuțehi Iancu, proprietar din satele Rădăuți și Bănești din ținutul Bălților (Basarabia) mă informează că locuitorii din aceste sate ... la una din întruniri spunînd și consfătuindu-se că atunci cînd vor sosi și în acele sate soldați români să opună rezistență, toți ar fi avînd asupra lor arme, și să nu lase să între în aceste sate trupe române.

Această informație verificînd-o și locuitorul Grinblad din comuna Bănești...

Călărași 17/2 -918

Serg.Cornea Romulus

*

Notă

17 februarie 918

1) Sunt informată că studenții evrei care au dese ședințe pe str. Mihailovscaia în casa lui Beloțircovsky au discutat să meargă la Iași.

Mergerea lor acolo ar fi ca să atenteze la viața M.S. Regelui Ferdinand. Ședințele lor se mai țin și în casa lui Schvarțman din str.Pușkynscaya lângă prăvălia Schekter.

2) Funcționarii de la Primărie și de la poliție (miliție-n.n.) s-au unit și spun la oameni să nu vizeze biletele căci bolșevicii sunt aproape de a veni în Kișinău. Asemenea vorbesc de a omori cînd găsesc soldați singuri pe stradă.

3) Toți funcționarii tribunalului și servitorii sunt contra românilor.

Elena

*

... ”la mănăstirea Kipriana (Căpriana-n.n.) și Condița toți călugării sunt bulgari, fac întruniri și vorbesc contra armatei române. Tot aici se strîng bolșeviști și fac întruniri împreună cu călugării.

... la Râbnița și Rezina se concentrează în mare număr bolșeviști pentru a veni contra românilor...”.

(Din informația CSK N 363 din 19 februarie 1918, adresată Serv.Sig.M.C.G. și Biroului II Informațiuni al Diviziei XI).

Notă

12 aprilie 1918

Discuțînd cu un domn care a venit din provincie și care a cutreerat mai multe comune spune, că toți țărani vorbesc contra românilor și insultă armata și autoritățile române, de exemplu în satele Mereni, Bubuieci și altele. Au fost întruniri la primăriile acestor comune unde s-a discutat din partea unor persoane mai de vază, că românii au venit aici numai să prade și să trimită tot peste Prut unde nu mai este nimic, dar ceea ce a promis că are să le împărțească pământuri asta este numai pe hîrtie, dar faptele nu se văd. Și dacă ar da pământ nu are să dea basarabenilor, ei le-or da tot românilor, care au să vie din România....

Agenți „D.C” și „P.M.”

*

Brigada 1^a de Armată

Chișinău

Aprilie 1918

~~Comandamentul de Armată~~

14

Notă

Am onora a aduce la cunoștință că din convorbirile avute pe jumătate de ora cu un mare număr de basarabeni, între care unele cetățeni femei, găsite cu ocazia acțiunilor de locuințe, am putut constata, că nu numai că ei și rășeni sunt cei nemulțumi cu românii, basarabeni, și chiar majoritatea țărilor de la țară, fiindcă cu de timp au venit românii cu sărăcie. Basarabeni unde erau de obicei de tot, iar acum nu au locuințe și mănăci, din cauza că românii au luat tot de aici, iar bucalii le-au de aici. Le dau dar pe ambele după cum să și amuzat în loc să vină și să se joace în populație, ca să se o lasă fără bucalii, și să se lămură, pentru acțiunile, și să se joace.

**Brigada specială
de siguranță Chișinău
Agent N 29**

Chișinău 15 iunie 1918

Notă

Am onoare a aduce la cunoștință că din convorbirile avute pe ziua de ieri cu mai mulți basarabeni, între care majoritatea femei găsite cu ocazia căutării de locuințe am putut constata că nu numai evreii și rușii sunt nemulțumiți ci și românii basarabeni și chiar majoritatea acestora de la țară, zicând că de când au venit românii au sărăcit Basarabia, unde erau din belșug de toate, iar acum n-are lumea ce mânca din cauza că românii au luat tot de aicea...

*

„Vestea că armata română a trecut Prutul și se îndreaptă spre Chișinău a fost ca o bombă aruncată din cer... Se vedeau pe străzile Chișinăului cu arma în mână copii și bătrâni de la 10-60 ani ... care aleargau cu arma încărcată să oprească armata română, ce înainta vertiginos către Chișinău, capitala Basarabiei!» (Din amintirile deputatului D. Mîrza). Cei drept, pomenitul autor al amintirilor, fără a roși la obraz, afirmă că cei cu armele „*toți erau numai evrei, ruși și bulgari*” (probabil, pe frunțile lor era scris!). Dar această precizare s-o lăsăm pe sovestea autorului unionist.

Fostul deputat în Sfatul Țării Petre Z. Bajbeuc-Melicov, armean de naționalitate, zece ani mai târziu, într-o scrisoare a sa către ministrul P. Halippa, plîngîndu-i-se acestuia că a fost pe nedrept ocolit de autoritățile României în *privința înlesnirilor prevăzute de legea din 31 martie 1928 despre împrumutarea cu 50 hectare de pământ a fiecărui deputat, care a votat alipirea Basarabiei la România (sic!)*, în contextul acestei scrisori lingușitoare, înșirînd „meritele” sale unioniste, pomeniște și de situația creată în or. Bălți în timpul apropierei de oraș a armatei române, în ianuarie 1918.

„Întîlnind trupele (române - n.n.) cu cuvinte de salutare de la numele județului Orhei, la intrare în Bălți am fost reținuți și înconjuțați de o mulțime foarte numeroasă de soldați răsculați, care insistau ca să fim executați imediat pentru invitarea românilor și numai grație ocaziei că trecea pe acolo Președintele Sovietului de deputați ai soldaților, care era un fost învățător din județul Orhei, am scăpat de la moarte sigură...”

În Dosarul penal N 179, intentat în baza materialelor Siguranței de către Curtea Marțială a Diviziei I Cavalerie contra eroului nostru național, căpitanul armatei moldovenești **Anatolie Popa** și altor activiști ai răzvrătirii de la Bălți, aflăm unele amănunte despre manifestațiile antiromânești ale locuitorilor din capitala nordică a republicii. În continuare prezentăm, cu unele prescurtări, declarația făcută în fața tribunalului militar sus-numit de către unul din inculpații în acest dosar - Nicolae Razumovski, reprezentant al administrației or. Bălți.

„... La 8 sau la 9 ianuarie au sosit din Chișinău un ofițer și un soldat, care s-au dus la consiliul deputaților țărani și au istorisit evenimentele din Chișinău, că anume se prepară să se opună rezistență trupelor române și fac apel la populațiunea din districtul Bălți să facă același lucru... Comisarul Rudief și eu am fost chemați la Comitetul deputaților țărani unde s-a hotărât să se organizeze Statul Major revoluționar pentru apărarea Basarabiei. Sovietul a hotărât ca a doua zi să se țină un miting...

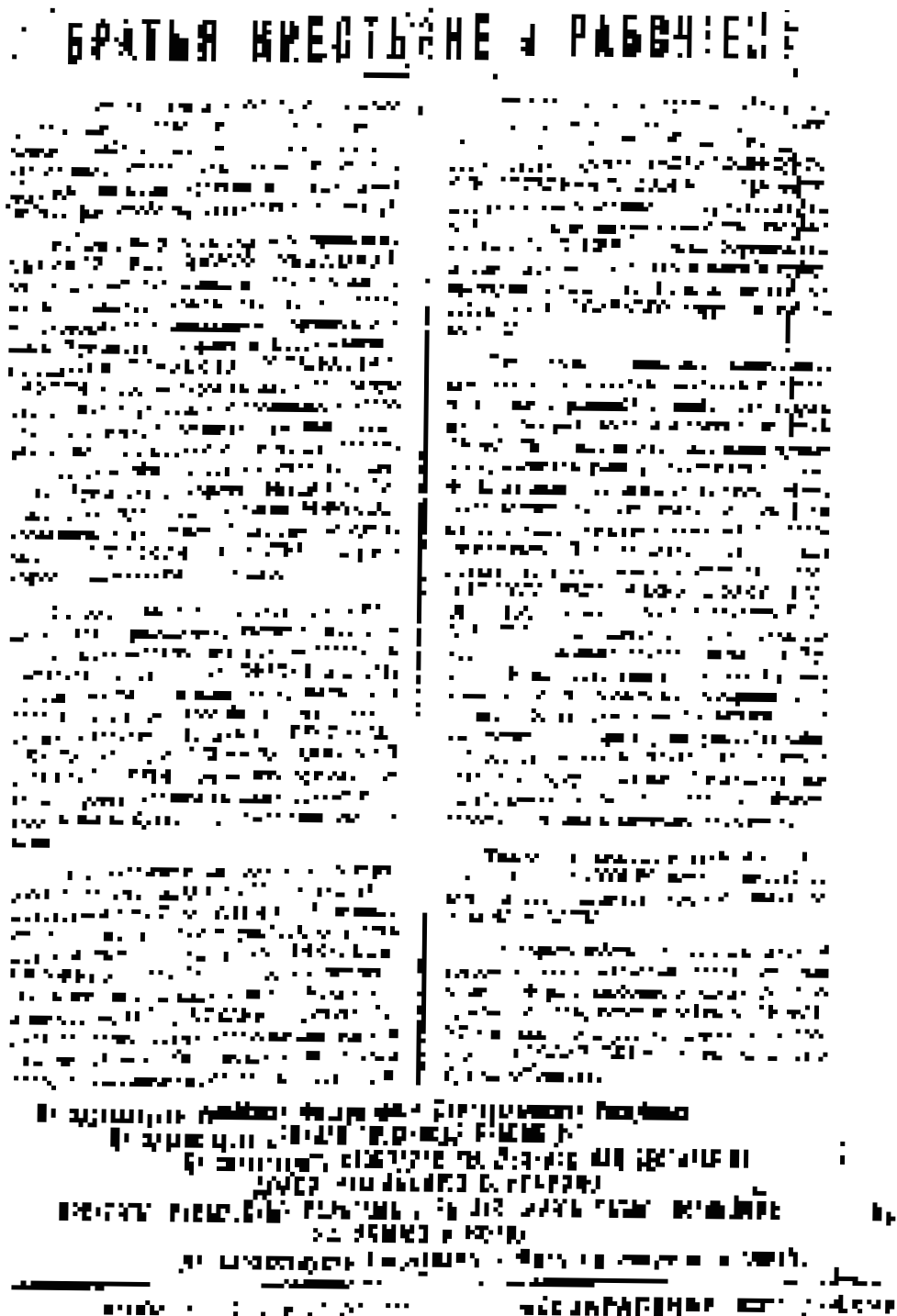
Eu îmi dădeam seama că o mulțime armată la iuțală nu poate ține piept unor trupe regulate și că demersul acesta ar cauza mai mult o masă întregă de victime omenеști; de aceea m-am decis să împiedic cu orice mijloace mobilizarea decretată de Sovietul deputaților țărani... în urmă am făcut tot posibilul pentru a reține pe țărani. Spre marea mea părere de rău acest lucru nu mi-a fost cu succes... Când o mulțime de lucrători și țărani a arestat pe ofițerii români care trăiau în Bălți ... m-am dus acolo și am insistat să-i elibereze, căpitanul Popa însă nu era de acord, motivând refuzul său cu aceea, că arestarea salvează pe ofițerii români de a fi linșaji de populație și în același timp este o represiune contra arestării ofițerilor moldoveni la Ungheni...

Trebuie să arăt din nou, că am luat toate măsurile pentru a evita un conflict însă fără rezultat: Sovietul deputaților țărani din proprie inițiativă a distribuit armele depuse de regimente

comitetului demobilizării... La 14 ianuarie a avut loc adunarea deputaților țărani din întreg districtul, la care am asistat și eu. Am încercat să dovedesc țăranilor, că proiectul lor de apărare era o nebunie, dar nici nu m-au lăsat să termin discursul...” (Declarația lui Razumovski în fața tribunalului a fost făcută în limba franceză, iar prezentul citat e o traducere a securiștilor).

*

În teritoriul republicii, mai cu samă în centrele orășenești, forțele patriotice revoluționare răspîndeau foi volante cu chemări către populație de a se ridica cu arma în mîină la luptă contra ocupanților români și trădătorilor din Sfatul Țării.

Прокламація рѣспіндіта де комунітатея рефугіацілор басарабени дин Одесса.

Apeluri cu asemenea conținut au lansat comitetele orășenești Chișinău, Bender, Tiraspol și Comunitatea moldovenilor din Odessa și Crimeea. Printre aceste proclamații se răspîndea și rezoluția congresului deputaților țărani din județul Balti.

*

N 27256
1918 februarie 4

**Divizia XI
Către
Serviciul Siguranței Kișinău**

Binevoți a lua cunoștință de alăturatele manifeste, rugându-vă să binevoți a lua energice măsuri de investigație pentru a se putea da de firul răilor făcători, care completează contra armatei noastre...

Comandatul Diviziei XI

General Broșteanu

La scrisoarea în cauză erau anexate următoarele 3 documente, răspândite în calitate de foi volante, pe care le prezentăm cu unele prescurtări (limbajul textelor indică faptul că ele au fost traduse de români din rusește).

... din motivele revoluției din țara noastră și din căutarea noastră
 să ne salvăm țara de boierii și de țara noastră. Nu va fi
 evacuată de trupele române și până atunci, când nu va fi
 evacuată de trupele române și până atunci, când nu va fi
 evacuată de trupele române și până atunci, când nu va fi
 Republica moldovenească.

Trădătorii țării noastre: boierii, reacționarii și soldații
 obișnuiți care sunt pentru apăsarea revoluției, înaintea
 apăsarea populației.

În noi țările noastre, reacționarii, boierii reacționari și soldații
 obișnuiți care sunt pentru apăsarea revoluției, înaintea
 apăsarea populației.

Moarte trădătorilor populației!
 Jos cu Sfatul țării reacționare!
 Să trăiască puterea populației, a muncitorilor și țărănilor
 și țărănilor.

Trăiască Republica moldovenească!
 Trăiască Republica noastră revoluționară și
 revoluționară și revoluționară și revoluționară!

Către popoarele Republicii Moldovenești

(Proclamație tradusă la Siguranță -n.n.)

La 13 ianuarie a.c. trupele regale române au intrat în capitala republicii noastre moldovenești, revoluției i s-a dat o lovitură grea, dușmanii poporului boierii - bogătași jubilează...

Dușmanii revoluției și-au asigurat pe orișice căi necinstite majoritatea în Sfatul Țării și cu ajutorul acestei majorități reacționare au intrat în alianță cu boierii români și cu regele lor.

Cu ajutorul acestor trădători ai poporului baioneta românească a venit să restabilească în țara noastră ordinea veche boierească. Pericolul e mare – trebuie rezistență energică față de forțele obscure care încearcă atentatul contra pământului și voinței noastre...

Noi am constituit un comitet revoluționar al salvării Republicii Moldovenești, scopul căruia este lupta cu armele contra românilor care au ocupat teritoriul Basarabiei și abilitarea unei puteri noi în țară, a unei atari puteri care să corespundă în realitate intereselor poporului.

În numele revoluției noi jurăm să nu lăsăm armele din mâni până atunci când țara noastră nu va fi evacuată de trupele române și până atunci, când nu va fi așezată adevărata putere a poporului în Republica Moldovenească.

Moarte trădătorilor poporului! Jos cu Sfatul Țării reacționar! Să trăiască puterea poporului, a muncitorilor, a soldaților și țărănilor! Trăiască Republica Moldovenească!...

**Comitetul revoluționar al
 Salvării Republicii Moldovenești**

Protest

Aflând despre torturile și schingiuirile la care îi supun autoritățile române pe deținuții politici în Kișinău, ne exprimăm adâncă noastră indignare față de [...] și călăilor români care au venit în Basarabia pentru a înăbuși revoluția. Noi de asemenea ne exprimăm disprețul nostru adânc față de acei reprezentanți ai Republicii Moldovenești care au trădat Basarabia și prin a căror binecuvântare baioneta românească s-a așezat în țara noastră. Protestăm contra acțiunilor autorităților române și ale Sfatului Țării și jurăm a pune toate puterile noastre în salvarea revoluției în Basarabia.

*

Rezoluția congresului al II al deputaților țărănești din județul Bălți

14 ianuarie 1918

Având în vedere că în organul regional Sfatul Țării au intrat reprezentanți nu ai întregului popor muncitor, ci majoritatea din personalul Sfatului Țării constă din moșieri cu o politică burgheză imperialistă, congresul al doilea al delegaților țărănești din județul Bălți a hotărât:

- 1) De a nu recunoaște puterea Sfatului Țării care nu exprimă voința poporului muncitor și de a aresta pe membrii vinovați.*
- 2) De a recunoaște în țara întreagă puterea sovietelor, reprezentate de consiliul comisariilor naționali ca o putere care apără interesele întregului popor muncitor.*
- 3) De a organiza puterea sovietelor din reprezentanța țăranilor, soldaților și muncitorilor.*
- 4) De a nu se separa de Rusia ci de a merge mâna în mână cu întreg popor rus pentru respingerea tuturor dușmanilor poporului orișicare ar fi ei.*
- 5) De a realege membrii organizațiilor începând cu comitetele satești până inclusiv la organizațiile gubernale care merg contra interesului întregului popor muncitor.*
- 6) Judecând tot pericolul pentru revoluție și libertățile dobândite, care provine din invadarea românilor în hotarele republicii... să trimitem delegați la Petrograd pentru clarificarea situației în Basarabia cu rugămintea de a ne da ajutor în opera apărării țării și a intereselor maselor muncitoare.*
- 7) De a ruga guvernul comisariilor naționali ca să protesteze categoric la guvernul român contra amestecului grobian al altei țări în afacerile noastre interne...*

*

Serioase ciocniri ale forțelor armate românești cu voluntarii și populația civilă s-au înregistrat în orașul Bender și în satele din împrejurimile lui. Despre acest fapt ne mărturisește generalul Broșteanu, comandantul trupelor române, în comunicatul său din 20 ianuarie 1918:

„... la 20 ianuarie 1918 ora 5 dimineața, trupele române după 3 zile de lupte crâncene au ocupat Benderul... Orașul n-a putut fi cruțat de ororile războiului. Pierderile noastre sunt cu totul neînsemnate. Bolșevicii au fost alungați dincolo de Nistru. Pierderile lor se ridică la aproape zece mii de morți.”

Generalul român s-a exprimat eufemistic, făcând doar o aluzie la „ororile războiului”, de care „n-a putut fi cruțat orașul”, însă n-a îndrăznit să evidențieze faptul că în timpul atacului asupra Benderului, de fapt, a fost căsăpită populația civilă (10 mii de morți!). Unitățile bolșevizate, minoritare, s-au retras peste Nistru.

Trei zile și trei nopți orașul a fost bombardat de armata română cu avioane și artilerie grea, pe când locuitorii orașului se apărau cu puști și topoare. A fost o simplă răfuială, un masacru sîngeros, nu mai mult. Însă nicidecum o victorie, cum se fălea Broșteanu.

În Bender activa un ștab de apărare, creat din inițiativa muncitorilor din atelierele căilor ferate în frunte cu G. Borisov (Starfi), cunoscut revoluționar și erou al luptei împotriva regimului ocupaționist românesc. După ocuparea orașului, a urmat al doilea val de răfuială cu apărătorii din rezistența civilă, care a fost, poate, cu mult mai groaznică decît cea de pe urma bombardamentului cu artilerie și avioane militare românești. E vorba de campania de represii a forțelor de ordine spre "a curăți orașul de răuvoitori" ce a urmat îndată ce trupele militare românești întrase în Bender.

Victimele colosale nu i-au oprit pe orășeni să continue lupta contra ocupanților.

Peste 2 zile forțele retrase peste Nistru, ajutate de unitățile din Tiraspol, au atacat pozițiile armatei române nevoind-o cu serioase pierderi, să părăsească orașul și să se retragă spre Bulboaca.

N30

26 ianuarie 1918

Raport

de activitatea centrului de informație din Bender în zilele de 22 și 23 ianuarie

... De la un informator a fost informat (comisarul Popescu, șeful Centrului de Informațiuni Bender – n.n.) în mod sigur că 3 mii de soldați ruși ce veneau din România și căror în ziua de 21 c. (ianuarie 1918 -n.n.) li s-au permis trecerea în Tiraspol prin Bender conform ordinelor superioare au fost înarmați de bolșevici care în total erau peste 10 mii cu un regiment de cavalerie intenționau să atace Benderul spre a-l ocupa. În seara de 22 acelaș informator l-a informat că bolșevii la ora 6.00 din a doua zi vor ataca armatele române prin 3 puncte la capul podului ce trece peste Nistru și dă în marginea cetății Bender. Aceste informațiuni au fost comunicate de comisarul Popescu domnului colonel Meleca, comandantul Brigăzii care și a luat toate măsurile posibile de apărare.

În legătură cu aceste informațiuni, am mai observat că toată populațiunea din Bender ce este în majoritate evrei se refugia la sate părăsind orașul, iar informatorii i-au comunicat că populațiunea știa dinainte despre intențiunea bolșevistilor.

În noaptea 22 spre 23 comisarul Popescu cu agenții și cu ajutoarele date de comandantul militar a făcut mai multe arestări și percheziții diferitor indivizi bolșevici din Bender, iar pe la ora 3, pe când se găsea în interiorul cetății cu ocazia cercetărilor sale, a început de la inamic bombardamentul de artilerie foarte violent asupra cetății și asupra orașului continuînd până la ora 6 dimineața când inamicul a atacat cu mitralierele începînd după aceasta o luptă înverșunată între ai noștri și bolșevii care la număr erau mult mai superiori și din care cauză cam pe la ora 10.00 trupele noastre s-au retras în ordine fără a rămîne inamicului nici un fel de material.

În luptă a fost grav rănit dl Colonel Macovescu, iar trupele noastre s-au întărit pe pozițiuni la Bulboca. Comisarul Popescu are informațiuni de la persoane venite din Rusia, că în Odesa este un curent foarte sever în contra tuturor românilor ce se găsesc în Rusia, iar bolșevii au arestat toți membrii parlamentului, ofițeri, funcționari și refugiați care voiau a veni în țară.

Evreii fac propagandă în contra românilor și îndeamnă pe bolșevii să omoare pe toți capi noștri de acolo. Iar gazetele lor și cu manifeste anunță că regele nostru și guvernul se găsesc arestați, iar în țară e revoluție.

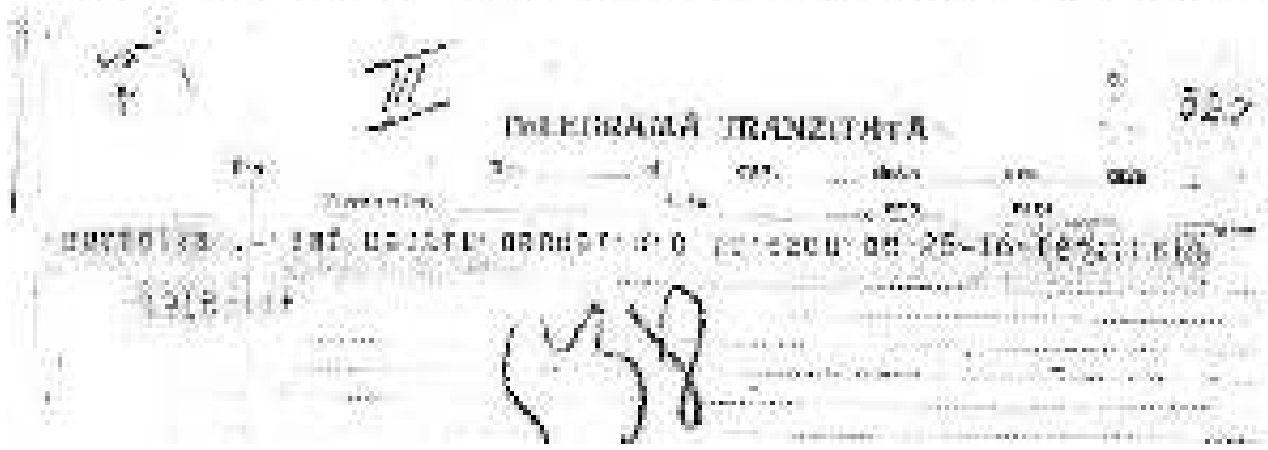
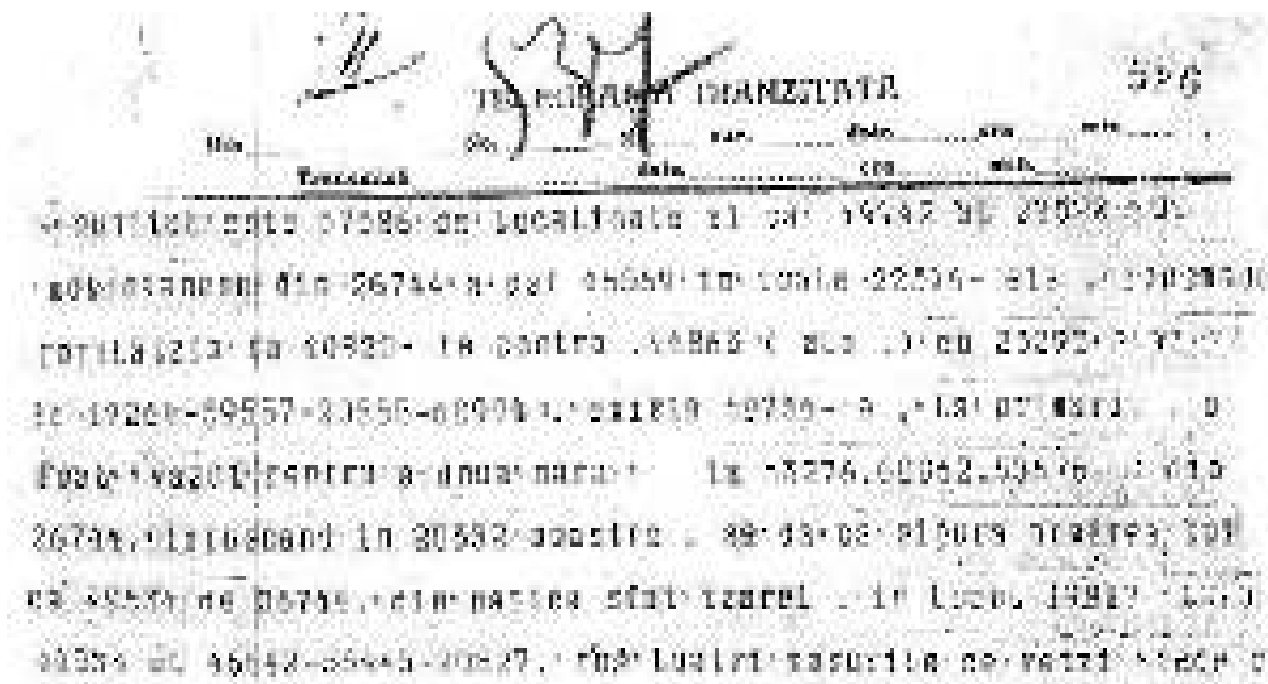
Fac propagandă printre toți muncitorii trimiși în Rusia cu diferite ateliere ca la întoarcerea în țară să lupte pentru revoluție la schimbarea actualei forme de guvernământ și introducerea republicii. Bolșevii așteaptă înaintarea trupelor române în spre Odesa și luptă pentru organizarea militară în contra noastră.

Șeful Serviciului

Director - (N. Drăgulescu)

Se mai adaogă că la retragerea trupelor din Bender s-au văzut la o farmacie și la poștă pe strada principală trâneau civili cu mitralierile în soldații noștri.

*

Telegramă cifrată a Centrului de Informațiuni Bender (fragment.)

Textul descifrat (în întregime) al telegramelor:

1918 Februarie 17

636

Carne după telegrama N. 25 din ziua de
15 Februarie 1918 Republica S. M. R. București
Sf. S. S. A. C. S. București -

În Bando se facit operațiune individ, Comisi sub-
local, revizuală cu scop N. 1 din 23 Iunie etc.
ca scopul și funcțiune locală

Se face revizuirea în baza normelor din partea
S. M. R. București București în afara țării

Normele este aplicate de localitatea și ca
funcțiune și revizuirea în localitatea de
Bando a dat rezultat în toate sectele. În
normele populația și lușterea revizuirea
cu norme aplicate de localitate.

Normele telegrama în București

A fost revizuit funcțiune a doua norme la revizuirea
țării revizuirea de Bando impunându-se
acceptarea normelor

Se dă ca revizuirea normelor în
Bando de Bando este funcțiune S. M. R.
Tara în baza normelor aplicate
Bando -

Se dă ca revizuirea în baza normelor
normelor

Sf. S. S. A. C. S. București

(10) D. C. București

Sf. S. S. A. C. S. București

Bando

1918 Februarie 17

Copie dupa telegrama №25 din ziua de 15 Februarie 1918 expediata Dlui N.Drăguțescu Șef(ul) Serv(iciului) M(arelu) C(uartier) G(eneral) Kișinău

În Bender și-a făcut apariția individul Psemiski sublocot(enent), semnalat cu rap(ortul), №1 din 23 ianuarie a.c. ca suspect și partisan bolșevist.

Are o scrisoare ca bun român din partea Dlui Pelivan Ministru externe în sfatul țării.

Numitul este strein de localitate și ca președinte al comitetului moldovenesc din Bender a dat ordin în toate satele îndemnând populația să lupte contra noastră cu arme alături de bolșeviști.

Există telegrame la primării.

A fost văzut pentru a doua oară la retragerea trupelor noastre din Bender împușcând în aeroplanele noastre.

Se dă ca sigură numirea lui ca Prefect de Bender din partea Sfatului Țării în locul actualului prefect Psemetchi.(?)

Rog luați măsurile ce veți crede de cuviință.

Șef(ul) Cent(rului) Inf(ormațiuni) Bender (s.s)

D.C. Popescu

P. Conformitate

Secretar (iscălitura)

*

Aceleași sentimente de revoltă antiocupaționistă (antiromânească) dominau și în rîndurile maselor țărănești din sudul republicii. Nu posedăm documente de arhivă ale altor centre de siguranță din sudul țării, însă mai multe selectări de date operative ale Centrului de Informațiuni Bender despre situația din satele din zona sudică ne dovedesc că starea de spirit a populației de aici era și mai revoltătoare față de ocupanți.

Din documentația operativă a centrului de siguranță pomenit aflăm că armata română, înaintînd spre sudul țării, a întîlnit rezistență din partea țărănilor care ”aveau și arme asupra lor” în satele Caușăni, Zaim, Braosca, Fîrlădeni, Zagodievca, Bașcalia și în alte localități ale ținutului Bender.

Centrul Informațiuni Bender

N 22, 1918 februarie 14

Buletin

De informațiunile centrului din Bender

(fragment – n.n.)

Subsemnatul când mă înapoiam de la Kișinău cu automobilul la ieșirea din satul Broasca aprins am discutat cu trei tineri care pășteau oi pe câmp. Eram în uniformă de soldat rus, întrebându-i de știu rusește, mi-au răspuns că vorbesc numai moldovenește. I-am lăsat a crede că au de a face cu un adept al bolșeviștilor întrucât de la început au început a se plînge contra românilor.

Întrebați, mi-au spus că toți locuitorii din Broasca sunt bolșeviști, gata a primi arme și munițiuni pentru a se răscula și a goni pe români din Basarabia, iar ca conducător în sat arată pe băcanul Corolenco, care a condus lupta contra românilor la venirea aci.

In naivitatea lor se vedea că spun numai adevărul...

...Informatorul NR ne informează că primarul din Fîrlădeni și notarul Gh.Gâlcă cunoaște pe 12 oameni care cerînd niște acte la primărie, au spus că sunt bolșeviști și că ei sunt stăpîni pe averea satului. Din acei 12 am aflat pe Vasilie Burcă, Const. Jucov și Serghei Venghel

care înarmați cu săbii dădeau arme la locuitori și-i scotea să lupte contra armatelor noastre. Trofim Doroșenco cu fiii Vanea și Alexei care au luptat alături de bolșeviști. Tot informatorul NR ne mai denunță pe fiul lui Avram Pietro care împreună cu Terenti Olaru și fiul lui Vasea erau decizi să omoare pe Dl Psemeschi - Șeful Regiunii Silvice, actual Prefect...

*Șeful Centrului Infomații Bender
Comisar Special*

D.C. Popescu

*

Reluând controlul asupra orașului Bender, trupele române cu ajutorul organelor de represiuni au inițiat un nou val de "curațire" a populației băștinașe de "elemente bolșevice" și "răuvoitori"

În urma unor cercetări operative făcute în satele din apropierea orașului, Comisarul D. Popescu, peste câteva săptămâni după înființarea Centrului Bender (20 ianuarie 1918), avea de acum întocmită și expedia șefului de la Chișinău o amplă listă nominală de "inculpați" care "au luptat contra trupelor române", cerînd să se ia măsuri represive urgente contra lor. În listă erau incluși 50 de țărani din satul Speia, 43 - din Șerpeni, 34 - din Păuceni (Puhăceni), 30 - din Delacău, zeci de țărani din Varnița, Telița și Gura-Bîcului, printre ei și unele femei. Toți militanții (cu excepția doar a cîtorva persoane) erau țărani moldoveni din partea locului. Intenționat subliniem acest lucru, pentru acei ce speculă cu afirmații precum că împotriva românilor au luptat numai bolșevici "veniți de aiurea", rușii și evreii.

În altă notă informativă din 14 februarie 1918 D. Popescu raporta centrului de la Chișinău încă o listă de "vinovați", sub titlul "Bolșevici periculoși", figuranții căreia - peste 70 la număr - erau și ei țărani, moldoveni neaoși, sau, cum se zice la noi, "din talpă", locuitori din satele Bulboaca, Gîrbovăț, Dubăsarii-Vechi ș.a. Nu erau acei țărani membri ai VCPB-ului, adică bolșevici, cum îi numeau într-o doară securiștii români, însă luptau contra ocupanților, susținînd ideile revoluționare, dreptul lor la pămînt, la independență națională...

Dorul de libertate – aceasta era vina țăranilor moldoveni. "Vinovații" erau descoperiți și concentrați în aresturile Siguranței, unde își găseau moartea în urma unor torturi bestiale.

E vădit faptul că represaliile sălbatice a forțelor militare și de ordine românești în primele două luni de ocupație, cînd în urma unor răfuieli sîngeroase contra otreadurilor paramilitare răzlețe, create la repezeală din țărani neantrenați militărește și înarmați cu „puști și topoare”, cînd teritoriul țării noastre era de acum, practic, curățit de „reuvoitori” (o bună parte s-a refugiat peste Nistru, iar alta – omorîta, bagată în cazematele Siguranței sau expulzată cu de-a sila din țară) – n-au adus rezultatele așteptate de ocupanți. Spiritele antiromânești n-au fost potolite nici pe departe, iar societatea moldovenească continua să rămînă pentru agresori un vulcan în ierupție. Nici cu bătăi în masă (inclusiv și a copiilor în școli), nici cu alte măsuri de intimidare („educație românească”), menite a băga frica-n oase locuitorilor băștinași, românii n-au reușit să-i „înfrățească”, nici măcar să-i liniștească pe moldoveni, ca să-i aducă la „sînul patriei-mume”... „de bună voie și licărind de fericire”, cum vor scrie mai tîrziu letopisarii contemporani de prin preajma Academiei Române...

**Listele întocmite de Centrul de Informațiuni Bender conținând numele „bolșevicilor”,
adică a țăranilor din satele județului, care au luptat contra armatei române.**

Tabloul

... ..

1. <u>Ștefan</u>	10. <u>Ștefan</u>
2. <u>Ștefan</u>	11. <u>Ștefan</u>
3. <u>Ștefan</u>	12. <u>Ștefan</u>
4. <u>Ștefan</u>	13. <u>Ștefan</u>
5. <u>Ștefan</u>	14. <u>Ștefan</u>
6. <u>Ștefan</u>	15. <u>Ștefan</u>
7. <u>Ștefan</u>	16. <u>Ștefan</u>
8. <u>Ștefan</u>	17. <u>Ștefan</u>
9. <u>Ștefan</u>	18. <u>Ștefan</u>
19. <u>Ștefan</u>	20. <u>Ștefan</u>
21. <u>Ștefan</u>	21. <u>Ștefan</u>
22. <u>Ștefan</u>	22. <u>Ștefan</u>
23. <u>Ștefan</u>	23. <u>Ștefan</u>
24. <u>Ștefan</u>	24. <u>Ștefan</u>
25. <u>Ștefan</u>	25. <u>Ștefan</u>
26. <u>Ștefan</u>	26. <u>Ștefan</u>
27. <u>Ștefan</u>	27. <u>Ștefan</u>
28. <u>Ștefan</u>	28. <u>Ștefan</u>
29. <u>Ștefan</u>	29. <u>Ștefan</u>
30. <u>Ștefan</u>	30. <u>Ștefan</u>
31. <u>Ștefan</u>	31. <u>Ștefan</u>
32. <u>Ștefan</u>	32. <u>Ștefan</u>
33. <u>Ștefan</u>	33. <u>Ștefan</u>
34. <u>Ștefan</u>	34. <u>Ștefan</u>
35. <u>Ștefan</u>	35. <u>Ștefan</u>
36. <u>Ștefan</u>	36. <u>Ștefan</u>
37. <u>Ștefan</u>	37. <u>Ștefan</u>
38. <u>Ștefan</u>	38. <u>Ștefan</u>
39. <u>Ștefan</u>	39. <u>Ștefan</u>
40. <u>Ștefan</u>	40. <u>Ștefan</u>
41. <u>Ștefan</u>	41. <u>Ștefan</u>
42. <u>Ștefan</u>	42. <u>Ștefan</u>
43. <u>Ștefan</u>	43. <u>Ștefan</u>
44. <u>Ștefan</u>	44. <u>Ștefan</u>
45. <u>Ștefan</u>	45. <u>Ștefan</u>
46. <u>Ștefan</u>	46. <u>Ștefan</u>
47. <u>Ștefan</u>	47. <u>Ștefan</u>
48. <u>Ștefan</u>	48. <u>Ștefan</u>
49. <u>Ștefan</u>	49. <u>Ștefan</u>
50. <u>Ștefan</u>	50. <u>Ștefan</u>

38) <i>Boletus Bolton</i>	50) <i>Suiza Stenographa Cava</i>
39) <i>Boletus Bolton</i>	51) <i>Uvae Ursinae Bolton</i>
40) <i>Boletus Bolton</i>	52) <i>Boletus Bolton</i>
41) <i>Boletus Bolton</i>	53) <i>Boletus Bolton</i>
42) <i>Boletus Bolton</i>	54) <i>Boletus Bolton</i>
43) <i>Boletus Bolton</i>	55) <i>Boletus Bolton</i>
44) <i>Boletus Bolton</i>	56) <i>Boletus Bolton</i>
45) <i>Boletus Bolton</i>	57) <i>Boletus Bolton</i>
46) <i>Boletus Bolton</i>	58) <i>Boletus Bolton</i>
47) <i>Boletus Bolton</i>	59) <i>Boletus Bolton</i>
48) <i>Boletus Bolton</i>	60) <i>Boletus Bolton</i>
49) <i>Boletus Bolton</i>	61) <i>Boletus Bolton</i>
50) <i>Boletus Bolton</i>	62) <i>Boletus Bolton</i>
51) <i>Boletus Bolton</i>	63) <i>Boletus Bolton</i>
52) <i>Boletus Bolton</i>	64) <i>Boletus Bolton</i>
53) <i>Boletus Bolton</i>	65) <i>Boletus Bolton</i>
54) <i>Boletus Bolton</i>	66) <i>Boletus Bolton</i>
55) <i>Boletus Bolton</i>	67) <i>Boletus Bolton</i>
56) <i>Boletus Bolton</i>	68) <i>Boletus Bolton</i>
57) <i>Boletus Bolton</i>	69) <i>Boletus Bolton</i>
58) <i>Boletus Bolton</i>	70) <i>Boletus Bolton</i>
59) <i>Boletus Bolton</i>	71) <i>Boletus Bolton</i>
60) <i>Boletus Bolton</i>	72) <i>Boletus Bolton</i>
61) <i>Boletus Bolton</i>	73) <i>Boletus Bolton</i>
62) <i>Boletus Bolton</i>	74) <i>Boletus Bolton</i>
63) <i>Boletus Bolton</i>	75) <i>Boletus Bolton</i>
64) <i>Boletus Bolton</i>	76) <i>Boletus Bolton</i>
65) <i>Boletus Bolton</i>	77) <i>Boletus Bolton</i>
66) <i>Boletus Bolton</i>	78) <i>Boletus Bolton</i>
67) <i>Boletus Bolton</i>	79) <i>Boletus Bolton</i>
68) <i>Boletus Bolton</i>	80) <i>Boletus Bolton</i>
69) <i>Boletus Bolton</i>	81) <i>Boletus Bolton</i>
70) <i>Boletus Bolton</i>	82) <i>Boletus Bolton</i>
71) <i>Boletus Bolton</i>	83) <i>Boletus Bolton</i>
72) <i>Boletus Bolton</i>	84) <i>Boletus Bolton</i>
73) <i>Boletus Bolton</i>	85) <i>Boletus Bolton</i>
74) <i>Boletus Bolton</i>	86) <i>Boletus Bolton</i>
75) <i>Boletus Bolton</i>	87) <i>Boletus Bolton</i>
76) <i>Boletus Bolton</i>	88) <i>Boletus Bolton</i>
77) <i>Boletus Bolton</i>	89) <i>Boletus Bolton</i>
78) <i>Boletus Bolton</i>	90) <i>Boletus Bolton</i>
79) <i>Boletus Bolton</i>	91) <i>Boletus Bolton</i>
80) <i>Boletus Bolton</i>	92) <i>Boletus Bolton</i>
81) <i>Boletus Bolton</i>	93) <i>Boletus Bolton</i>
82) <i>Boletus Bolton</i>	94) <i>Boletus Bolton</i>
83) <i>Boletus Bolton</i>	95) <i>Boletus Bolton</i>
84) <i>Boletus Bolton</i>	96) <i>Boletus Bolton</i>
85) <i>Boletus Bolton</i>	97) <i>Boletus Bolton</i>
86) <i>Boletus Bolton</i>	98) <i>Boletus Bolton</i>
87) <i>Boletus Bolton</i>	99) <i>Boletus Bolton</i>
88) <i>Boletus Bolton</i>	100) <i>Boletus Bolton</i>

1) Ion Jigoua Budești	28) Andrei Ciomara 618
2) Andrei Ghimpușeni, Gata	29) Ion Belan +
3) Ion Jigoua	30) Alexiu Ionu Văde
4) Ion Ghimpușeni, Târnova	31) Ion Belan
5) Nicolae Bărbulescu, Târnova	
6) Vasile Bărbulescu, Târnova	
7) Vasile Bărbulescu, Târnova	
8) Vasile Bărbulescu, Târnova	
9) Vasile Bărbulescu, Târnova	
10) Vasile Bărbulescu, Târnova	
11) Vasile Bărbulescu, Târnova	
12) Vasile Bărbulescu, Târnova	
13) Vasile Bărbulescu, Târnova	
14) Vasile Bărbulescu, Târnova	
15) Vasile Bărbulescu, Târnova	
16) Vasile Bărbulescu, Târnova	
17) Vasile Bărbulescu, Târnova	
18) Vasile Bărbulescu, Târnova	
19) Vasile Bărbulescu, Târnova	
20) Vasile Bărbulescu, Târnova	
21) Vasile Bărbulescu, Târnova	
22) Vasile Bărbulescu, Târnova	
23) Vasile Bărbulescu, Târnova	
24) Vasile Bărbulescu, Târnova	
25) Vasile Bărbulescu, Târnova	
26) Vasile Bărbulescu, Târnova	
27) Vasile Bărbulescu, Târnova	
28) Vasile Bărbulescu, Târnova	
29) Vasile Bărbulescu, Târnova	
30) Vasile Bărbulescu, Târnova	

Comisar Popescu
1918

Listele se umflau ca aluatul pe drojzii pe măsură ce Comisarul Popescu își lărgea rețeaua de agentură (informatori) în satele din împrejurimile Benderului.

6. Armata română „a pus la adăpost avutul întregului popor” ...

... „*În aceste clipe de grea cumpănă și nestatornicie*”...armata româna a trecut Prutul „*ca să vă aducem rânduială și liniște în satele și târgurile voastre, punând la adăpost viața și avutul întregului popor*”...

(Din proclamația generalului C.Prezan,
Comandant Suprem al Armatei Române)

„*La sfârșitul lui ianuarie 1918, cu consimțământul Germaniei, trupele române au intrat în Basarabia, unde au apărut viața și bunurile locuitorilor, fără a se amesteca în treburile interne ale teritoriului*”...(Istoria românilor, manual pentru clasa a 8-a, București, Editura didactică și pedagogică, 1994).

Trăsnaiele provocatoare și scuiptoare în obraz, pomenite mai sus, e încă o dovadă a faptului că o minciună cu adevărat românească trebuie să ocolească adevărul la o distanță care poate fi măsurată doar cu o metaforă a Profirei Sadoveanu, fiica marelui scriitor: ...” **un deal, o vale, o fășie de pădure, o bătaie de pușcă și o fugă de cal pînă crapă...**”

Numai minciuni - trăsnet, monstruoase, aflate pe culmea neobrăzării, ca cele din titlul acestui articol pot câștiga concursul Academiei Române și autorizația de pas liber în istoria românilor...

Toate pălăvrăgelile ideologilor transrupeni despre așa-zisul ”vis de aur al românilor basarabeni și de pretutindeni” care, cică, s-a realizat prin „unirea Basarabiei cu patria-mumă”, nu fac nici cît mirosul unei jumări mîncate anțart în comparație cu niște necesități de rutină și foarte pămîntești, care îi strînseseră cu ușa pe români și- i nevoise în acel început de an la 1918 să dea busna cu armele în Republica Moldovenească. E vorba de niște poftte. Pofta anxionistă, e clară. Și, o, Doamne, să ne ierte visătorii de visuri de aur, simpla poftă de hăleală.

Iarna anului 1918 a fost extrem de grea pentru România. În țară bîntuia foametea, provocată de seceta anului precedent și agravată de epidemiile și urgia războiului. Fosta Valahie, în întregime, și o parte din teritoriile moldovenești din dreapta Prutului se aflau sub stăpînirea armatei germane. Sărăcicioasele rezerve de cereale și alte produse agricole au fost rechiziționate de nemți, iar după încheierea armistițiului româno-german (26 noiembrie 1917) românilor li s-au impus condiții umilitoare și grele, fiind nevoiți să achite Germaniei contribuții enorme. În această situație Basarabia era văzută de guvernanții români ca unica oază salvatoare pentru o armată flămîndă și pentru a-și curăți obrazul cu contribuțiile în fața nemților. Nu mai vorbim și de o negreață de coloniști civili, tot flămînzi, care, în spatele militarilor, alergaseră în țara noastră „*ca să-i bată, să-i conducă și să-i învețe românăștă pă românii basarabeni*”. Sînt niște lucruri triviale, supărăcioase pentru românii orgolioși, însă a fost o realitate la 1918, pe care nu putem s-o negăm. E păcat să judeci pe un om flămînd. Necazul moldovenilor însă nu constă în pomana făcută românilor în acele zile negre pentru vecinii noștri, ci în faptul că oaspeții nepoftiți s-au purtat ca porcii. După ce au mîncat și băut, au început să-i bată pe stăpîni, să-i prade, să-i omoare, să le strice casa, să le facă țara țărînă! S-o șteargă de pe harta Europei! Să le gîtuie neamul, să-l scoată din circuitul istoric și politic interna-

țional, cum au procedat cu etnia moldovenilor din statul român. Pe urmă începură a lehăi cum că în istorie n-a existat o țară a moldovenilor și că pământurile noastre strămoșești din spațiul prutonistean ar fi cică, nu ale noastre, ci românești (!)..

Rechiziție sau jaf?

La 1918 românii i-au „familiarizat” pe moldoveni cu multe ciudățenii extravagante, dar mai cu samă cu o strășnicie de cuvânt - *rechiziție*, care îndată devenise sinonim al cuvântului jaf, fiind întrebuințat cu acest sens chiar și de conducătorii Siguranței în rapoartele lor informative către Centrala din „țară”. „Şeful Centrului Bender raportează multe jafuri săvârșite de trupele noastre la sate rechiziționând alimente și furaje, comunica N. Draguțescu Direcțiunii Generale. - Această stare de lucruri contribuie la ura țăranilor contra noastră în favoarea propagandei bolșevicilor”.

Cu acest tip de jaf numit *rechiziție* se ocupau tâlharii de elită - comandanții de unități militare, însărcinați cu colectarea pentru necesitățile unei imense armate dislocate în Moldova a produselor agricole, furajului, animalelor de tracțiune și mijloacelor de transport, localurilor cu mobilier și a tot ce le cădea românilor sub mână, începînd cu împărțeala „juma la juma” a porcului, pe care îl tăia un gospodar în ajun de Crăciun și terminînd cu ieșaloanele de grîne rechiziționate (jefuite) pentru a îndestula nevoile României.

Jafurile la nivel statal era o datorie sfîntă de serviciu a Comisarului General al Basarabiei Artur Văitoianu, înzestrat de guvernanții români cu împuterniciri practic nelimitate în republica cotropită.

Pentru a reduce la minimum consumul local de grăunțoase pentru alimentarea populației și a spori în așa fel volumul de grîne rechiziționate și cărate în România, generalul Artur Văitoianu a decretat ordonanța de tristă pomină, N38 din 5 octombrie 1918, în care se spune:

Ordonanța No. 38

Avînd în vedere că, în urma anului seceta din anul trecut, unele regiuni sînt în stare de foametă, se dispune să se ia toate măsurile necesare pentru asigurarea populației cu grîni în scopuri alimentare;

Avînd în vedere încheierea Convenției Cominternului din 5 Septembrie 1918;

Decretăm:

Art. 1. Fără să se ia în calcul, se recoltează de maximum 400 gr. pîine făcuță din un amestec de grîni, secară, mălai și orz sau 300 gr. porumb.

În ziua rînd pe săptămîna, se va da obligatoriu pîinea porumb. Pîinea nu se va face decât din făină albă și din surse locale, avînd în vedere în specialitatea care sînt în raport cu cantitățile de făină ce se dispun.

Pînă la rînd intrajale se țineze voda cu 12% alcool și 3% perbez.

Art. 2. Tot pînă în metode de mai sus, se aprope înlocuirea pentru vîntare, din făină albă, și făină, secară, orz și porumb de cel ce este în stare de foametă, în scopuri alimentare;

Ордонанцна № 38.

Авмя въ виду того, что ввиду урожая прошлого года некоторые районы оказались в состоянии крайнего недостатка хлеба, принимается решение принять все необходимые меры для обеспечения населения хлебом;

Авмя въ виду вступления Коммунистической Интернационалы 5 сентября 1918г.

Декретим:

Ст. 1. Безъ учета сбора, не собирают максимум 400 гр. хлеба из смеси пшеницы, ржи, овса, ячменя или 300 гр. кукурузы.

В каждый день в течение недели дадут обязательно хлеба пшеницы. Хлеб не будет делать из белой муки и местных источников, с особенностью в виду специальности в отношении количества муки, которое имеется в распоряжении.

До начала введения в действие этого закона водка с 12% спирта и 3% пербеса.

Ст. 2. До введения методов вышеупомянутых, в целях замены, из белой муки, ржи, овса, ячменя и кукурузы, в зависимости от количества муки, имеющейся в распоряжении,

le sau ori-ce alte preparate.

Art. 3. Cel care vor contracta răspunderea prezentei ordonanțe sau care o amână până la 2000 lei, care în caz de încheierea se va transforma în închisoare.

Orădi, pentru cel de la art. 2, li se vor aplica și altele asemenea.

Art. 4. Contravențiile în această ordineală, se constată prin indicarea de proces verbal, care se vor înalța conștientă de către judecătoarea în hotărârea careia art. 3.

Art. 5. Toate organele militare, administrative și polițienești vor fi obligate să execute această ordineală.

Într-un număr de 3 exemplare 1918.

Comandor General al Armatei
General de Corp de Armată, Văcărescu

toate preparatele de care se face caz în această ordineală.

Art. 3. Cel care vor contracta răspunderea prezentei ordonanțe sau care o amână până la 2000 lei, care în caz de încheierea se va transforma în închisoare.

Orădi, pentru cel de la art. 2, li se vor aplica și altele asemenea.

Art. 4. Contravențiile în această ordineală, se constată prin indicarea de proces verbal, care se vor înalța conștientă de către judecătoarea în hotărârea careia art. 3.

Art. 5. Toate organele militare, administrative și polițienești vor fi obligate să execute această ordineală.

Într-un număr de 3 exemplare 1918.

Comandor General al Armatei
General de Corp de Armată, Corp 1918

ПРИКАЗЪ № 38

50-3

Въ виду того что угрожаѣ настоящаго года, на прѣдвѣтъ зиму, неудовлетворительна и что имѣетъ предотвратитъ недостатка въ хлѣбѣ пшени, какъ разномѣрныхъ размѣровъ пшеничныхъ производствъ.

Имѣя въ виду также возможность незначительной возможности отъ 4 сентября 1918 года.

ПРИКАЗЫВАЮ

Ст. 1. Ежедневный рационъ на душу опредѣляется не болѣе, чѣмъ въ 400 граммъ хлѣба, изготовленнаго изъ чистой пшеницы, ржи, гороха и ячменя на 500 граммовъ кукурузы.

Три раза на недѣлю подается эквивалентно только кукурузы. Хлѣбъ производится изъ муки разномѣрныхъ помѣловъ съ включенными въ прѣдѣлахъ въ пропорцѣ, опредѣленной въ спискѣ съ отнѣсениемъ количества муки.

Подъ мукой разномѣрныхъ помѣловъ разубавлять муку съ 22%, отрубей и 8%, раземни.

Ст. 2. Также на вынужденныхъ мотивахъ распространяется производство для продажи пшеничной муки, хлѣба едобицахъ, макаронныхъ, широчныхъ венката родъ и венката прочахъ изделий.

Ст. 3. Шестидесятилетни реквизиционны приказанъ изданъ въ Бессарабїи, котораго срокъ дїянія въ 2000 лѣтъ, который въ случаѣ необходимости, увеличивается поочиннымъ законодательствомъ.

Кромѣ того, у реквизиціоннаго въ 2 статьи еще упоминается о бѣдѣ людѣ.

Ст. 4. О нарушении настоящаго приказа составляется протоколъ, представляемый англо-американской комиссїи для рѣшенїя стѣсненїя ст. 3.

Ст. 5. Принадлежитъ къ исполненїю настоящаго приказа всеобщее на всѣ населенїе, административныя и полицейскїе органы. Даны въ Кишиневѣ, 5 Октября 1918 г.

Генеральный комиссаръ Бессарабїи, ГЕНЕРАЛЬ ВАЙТОИАНЪ.

„Rația pe zi de cap, se socotește de maximum 400 gr. pâine făcută de un amestec de grâu, secară, mazăre și orz sau 300 grame porumb. In trei zile pe săptămână se va da obligator numai porumb”...

După cum vedem, moldovenii erau obligați prin ordin militar al unui general străin să mănânce trei zile pe săptămână măligă goală, în rest „ca boierii la sărbători” - *„maximum 400 gr. de pâine”*, făcută din furaj pentru vite (combicorn).

În ordonanță s-a strecurat o gafă a autorilor ei, spunându-se că *„se va da obligatoriu”*. Nu dădeau românii nimic, ei luau obligator de la țărani tot ce puteau lua, lăsînd (dacă binevoiau) din produsele jefuite rația prevăzută de ordonanță pe cap de locuitor. Iar cine nu avea nimic, nu i se dădea nimic și trebuia să moară de foame. Acesta era sensul ordonanței.

Grîul din podurile țăranilor (cine îl avea) era măturat grăunte cu grăunte și cărat în România. Căci nu era nici chestie de glumă ca dintr-o republică cu economia agricolă, în care și în acele vremuri ramurile de bază fiind grădinaritul și viticultura, să scoți 12 mii 500 vagoane (vagoane, nu tone!) de grăunte pe care România le-a dăruit Germaniei ca ”mînțănită” pentru armistițiul și ”învoirea” nemților de a ocupa Basarabia. Alte cîteva mii de vagoane au fost rechiziționate (jefuite) pentru întreținerea unei armate imense (mai bine zis, a două armate) ocupaționiste în teritoriul RDM și pentru nevoile ”țării”. S-a mai jefuit și pentru un schimb de barter cu Bulgaria: cu grîul basarabean (11 mii tone) a fost răscumpărată libertatea a cîtorva mii de prizonieri români capturați pe front de armata bulgară.

Se căra atîta din teritoriul ocupat, că de la o vreme a apărut o problemă foarte supărăcioasă în asigurarea cu saci a transportărilor în România a produselor rechiziționate. Cînd unul din subalternii lui Văitoianu, însărcinat cu rechiziționarea pînii, i-a raportat Comisarului General că s-au adunat grîne încă un ieșalon, dar în țară nu mai sînt saci, la indicațiile generalului, în aceeași noapte, doi aghiotanți de-ai săi au ticluit o mîndrețe de ordonanță, că locuitorii țării noastre, citind-o a doua zi, se divuiiau nespus nu numai de conținutul ei, dar și de nivelul de cărturărie al autorilor. În ea se ordona: *„Toți sacii aflători în depozite atît la comercianți cît și la particulari cu începere de astăzi sunt imobilizați la proprietarii și deținătorii lor, care nu-i pot vinde sau da cu împrumut decît cu autorizarea Comisariatului General... Toți deținătorii de saci sub orice titlu sunt obligați a declara în scris în dublu exemplar la Primării sau Woloste contra luare de dovadă atît numărul sacilor noi cît și numărul sacilor întrebuițați, pe care îi posedă în prezent”...*

Ordonanța lui Văitoianu prevedea pentru *„contravenienții la aceste dispozițiuni pedepse cu 6000 lei amendă sau cu 3 luni închisoare”*.

ПРИКАЗЪ № 26.

Мы, генеральный комиссаръ Бессарабии, генералъ АРТУРЪ ВОЙТЯНУ,

Имею на виду большую стирательню, принадлежующую съ движимыми принадлежностями и принадлежностями къ нему печку для приготовления пищи.

ПРИКАЗЫВАЕМЪ:

Ст. I. Въ виду, находящихся въ складѣ, какъ коммерческихъ лицъ, такъ и частныхъ лицъ, обремененныхъ съ означеннаго дня имуществомъ, принадлежащимъ къ собственности въ передѣлкѣ, которые не въ правѣ продать или завязать по какому-либо, быть разрешенію генеральнаго Комиссара.

Ст. II. Не разрешается ни подъ какимъ образомъ перевозка имущества, по желанію держателю или другимъ транспортными средствами, безъ специального разрѣшенія генеральнаго Комиссара.

Ст. III. Все имущество, назначенное для продажи или выкупа, безъ того, какъ въ разрѣшеніе генеральнаго Комиссара, подлѣжитъ конфискаціи.

Ст. IV. Все владельцы имущества, подъ какою-либо изъ нихъ, или наложенныя, обязаны подать заявленіе въ 2-хъ экземплярахъ въ Управленіе Военнаго Вѣдѣнія, съ дополнительными копиями для военнаго вѣдѣнія, такъ и для бывшаго въ употребленіи имущества, находящагося у него въ настоящее время.

Ст. V. Для провоза имущества означеннаго вѣдѣнія срочъ въ 15 дней, считая съ дня отправки настоящаго приказа.

Ст. VI. Невыполненіе этимъ распоряженіемъ будутъ подвергнуты въ административномъ порядкѣ штрафу въ 5000 лей или временно заключены въ 3 мѣсяца.

Ст. VII. Настоящій приказъ будетъ приводиться въ исполненіе Державнымъ управлениемъ внутренняго дѣла, черезъ посредство военнаго вѣдѣнія, полиціи, органовъ и военной жандармеріи.

Данъ въ Кишиневѣ 10-го Іюля 1918 г.

Генеральный Комиссаръ Бессарабии,
генералъ Войтяну

Ordonanța No. 26

Nei, Comisar General al Nașterii, Arthur Vărbanu, General de Corp de Armată.

Având în vedere necesitatea specială ce se face ca sacii de cereale și animale să nu circule prin împrejurările agricole.

Ordonanța

Art. 1.—Toți sacii aflați în depozite alți la comenzi, cât și în particulari, sunt declarați cu înscris de sacii mobilizați la proprietarii și deținătorii lor, care nu-i pot vinde sau da de împrumut decât cu autorizarea Comandantului general.

Art. 2.—Nu este permisă sub nici un motiv transportul de saci cu C. P. sau alte mijloace de transport fără autorizarea specială a Comandantului General.

Art. 3.—Toți sacii care vor fi acți în vânzare sau vor fi dați de împrumut și alina și aprobarea Comandantului general vor fi confiscați.

Art. 4.—Toți deținătorii de saci sau orice alți sunt obligați a declara lașorii în dublu exemplar la Primăria sau Wolostea contra ieșirii de dosar și alți numărul sacilor reali cât și numărul sacilor încredințați pe care îi posedă în prezent.

Art. 5.—Tineretul pentru facerea acestor declarații va fi de 15 zile dela emiterea prezentei ordonanțe.

Art. 6.—Comandantul la aceste dispoziții se vor pedepsi cu funcții regulamintalei administrației cu 5000 lei amenda sau cu 3 luni închisoare.

Art. 7.—Executarea acestei ordonanțe se va face de Directoratul de Intenție prin organele Poliției și Administrației și de Jandarmăria rurală.

Dată în Chișinău la 31 Iunie 1918.

Comisar General al Nașterii,

General de Corp de Armată, A. Vărbanu.

Ордо̀на̀нца № 26.

Нои Комисар Намраи ии На̀стерии, Артур Вайтану, Намран де Корп де Армата, Анина ии на̀стерии на̀ше ордо̀на̀нцаре са факлу сакиа де череване ии имвалта са сакиа пентру требунилле агрикулле.

Ордо̀на̀нц

Арт.—1. Тоде сакиа афлаторе ии на̀стериие агаи са коморсанца ии са ии на̀стерииуларе, сунт аналараи ку минимаре де на̀стиа, аналараи на̀ троприетарии ии на̀стиаиуларе, кере ер-и пот венда сау да ку а̀мтронут, анал ку а̀мтронуте Комисариатулуй Намран.

Арт. 2.—Ну еста пермиса суб ниц ун мотиве транспортуро де сакиа ку С. П. сау алте мижлоаке де транспорт фаре ауторизаре специале а Комисариатулуй Намран.

Арт. 3.—Тоде сакиа кере вор фи актиа ии аналара сау вор фи даи ку а̀мтронут фаре отара ии а̀мтронуте Комисариатулуй Намран, вор фи конфискаде.

Арт. 4.—Тоде дедиатории де сакиа суб арича титлу, сунт обягате а дедаре ии сарие, ии дублу екземплар, на̀ Примирии сау Волосте, контра прара де дедаре анал комаруп сакимар ии кил ии кралесте сакимар ии требуниллаи по кере ии поделле а̀мтронут.

Арт. 5.—Таримаре пентру факеле ментор а̀мтронутаре ва фи де 15 леи анал пенту тара прееактой ордо̀на̀нц.

Арт. 6.—Комисариатулуй на̀ а̀мтронутаре са вор педелле конфорту регуламинтуларе административе ку 5000 леи анал сау ку 3 луне а̀мтронуте.

Арт. 7.—Екзекутарея аналестея ресаминце се ва фале де Директоратулу де Интенция прри органеле Полициесте, ии Администрация ии де Намрантия рурале.

Дата ии Комисаре ии 31 Iunie 1918.

Комисар Намран ии Намрантия,

Намран де Корп де Армата, Г. С. Вайтану

*

Pentru a înlesni inventarierea (evidența) produselor agricole și, prin urmare, rechiziționarea cu hapca, Comisarul General a interzis vânzarea și orice mișcare (transportare) a produselor dintr-o localitate în alta. Rода trebuia socotită în câmp și de acolo transportată direct în hambarele României. Acesta era sensul Ordonanței № 36, emise la 5 septembrie 1918. Pe lângă scopul jefuitor, acest document avea și un caracter amoral, încurajînd cu sume exagerate nu numai puzderia de mîncăi paraziți din așa numitele *comisii economice*, înzestrate cu funcții de control și supraveghere, dar și stimula înmulțirea iudelor pîrtoare în rîndurile populației băștinașe. Prin această perlă documentaristică generalul român ordona:

ПРИКАЗЪ № 36

Для того установить количество зерна и прочих сельскохозяйственных продуктов, подлежащих созданию резерву на 29 января 1918 года, а также места их хранения и необходимые им объемы зерна и прочих сельскохозяйственных

ПРИКАЗЫВАЕМЪ:

1. а) Все крупяные и прочие земельные, а также скотоводческие хозяйства зерна и прочих сельскохозяйственных продуктов, подлежащих созданию резерву на 29 января 1918 года, а также места их хранения, обязаны создать специальными средствами (сберегательными, ссудными и прочими) сельскохозяйственными запасами в количествах зерна и прочих сельскохозяйственных продуктов, полученных от урожая как старого урожая, так приобретенных, чтобы быть в состоянии:

б) в необходимых сельскохозяйственных продуктах иметь запасов не менее 10 дней от дня окончания сбора;

в) в необходимых количествах, необходимых для собственного потребления, которые не во всех случаях не могут превышать 20 пудов для семьи хозяйства;

2. Подлежащие изъятию должны не превышать 100 пудов зерна, а также в соответствующей мере;

3. Для представлений о выполнении установленных обязательств или освобождения от обязанности извещаются штрафы от 100 до 2000 руб., или тюремному заключению до 6 месяцев;

4. Работы, связанные с уборкой зерна и прочих сельскохозяйственных продуктов во всякое время, подлежащих созданию и месту подержанию штрафы от 1000 до 20000 руб. или тюремному заключению во время года, а время освобождения;

5. Агенты контроля и работники обнаружившие нарушения, предусмотренных пунктом 4, получают денежную премию во размере 25% заработной платы, а также штрафы. Наказание выдано по вверенной мере;

6. Лицам, обнаружившим нарушение или нарушение приказа со стороны, а также, которые избежали контроля и наблюдения по исполнению обязанностей, приказом выданы денежные штрафы от 200 до 1500 руб. Наказание выдано по вверенной мере установленные условия или наказания;

Всего, 5 сентября 1918 г.

Генеральный Намесник Бессарабии
Генераль ВЪЯТОВУ.

1. Toți agricultorii mari și mijocii agrarii și deșeurilor sub acoper. Hău de cereale și pășuni produse agricole însoțite prin ordonanța No. 23, sunt obligați să depună rapoarte oficiale (contabilitate agrară și venitură venitură respective) contribuțiile de cereale și animale produse agricole însoțite, pe care le datez din recolta nouă. Aceste rapoarte să se întocmească în...

2. Aceste declarații se vor face în termen de 10 zile de la data prezentei ordonanțe în primăria respectivă.

3. Declarațiile susținute sau însoțite se vor pedepsi cu amendă de la 500-5000 lei și închisoare până la 3 luni.

4. De asemenea vor fi pedepsiți toți aceia care vor ascunde cerealele și animale produse agricole în depozite întinse de orice natură sau pământ, cu o amendă de la 1000-3000 lei, închisoare până la un an și confiscarea cerealelor.

5. Toți agenții de control și funcționarii care vor descoperi ascunderea produselor în pământ și vor pedepsi cu amendă de la 25% din valoarea...

apreciat aplica. Prima se plătește după încetarea amenzii.

6. Toți aceia care vor descoperi ascunderea produselor în depozite întinse de orice natură sau pământ, cu o amendă de la 1000-3000 lei, închisoare până la un an și confiscarea cerealelor.

Prima se plătește după încetarea amenzii și abaterii sau confiscării.

Dat în Chișinău la 3 Februarie 1918.

Comisar General al Basarabiei,
General de Corp de Armată, Văitoianu.

1. Тош агрыкультурныя мады і сярэдня і вялікага сельскагаспадарства, якія займаюцца вытворчымі сельскагаспадарчымі прадуктамі, з'яўляюцца абавязанымі падаваць афіцыйныя (аграрныя і прыбытковыя) адпаведныя звесткі аб вытворчым і прыбытковым выніках сельскагаспадарства, якія ім атрыманы ў гэтым годзе, на якіх і будуць падставіць прызначэнне ўрадавага падатку з сельскагаспадарства.

2. Гэтыя заявы павінны быць зроблены ў тэрмін 10 дзён з дня прыняцця гэтай загадкары ў адпаведнасці з прызначэннем.

3. За непадання гэтых заяваў або за недакладнасць іх зместу прызначаюцца штрафы ад 500 да 5000 рублёў і пазбаўленне свабоды на тэрмін да 3 месяцаў.

4. Таксама будуць пакараныя тымі, якія будуць схаваныя сельскагаспадарчыя прадукты і жывёлныя ў нейкіх схаваных месцах, з штрафам ад 1000 да 3000 рублёў, пазбаўленнем свабоды на тэрмін да года і канфіскацыя сельскагаспадарчых прадуктаў.

5. Усе афіцыйныя органы і функцыянеры, якія будуць выявілі схаванне сельскагаспадарчых прадуктаў, будуць пакараныя штрафам ад 25% ад іх ацэнавага значэння.

6. Усе афіцыйныя органы і функцыянеры, якія будуць выявілі схаванне сельскагаспадарчых прадуктаў, будуць пакараныя штрафам ад 25% ад іх ацэнавага значэння.

Дана ў Кишиневе 3-го февраля 1918 года.

Командующий войсками в Бессарабии,
Генерал-лейтенант, Вайтояну.

*

În fiecare dimineață locuitorii Chișinăului se uitau cu groază la stâlpii de piatră de la colțurile străzilor centrale, servind înainte vreme pentru expunerea afișelor teatrale, iar acum, cu venirea românilor, erau împestrițate cu anunțuri amenințătoare ale administrației ocupanților și ordonanțe ale Comisarului General Artur Văitoianu. Aceste mărturii ale fărădelegilor regimului colonial - ocupaționist erau tirajate tipografic în trei variante: în limba română, în moldovenește cu chiriliță și în limba rusă (singurul domeniu unde se permitea folosirea acestei limbi). Și de fiecare dată trecătorii, citindu-le, strângeau din pumni, clocitind de mînie din cauza dezmățului administrației românești care în modul cel mai neobrăzat se declarase stăpîină pe rodul muncii în sudoarea frunții a milioane de țărani moldovani.

Ordonanța N 51

*Având în vedere că viile din întreaga Basarabie au dat în anul acesta o recoltă excepțional de bogată...
Având în vedere și dispozițiunile legii... din 9 februarie 1918 și a înaltului decret Regal N 3261 din 5 Noiembrie 1918*

DECIDEM:

1) *Toți locuitorii Basarabiei de la sate, târguri și orașe sunt obligați a declara în scris, personal, sau prin împuterniciți legali, în termen de 10 zile de la data prezentei, orice cantități de vin nou sau vechi, vor avea în casele, magazii, beciurile și ogrăzile lor sau în curs de transport.*

2) *Declarațiunile vor fi scrise cîteș și sincer notându-se numărul vedrelor și numărul vaselor și specificându-se dacă e producție proprie sau cumpărată și de la cine anume.*

3) *Cine are și alte băuturi le va declara pe sorturi și cantități în aceeași declarație.*

4) *Proprietarii caselor, magaziiilor, beciurilor și ogrăzilor, vor da declarațiuni pentru vinurile ce vor fi depozitate acolo fiind de o potrivă răspunzători cu proprietarii vinurilor în caz de neconformare acestei ordonanțe.*

...6) *Cei ce vor da declarațiuni necomplete, se vor pedepsi cu confiscarea tuturor cantităților de băuturi găsite în plus, iar unde se va constata rea credință, făcându-se declarații false, cât și acei ce n-au dat declarațiuni, pe lângă confiscare se va aplica și o amendă de 6.000 lei sau închisoare...*

*Dată la Chișinău, în 21 Noiembrie 1918
Comisar General al Basarabiei
General de Corp de Armată Văitoianu*

ПРИКАЗЪ № 51.

Принимая во внимание, что министерство по делам Бессарабии имеет в распоряжении свой специальный отделный участок и что соответствующим образом была выделена, так же и в порядке министерства была определена и выделена принадлежность;

Принимая во внимание, что при приеме в распоряжение указанного отдела установленной системы по делу соответствующей части, частью и для принадлежности его;

Принимая во внимание телеграммы министерства добротыского участка, соответствующим образом на соответствующем уровне соответствующим образом, изданным в феврале 1918 года, так же и Высочайшимъ Императорскимъ Декретомъ 5 ноября 1918 года

ПОСТАНОВЛЯЮ:

1) Все жители Бессарабии по селам, тѣмъ и городамъ обязаны лично или посредствомъ законныхъ представителей (законно уполномоченныхъ), въ теченіи 10 дней съ подпискою чина, а соответствующимъ образомъ была выделена или другая, прописанная книга (карты), которая у нихъ хранится въ домахъ, магазинахъ, погребахъ и дворахъ или въ пути.

2) Закономъ должны быть приняты меры и приняты соответствующимъ образомъ, со- уществующимъ образомъ мера и чина 1918г., в связи с соответствующимъ на имя соответствующего производства и принятым по делу соответ.

3) Кто имеет также другие книги или документы, относящиеся к делу по делу, и соответствующимъ образомъ по делу по делу.

4) Соответствующимъ образом, соответствующимъ образом и соответствующимъ образом, со- уществующимъ образомъ мера и чина 1918г., в связи с соответствующимъ на имя соответствующего производства и принятым по делу соответ.

5) Подписывая соответствующимъ образомъ соответствующимъ образом, со- уществующимъ образомъ мера и чина 1918г., в связи с соответствующимъ на имя соответствующего производства и принятым по делу соответ.

О прощаніи выданных бюджетных ассигнований республиканским учреждениям.

В) Как водится, законные органы, тотъ бюджет ассигновать выделенными у него органами министерства, соответственно на него на планшетах против того, что выделено на этот бюджет, так бюджет республиканскому, что ассигнования соответствующим образом в бюджет учтены, в таком виде кто имеет по бюджету выделено, то на таком уровне, чтобы соответствующим образом, бюджет республиканского департамента ассигновано на 8000 лев, или ассигновано до 8-го министерства ассигновано 18 от. Промышленности республиканской, ассигновано от 18 от. бюджета этого бюджета.

3) Промышленность бюджета республиканского на ассигнования ассигнованы, кто все продукты не дано на этот для бюджета, а, также, в ассигнования, ассигнованы в ассигнования бюджета республиканского в Департамент Финансов.

4) Департамент Финансов республиканского ассигнованы на ассигнования ассигнованы ассигнованы.

Дана в Бухаресте 24 ноября 1918 г.

Генеральный Командир Восточной

Генерал Корхун Армия

ВОЙТОЯНУ.

*

Ordonanța No. 13

Amplas în vederea publicației în
Pe baza următoarelor indicații ale Direcției
Centrale.

Ordonanță:

1) Singurii comercianți de lână sunt delegați să participe în vânzarea și distribuția lănilor prin piața liberă, care vor respecta indicațiile Direcției Centrale de la Iași.

2) Distribuția lănilor de postav, în baza următoarelor indicații.

Comandant General al Armatei

General de Corp de Armată

A. Văitoianu

Ордонанца № 13

Amplas în vederea publicației în
Pe baza următoarelor indicații ale
Direcției Centrale.

О р д о н а н ц а:

1) Singurii comercianți de lână sunt delegați să participe în vânzarea și distribuția lănilor prin piața liberă, care vor respecta indicațiile Direcției Centrale de la Iași.

2) Distribuția lănilor de postav, în baza următoarelor indicații.

Comandant General al Armatei

Генерал Корхун Армия, А. Вăйтояну

*

Prin Ordonanța N 13 Generalul Văitoianu decretase că „*Singurii cumpărători de lână sunt misiunile militare pentru Basarabia, care vor expedia marfa conform indicațiilor ce se vor da de Direcțiunea economică din Iași*”...

În baza acestei ordonanțe țaranilor li s-a interzis să vîndă lînă pe piața liberă, fiind rechiziționată de autoritățile militare cu prețuri jefuitoare (derizorii, cum spuneau românii) și scoasă în mod nelegal din țară, iar întreprinderile de postav din localitate prin aceeași ordonanță au fost închise.

Ordonanța are un subtext vădit criminal. Fără învoirea guvernului Republicii Democratice Moldovenești, administrația militară străină, în mod samovolnic a lichidat o ramură importantă a economiei țării. Sute de muncitori de la fabrica de postav au devenit șomeri. Iar Văitoianu în mod

abuziv, prin misiunile sale militare, s-a făcut stăpîn pe un sortiment de materie primă, foarte prețioasă și căutată pe piața mondială. Această marfă, ca și băuturile alcoolice, nicidecum nu putea fi trecută la capitolul de produse alimentare, de prima necesitate pentru oștimea română.

Cîte milioane de dolari s-au scurs în buzunarul generalului român din asemenea afaceri criminale, numai unul Dumnezeu știe....

Toate mărfurile agricole, ca orice altă producție alimentară, țaranul moldovan o putea realiza pe piața liberă în exclusivitate numai cu autorizația generalului român.

*

Comisariatul General al Basarabiei
Comisiunea Economică № 6212
1918 – XI – 26

Comisiunea Economică
Către
Poliția orașului Chișinău

Vi se face cunoscut că s'a dat autorizație D-lui Sapsa Paghinov, str. Schmidt №54 de a transporta din Jud. Orhei la Chișinău 500 (cinci sute) puduri ulei floarea soarelui și a-l vinde la consumatori. Bine voiți a controla să nu facă speculă. –

Președintele Comisiei Economice (iscălitură)
Secretarul Serviciului (iscălitură)

Comandanții de divizii și de subunități militare în tâlhării nu rămâneau cu mult în urmă de Comisarul General. Erau și ei un fel de feodali în uniformă militară, considerându-se stăpîni pe toată avuția din zona de dislocare a unităților aflate în subordinea lor. Puteau rechiziționa orice bunuri de care aveau nevoie, iar deseori se furișau tâlhărește în întunericul nopții în ogrăzile oamenilor și furau tot ce le cădea sub mîină.

În raportul Comisiei de anchetă parlamentară pentru județul Cahul (pomenit mai înainte) printre sutele de jalobe a populației din localitate cu privire la crimele și fărădelegile militarilor români se spune că:

„Locuitorul Hagi-Lazăr din direcția școlii primare N1 din târgul Leova, reclamă că maiorul Climescu, actualmente Comandantul Regimentului 3 Roșiori, i-a luat în noaptea de 8 septembrie 1918 cinci căpițe de porumb și când împreună cu martorii constata furtul, găsind porumbul la magazia comandantului, acesta l-a amenințat cu împușcare, sub pretext că păgubașul ar fi bolșevic.

Un ofițer care s-a dat drept delegat al Diviziei 10 a luat cu forța cinci care de fân de la locuitorul Ion Aldea dându-i o chitanță de mână cu semnătura indescifrabilă...

Din ordinul Comandantului Regimentului 4 Călărași s-au închiriat fără voia proprietarilor camere pentru militari în comuna Leova contra bonurilor de rechiziție.

Căpitanul Ciulei a luat cu forța o cameră de la locuitorul Marcu Cahan din orașul Cahul, iar în timpul cercetării la care era de față Comandantul Regimentului și Polițaiul orașului, Căpitanul Ciulei i-a dat și o palmă.”

Chiar la începutul raportului Subcomisiei de anchetă parlamentară se pomenește faptul că:

„Mulți locuitori atât din Cahul cât și din județ ne-au declarat, că deși ar avea plângeri de făcut în contra armatei, totuși nu voiesc să le facă deoarece se tem să fie în urmă persecutați de militari”.

Prin urmare, sutele de jalobe înregistrate de comisie nu oglindeau nici pe departe tabloul real al coșmarului suferit de populația județului sub călcîiul ocupaționist al trupelor române. Dar ce folos au avut și păgubașii care, cu riscul de a fi persecutați de militari, au îndrăznit, totuși, să depună în scris plîngerile? De parcă deputații din parlamentul României nu erau și ei tot români...

Comandanții trupelor militare din orașele republicii, unde nu aveau ce rechiziționa (fura), își trimiteau reprezentanții lor să „vîneze pe șleahuri”, ca bandiții de drum mare, căruțe țărănești care transportau produse alimentare și furaje.

În una din numeroasele note de acest gen ale Siguranței se pomenește faptul că *„ofițerul de sergenți Făciu Constantin ducându-se la bariera Băcioi a găsit trei soldați înarmați din regimentul 23 Infanterie și întrebându-i ce caută acolo, soldații i-au răspuns că au ordinul Domnului comandant de regiment a opri toate căruțele cu alimente și furaje și a le duce la regiment, considerându-le rechiziționate.*

Acest lucru se petrece și la bariera Orhei”.

*

Notă

4 aprilie 1918

Iacob Ș.Zeckeli care trăiește în strada Balanovscaia colț cu Ismailovscaia, casă proprie, vorbește următoarele: cât a suferit poporul basarabean până la venirea armatei române a fost o nimica toată, dar decînd au venit aceștia nu mai putem trăi din cauza lor. Strîng tot din toate părțile și trimit la ei peste graniță orice marfă, alimente sau zahăr care ne vine din Ucraina.

Pe șosea în diferite sate se află câte o patrulă cu un ofițer al lor care nu dă drumul pînă nu le plătește câte una sută ruble de fiecare căruță.

Ag. D.C.

Și așa fiecare cetățean al țării noastre nimerea în cercul diabolic creat de ocupanți: era jefuit nemilos, iar când cîrtea un cuvînt de nemulțumire, era imediat luat la evidență de Siguranță ca „*individ suspect*”, „*bolșevic*”, „*element periculos statului român*” și prin urmare, trebuie izolat de societate, închis în cazematele securiste, izgonit din țară sau chiar împușcat.

Și totuși, toată lumea îi vorbea de rău pe români...

Notă

28 ianuarie 1918

Mergînd prin piață și ceainării am auzit lumea vorbind despre armata română că a jefuit și a furat la Bender tot ce le-a ieșit înainte. De exemplu, a furat o cantitate de zahăr pe care îl vinde aici în Chișinău cu 18 lei kg. A mai luat 2 vagoane de diferite stoffe, cămași, bluze, haine etc.

Evreii le spun moldovenilor că acum văd ei pentru ce a venit armata română aici ca să fure, dar nu să facă liniște și dreptate.

Agent D.C.

*

Deputatul Mîță în scrisoarea sa către prim-ministrul României Vaida-Voievod cu indignare povestește un șir de fapte criminale - omoruri, schingiuiri și jafuri săvîrșite de soldații români și administrația militară în județul Bălți, unde el a lucrat ca judecător. Autorul scrisorii singur a auzit cum un tînăr ofițer din escadronul de cavalerie condus de căpitanul Dumitriu se lăuda în fața coechiperilor săi că în satul Anfisovca a împușcat pe 6 locuitori pe motiv că erau membri ai sovietului sătesc.

Majoritatea locuitorilor satului Chetroșica - Veche au părăsit satul și se ascundeau prin împrejurimi din cauza că erau bătuți și urmăriți de jandarmi pentru refuzul lor de a lucra fără plată pe moșia boieritei Vișneacova.

”Dar ce bătăi! - exclamă deputatul. – Nu e vorba de cravașă și bătăi cu picioarele. Cu dinții se încleștau de gîtul sătenilor, îi spînzurau cu picioarele în sus și-i băteau la tălpi. Sadișți adevărați! ”

Arată de asemenea că șeful de post al jandarmilor din satul Zâbriceni, județul Bălți Neacșu prin jafuri și-a adunat o avuție de 100 mii ruble, iar soldații români în satul Baraboi și multe alte localități rechiziționau toate vitele pe care sătenii le scoteau la păscut s-au le duceau la tîrg să le vîndă.

*

Rechiziție, percheziție – tot jaf.

Ca metodă oficializată de jefuire în masă a populației era folosită de către românii în uniformă militară, în afară de rechiziție și, așa numita, *percheziție*.

Percheziției ca procedură obligatorie erau supuși toți arestații, toate persoanele suspecte care nu inspirau încredere ocupanților, mii de cetățeni deportați cu sila peste Nistru fără judecată, neavînd nici o vină. Toată această lume era ”curățită” (în mod obligatoriu, prin ordin oficial!) de bani și de toate lucrurile de preț pe care le avea cu sine.

Deoarece ”străinii de neam” erau considerați ”indivizi suspecti”, fiecare român în uniformă militară, auzind o vorbă străină nu numai că avea dreptul, dar era obligat să-i rețină (aresteze) și să le facă percheziție acestor ”indivizi neromâni”. Adică, să-i jefuiască în sensul deplin al cuvîntului, să-i conducă pentru cercetare la organele militare sau securiste din apropiere, iar de acolo (dacă nu aveau nici o vină!) erau ”sloboziți”... pe cealaltă parte a graniței statale.

1918 ianuarie 27

Domnului Șef al Serv. Sig. Exter. MCG

Loco

Referat

Am onoarea a vă depune suma de 97 (nouăzeci și șapte) de ruble care s-au găsit la percheziția făcută indivizilor notați pe contrapagină și care au fost expediați astă noapte peste Nistru, rugându-vă să binevoiți a dispune.

S.Comisar

(iscălitura)

*

№ 40 1918 ianuarie 27

Pretorul Diviziei XI

Am onoarea a înainta odată cu aceasta pe indivizii Albert Cercoci, Anton Boșicki și Ivan Boșicki prizonieri din armata austriacă, Reg. 97 Inf. împreună cu 167 ruble, trei certificate scrise în limba rusă și mai multe scrisori în limba maghiară, rugându-vă să binevoiți a dispune să fie trimiși M.C.G., Serv. Siguranței împreună cu alăturatul convert.

(fără iscălitură)

*

1 februarie 1918

Domnule Șef,

Am onoare a înainta odată cu aceasta un ceas nichel cu lanț de nichel, un portmoneu de piele, trei chitanțe, 4 bani de aramă și trei de argint ce s-au găsit la căpitanul Durasof.

Șeful Serviciului

Director

Drăguțescu

*

Astfel, sîntem martori ai unui fapt cu totul ieșit din comun... Jafurile, tîlhăriile și banditismul armatei române în teritoriul ocupat nu e o abatere, o îndeletnicire a unor indivizi izolați, scăpătați moralicește, ci o politică la nivel statal a României, acceptată de guvernarea de vîrf a țării.

Nici anul 1918 n-a fost o excepție pentru clasa politică bucureșteană în această "frumoașă" tradiție românească. În toate vremurile ea a folosit armata ca instrument de teroare și jefuire a populației civile în teritoriile ocupate. Iar proporțiile jafurilor bunurilor materiale și a crimelor de genocid, mai cu samă contra populației civile evreiești, săvîrșită de clica guvernantă română în perioada celui de al II Război Mondial, nu pot fi închipuite nici măcar de oamenii cu imaginație bogată. Și cît de nesimțită și amorală ar trebui să fie o clasă politică ca să împartă responsabilitatea pentru toate aceste crime contra umanității cu un neam mioritic, cum sînt moldovenii, numindu-i insistent și cu neobrăzare „români”!

Iată doar câteva documente, culese de vestitul om de știință din Israel **Jean Ancel**:

320 / JEAN ANCEL

ПРИКАЗ № 2

КОМАНДУЮЩЕГО ВОЙСКАМИ ГОРОДА ОДЕССЫ.

Я, Генерал Николай Гинерару, Командующий войсками г. Одессы, на основании Высочайшего повеления № 1730 от 21 июля 1941 года и в 498 Повеления Военно-морской Юстиции, имея в виду общественные интересы Одессы, в целях защиты страны, соблюдения порядка и государственной безопасности, ПРИКАЗЫВАЮ:

§ 1. Все люди, арестованные при освобождении, преимущественно в г. Одессе, обязаны до 12 часов 10 ноября 1941 года явиться в военный комиссариат у лиц данных предписаний, паспорта и металак (пластинка, ленточка, скребок) — в одной форме: драгунского, мундир, военного армяка и т. д.

Еще, находясь в местностях Одесского, Севастопольского, Балаклавского и Евпаторийского уездов, обязаны явиться в комиссариат в течение 40 часов после опубликования этого приказа на места.

Заявления в двух экземплярах должны быть поданы в Государство Пеналес (в случае нехватки экземпляров обжаловано). Судит высшейшей инстанции остаются в Николаеве, другие — в местной Государственной Пеналес, или военной обители, или приюта в местностях.

§ 2. Запрещено в нарушение этого приказа входить квартирой входить.

§ 3. Настоящий приказ публикуется на украинском, немецком и русском языках в Одессе, Севастополе, Николаеве и Евпатории и вступит в силу — в Одессе с 10 часов ноября с. г., в местностях Одесского, Севастопольского, Балаклавского и Евпаторийского уездов — с момента его опубликования на местах.

Указанными лицами нарушителями этого приказа входить в обязанности всех работников военных, судебных и гражданских учреждений, а также всех владельцев квартир, помещений, учреждений и людей на местах повелительной службы.

Нарушители будут привлечены под арестом, с применением штрафных санкций, в соответствии с Военно-морского Судебного Одесского Военного Командования (Повеление № 27).

Дан в Одессе 15 ноября 1941 года.

Командующий войсками г. Одессы

Генерал Н. ГИНЕРАРУ.

Военный прокурор

подполковник БЫЛУЦА-ДУЖИТРЕСКУ.

Ordonația nr. 2 trimisă de generalul Ghineraru, Comandanții Militar ai M.U. și omșurii Odessa din 15 noiembrie 1941, Varianta în limba rusă.

Dar să ne întoarcem la Basarabia anului 1918...

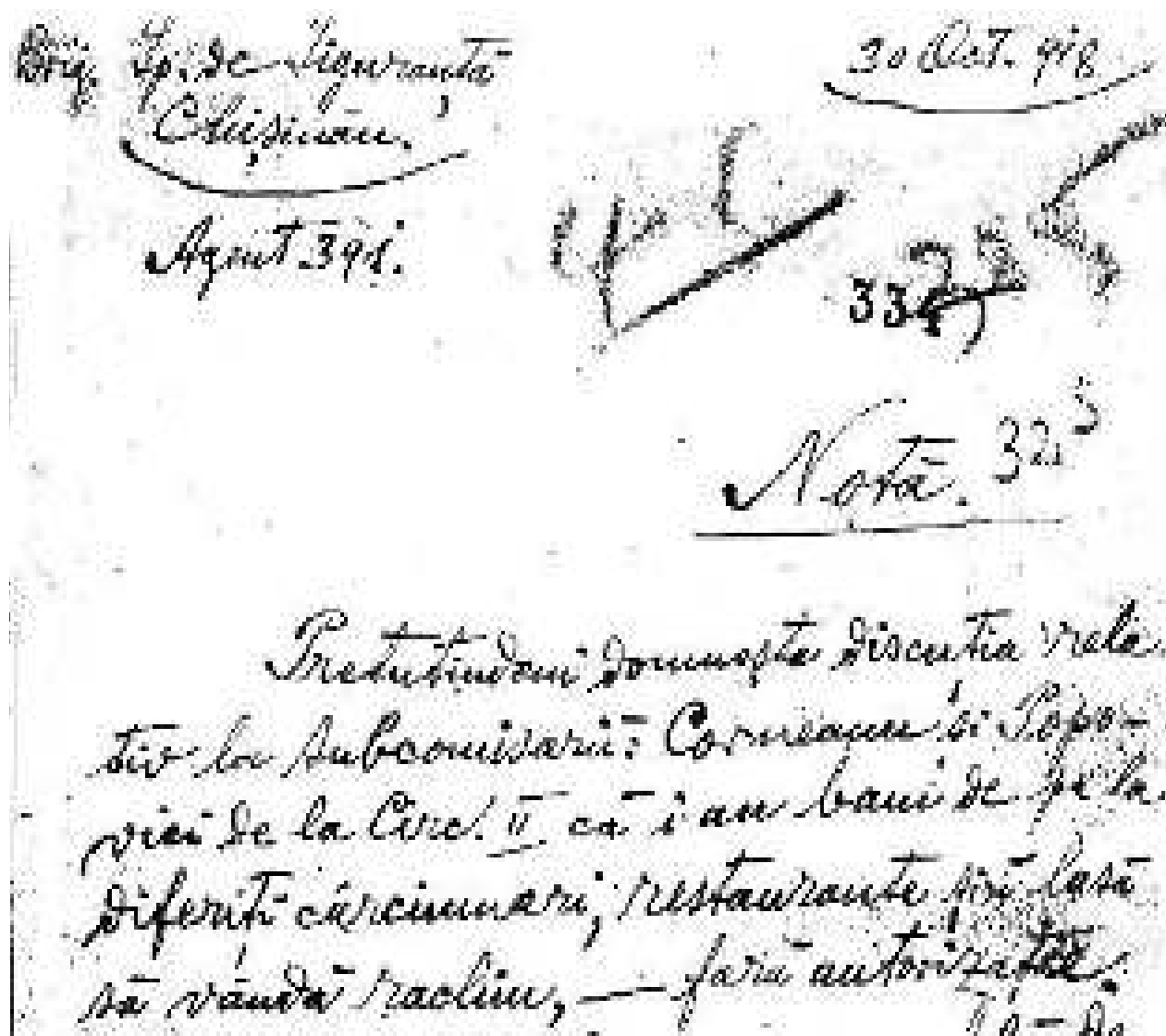
Cel mai dureros pentru păgubași era faptul că nu aveau cui a se jelui, și nu puteau găsi dreptate niciodată. Peste tot locul numai români erau angajați în organele de drept. Adică, românii furau și tot ei „făceau dreptate” păgubașilor.

La prefecturile de poliție curgeau puhoi jalobele cetățenilor, dar funcționarii români de acolo atîta lucru știau: să le coase cu acuratețe la dosare, fără a lua măsurile necesare contra criminalilor regăteni.

Cînd la Prefectura Poliției orașului Chișinău s-a adresat cu o plîngere studentul Șloma Idelman că „*fiind percheziționat de o patrulă de stradă compusă din 5 soldați, a fost bătut și i se luase portofelul cu acte și 42 ruble...*” prefectul poliției orașului, locotenent-colonel Brătescu, a expediat pe adresa petiționarului un răspuns-calapod, ca și tuturor celorlalți păgubași: „*Cercetându-se imediat patrulele, nu s-a putut dovedi care patrulă se face vinovată*”. Nu voiau românii de la prefectură să le strice inima compatrioților țîlhari pentru niște „elemente streine” ce au avut de păgubit, iar în al doilea rînd, pentru că și aiștia, de la poliție, băteau și jefuiau topenia pămîntului.

Subcomisarii de poliție de la Circumscripția II a or. Chișinău Corneanu și Popovici *luau bani de la diferiți cărciumari, de la stăpânii restaurantelor pentru că îi lăsausă să vîndă rachiu fără autorizație. Ei umblă beți prin circumscripție, chiar și în timpul serviciului, iau mită de la pungașii care se învîrtesc prin piață și oborul de vite* - semnala în nota sa agentul N 391 Centrului de Siguranță Kișinău.

*

*Prezentându-mi domnișoara discuția rela-
 tivă la subcomisarii: Corneanu și Popo-
 vici de la Circ. II, ca și au bani de pe la
 diferiți cărciumari, restaurante și lăsausă
 să vîndă rachiu, — fără autorizație.*

T. A. - D.

Amuinită sub Comandă subla de-
seori beti prin Circ. II, chiar alta data
în timpul serviciului, mica i-au mită
de pe la pungă și care se iurau
prin piața și oborul de vite.

Relativ la cele de mai sus, chiar
parte dintre agenti au cunoștință.

*

„Subcomisarul Dediu de la Circumscripția V s-a îmbrăcat civil, cu o șapcă rusească în cap și a ieșit în drumul Munceștilor, când tocmai atunci lângă moara lui Ghenderh veneau spre oraș 6 căruțe având în ele fâină de grâu în saci. Dl Dediu a luat mită 500 ruble, iar sergenții unul a luat 35 ruble și altul - 45 ruble”.

*

Din Dosarul N 16 al Perfecturii de Poliție Chișinău:

Șeful de Raion al Circumscripției de Poliție Chișinău Anton Buzică în noaptea de 31 august 1918, fiind de serviciu la oficiul circumscripției, fără a fi sesizat de vreo reclamație a eșit în oraș, unde s-a îmbătat... apoi pe la ora 12 de noapte s-a dus în strada Andreevscaia N 12... a intrat în camera din fund, unde se găsea Dna Roza Afteli, patroana unei frizerii cu 4 copii ce dormeau și după ce a percheziționat casa fără a găsi ceva, a luat la bătaie pe Roza Afteli și împlîndu-o de sânge, a scos revolverul și i l-a pus în piept, zicând să tacă, că o omoară. La țipetele copiilor sculați din somn și a victimei a intervenit Șulim Rezing însă a fost și el bătut, arestat și dus la oficiul circumscripției, unde după ce a fost bătut din nou, i s-a făcut percheziție, luându-i suma de 13 ruble...

*

RO 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94

ROMANIA

2263

PREFECTURA DE POLITIE
CHISINAU.

234

DOSAR N° 16

Relativ la *Confidential*

1978.

RO 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94 94

~~Confidențial~~

N. 1117
2 septembrie 1918

Doamnelor Prefect

Am onorat a raporta cel șeful de Raion Anton Popovici
 că în urma unei vechi ordonanțe a administrației locale, în
 conformitate cu 21 august 1918 și în conformitate cu
 la oficial circumlocuții, fără ordinul vostru și fără să
 așezat de ore și reluarea din partea mea, a pînă
 la nivel circumlocuții decidenți în mare parte din
 după care înlocuindu-se pe drum cu sub șeful de Raion
 Radu Leșcu de la comanda circumlocuții în acest caz
 înțeleg că sunt unde să nu se creioneze aceste din urmă
 copililor fiind cînd a consumat și în prima și la
 ora 12 din noaptea sau din zile. Adresându-se la
 Popovici N. 1117 unde în fața sa și prezenta în
 fiind o cauză de laudă și din partea mea în
 lara încă înțeleg șeful de Raion Popovici și cînd
 în camera din fund unde se ținea șeful Popovici
 paterna prezenta cu șeful de la comanda Popovici
 de la Pancevoștii N. 1117, Șeful Popovici și
 Șeful Popovici domiciliat în orașul cu la comanda
 N. 1117 și cumulat funcționare după ce pleacă și laudă
 lara a 1000 cor a fost la bătă și la Popovici
 sperînd să se găsească și completă și de război a
 și la la pleacă din după fiind să ține și
 lara capului și laudă din comanda și cînd
 și Șeful Popovici însă a fost și el bătă arestată
 la ofițer care fiind după ce a fost bătă și laudă
 și la la laudă și laudă și laudă și laudă
 și la la laudă și laudă și laudă și laudă

Doamnelor Prefect al Raionului Chișinău

Asesit pe care in prima sa este documenta si sa se
 dupa o mica pauza. Rosing a fost pus in libertate
 si sa raportat totul afara de cele 13 table, pe care
 le a dat Sf. Sef de Rasin Bogdan sau mai cu
 se trage. Sutele raspunde sa raspot sa se joace
 car la jura a celui care la creata. Noua
 Ceretorul care sub seful de Rasin Livian sau
 ste tabel si a stat la o parte ca a conferint
 ca este mai buna.

Seful de Rasin Bogdan sa impata in
 de legi din vremea sa faca in fata cu sub seful
 de Rasin Livian sa raspunde sa raspot sa se joace
 sa jurnatale plimant pentru el sa se joace
 sa impot cu 13 table la sub Rosing sau
 sa se joace impot cu el unde sa jurnatale
 la sub.

Est de notat ca seful de Rasin Bogdan tot in vreme
 care a mai arestat un grup de oameni sau jurnatale
 sau sa sa raportat din vremea sa raspunde sau jurnatale
 sa sa raspot din toate parte sa raspunde sa jurnatale
 care compromit libertatea jurnatale din care la
 parte.

Credeu ca aceste fapte de natura jurnatale sau
 sa sa raspot cu sa mai mare suspina.

Pe tot care sa raspot sa raspot sa raspot
 J. Cimbar etc

21.

Declarație

Subsemnatul șef de Raion Andrei Roșca, dela Circumscripția de Poliție Chișinău, în urma ordonanței verbale dat de Ș. Cămar șef al acestei Circumscripții de a mă declara referitor la cazul în cauză în numele de Ș. August șef și deplasat, în rezolvarea cauzării unui caz de înalt crime în Ardeal de hotărâre a lui Ștrănel din Ștr. Gyrdorlan A...

Subsemnatul în seara de 31 August la ora 7 scripșter în baza unor informații primite de mine transportat la frașura lui Roșca Andrei din Ștr. Gurdorlan unde se găsește unul din exemplare acestui fapt. Acum intrăchut pe fașurile de se făceau acolo, făcând să se îndușina cu de Ștr. sau de pătârnice adun de una din colțile frașurii în cauză părădării mele iar în lădărei în cauză tot atât apoi mai duse d'una părădării rămi arată interesul răbăle. Năleii unde se dău să se fi aruna din Ștr. Ștr. Năleii rădărat să cum fost beat, deoarece el pără la Ștr. Arștră sau fost în biroul ofișului unde făceau servicii, dar în biroul ofișului nu am fost, deștăpă.

Ștr. sau să se ară fi gătit ori bălăst pe frașurii și colțurile, și se ară fi amănătat în împăzarea cătă unu și unuștră, cu răpă de se ară răbăre. Ștr. după terminarea intrăbărilor făcute și după ce se găsesc rămi să nu ară fi del părătă de a pără rămi de fost cum părătă ară ară și în cauză Ștr. Ștr. Ștr. unde nu am continuat termină. Aceasta este declarația mea.

Șef de Raion Andrei Roșca

Jaful, furtul și bătaia erau atribute obișnuite și firești serviciului militar al românilor în “Basarabia”. Fiecare slujitor în uniformă militară românească era “angajat” în furt, mașinații și escrocherii, avînd grijă el singur să-și creieze poziții stabile și de lungă durată în această sferă de activitate.

*Am primit a înaintea, eliberatul stăru,
 privind cu admirație încredințatului, prin care
 se dăruiește să cu rașină războiului, date
 gradina publică și în acest oraș, sub-patron
 Ipul 2° Rucolul pînă în oraș, sau cauză asociat
 sau prin jaful la palat. —*

*Calculându-se acord care prin lucrarea de
 eliberării lui Cușca Vlad și în înțeles
 se constată că au fost omorât cu 5000 lei
 dăruiește lui Capitănu Rucol de la Căminul
 Căminul prin războiul lui și în acest oraș
 războiului 5000 lei până la Capitănu Rucol;
 sau el să omorât de 5000 lei sau omorât de
 războiului sau care nu dat ochilor și dar
 lui Capitănu omorât de 500 lei până la
 obștea a omorât a războiului omorât
 și adunat.*

Decretul din
 Decretul Rucol al Rucolului Rucolului.

România
Ministerul de Interne
Prefectura Poliției
Chișinău
Serv. Siguranței
N 2080

Chișinău,
anul 1918 Septembrie 1

Domnule Prefect,

Am onoarea a înainta alăturatul demers primit cu ordinul Dvoastră rezolutiv, prin care se denunță că cu ocaziunea serbărilor date în grădina publică din acest oraș sub patronajul Dlui General Văitoianu s-au comis escrocherii prin jocul la ruletă.

Cercetându-se acest caz prin luarea declarațiunilor lui Cocea Vlad și Fotin Ștefan se constată că ambii susțin că s-au dat banii Dlui Căpitan Roziu de la Comenduirea Pieței, primul arătând că s-au cerut de Mircea Rădulescu 2000 lei pentru Căpitanul Roziu, iar al II-a că I. Ionescu, unul din tovarășii cu care au dat serbarea a dat Dlui Căpitan suma de 500 lei pentru a obține o amânare a serbărei, ceea ce și s-a și admis.

*

După cum se pomenea într-un referat al Subcomisarului de Poliție a or. Chișinău, Pretorul Diviziei XI, colonelul Bălănescu, sub pretextul rechiziției, a furat un automobil marca "Puliman" ce aparținea Ministerului Agriculturii al Republicii Moldovenești și, ca proprietate personală, l-a vândut la Iași.

*

Brig. Specială de Investigare Criminală
 Prefectura de Poliție No. 1739
 23 sept 1918
 Dosar No. 1910
 Comandantul General al Escadrilii
 C. A. R. E.
 SERVICIUL DE SIGURANȚĂ

82

Cu onoare vi se face cunoscut că Direc-
 toratul de Agricultură reclamează că și fără fi re-
 chiziționat un automobil de Colonelul Bălănes-
 cu fără a se lăsa orvenitul bon de rechiziție.
 Sunt înțeleși că acest automobil ar fi fost
 vândut. În această chestiune sunt arătate
 că implică Comandantul Escadrilii Ministrul
 al Lucrărilor Publice și Sursoșanu Ioan.

*

Furturile, jafurile și corupția administrației militare ocupaționiste în teritoriul moldovenesc au căpătat proporții uriașe. Această epidemie se răspîndise și în rîndurile lucrătorilor Siguranței.

Șeful Brigăzii de Siguranță Ismail, comisarul M. Ivănceanu, „*a primit drept mită 1000 ruble pentru a tolera în acea localitate pe individul Popov Alexandru din Odesa, care era suspectat că făcea propagandă bolșevică*”. Vorba ceea: mai aproape dinții decît părinții...

Șefii și șefuții mai mărunței, clar lucru, în țîlhării nu se puteau compara cu rechinii avizi din eșalonul superior al autorităților militare ocupaționiste și se mulțumeau cu furturi în măsura posibilităților permise de postul și gradul lor militar.

Patrurile soldățești de la bazarul Ilinski, cotrobăiau sistematic prin coșulețele țăranilor lăsa-te peste noapte pe sama lor, însușindu-și o parte din produse.

1918 noiembrie 20

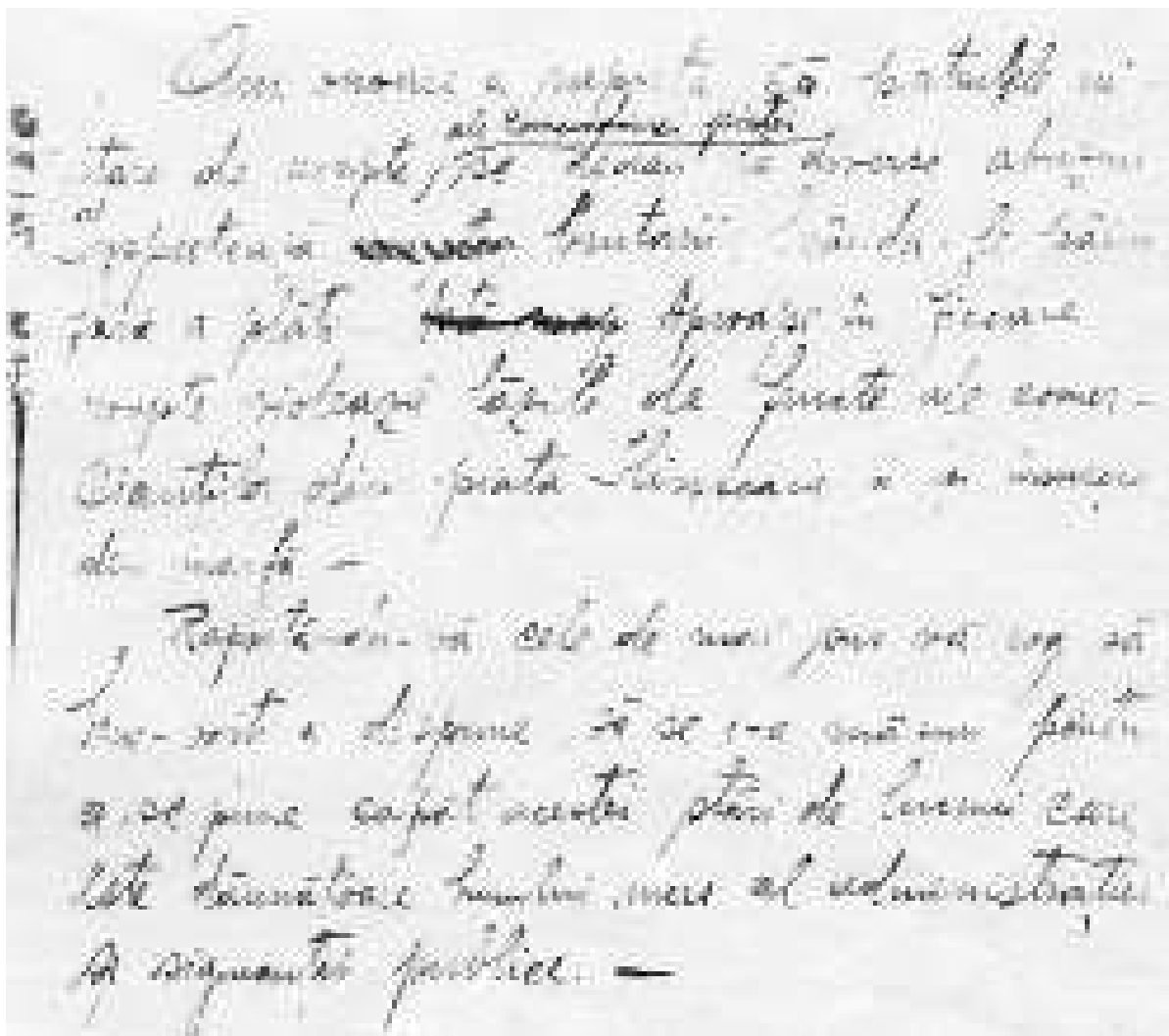
Către Perfectura Poliției Kișinău

Am onoarea a raporta că patrurile militare de noapte ale Comendurii se dedau la diverse abuzuri. Inspectează brutării, luîndu-le pâini fără a plăti.

Aproape în fiecare noapte violează lăzile de fructe ale comercianților din piața Ilinscaia și își însușesc din marfă...

(Din Dosarul N16 al Prefecturii Poliției Kișinău, N 3114 din 20/XI-1918)

*

Colegii lor din sectorul vecin, unde era o brutărie, mâncau pâine caldă “pă dă geaba”.

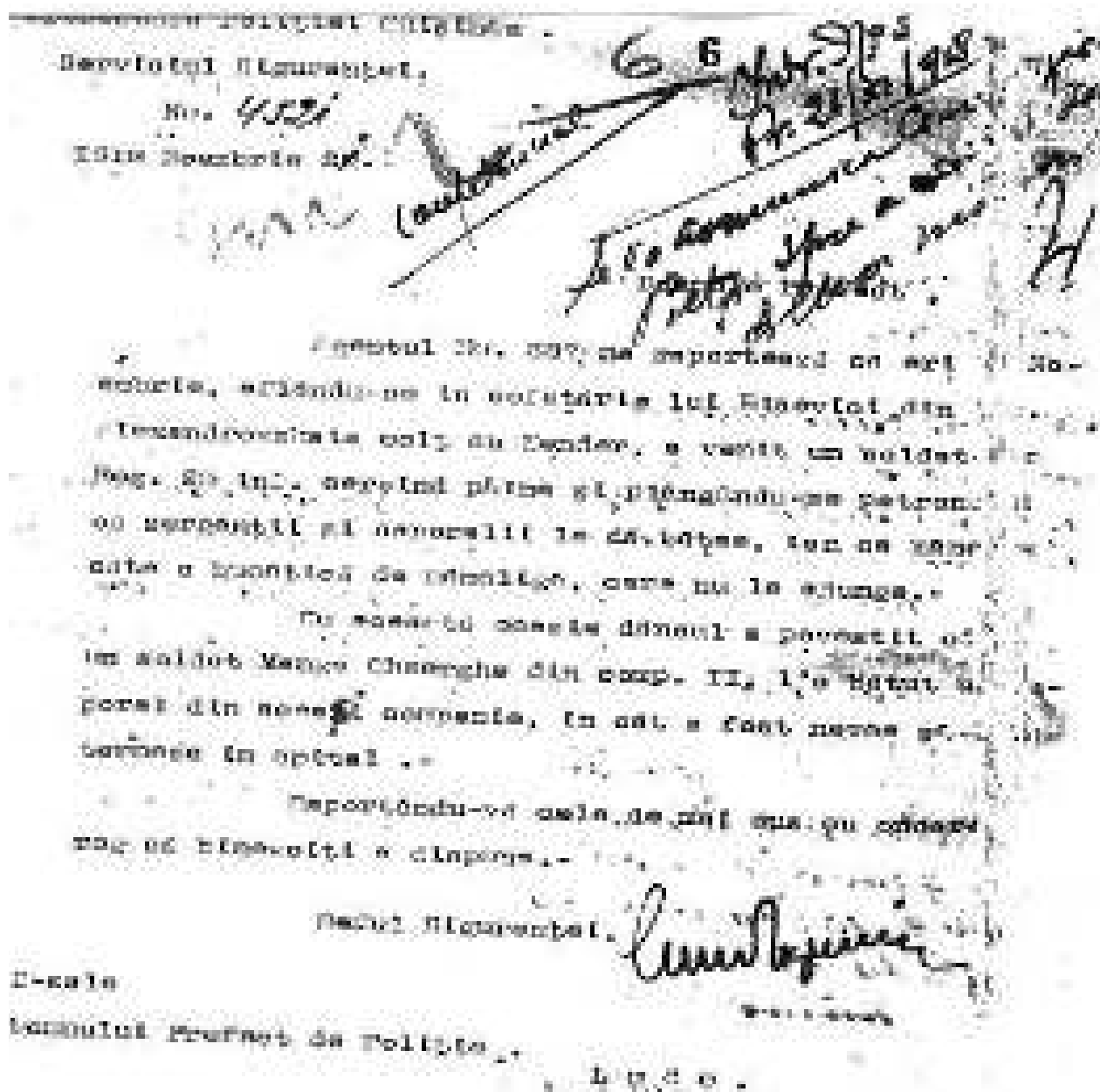
Mai norocoși erau cei cu restaurante în sector - la pâine le mai cădea zilnic câte un borș și un mititel prăjit la gratar, iar celor cu epoleți mai grei - și câte o cinzeacă *dă țuică dă prune*, pentru că le permitea proprietarilor s-o vîndă fără autorizație. Jandarmii de la sate fără o găinușă friptă nu se așezau la masă; doar cînd se săturau de o mîncare, găinușele le mai schimbau pe gîște și cîrlani.

... **“Nu voi înșira aici fapte, pentru că ele ar ocupa prea mult loc. E de ajuns să menționez că dacă de la un ureadnic rus în voloste gema toată populația volostei, apoi ce să mai zicem de cei cinci - șase jandarmi români încuartierați în fiecare sat și care nu se așează la masă dacă printre bucate lipsesc fripturi din găinușe și pui de găină și dacă acestea nu le mai schimbă din cînd în cînd cu rațe și alte vietăți. Adică își permit un asemenea lux, pe care nu-și îl pot permite, nu că un profesor de gimnaziu sau un judecător, ba chiar un președinte de directorat implicat în mari afaceri financiare. Iar dacă mai adăugăm la aceasta și pe cei cincizeci de mii de militari staționați ilegal aici, jefuind tot ce le cade sub mînă și săvârșind atacuri cu arme de foc asupra grădinilor și livezilor, asupra oamenilor pașnici, atunci devine mai înțeleasă zicala răspîndită în societatea noastră că “român» nu e numai nume de neam, ci și profesie de lăutar și tâlhar»...**

(Din cuvîntarea deputatului Nicolae Alexandri, președintele fracțiunii parlamentare “Liga Poporului”, 7 octombrie 1918).

Soldații din cazarme erau sloboziți pe străzi să-și caute de mîncare, unii împlînd cu cerutul (cerșitul), majoritatea însă considerîndu-se adevărați stăpîni (tîlhari) pe aceste pămînturi, săvîrșeau

escrocherii și jafuri, iar nopțile le petreceau în companie cu prostituatele din localitate, făcînd pe banii furați niște guleaiuri că lumea din împrejurimi toată noaptea nu putea închide un ochi de răul lor.

Serviciul Siguranței N 4521

*D-sale Domnului Prefect de poliție
loco*

1918 noiembrie 20

Domnule Prefect

Agentul N 387 ne raportează că ieri, 19 noiembrie aflându-se la conferința lui Bisovici din str. Alexandrovscaia colț cu Bender a venit un soldat din Reg. 23 Infanterie cerșind pâine și plângându-se patronului că sergenții și caporalii le dă bătaie, iar ca mâncare câte o bucăică de măligă, care nu le ajunge.

Cu această ocazie dânsul a povestit că pe un soldat Manga Gheorghe din comp. 2 l-a bătut un caporal din aceeași companie, încât a fost nevoie să-l interneze în spital.

Raportându-se cele de mai sus cu onoare vă rog să binevoiți a dispune.

Șeful Siguranței

(iscălitura)

*

Credem că nu vom găsi mai nimerite cuvinte decât cele ale agenturii Siguranței pentru a caracteriza moravurile și îndeletnicirile soldătimii române la 1918 în țara noastră.

***Serviciul de Siguranță Kișinău
Copie după nota de informațiuni
a agentului N 387***

Notă

(Se reproduce cu unele prescurtări –n.n.)

Am onoarea a raporta că prin diferite localuri din împrejurimile cazarmelor și prin piață mișună soldați beți, care chefuiesc zilnic, mai ales la restaurantul “București” din strada Alexandrovscăia N57. Toată ziua și toată noaptea se petrec diferite scene cu femei cu moravuri ușoare de ultima treaptă, care practică și pungășia și nefiind supuse absolut nici unui control medical răspândesc prin contactul lor cu soldații diferite boli și mai ales idei revoluționare. Cred că contactul soldaților cu oamenii de aci este foarte periculos... Aduc la cunoștință toate acestea întrucât... patrulele și sergenții comendurii în loc să ridice pe acești soldați și a-i trimitte pe la locurile lor, stau cu ei și beau împreună... Lucrurile se pot stabili chiar pe fiecare zi la suszisul restaurant, la restaurantul Turda de vis-a-vis de cazarma Reg. 63 Infanterie și seara mai la toate restaurantele, începând de la str. Armeană înspre gară. Afară de aceasta sunt soldați de la Regimentul 63 Infanterie și Reg. 2 Vânători, care în uniformă se îndeletnicesc a face escrocherii cu cărțile în piață “uite popa, nu e popa”, fapt de care râd și rușii de noi zicând că soldații neavând ce mânca la cazarmă sunt lăsați liberi spre a putea fura ca să se hrănească... Afară de aceasta sunt foarte multe cazuri întâmplare în oraș când soldații se duc și se dau drept agenți de poliție sau ai comendurii și escrochează lumea cu diferite sume de bani sub pretext că ar vinde vin, ar avea pâne sau făină albă, zahăr etc (produse interzise pentru vânzare prin ordonanța Comisarului General –n.n.). Privitor la comendurii pot spune că nu am observat în timpul de când sunt în localitate un ofițer superior care să controleze dacă subalternii lor își fac datoria, fapt care face pe plutonierii majori, sergenți să stea numai la băut...

*

Alături de comandamentul militar ocupaționist, care își legalizase dreptul la tâlhării sub pretext de rechiziții „pe timp de război”, întregul aparat colosal de guvernare și administrare locală inventa și el numeroase metode de jaf al populației...

*Administrația Financiară
Jud. Chișinău N 5127
Domnului Prefect de Poliție
Loco*

1918 noiembrie 22

Domnule Prefect!

Unul din principalele venituri ale statului în Basarabia îl formează impozitul și accizul asupra vinului.

Pe lângă alte măsuri de control spre a se evita fraudele și punerea în consumațiune a vinului fără plata taxelor, s-a înființat la fiecare barieră câte un agent regional, însărcinat cu controlul tuturor transporturilor de vinuri ce se duc în orașul Chișinău.

Agentul de la bariera Sculeni prin raportul N 8 ne comunică că nefiind asistat de nici un agent al forței publice nu poate exercita controlul și în special transporturile găsite în neregulă nu le poate confisca întrucât proprietarii nu-i dau ascultare și dispar.

Aducând la cunoștință Dstre cele ce preced, am onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune ca să se înființeze la fiecare barieră câte un post de sergent, atât ziua cât și noaptea care să dea tot concursul agenților regionali pentru îndeplinirea datoriei.

Cererea noastră fiind de interes general pentru stat și de natură a asigura încasarea veniturilor statului, venituri care servesc pe lângă altele și la plata tuturor organelor statului, credem că va fi satisfăcută.

Administrator financiar (iscălitura)

*

Pentru a menține mereu ridicat nivelul livrărilor în România a vitelor și produselor animaliere, generalul A. Văitoianu, prin Ordonanța Nr.12, a interzis țăranilor moldoveni vânzarea animalelor domestice, iar târgul specializat regional din orașul Edineț, la care participau și comercianți din țările vecine, a fost lichidat.

Din cauza rechizițiilor neconținute, care se făceau în gospodăriile țărănești și la orașe, locuitorii republicii erau nevoiți să recurgă la tăierea tuturor vietăților ce le aveau pe lângă casele lor – fenomen care, în cele din urmă, putea aduce cu sine nimicirea totală a animalelor domestice din ținut. Dar pe ocupanți nu-i prea durea capul de această problemă, îi preocupa faptul că vitele se tăiau pe ascuns, fără a fi împărțită carnea cu românii.

Domnului Prefect al Poliției Chișinău.

În conformitate cu hotărârea Comisiei Interimare a Orașului din ziua de 30 noiembrie a.c. (1918 –n.n.) cu onoare vă rugăm să binevoiți ca cu organele polițienești de care dispuneți să se întărească paza și supravegherea pentru a nu se tăia vite și porci în mod tainic, iar acolo unde se va constata că se taie în mod ascuns vite, să le confisce toată carnea, iar vinovaților să li se dea pedeapsa cuvenită.

*Membru Comisiei interimare (iscălitura)
Șef de Birou (iscălitura)*

Rezoluția (directiva) Prefectului Poliției Chișinău:

N 9757
1918 decembrie 10

Circ. (umscripția) 1-5 Comand. Serg și Siguranță

În conformitate cu hotărîrea Comisiei Interimare a orașului din 30 noiembrie a.c. cu onoare vă rog să binevoiți a lua măsuri de supraveghere prin organele ce aveți pentru a nu se tăia vite și porci în mod clandestin, iar acolo unde se va constata că se taie asemenea vite în mod ascuns, să se confisce toată carnea, iar vinovaților să li se drezeze procese verbale de trimitere în judecată spre a-și lua pedeapsa cuvenită.

Pref. Pol.

 10 Decembrie 1918
 Circ. 1-5 Comand
 Serg și Siguranță

 În conformitate cu
 hotărîrea Comisiei
 Interimare a orașului
 din 30 Decembrie
 a.c. Cu onoare vă
 rog să binevoiți a
 lua măsuri de su-
 praveghere prin orga-
 nele ce aveți, pentru
 a nu se taie vite și
 porci în mod clau-
 destin, iar acolo
 unde se va constata
 că se taie ase-

menea vite în
 mod ascuns, să se
 confisce toată carnea,
 iar vinovaților să
 li se drezeze procese
 verbale de trimitere
 în judecată spre
 a-și lua pedeapsa
 cuvenită.
 Pref. Pol.

*

În unele sate de pe malul Nistrului țăranii pentru a salva vitele de rechizițiile pustietoare recurgeau adesea la măsuri excepționale.

“In comuna Kițcani s-a arestat primarul care a fost surprins aducând vitele de prin sate pentru a le trece peste Nistru” (Din Buletinul de informațiuni al Centrului Bender, N 22 din 14 februarie 1918).

În alt raport al său (N136 din 11 aprilie 1918) Comisarul D.C.Popescu comunica șefului CSK, Nicolae Drăguțescu că *”din Comuna Șerpeni diferiți evrei încearcă a trece peste Nistru porci, alimente și altele ... că prin acel punct se trece aproape zilnic noaptea cu bărci tot felul de marfă și ceriale...”*

*

*Ministerul de Interne
Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale
Domnului Șef al Brigăzii
de Siguranță Chișinău*

N 14619 din 31 iulie 1918

Personal. Confidențial.

Domnule șef,

Vă înaintez aci alăturat copia de pe nota de informațiuni primită la această Direcțiune și vă rog să luați măsuri pentru verificarea celor arătate întrânsa și a aviza de rezultat pe Comisar General al Guvernului, precum și această Direcțiune

*Director
Șeful Biroului*

Notă

30 iulie 1918

D. C. Chirițescu, comerciant refugiat din București care a fost prin Basarabia cu afaceri comerciale îmi spune că țăranii basarabeni sunt atât de îndârjiți contra noastră că nu vor permite să li se ridice grânele.

Ei în urma deselor consfătuiri s-au unit ca grânele și cerealele odată ridicate de pe câmp, să le îngroape în pământ și dacă și aici vor fi găsite și ridicate, să se strângă cu toții și cu forța să le salveze sau să le dea foc.

Propagandiștii ucraineni îi îndeamnă de a le da foc chiar acum pe câmp grânelor și cerealelor recomandându-le, că atunci când nu vor avea, le vor trimite din Ucraina.

Pentru confor. (iscălitură)

*

Centrul de Siguranță Kișinău prin agentul „M.N” a verificat informația pomenită mai sus și iată rezultatul:

Femeia Maria Lovanovici, de fel din orașul Orhei, sosită în localitate în ziua de 6 oct. c., mi-a declarat că prin satele din jud. Orhei, este mare fierbere printre locuitori, din cauza că autoritățile românești le iau cerealele și le lasă la fiecare cap de familie, foarte puține cereale, care nu le ajunge. –

Sus numita mai spune că țăranii acum fac gropi și îngroapă în pământ tot ce au, ca să nu le poată găsi autoritățile.

M. N.

18/1918

Копия донесения агента М. Н.

164

Вчера в 10 часов утра в штаб в Кишиневе
получено донесение от агента М. Н. о том, что
в городе Кишиневе в настоящее время
состоится большая демонстрация, в которой
участвуют все жители города, а также
и представители различных партий и
социальных групп. Демонстрация
направлена против власти и требует
отмены всех репрессивных мер.
В настоящее время в городе
состоится беспорядки, а также
имеются случаи насилия.

Copie după nota agentului M. N.

*

Cu românii în casă nici mămăligă pe masă...

Cu venirea românilor nivelul de trai al populației Republicii Moldovenești a scăzut brusc, încât o bună parte din locuitorii băștinași s-au ciocnit cu fenomenul subnutriției și chiar al foamei. Cauza principală, desigur, erau rechizițiile jefuitoare. Însă puțini cercetători au atras atenția încă la un factor de bază care a provocat această situație. Mai întâi, o negreață de soldățeime românească a năpădit peste plaiul nostru. Situația explozivă din RDM i-a nevoit pe guvernanții români să trimită în urma celor 4 divizii ale Corpului 6 încă o armată de soldați români – Armata a 5-a. În spatele coloanelor soldățești, a detașamentelor și brigăzilor de poliție, jandarmerie și siguranță, în teritoriul moldovenesc a ierupt de peste Prut un val puternic de lume migrătoare civilă. Alături de puzderia de slujitori, selecționați cu migală de Siguranță și trimiși cu misiuni speciale întru susținerea regimului ocupaționist (învățători, preoți, jurnaliști, slujbași ai administrației românești etc.), în țara

noastră a năpădit și o ploaie cu bulbuci de români fără treabă, tot felul de golănime, completînd astfel numărul de mîncăi cu guri sparte care căzuse ca o piatră de moară pe umerii omului truditor din republica noastră. Numai pe motiv că erau români își atribuisse drepturi exagerate de consumatori privilegiați ai bunurilor materiale, fără să producă această mulțime parazită măcar un fleac pe vîrf de ac. Nu mai vorbim și de faptul că mulți ocupanți pe căi necinstite și criminale și-au făcut mari bogății în teritoriul ocupat.

Că erau coloniștii români mulți la număr ne putem da sama din faptul că la Chișinău și în alte orașe s-a iscat o criză nemaipomenită în găzduirea acestei mulțimi nesocotite .

Comisarul General Văitoianu s-a văzut obligat în scopul aplanării acestei probleme grave să emită o ordonanță specială, în care se decreta:

ПРИКАЗЪ № 50.

33 / 1944
1944

Един от главни задачи, които се поставят пред правителството на Република България, е да се осигури за всички жители на страната необходимите условия за живот и работни възможности.

Във връзка с това, правителството на Република България постановява да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

П Р И К А З Ъ № 50

1. Забранява се всякаква форма на дискриминация по отношение на работната сила и на работните възможности на всички жители на страната.

Във връзка с това, правителството на Република България постановява да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

2. Да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

Във връзка с това, правителството на Република България постановява да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

3. Да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

Във връзка с това, правителството на Република България постановява да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

4. Да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

Във връзка с това, правителството на Република България постановява да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

5. Да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

Във връзка с това, правителството на Република България постановява да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

6. Да се вземат всички необходими мерки за осигуряване на работната сила и за осигуряване на работните възможности на всички жители на страната.

3. Въведеніи, предъ дѣломъ, въ силѣ вѣдѣнія, что всѣ гражданскіе должностныя лица, имѣющія доступъ къ военнымъ секретамъ, обязаны въ случаѣ войны хранить тайну въ высшей степени.

4. Принадлежность къ какому-либо учрежденію, занятію или профессіи, не освобождаетъ отъ обязанности хранить тайну, а въ случаѣ необходимости, обязываетъ къ высшей степени осторожности въ общемъ обращеніи, въ случаѣ необходимости, къ сохраненію тайны.

5. Въ военное время, всѣ гражданскіе должностныя лица, имѣющія доступъ къ военнымъ секретамъ, обязаны хранить тайну въ высшей степени, а въ случаѣ необходимости, къ сохраненію тайны, а въ случаѣ необходимости, къ сохраненію тайны, а въ случаѣ необходимости, къ сохраненію тайны.

6. Въ случаѣ необходимости, всѣ гражданскіе должностныя лица, имѣющія доступъ къ военнымъ секретамъ, обязаны хранить тайну въ высшей степени, а въ случаѣ необходимости, къ сохраненію тайны, а въ случаѣ необходимости, къ сохраненію тайны.

Данъ въ Кишиневѣ 20 Октября 1918 г.

Генералъ-лейтенантъ Г. Г. Г. Г.

Генералъ-лейтенантъ Г. Г. Г. Г.

100

“Având în vedere greutățile pe care le întâmpină funcționarii de stat, persoanele delegate în Basarabia cu misiuni speciale, militarii și chiriașii particulari români cu ocazia găsirii și închirierii locuințelor necesare... Considerând că toleranța acestei stări de lucruri aduce grave perturbări în ordinea și siguranța publică și că împiedicând pe agenții publici în special de a găsi locuințe, se pereclitează mersul normal al treburilor publice,

Ordonăm:

Art 1. Proprietarii, sunt datorii ca în termen de 5 zile de la afișarea prezentei ordonanțe să facă la poliție o declarație în care să arate numărul apartamentelor, compunerea lor, numărul odăilor, dacă sunt sau nu mobilate...” etc, etc. În continuare se anunța despre crearea unei comisii speciale, însărcinată cu evidența spațiului locativ, cu controlul și verificarea declarațiilor și cu băgarea cu sila în casele oamenilor a românilor veniți de aiurea *“cu misiuni speciale”*. În cazul declarațiilor necorecte sau de refuz de a-i oploși pe ocupanți, băștinașii erau trași la judecată.

*

Și răbdarea de piatră a moldovanului tot crapă...

Țăranul moldovan cu răbdarea lui proverbială nu prea cârtea la toată nimica și nici nu voia să-și pună mintea cu românii aflați sub arme. Îngăduia toate nelegiuirile ocupanților, samavolnicia, bătăile, comportarea neomenească față de el. Nu putea însă răbda nici ierta numai un singur lucru: când soldații români îi intrau în casă să-i ia ultima bucătică de pîne de la gura copiilor. În fața acestor împrejurări de *force major*, înșfăca o unealtă de lucru ce-i cădea la îndemînă și se ridica să-și apere existența. Despre această situație ne vorbește și agentul N 102 în nota sa din 18 iunie.

Serviciul de Siguranță

18 iunie 1918

Chișinău

Agentul 102

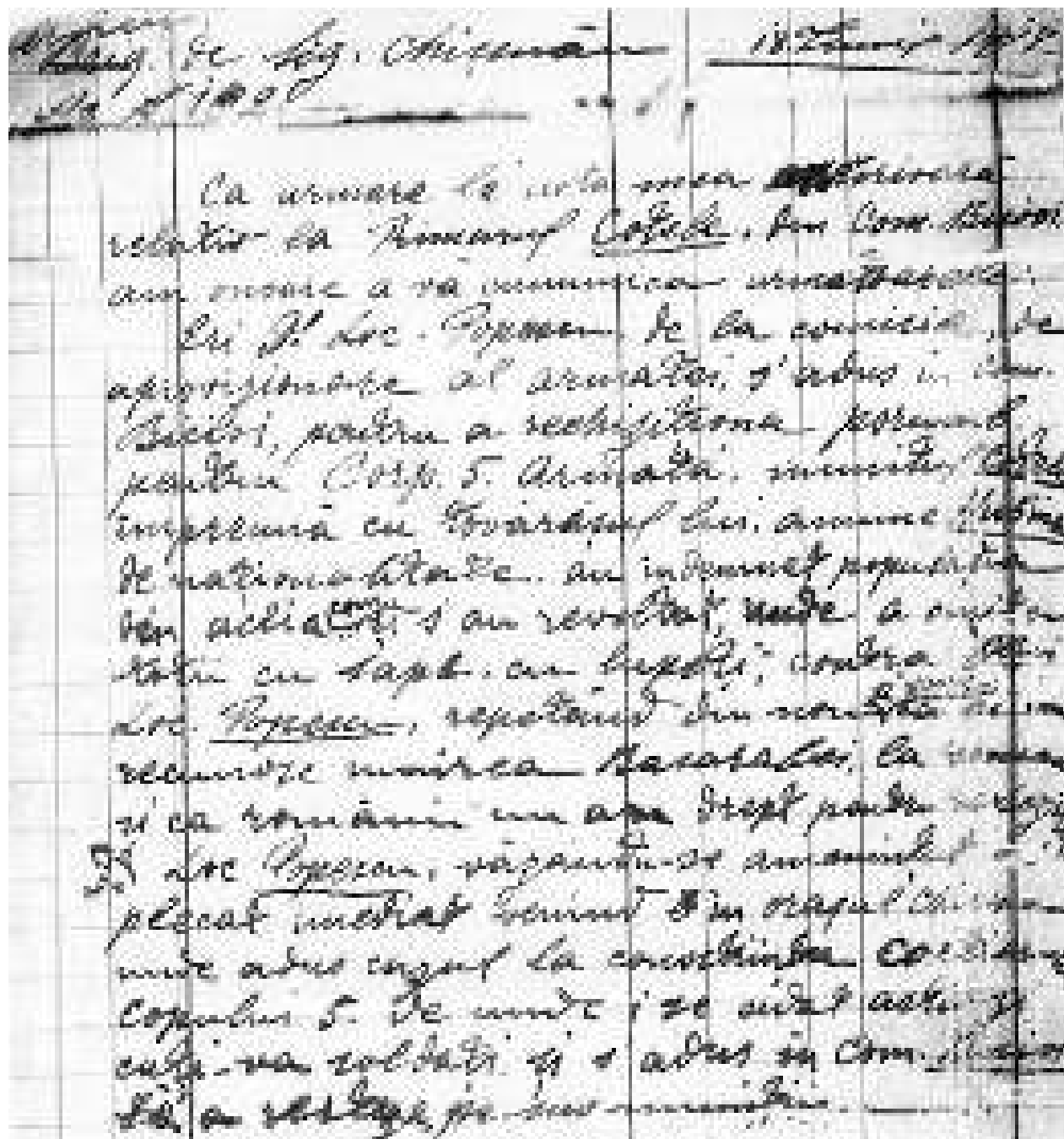
Notă

Ca urmare la nota mea anterioară relativ la primarul Cotele din com. Băcioi am onoare a vă comunica următoarele:

Ieri dl Locotenent Popescu de la comisia de aprovizionare a armatei s-a dus în comuna

Băcioi pentru a rechiziționa porumb pentru Corpul 5 Armată, numitul Cotele împreună cu tovarășul lui [...] au îndemnat populația din acea comună și s-au revoltat, unde au ieșit cu toții cu sape, cu lopeți contra dlui loc. Popescu, repetând din nou că ei nu recunosc unirea Basarabiei la români și că românii nu au dreptul pentru recheziție.

Dl loc. Popescu, văzându-se amenințat a plecat imediat venind în orașul Chișinău unde a adus cazul la cunoștința Cartierului Corpului 5 de unde i s-au dat astăzi soldați și s-au dus să-i aresteze pe susnumiții.

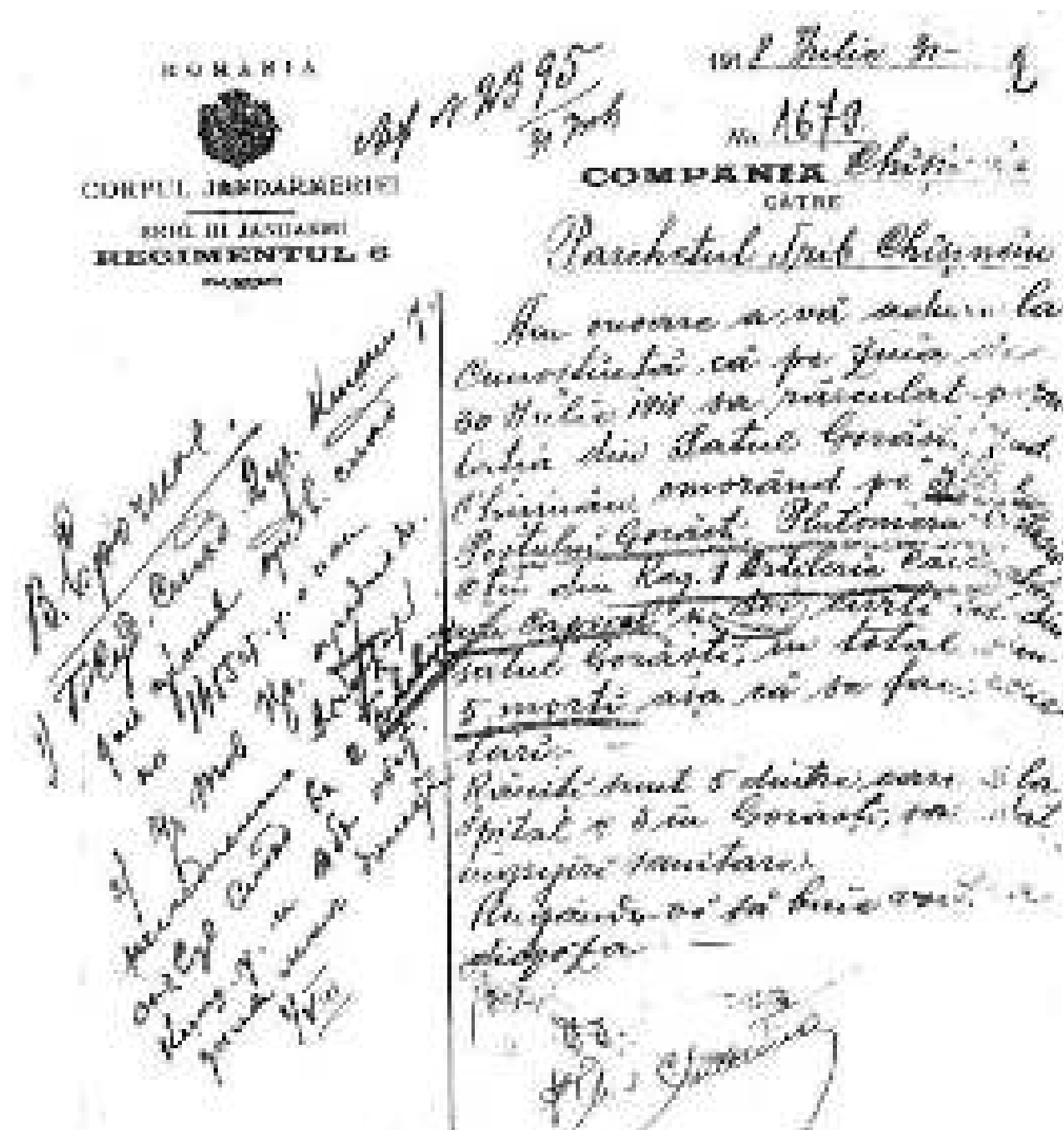

*

Din toate județele agentura Siguranței semnala cazuri de răzvrătiri, răscoale, împotriviri violente ale țăranilor moldoveni contra românilor, care îmblau de la casă la casă și-i despoiau de puținele produse agricole, pe care țăranii le adunau prin muncă grea pentru a-și întreține familiile.

O rebeliune cu vărsări de sînge a avut loc în zilele de 8 și 20 iulie anul 1918 în satul Iablona Nouă, județul Bălți, unde țărani răsculați au omorît pe funcționarii administrației românești însărcinați cu strîngerea produselor pentru armată.

Mai multe informații provenite din satele republicii se aseamnă cu notițe de pe cîmpul de luptă.

România
 Corpul Jandarmeriei
 Brigada III Jandarmi Regimentul 6
 Compania Chișinău

1918 iulie 31
 N1679

Către
 Parchetul Tribunalului Chișinău

Am onoare a vă aduce la cunoștință că pe ziua de 30 iulie 1918 s-a răscolat populația din satul Gorăști județul Chișinău, omorând pe șeful postului Gorăști, plutonierul Năstase, cîți

(probabil călăreții- n.n.) din Regimentul 1 Artilerie călăreață - un caporal și doi civili tot din satul Gorăști, în total 5 morți, așa că se fac cercetări.

Răniți sunt 5, dintre care 2 la spital și 3 în Gorăști, s-au dat îngrijiri sanitare.

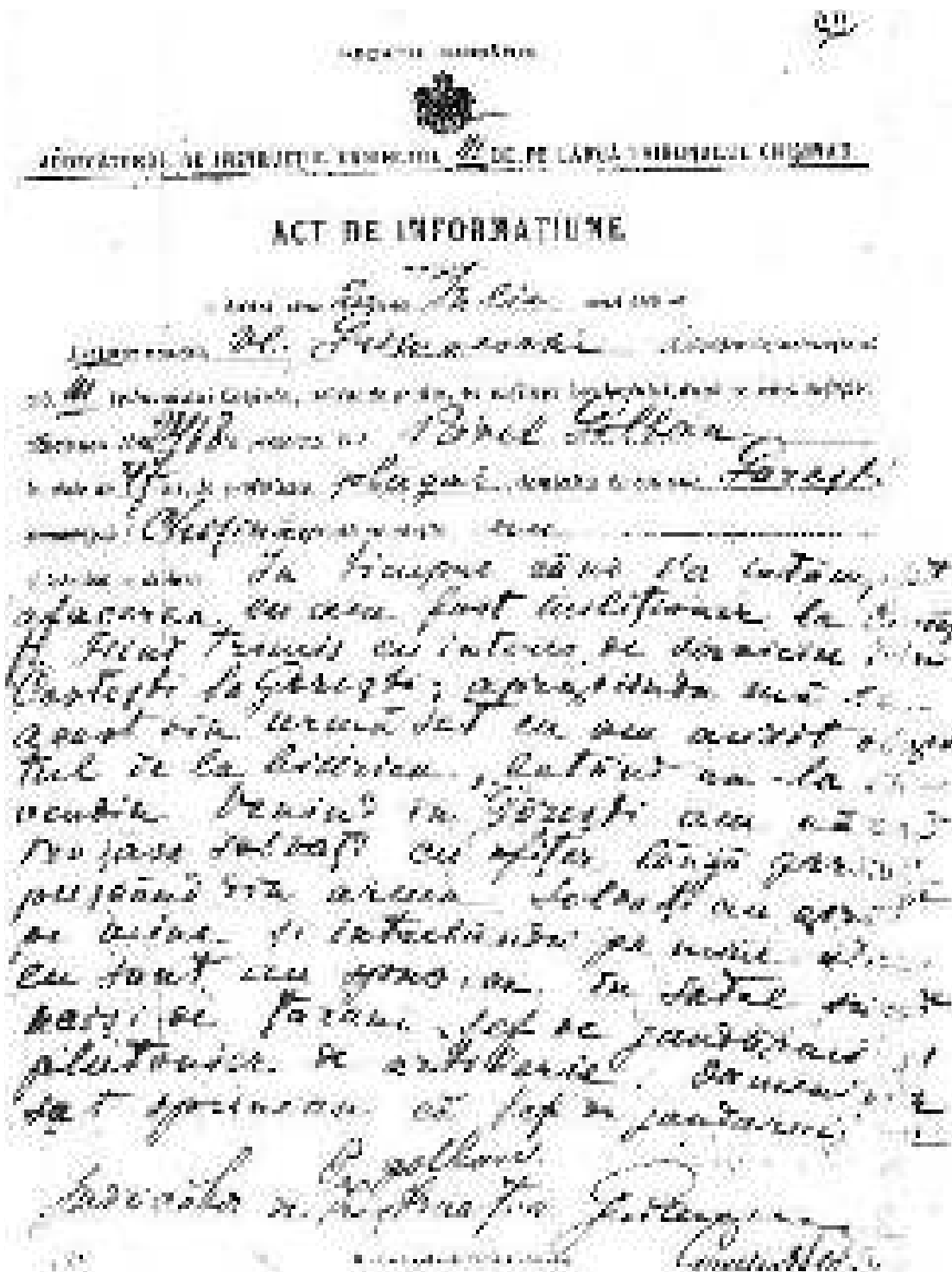
Rugându-vă să binevoiți a dispoza.

Comandantul Companiei

(iscălitura)

*

Amănuntele acelei tragedii le aflăm din declarațiile mai multor săteni, interogați de judecătorul tribunalului Chișinău în calitate de martori și inculpați (Pavel Golban, Ioachim Marian, Pavel Onica și a.).

ucrainean pe Andrei Cegoreanu și pe
 Constanța Galabă (sora lui Cegoreanu)
 care a trăit în România. În aceeași
 zi a fost ucrainean în jurul orașului
 Mare Balta și către sud.
 Caporal Butnar a fost ucrainean la Tim
 bruiu. Farani au avut farani și
 au vădit că toate sursele de informații
 au sursat din cauza recuzității și
 până făcute de militari și au
 au hotărât că să nu dau până
 la militari. Când a sursat afară
 din țară la Polonașka Lunga (și
 prezent ucrainean), farani au sursat
 alături de la lăncieri, care a sursat
 Ion Luca și au făcut peșteră și
 prezent eliberat la țară și farani
 Cădău (mort) și au sursat
 la oprită sursat și a sursat
 și sursat. În Târnăveni în aceeași
 zi și au fost ucrainean și
 menționați ardeștii și partizanii de
 Ion Hancu, plătitor de armată
 Constantin și sursat și trei farani
 Inocenta deja a fost la Curtea
 Martiale în septembrie an 1918
 unde partea din ei sursat au fost
 condamnate, iar sunt care deja au
 făcut peșteră și au sursat
 în care sunt ucrainean la Curtea
 Martiale, sursat, sursat și galben
 sursat de sursat.

REGATUL ROMÂNIEI

MINISTERUL DE ÎNSTRUCȚIE, CABINETUL ȘEF DE LA NGE TRIBUNALUL CHIȘINĂU

ACT DE INFORMAȚIUNE

la data de 20.06.1914

În urma raportului nr. 1000 din 1914 al
Șefului Secției de Informații, privind faptul că în
jurul satului Gârbova, județul Iași, s-a găsit
un cadavru de om, care a fost identificat ca fiind
cel al lui [Nume] [Nume] [Nume]

În ziua de [data] la ora [ora] am fost
informați că în satul Gârbova s-a găsit
un cadavru de om, care a fost identificat ca fiind
cel al lui [Nume] [Nume] [Nume]. Cadavrul
a fost găsit în apropierea unei case și
a fost identificat ca fiind cel al lui [Nume]
[Nume] [Nume]. În urma cercetărilor
efectuate, s-a constatat că cadavrul
a fost găsit în apropierea unei case
și a fost identificat ca fiind cel al
lui [Nume] [Nume] [Nume].

Șeful Secției de Informații
[Nume] [Nume] [Nume]

În acea vreme... Șeful postului de
 jandarmi I. Stanciu și plutonierul
 Nastase au fost uciși. Au rămas
 atunci pe Constantin Bogat și Silvestru
 Mărcuțeanu și Ștefan Iula care s-au
 condus după război. Au sîntat
 condamnati la munca silnică în
 Chișinău. Au sîntat în închisoare
 la spitalul Tarnopol și alții.

Șeful de Post
 I. Stanciu
 Plutonier
 Nastase

Pavel Onica, locuitor din Gorăști, martorul acelei confruntări sîngeroase a sătenilor cu autoritățile românești, declara în fața tribunalului: **“În ziua omorului și anume la 30 iulie a. c. în sat au venit pentru rechiziționarea pânii un ofițer român cu trei soldați ei au intrat în ograda locuitorii Pelagheia Lungu obligînd-o să le dea o parte din porumbul pe care ea îl avea. Aflînd despre aceasta, locuitorii satului începuse să se adune. Cineva se repezise spre biserică și începu a bate din clopote. Auzind alarma, șeful jandarmilor Stanciu și plutonierul Nastase înarmați cu revolver și cu pușcă... au alergat spre biserică și au tras focuri de armă în omul, care bătea clopotele... Când lumea se strîngea la fața locului, Stanciu și Năstase au tras focuri și în mulțime, omorînd pe sătenii Cegorean și Balan și rănind vreo 4-5 persoane. Atunci lumea adunată... s-a năpustit asupra lui Stanciu și Năstase și i-a omorât”...** (Din Dosarul N293 al Judecătorului de Instrucție al Tribunalului Chișinău.

Relativ la omorârea Șefului de post I. Stanciu ș.a.)

Apoi, cum se spune mai departe în declarație, în ajutor venise un ofițer cu cîțiva soldați, pe care locuitorii satului i-au pus pe fugă. Aflați în retragere, soldații continuau să împuște în norod, rănind încă vreo cîțiva săteni, unul din ei, Dicusar Constantin a doua zi a decedat în spital. 33 de țărani din Gorăști implicați nemijlocit în acest conflict au avut de suferit din cauza samavolniciei ocupanților.

Asemenea ciocniri sîngeroase ale moldovenilor cu ocupanții români au avut loc în satul Clișcăuți, județul Hotin (au fost omorîți 12 soldați români), în unele localități ale județelor Orhei și Bender.

Toate acestea erau doar niște prevestiri ale marilor tulburări antiromânești ce au urmat mai tîrziu: răscoalele de la Hotin, Tatarbunar ș. a., care au fost înăbușite de către ocupanți cu o cruzime ce a zguduit întreaga Europă.

7. Ce a fost și cum a fost Siguranța română la 1918 în țara moldovenilor?

1) *Centrul de Siguranță Kișinău.*

Direcțiile de activitate și relațiile lui cu unitățile militare de ocupație.

Pe măsură ce armatele române se adânceau în interiorul Republicii Democratice Moldovenești, în zonele ocupate Siguranța imediat își crea centrele sale operative. Pînă la începutul lunii februarie 1918 în diferite documente sînt pomenite mai multe centre cu reședința în Chișinău, Bender, Bălți, Călărași, Cahul, Ismail ș. a. Mai tîrziu numărul lor s-a mărit.

Printre primele centre (brigăzi) de siguranță în RDM se numără Centrul de Siguranță Kișinău (înființat între 14-19 ianuarie 1918), fiind numit în documentația de serviciu provenită din alte unități securiste și militare cu mai multe titulaturi: „Centru de Siguranță Kișinău” (mai des), „Brigada de Siguranță Kișinău”, „Serviciul (Centrul) Exterior al Siguranței Generale”, „Serviciul de Contra Informațiuni Kișinău” ș. a. Termenul înființării Centrului de Siguranță Chișinău e presupus în baza primului document, iscălit de șeful acestui organ Nicolae Drăguțescu la 19 ianuarie 1918. A fost un raport de dare de samă despre activitatea CSK *„în zilele de 14-19 ianuarie.”* S-a mai găsit și o scrisoare a lui Drăguțescu din perioada pomenută, adresată autorităților militare, solicitînd cîteva mese și scaune din mobila recheziționată, necesare pentru amenajarea cabinetelor de lucru ale lucrătorilor Siguranței.

Primul șef al Siguranței chișinăuene a fost Drăguțescu (ianuarie-iunie 1918), urmașul lui - Dragomir.

Serviciile de securitate statală (Siguranța) ale țării vecine făceau parte din structura Ministerului de Interne, în cadrul căruia funcționa Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale. În subordinea direcțiunii nominalizate se aflau toate organele teritoriale de siguranță din țară.

La nivel provincial serviciile de siguranță de asemenea erau fuzionate cu structurile polițienești, activînd în cadrul prefecturilor de poliție. Ele își desfășurau activitățile lor specifice, conlucrînd în strînsă legătură cu poliția, jandarmeria și formațiunile de siguranță militară (așa numitele Birouri de Informațiuni) care activau pe lîngă comandamentele unităților militare (la nivel de divizie, brigadă, armată).

Astfel, subunitățile de siguranță lucrau sub acoperișul prefecturilor de poliție, avînd și conducători comuni pe întreaga verticală administrativă pentru ambele structuri de forță. Iată de ce toate documentele Centrului de Siguranță Kișinău erau iscălite de șeful acestuia, îndicînd ambele titulaturi ale sale: „Director” (al Prefecturii de poliție) și „Șeful Serviciului” (de Siguranță).

Acest talmeș-balmeș struțo-camilesc în administrarea serviciilor de securitate statală, după cum vom observa și din documentele expuse în continuare, a avut urmări negative asupra activității acestora, mai cu samă, cînd e vorba de nivelul de profesionalism, aplicarea de metode și forme mai rafinate în programarea și realizarea măsurilor operative. Nu era de mirare ca un polițai în carne și oase, aflat în fruntea centrului de siguranță, să tragă tot jăraticul operativ la turta lui polițienească. Și nu din rea voință, dar din neștiință, metodele și procedeele securiste rămînînd pentru el *terra incognita...*

Pe timp de război mai funcționa o verigă a serviciilor speciale românești (între centrul local și Centrală), creată pe lângă Marele Cartier General al Armatei Ruse de pe frontul român – *Serviciul Siguranței MCG Rus*, în frunte cu Romulus P. Voinescu, avînd titlu de **delegat al Siguranței Române**. Acest serviciu coordona nemijlocit activitatea centrelor de siguranță din teritoriul ocupat.

Fiecare centru (brigadă) de siguranță avea ramificări în zona de patronaj operativ, adică subdiviziuni mai mici, numite „subcentre” sau „puncte” de siguranță. De pildă, Centrul de Siguranță Bălți avea 3 puncte operative: Dondușeni, Soroca și Șoldănești – Rezina.

Punctele de siguranță recrutau numărul necesar de surse de informații (informatori) în teritoriul de supraveghere operativă, asigurînd astfel un control total asupra situației pe întreg teritoriul țării noastre.

Centrele de siguranță nu dispuneau de un efectiv atît de numeros ca celelalte organe de forță, ele însă aveau posibilități enorme, datorită faptului că în realizarea operațiunilor lor puteau folosi oricîte forțe de care aveau nevoie din contingentul polițienesc și al celui al unităților militare. Mai adăogăm la aceasta și faptul că Siguranța era o formațiune privilegiată și răsfățată de guvernarea țării, nu era controlată de nimeni, avînd împuterniciri, practic, nelimitate. Ce-i drept, o asemenea situație a favorizat abuzurile de putere din partea securiștilor, servind și ca motiv pentru serioase conflicte între comandamentul militar și conducătorii Siguranței din localități (în temeiul veșnicei probleme “cine e mai mare?”). Dar aceasta e o temă aparte....

Văzute în ansamblu direcțiile principale de activitate și deci obligațiunile de serviciu ale personalului centrelor de siguranță în teritoriul ocupat erau următoarele:

- *depistarea și „curățarea” teritoriului RDM de elemente antiromânești (lichidarea fizică, izolarea în închisori, deportarea masivă peste Nistru). În rest, neutralizarea rezistenței antiocupaționiste în rîndurile populației băștinașe prin măsuri de intimidare (bătaie);*

- *blocarea granițelor statului moldovenesc, a legăturilor de orice natură cu străinătatea, în primul rînd, cu Rusia și Ucraina;*

- *supravegherea strictă a activității organelor de conducere ale Republicii Moldovenești (Sfatul Țării, Consiliul Directorilor Generali, etc.), depistarea și înlăturarea funcționarilor neloyalii regimului de ocupație. A contribui prin mijloacele sale specifice la „purificarea” cadrelor tuturor verigilor puterii de stat, la desființarea organelor administrative alese de popor și înlocuirea lor cu structuri colaboraționiste, proromânești, desemnate de ocupanți;*

- *culegerea de date și informarea guvernului român, vizînd starea de spirit a populației RDM, în special acele ce caracterizau atitudinea diferitor pături ale societății moldovenești față de regimul de ocupație, față de „unire”;*

- *obținerea de informații pentru comandamentul militar din zona de ocupație, necesare pentru desfășurarea operațiunilor militare, organizarea deplasărilor de agentură în zona transnistreană și Ucraina în scopuri de spionaj, captare de date vizînd forțele inamicului (unitățile militare revoluționare din Transnistria și Odesa);*

- *crearea coloanei a 5-a românești în teritoriul ocupat: selectarea și aducerea din Regat a unui contingent solid de învățători, preoți, jurnaliști etc., desfășurarea cu ajutorul lor a unei campanii masive de românizare (colonizare) spirituală a societății moldovenești;*

- *culegerea de informații cu privire la moralul, loialitatea și starea de spirit a personalului administrației militare ocupaționiste românești (contraspionaj intern) și altele.*

Acestea erau, în linii mari, îndatoririle de bază ale personalului operativ, încadrat în activitatea Centrului de Siguranță Kișinău, pe care le-am dedus și generalizat în baza studierii materialelor de arhivă.

S-au găsit și unele documente răzlețe cu referință nemijlocit la structura și atribuțiile de serviciu ale centrelor securiste românești în teritoriul țării noastre, conlucrarea cu alte organe de forță și locul lor pe scara ierarhică în sistemul de securitate statală al României la 1918. În continuare le expunem spre atenția cititorului.

România
Marele Cartier General
Serviciul Exterior al Siguranței Generale

1918 ianuarie 20

Către Divizia XI

Conform Ordinului N6106 s. al M.C.General am onoarea a Vă raporta că în urma ocupării orașului Bender de către Armata Română, am înființat în aceea localitate un centru fix de informațiuni sub conducerea Dlui Comisar Popescu C.D. (corect D.C. -n.n.) care este autorizat de noi ca, pe lângă personalul notat pe contrapagină ce i-am încredințat, să recruteze și alți informatori cu plată și de bună credință.

Șeful centrului a primit instrucțiunile necesare însă pentru efectuarea serviciului avem onoarea a Vă ruga să binevoiți a da ordin autorităților militare respective...

Șeful Serviciului
Director

(Nota autorului: conform normelor de secretariat, semnătura se conține numai în exemplarul documentului trimis adresatului. Celelalte exemplare rămase în Centrul de Siguranță se anexau la dosarele respective fără a indica semnătura).

*

Dlui Comisar special
Popescu C.Dumitru

Am onoarea a Vă face cunoscut că conform ord. M.Cartier Gl. N6106 s. urmînd a se înființa în orașul Bender un centru fix de siguranță de informațiuni D-voastră sunteți însărcinat de noi cu conducerea lui.

Personalul ce vă este destinat ve-l notez pe contra pagină(ceea ce se nota pe contrapagină constituia un secret, iar textul, de regulă, era cifrat - n.n.).

D-stră rămâneți sub autoritatea directă a subsemnatului cui veți comunica în scris sau telegrafic și tot odată veți lucra de comun acord cu comandamentul militar din Bender (Biroul Informațiunilor) căruia îi veți transmite toate informațiunile ce veți culege și de care va avea nevoie pentru bunul mers al operațiunilor.

Sfera de acțiune a D-voastră se va întinde și în comunele din vecinătatea orașului și mai ales unde sunt instalate autorități militare.

Veți recruta în interesul serviciului informatori acoperiți destoinici de bună credință care avînd legături în oraș să fie capabili de a da la iveală orice mișcare suspectă. Corespondența oficială ne o veți trimite conform ordinului M.C.Gl. N6106 s/918 prin curierul Comandamentului militar din orașul Bender.

Șeful Serviciului
Director

(Drăguțescu)

*

***Delegatul Siguranței Române pe lângă Cartierul General Rus
Către
Serviciul de Contra-Informațiuni Centru 6***

Kișinău, Basarabia

(Se reproduce cu unele prescurtări – n.n.)

Vă este comunicat....

Atribuțiile DVS înrând toate în cadrul informațiilor se cere cea mai mare discrețiune și ca consecință veți evita de a da calitatea de ofițer de siguranță, mărginindu-vă în cazurile în care pe lângă informațiuni ar fi nevoie și de arestare de persoane, să le semnați numai organelor militare însărcinate cu această operațiune, care organe vor ancheta și vor dresa procese verbale.

Relațiile și informațiunile de serviciu între Centrul DVS și punctele în subordine vor fi aduse imediat la cunoștința unității militare celei mai apropiate, după care le vor aduce la cunoștința DVS.

Primind informațiunile de la punctele în subordine, le veți coordona și veți face legătura între toate informațiile primite și acele pe care le veți obține prin investigatori transmițându-le Birourilor de Informații ale Diviziilor care trebuiesc ținute la curent cu tot ce poate interesa operațiunile militare și cu care birouri veți fi în continuă legătură, primind toate indicațiunile necesare asupra informațiilor ce voiesc a obține în limitele posibilului...

Tot astfel și ofițerii de Siguranță a punctelor vor căuta să fie în continuă legătură cu unitățile militare din punct...

Toate informațiunile ale Diviziilor ni se vor aduce la cunoștință prin primul curier, cu arătare că ele au fost comunicate și autorităților militare.

Vi se atrage atenția a nu face uz de comunicațiile tehnice-telegraf „morse”, telegraf „Hughes”, telefon – decât pentru a comunica informațiuni care reclamă urgență.

Agenții recrutați de Dvs. și de ofițerii de Siguranță ai punctelor veți căuta pe cât posibil a-i trimite și în alte localități decât cele fixate pentru culegerea de informațiuni când nevoia ar cere. În ceea ce privește însă chestiunea recrutării acestor agenți, a lefurilor lor precum și a mijloacelor de transport, o veți face de comun acord cu șefii militari ai Birourilor de informațiuni și numai în caz de neînțelegere vă veți adresa direct delegatului nostru Dl. polițai A.R.Ionescu, atașat pe lângă comandamentul Corpului 6 de Armată care are instrucțiunile noastre în această privință...

Drepturile Dvs (soldă, spor 1/5, alocație de hrană, eventual îndemnizații de deplasare după caz și prima de echipare pentru cei ce dovedesc că n-au primit-o până în prezent) se vor primi de la Caserile Comandamentelor respective...

Delegat

*Romulus P.Voinescu
N7440 10/2-918*

*

Către toți dnii ofițeri și agenți de poliție

Pentru executarea bunului mers al serviciului ordon personalului siguranței următoarele:

1) Zilnic va face deserviciu un ofițer de poliție și un agent special de siguranță timp de 24 ore fără întrerupere.

În acest timp ambii funcționari vor avea următoarele atribuții:

Subcomisarul va dresa actele necesare tuturor arestațiilor aduși de comenduirea pieței (piață – aici circumscripție militară –n.n.) și garnizoană și va îngriji executarea ordinilor ce se

primesc zilnic în privința eliberării sau trimiterea după actele oficiale ce ne sosesc la jandarmerie spre a fi expediați la detențiune.

Va întocmi situația zilnică a arestațiilor și va preda înlocuitorului său cu proces verbal atât pe indivizii pentru care s-a dispus prelungirea arestului lor cât și banii și obiectele ce au cu dânsii. (Astfel, prin ordinul oficial, toți arestații, mai întâi erau jefuiți și pe urmă cercetați –n.n.).

Subcomisarul de serviciu înainte de arestare va face indivizilor percheziție în fața a 2 martori asistenți și va trece în registru exact cele ce găsește asupra lor.

Dimineața la ora 9 vor primi raportul serviciului de 24 ore al ofițerului și agentului de poliție de serviciu și a întregului personal.

Agentul special rămâne la ordinele subcomisarului de serviciu care va împărți după competență lucrările de serviciu.

Orice lipsă de la serviciu va fi considerată ca o abatere de la datorie și voi lua măsurile necesare contra vinovaților...

Șeful Serviciului

Director

(Drăguțescu)

*

Urgent N25677 1918 decembrie 28

Divizia IX^a

către

Dl. Polițai al orașului Bălți

Conform ordinului 5 Armată N20414 din 25/12-918 vă rugăm să binevoiți a ne comunica ce se înțelege prin „Centrul de Siguranță”, care este atribuția lui, ce fonduri sunt necesare pentru funcționarea lui precum și care era organizarea Centrului de Siguranță ce funcționa pe lângă Divizia I-a de Cavalerie.

Rezultatul vă rugăm să binevoiți a ni-l înainta de urgență.

General

Anastasiu

*

N2976 1918 decembrie 29

Către Divizia IX-a

La N25677 din 28 decembrie 1918

Domnule General,

Avem onoarea a vă face cunoscut că centrele de Siguranță au fost înființate în Basarabia din ordinul Marelui Cartier General la începutul lunii Februarie 1917 (corect 1918-n.n.), îndată după ocupația acestei provincii de către trupele române.

Aceste trupe de Siguranță în număr de 5, conduse de către polițai din Țară, aveau misiunea de a culege informațiuni în privința bandelor bolșeviste, acțiunii instigatorilor și propagandiștilor streini și a da relațiuni asupra moralului, stării de suflet și sentimentelor populațiunii.

Informațiunile culese cu discrețiune erau transmise de îndată birourilor de informațiuni ale diviziilor și în urmă comunicate delegatului Siguranței pe lângă Corpul VI Armată și biroului de informațiuni pe lângă Marele Cartier General (corect: biroului de informațiuni al Corpului VI Armată și delegatului Siguranței pe lângă Marele Cuartier General – n.n.).

Toate centrele de Siguranță aveau în subordine sub-centre sau puncte de Siguranță fixate de către șefii centrelor, de acord cu birourile de informațiuni ale diviziilor, conduse de ofițeri de Siguranță, având și numărul necesar de agenți pentru informațiuni și cercetări.

Agenții permanenți sau angajați ocazional aveau îndatorirea să cutreiere localitățile indicate de centrul de Siguranță culegând informațiuni, pe care le comunicau centrului și unității militare celei mai aproape – prin curier special, telegraf sau telefon, având totdeauna întregul concurs în ceea ce privește mijloacele de transport și comunicațiunea știrilor tuturor unităților militare.

Centrul Bălți avea următoarea constituire:

Centrul Bălți – un delegat (șef), un ajutor, un ofițer de Siguranță și 7 agenți informatori

1) Punctul Soroca – un ofițer de Siguranță și 3 agenți informatori;

2) Punctul Șoldănești-Rezina – un ofițer de Siguranță și 2 agenți;

3) Punctul Dondușeni – un ofițer de Siguranță și 2 agenți.

În afară de numărul fix al agenților ... se angajau agenți ocazionali dintre persoanele de credință.

Plata personalului se făcea de către Casieria Diviziei – a ofițerilor de Siguranță prin state și a agenților - prin borderouri aprobate de Comandamentul Diviziei, la care se anexau chitanțele respective. În ultimul timp plata agenților se făcea direct de către Serviciul de Siguranță al Corpului 5 Armată.

În afară de lefale fixe ale agenților, se plăteau acestora toate cheltuielile de deplasare și întreținere.

Salariile fixe ale agenților permanenți erau între 300-700 lei. De sigur, că astăzi față cu ridicarea prețurilor din comerț salariile vor trebui să fie mai ridicate.

Întreg personalul Centrelor de Siguranță lucra cu cea mai mare discrețiune sub diferite titlaturi false. Centrul Bălți era denumit „Serviciul de Cenzură a Diviziei I Cavalerie”. Toți agenții erau acoperiți (secreți). Prin activitatea Centrului de Siguranță Biroul de Informațiuni al Diviziei I Cav(alerie) avea zilnic importante informațiuni și chiar în timpul luptelor personalul acestei organizații lucra atât în zona de operațiuni cât și chiar peste Nistru, în adâncurile Ucrainei.

În acest mod s-au adus reale servicii unităților militare și autorităților superioare, care au fost ținute la curent fără întârziere cu toată situațiunea din Basarabia și peste Nistru.

Șeful Siguranței

Comisar special

*

*Delegatul Siguranței Române
pe lângă Cuartierul General Rus
către*

Domnul Director de Poliție Drăguțescu

Kișinău-Basarabia

Comandanmetul Corpului 6 Armată, mutându-și reședința de la Ungheni-Ruși la Kișinău, vă face cunoscut că am însărcinat pe Dl. Polițai clasa I R. Ionescu atașat pe lângă acel corp cu conducerea serviciului de Contrainformațiuni Centru Kișinău, în care scop sunteți rugat a vă prezenta Dlui Polițai Ionescu spre a primi ordini și instrucțiuni de serviciu cunoscând că pe viitor atât Dvs cât și întreg personalul de sub ordinul Dvs sunteți la dispozițiunea Dlui Polițai Ionescu, singurul cu care veți comunica și căruia vă veți adresa pentru ori ce relațiuni de serviciu.

Delegat

Romulus P. Voinescu

N 7449 1918 februarie 11

*

Documentul prezentat în continuare ne vorbește și de un birou al Siguranței care activa pe lângă Comisarul General al Basarabiei.

Ordin circular Confidențial Personal

**N2306 Anul 918 luna sept. ziua 13
Chișinău**

Prefectura Poliției Chișinău

Am onoare a vă face cunoscut că la Comisariatul Gral al Basarabiei – secțiunea II-a există un birou de informațiuni care are în sarcina sa adunarea și centralizarea tuturor știrilor în legătură cu siguranța statului, ordinea publică și eventuale propagande străine.

Pentru buna funcționare a acestui birou Dl. Comisar Gral al Basarabiei a dispus următoarele:

- a) Prefecturile de Județ, Prefecturile de poliție și polițiile din toată Basarabia vor corespunde pentru chestiunile obișnuite, rapoartele periodice etc. cu Directoratul de Interne prin care se execută legile și ordinile.*
- b) Despre orice eveniment de mare importanță se va telegrafia imediat deschis sau cifrat după caz de către Prefecturi sau Poliții atât Directorului de Interne cât și direct Comisariatului Gral al Basarabiei, biroul de informațiuni, odată cu telegrama dată autorității ad-tive respective care trebuie să se ia măsuri impuse.*
- c) Prefecții de Județe vor trimite Comisariatului Gral al Basarabiei, biroul de informații, orice știre care este în legătură cu siguranța grală (generală-n.n.) a statului, ordinea publică sub formă de notă de informații, arătându-se dacă informațiunea a fost controlată sau nu și ce măsuri s-au luat. În orice notă ce se va trimite ori cărei autorități se va menționa și cărei alte autorități s'a mai trimis nota. Toate notele de informațiuni vor fi trimise inspectoratului dublu exemplar.*

Vă rog asemenea a îngriji ca în afară de rapoartele trimise în cursul săptămânei să avem la Directorat în fiecare sâmbătă un buletin despre toate evenimentele din cursul acestei săptămâni. În acest buletin se va menționa și care din evenimentele notate în buletin s-a mai trimis și alt raport, când și cu ce număr.

*Director de Interne
Consilier (...)*

Voinescu

*

Se cere menționată aici și o funcție specifică, nicăieri pomenită oficial, dar foarte bătaoare la ochi, pe care o avea organul securist personificat în documente cu numele de „Delegat al Siguranței Generale pe lângă Marele Cuartier (sau Cartier) Rus”. După cum ne putem da sama și din titulatura acestui serviciu, îndatorirea lui era de a conlucra cu organele de *razvedcă* și *contr-razvedcă* militare rusești de pe frontul român, contribuind cu informațiile dobândite la bunul mers al operațiunilor militare comune, întreprinse de comandamentele ambelor armate – rusești și române.

Capii securității statului român însă au folosit posibilitățile acestui centru mai mult în activitățile de spionaj contra comandamentului armatei generalului Șcerbaciiov, de subminare a relațiilor normale și firești cu aliații ruși.

Pentru armata lui Șcerbaciiov spațiul pruto-nistrean avea o însemnătate vitală, servindu-i ca unica bază în care își putea desfășura obiectivele de infrastructură din spatele frontului și, în primul rând, pentru asigurarea trupelor cu alimente și furaje, completarea lor cu noi forțe ce puteau fi încadrate din rândurile populației acestei, pînă nu demult, gubernii rusești, pentru întreținerea spitalelor ș.a.m.d. Româniilor pînă ce nu aveau dreptul juridic (nici moral) a recruta tineri basarabeni în armata lor. Mai exzista și o barieră psihologică între moldoveni și români pentru a admite asemenea serviciu.

Tăbărind în RDM, organele securiste cu autoritățile militare românești de ocupație au zmulș cu forța bucățița de la gura ostașilor aliați și primul pas pe care l-au făcut a fost interzicerea oricăror activități în susținerea armatei ruse, precum și accesul la depozitele de alimente create în teritoriul Basarabiei de către Rusia țaristă pentru aprovizionarea comună a armatelor rusești și române. În republica ocupată organele de forță românești inițiaseră o campanie nemaipomenită de izgonire a ofițerilor ruși din Basarabia. Activitatea obiectivelor militare rusești din spatele frontului era oprită. Se lichidau centrele de telecomunicații (poșta și telegraful) militare ruse. Agentura Siguranței cotrobăia prin spitalele Armatei a IX presînd personalul medical să ia calea pribegiei. Nu erau lăsați în pace nici bolnavii.

N 76 1918 ianuarie 28

1) Dlui General Comandant Corpului 6 Armată

2) Marelui Cartier General Serv. Siguranței

3) Divizia XI, Biroul II Informații

Am onoarea a raporta că suntem informați că ieri a sosit la spitalul militar de evacuare rus N 61 din Kișinău o telegramă de la Iași dată de generalul rus Șerbachev prin care ordonă ca numitul spital să funcționeze mai departe după cum a funcționat și până în prezent și să nu ia în considerație nici un ordin ce i se va da atât de autoritățile militare române cât și de Sfatul Țării.

*

Reprezentanții lui Șerbaciov care soseau cu misiunea de a satisface diferite nevoi pentru armata lor erau urmăriți, brutalizați, arestați. Ocupanții au luat în coarne și hotărîrea anglo-francezilor privind crearea noilor unități militare în teritoriul moldovenesc pentru a întări armata rusă de pe frontul român, curmînd orice activitate a aliaților în această direcție.

N 189 29 ianuarie 1918

Chișinău

Notă

Aducem la cunoștință că dl Movilă, ajutor al Comandantului garnizoanei din localitate, cu cîteva zile mai înainte întîlnindu-se cu generalul Ostașoff l-a întrebat dacă e adevărat că el formează o armată rusă în localitate condusă de dînsul.

Numitul general rus supărăcios i-a răspuns că da. Domnul Movilă a pus întrebarea bani de unde aveți, generalul Ostașoff i-a răspuns că ne dă Franța cum vă dă și vouă, românilor...

Dl Movilă i-a pus în vedere ca să se astîmpere, în caz contrar va fi arestat. Avem informațiuni că generalul Ostașoff găsindu-se ofensat a plecat la Iași să raporteze cazul dlui general Cerbaceff și Primului Ministru al nostru.

*

Telegramă

Intrare la siguranță N 243 din 9 februarie 1918

Vă semnalăm pe șeful comisiei de aprovizionare General anume Moritz și pe Generalul de corp de armată Vironoski care au plecat cu scopuri la Kișinău. Mâne pleacă (...) întreaga comisiune... tot cu destinația Kișinău. Luați măsuri severe de supraveghere.

Marele Cartier General, N 6752

*

Generalul Belozerof se plânge că nu poate cumpăra alimente pentru armata sa din cauza acaparărilor armatelor române. (Din raportul CSK, N 363 din 19 februarie 1918)

*

„Dr. L. care locuiește la un loc cu generalul Troianof a aflat de la acesta că românii rechiziționează din Basarabia toate alimentele și comestibilele pe care le duc la Iași lăsând populațiunea și armata lui Cerbaciev să piară de foame și era foarte indignat contra acestei măsuri. Noroc că la Chișinău sunt reprezentanți ai Americii, Angliei și Franței care nu ne lasă să facem ceea ce vrem și ne oprește să încheem pacea cu Germania...”

Generalul Moritz, șeful comisiei de aprovizionare, despre care am comunicat în corespondența precedentă, a adus în birou ca scriitori 4 ofițeri, pe care îi ținem în supraveghere.”

(Din informația Centrului de Siguranță Kișinău către Delegatul Siguranței Române pe lângă Marele Cartier Rus, N 294 din 13 februarie 1918)

*

1918 februarie 13

Notă

Astă seară la ora 8. 35 p.m. la sosirea trenului Iași-Ungheni în gara locală au sosit 19 ofițeri ruși printre care erau 2 colonei, iar restul ofițeri inferiori fiind mulți fără insigne. N-am putut obține numele acestor ofițeri superiori conform instrucțiunilor Dstre deoarece Dl locotenent Lupan nu mai este cu serviciul în gară.

Vă vom ține la curent cu informațiunile ce vom căpăta.

Ag. 43-44

*

Comportamentul autorităților militare române față de unitățile ruse de pe frontul român, care s-au supus ordinului de demobilizare al noului guvern sovietic, era cu totul barbar.

Nota Советского Правительства Правительству Румынии

31 декабря 1917 г. (13 января 1918 г.)

Начальник 49-й революционной дивизии передал нам протест относительно поведения румынских властей. Румынские власти не только не считаются с выборным положением в русской армии и не хотят вступить в соглашения с избранными начальниками и представителями комитетов, но и захватывают фуражные запасы наших войск. В силу этого лошади в 49-й дивизии остаются без фуража. Передвижение полков задерживается румынами силою оружия. Один из полков 49-й дивизии, именно 194-й Троицко-Сергиевский полк, был окружен румынами, подвоз провианта отрезан, полк разоружен и отведен в тыл. Румынские власти арестовали избранный комитет 195-го полка и австрийских офицеров, приглашенных, как гости, в штаб 195-го полка.

Совет Народных Комиссаров требует от Румынского Правительства

освобождения арестованных, наказания произведших аресты, незаконные и бесчинные действия румынских властей, и гарантий, что подобные действия не повторятся. Неполучение ответа на это наше требование в течение 24-х часов будет рассматриваться нами как новый разрыв, и мы будем тогда принимать военные меры, вплоть до самых решительных.

Председатель Совета Народных Комиссаров	В. Ульянов (Ленин)
Верховный Главнокомандующий	Н. Крыленко
Народный Комиссар по Военным Дела	Н. Подвойский

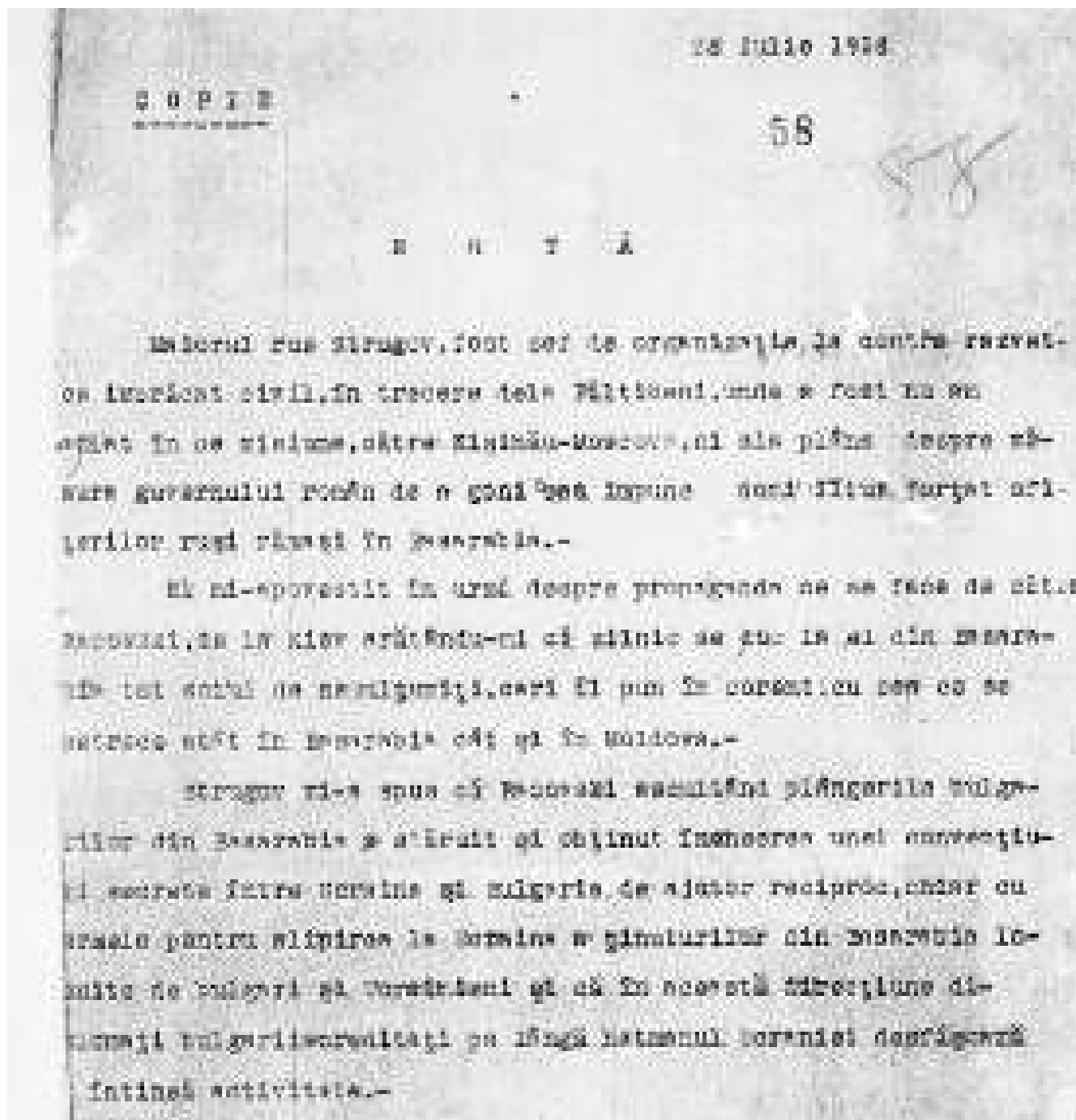
Subscris
Subscris 63
5 Dec. 1918

 MINISTERUL DE INTERNE
 DIRECTIUNEA POLITIEI ŞI SIGURANŢEI GENERALE
 Birouul SECRETARIATULUI
 BUCUREŞTI

SECRETARUL

Se trimite elăturat copie de pe nota de informații
 înregistrată la această direcțiune și vă rog să luați urgen-
 ței pentru verificarea celor arătate întru încredințarea comunică-
 ții la timp rezultatul celor constatate.

DIRECTOR *[Signature]*

*

Ofițerii armatei ruse de pe frontul român blestemau acele clipe când se luase hotărârea de a încheia frăție de arme cu o oligarhie politică iresponsabilă, fariseică și trădătoare.

Nu era cu mult mai de treabă nici comportamentul României cu aliații săi apuseni. Autoritățile românești, în ciuda intereselor aliaților și al bunului simț, au permis trecerea prin teritoriul ocupat de armata română a citorva eșaloane cu soldați germani, iar produsele agricole jefuite din republica noastră erau împărțite tot cu nemții, dușmanii de război.

Liderii români stăteau permanent cu fundul în două luntri și cu nasul în vânt, adușmăniți orice adiere dinspre aliați ce putea știrbi interesele lor anexioniste în „Basarabia”. Comportamentul ocupanților în teritoriul RDM semăna cu cel al unei bestii cu prada în colții ei răpitori, mîrînd și suspectînd de rele intenții toată lumea din jur.

În așa fel, consulul Franței la Chișinău a fost declarat dușman al intereselor românești în „Basarabia” pentru faptul că pomenitul demnitar al țării aliate a condamnat în public campania de teroare a forțelor de ordine românești contra populației băștinașe și a îndrăznit să-i reproșeze generalului Broșteanu că autoritățile românești în RDM „se comportă ca ocupanți”.

Din aceste motive, Centrul de Siguranță Kișinău luase cele mai aspre măsuri de supraveghere a lucrătorilor consulatului cu imunități diplomatice, în special, a consulului care, în documentele Siguranței era numit cu dispreț „jidani” și nicicînd pe nume. Siguranța inițiasă și în presă o campanie de defăimare a numitului consul.

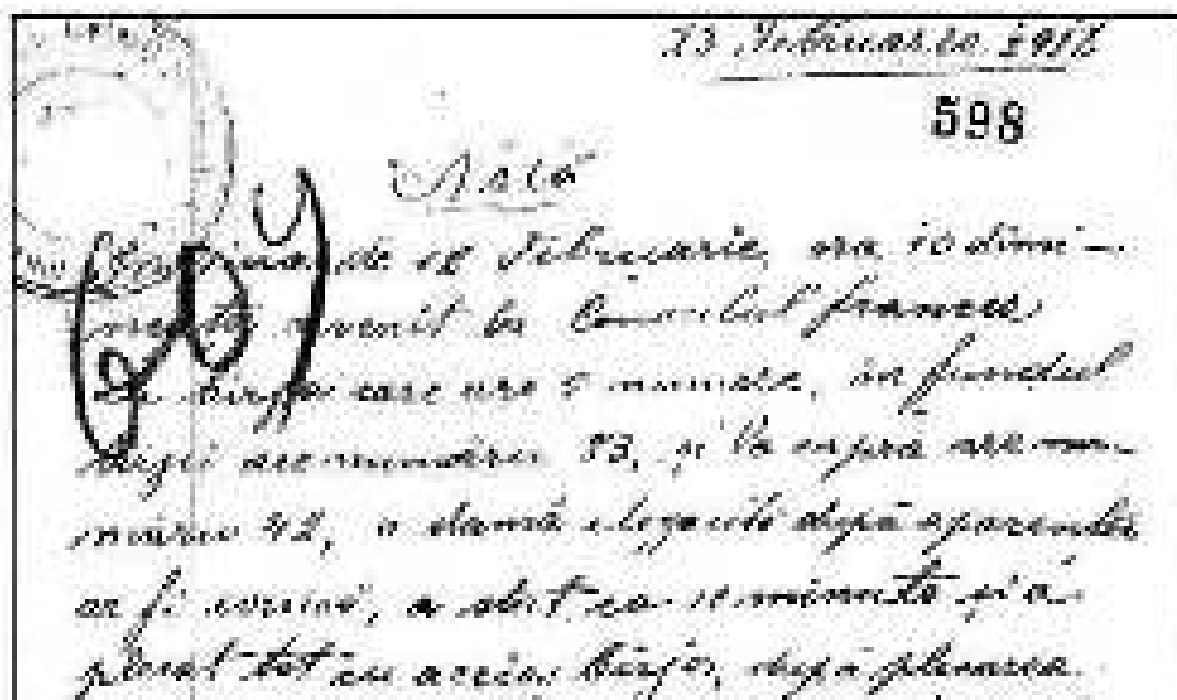
„Ziarul „România Nouă” (creat de români în RDM-n.n.) începe o campanie împotriva atitudinii consulului francez”, se spune într-o telegramă a șefului Siguranței chișinăuiene, Nicolae Drăguțescu, către Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale. Centrul de siguranță permanent ținea în preajma consulatului grupuri de filaj, care fixau fiecare pas al personalului consular, fiecare contact al acestuia cu lumea din jur.

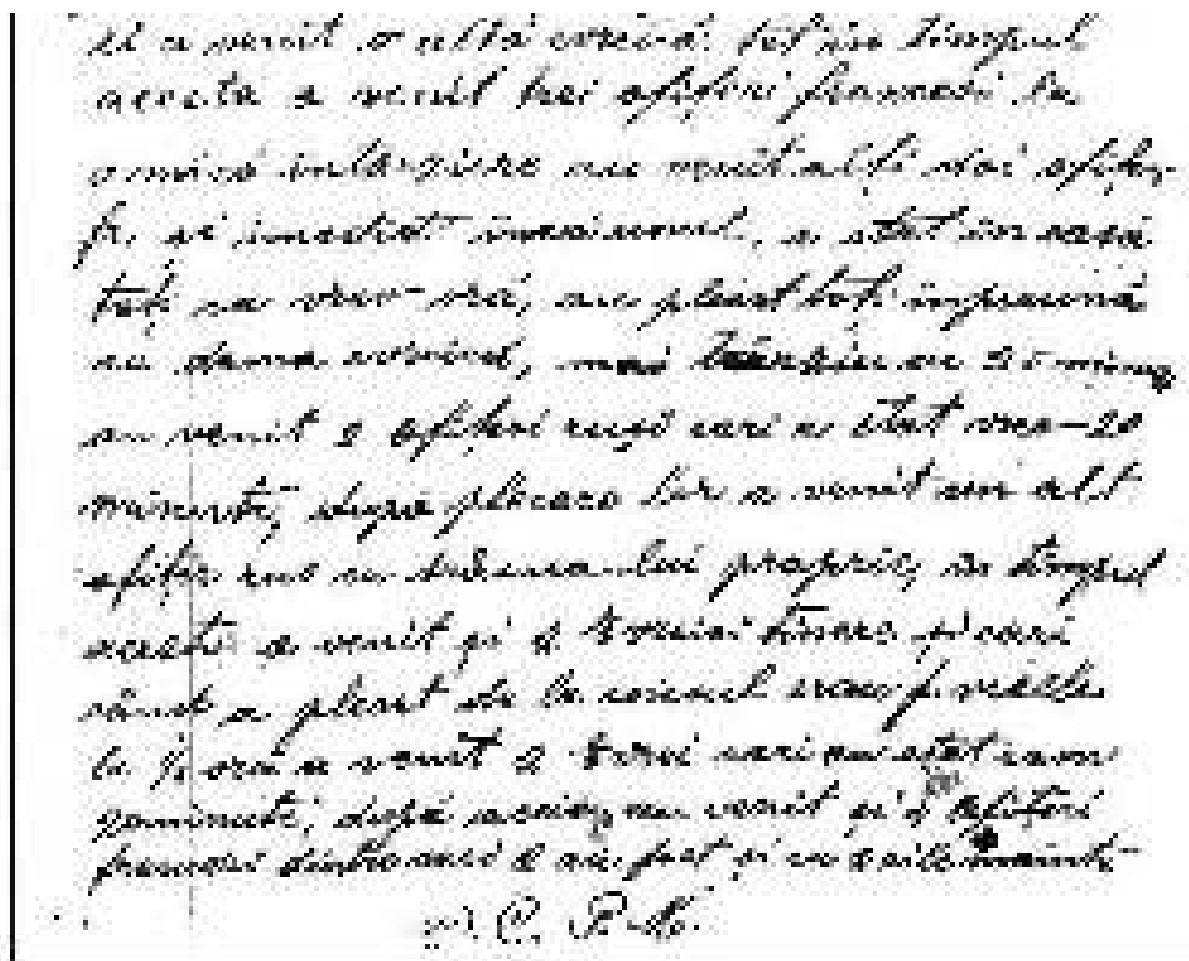
Notă

În ziua de 12 februarie ora 10 dimineața a venit la Consulul francez în birja care are 2 numere, în fundul birjei are numărul 83 și la capră are numărul 42, o damă elegantă după aparență ar fi evreică, a stat ca 10 minute și a plecat tot cu aceeași birjă, după plecarea ei a venit o altă evreică, tot în timpul acesta a venit și alți doi ofițeri fr. și imediat încă unul, au stat în casă toți ca vreo oră, au plecat toți împreună cu dama evreică, mai tîrziu cu 25 minute au venit 2 ofițeri ruși care au stat vreo 20 minute, după plecarea lor a venit un alt ofițer rus cu trăsura lui proprie, în timpul acesta a venit și 2 evreici tinere și cari cînd a plecat de la consul erau f. vesele la 1/8 oră a venit 2 evrei cari au stat cam 20 minute, după aceia au venit și 4 ofițeri francezi dintre cari 2 au fost și cu 2 zile înainte.

D.C. și P.M.

(Raport al grupului de filaj (supraveghere) asupra Consulatului Francez la Chișinău).

*

Notă

Fruntașii politici de aici explică astfel rostul armatei rusești mercenare care se pregătește aici la mânăstirea de lângă Chișinău și Iași:

Franco-englezii nu se pot împăca cu nici un preț cu ideea care le convine germanilor așa de mult, ca Rusia să se fărâmițească în mici state. Ei vor aici în răsărit un stat rusesc mare și puternic, care să stingherească pe germani. Cu gândul acesta aliații noștri din Apus au încercat să salveze cel puțin Ucraina și au trimis la Kiev pe toți reprezentanții lor și au pus la dispoziția ucrainenilor bani.

Bolșevismul însă tinde să se răspândească peste întreaga Rusie în proporții uniforme și în același timp mișcarea de reacțiune contra lui și contra revoluției prinde teren în întreaga Rusie fără a ține seamă de hotarele noilor republici născute din ea.

Sprrijinind acest curent de reacțiune care e și un semn al ivirii sentimentului național, având și o armată bine organizată la îndemână, mulți au început să creadă că s-ar putea reconstitui Rusia cea mare într-un singur stat mare și puternic. Anglo-francezii au interesul să o creeze, se zice, că au între altele și inițiativa creării acestei armate rusești pe pământul nostru. Fondurile mari de care are nevoie armata aceasta, în care și soldații sunt bine plătiți se zice, că sunt tot de la aliații noștri în fața cărora ideea unității noastre cade în fața intereselor lor de a da unitatea Rusiei.

Factorul principal în această operă e consulul Franței de aici. Acel care împreună cu jidanii Basarabiei a protestat împotriva intrării armatei noastre, acel care mai târziu a atras atenția Dlui General Broșteanu că procedează ca într-un teritoriu ocupat, acel pe care se sprijină toți streinii din

Basarabia. Sprijinindu-se pe el, îndrăznesc cei 13 deputați jidani să nu mai dea prin cameră în semn de protestare pentru intrarea noastră. Personalul legației e numai jidovesc nu e adus, ci recrutat de aici. Și un pas înainte în program: tot sub scutul acestui consul se naște aici la Chișinău „Liga pentru apărarea culturii rusești”.

Inițiativa o are corpul didactic și fără îndoială va avea să lupte contra noastră și a culturii noastre. O societate deci contra românilor și a României care se naște în timp de stare de asediu în dosul frontului nostru contând însă pe bunăvoința aliaților noștri.

*Centrul de Siguranță Kișinău
29 ianuarie 1918*

*

La drept vorbind, e firesc și binevenit faptul ca o guvernare să poarte grijă de interesele țării sale, să le apere mereu și neabătut în toate împrejurările. Însă într-o alianță de state, ca și în orice comunitate colectivă umană, întru armonizarea relațiilor, menținerea bunei înțelegeri între membrii ei, mai e nevoie și de unele cedări din interesele egoiste particulare. Se pare, că această prăvilă de morală creștinească încă nu e cunoscută la români...

2) De la talcioc pînă la Sfatul Țării...

Pentru colaboratorii serviciilor secrete românești din RDM nu exista un anumit cadru de probleme, cu limite bine stabilite ce ar fi ținut de competența lor. Am spune chiar că obiectivul de interes operativ al Siguranței era întreaga societate moldovenească - de la “talcioc” și pînă la Sfatul Țării. Toți și totul, de-a valma, era suspectat, supravegheat, urmărit. Peste puțin timp la Siguranță veneau puhoi sute și sute de dosare gen: *“Dosar relativ la urmărirea deputaților din Sfatul Țării...”* (Ivan Crivoruco, Serghei Cocerva, Ștefan Balamez, Marc Miasoedov și mulți alții). *“Dosar relativ la supravegherea congreselor preoțimii”, “Dosar relativ la supravegherea uniunii învățătorilor “Corpul didactic”, “Dosar de supraveghere a societății lemnarilor”,* dosare de supraveghere a fierarilor, bărbierilor, bucătarilor...

Nici o categorie, grup social, nici o organizație sindicală n-a fost trecută cu vederea. Cu cîte un dosar la Siguranță s-a învrednicit societatea de caritate “Crucea Roșie” și chiar organizația obștească „România mare”, ce întrunea colonizatorii veniți din regat. Tot ce răsufla și se mișca era supravegheat și urmărit. Iar de se descoperea vreo “mișcare suspectă”, o “instigațiune”, apoi vai de capul acelora

Falangele alungite și atotpătrunzătoare securiste nu lipseau de nicăieri. Peste tot locul pipăiau, căutînd dușmani ai românilor și semne (mijloace) de activități vrăjmașe regimului de ocupație: prin saloanele puterii și prin lăcașurile sfinte, prin colectivele de muncă și printre oamenii de pe stradă, în filmele ce se demonstau în oraș și la concertele de muzică simfonică, prin grămezi de lemne, sobe și leagăne de copii...

Pentru a ne da sama cît de largă era sfera de activitate a securiștilor români în teritoriul ocupat prezentăm în continuare o scurtă garnitură de documente, foarte tărcate după conținutul lor (fără a le mai comenta), acestea mărturisindu-ne de domeniile în care trebăluiau informatorii și agentura Siguranței...

*Telegramă
Către
Drăguțescu, Serviciul Exterior al Siguranței, Kișinău*

Puneți în vederea lui Manolache Hionodache să alcătuiască imediat darea de samă

asupra desbaterilor Sfatului Țării ședința de la 27 martie pe care o veți înainta de urgență prin curier special.

Director Siguranței Generale

Bărbătescu
N5489-28/III

*

Abținut	Moldov. 11	Rusi 6	Alții 4	Total
1. Al. Ciocârlie (român)	29. Poliantonina			
2. Bocu (moldov.)	30. Sulea			
3. Bucur (moldov.)	31. Savașcu			
4. Bulboacă (ucr.)	32. Teșanu			
5. Bruma (ucr.)	33. Teșcu			
6. Călugăr (ucr.)	34. Iancu			
7. German (ucr.)	35. Iancu			
8. Gorbun (mold.)	36. Iancu			
9. Gurbun (ucr.)	Contra:			
10. Gurbun (ucr.)	Balan	(ucr.)		
11. Gurbun (ucr.)	Osmolovici	(ucr.)		
12. Gurbun (ucr.)	Stancu	(ucr.)		
13. Gurbun (ucr.)	6. Kuznetsov			
14. Gurbun (ucr.)	4. Osmolovici			
15. Gurbun (ucr.)	3. Savașcu			
16. Gurbun (ucr.)	5. Teșanu			
17. Gurbun (ucr.)	1. Iancu			
18. Gurbun (ucr.)	2. Iancu			
19. Gurbun (ucr.)				
20. Gurbun (ucr.)				
21. Gurbun (ucr.)				
22. Gurbun (ucr.)				
23. Gurbun (ucr.)				
24. Gurbun (ucr.)				
25. Gurbun (ucr.)				
26. Gurbun (ucr.)				
27. Gurbun (ucr.)				
28. Gurbun (ucr.)				
29. Gurbun (ucr.)				
30. Gurbun (ucr.)				

Însemnări de lucru la Siguranță asupra rezultatelor votării în Sfatul Țării a rezoluției despre unire în ședința din 27 martie 1918.

6. 0. 0.

T A B L O U
 AL VOTĂRII DE ÎNDRĂGĂȘIRE ÎN ÎNDRĂGĂȘIREA
 ÎNDRĂGĂȘIRII ÎNDRĂGĂȘIRII ÎNDRĂGĂȘIRII ÎNDRĂGĂȘIRII
 ÎNDRĂGĂȘIRII ÎNDRĂGĂȘIRII ÎNDRĂGĂȘIRII ÎNDRĂGĂȘIRII

NR.	NUMELE ÎNDRĂGĂȘIRII	SENEAȘII ÎNDRĂGĂȘIRII	PREȘEDINȚII
1	ALBINA
2	ALBINA
3	ALBINA
4	ALBINA
5	ALBINA
6	ALBINA
7	ALBINA
8	ALBINA
9	ALBINA
10	ALBINA
11	ALBINA
12	ALBINA
13	ALBINA
14	ALBINA
15	ALBINA
16	ALBINA
17	ALBINA
18	ALBINA
19	ALBINA
20	ALBINA
21	ALBINA
22	ALBINA
23	ALBINA
24	ALBINA
25	ALBINA
26	ALBINA
27	ALBINA
28	ALBINA
29	ALBINA
30	ALBINA

Tabloul general al votării din 27 martie alcătuit la Siguranță (prima pagină).

*

*Siguranța
Ag. F T.*

22-XI-918

Am onoare a raporta, că relativ la deputatul din Sfatul Țării Țiganco am următoarea informație:

Până în timpul revoluției ruse numitul s-a distins ca agitator și conducător al socialiștilor, ideile sale sunt pentru Internaționala socialistă - bolșevistă... căci după cum se spune, Dsa nu face parte din nici o națiune, ci cu rușii este rus, cu ucrainenii ucrainean, cu bulgarii bulgar, iar cu jidanii -jidan. Ca membru în liga rusă s-a dovedit că este adevărat rus, ca membru în societatea ucraineană s-a dat drept ucrainean, în conspirațiile bulgarilor - bulgar, iar ca inginer la primăria Chișinău a fost mâna dreaptă a primarului Șmidt, iar în asociațiile evreiești este pe deplin devotat jidanilor...

...Deputatul Țiganco a votat contra unirii Basarabiei cu România, după unirea înfăptuită contra votului și sforțărilor sale a făcut și a luat parte la toate mișcările și uneltirile antiromânești. Este pentru autonomia Basarabiei față de România...

Aceasta-i activitatea deputatului Țiganco. Despre ce va vorbi în Sfatul Țării încă n-am putut primi informațiuni. Voi continua cu cercetarea și de rezultat voi comunica.

*

*Telegramă
Dragomir, Șeful Brigăzii de Siguranță Kișinău*

Din dosarul N745

”Relativ la Frimu socialist-propagandist”

Avem informațiuni că Nicolae Cocea ar fi înființat acolo (la Chișinău-n.n.) o fracțiune social-revoluționară din care participă și numeroși basarabeni și că el intenționează acum o fuziune cu organizațiile socialiste din țară. Faceți cercetările curente și raportați rezultatul arătându-ne ce s-a mai aflat în jurul călătoriei lui Frimu.

Directorul Siguranței Generale

I.Bărbătescu

N 21319 s. 19/10-918

*

*Serviciul Siguranței
Chișinău
Agentul special N392*

1918 septembrie 11

Notă

Făcând informații asupra celor cuprinse în nota cu data de 3 septembrie a.c. a informației E.J. am constatat că cel semnalat este Ivan Krivorucov, deputatul muncitorilor în Sfatul Țării și capul organizației social-revoluționare din localitate cu sediul în str. Mihailovscaia N 61 unde posedă și o mare bibliotecă socialistă, iar broșurile se dau la membri pentru citire.

Majoritatea membrilor sunt evrei pentru a căror controlare a sentimentelor am trimis azi pe soția mea, ce știe bine limba ebraică, în care limbă vorbind și dându-se drept evreică din Moldova doritoare a cumpăra broșuri revoluționare spre a le duce în Moldova (de peste Prut - n.n.), unde nu se mai găesc.

Fiind bine primită după un schimb de cuvinte a căzut de acord cu evreul și evreica de la acea organizație că peste câteva zile să vină spre a-i vinde câteva exemplare diferite social – revoluționare, însă i-a atras atenția soției mele a avea grijă la transportarea lor în Moldova...

Vădit deci este că zisa organizație socialistă se ocupă cu vinderea și răspândirea de broșuri revoluționare cu scop de propagandă și pe care le aduce în mod clandestin din Odessa, în localitate neputându-se tipări nefiind permise de cenzură.

*

Confidențial Personal
N 15789s

12 august 1918

Ministerul de Interne
Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale
Către
Domnul General de Corp de Armată
A.Voitoianu, Comisar General al Guvernului

Basarabia

Am onoarea a vă înainta alăturat spre știința Dvs copie de pe nota de informațiuni primită de la Direcțiunea Siguranței Generale, relevantă la campania ce se duce contra Țării la Odessa și propaganda ce se face în Basarabia

Ministru _____

Director _____

Copie

Notă

Panciu D.Milan de origine sârb supus bulgar la decretarea mobilizării a fost internat, iar la 1 iulie dându-i-se drumul s-a dus la Odessa unde a stat până la 1 august când s-a înapoiat în localitate pentru a pleca la București.

Convorbind cu el, mi-a spus că sovietul din Odessa duce o campanie extraordinară contra României, arătând că încă fiind aliați le-a răpit Basarabia. Sovietul i-a apropiat și a luat în serviciul lor un număr de români din țară refugiați la Odessa care foarte des fac naveta Odessa-Kișinău prin Bender aducând manifeste revoluționare adresate poporului basarabean și care sunt duse și predate consulului ucrainean din Kișinău.

Manifestele și corespondența secretă între sovietul din Odessa și Kișinău se mai face și de barcații care fac curse pe Nistru.

În Odessa se vorbește că foarte curând Basarabia va fi reluată de la România pentru care ar avea și concursul Franței și Angliei.

Pentru conf.

(iscălitura)

*

Telegramă cifrată

*Întrare N309
14 februarie 1918*

- *Brigada 22*
- *Dlui Drăgulescu Șeful Serviciului Informații Kișinău*

Urmare la raportul N15 și 18 din 11 cor.

Persoană oficială din elita Bender demnă de toată încrederea informându-ne franc [...] prin evrei din basarabia cu bani fac tot felul de uneltiri contra intereselor noastre având de partea lor mulți membri ai Sfatului Țării. Informatorul ne dă ca sigură invaziunea bolșevicilor [...] în Basarabia, iar soldații moldoveni și poporul la Kișinău vor fi îndemnați să se răscoale cu arme contra noastră, să omoare ofițerii români și toate persoanele care au fost pentru susținerea trupelor noastre aici.

Oamenii trimiși peste Nistru ne aduc știrea că bolșevicii [...] Grigoropol, Dubăsari, Tiraspol și mai mulți la Slobozia cu munițiuni și tunuri mari fac pregătiri ca până la 20 curent vor încerca să treacă în Basarabia.

Am trimis (agenți) spre control din nou și urmează raport.

Șeful Centrului Informațiuni Bender

D.C.Popescu

N 21 14 februarie 1918

*

*Întrare N 660
14/4-918*

*11 aprilie
N136*

*Centrul Informațiuni Bender
cătref
Serviciul Exterior al Siguranței Generale MCG*

Khișinău

(fragment-n.n.)

Am onoarea a raporta următoarele. –

...2) Tot în Tiraspol este soldatul basarabean Frunză, semnalat de noi anterior ca bolșevic și contra intereselor noastre, care a denunțat trupelor bolșevice un loc ascuns unde erau păstrate închizătoarele de la carabinele române aflate în depozitele de acolo, iar la retragerea lor, au vândut pe peată populației carabinele.

Numitul intenționează să vie în Varnița, Basarabia cu scop de a face agitații. Am luat măsuri la pod să fie oprit la trecere...

*

11. Aprilie 1918.

21 223

Centrul Informațional Bender
Către

Serviciul Teritorial al Sig. St. M. G. R. București

Am onorat a raporta următoarele.

1) În Timnașol se află sub controlul Sava Trandafirescu
doi grupuri organizate pentru revoluția noastră și
contra regelui Carol al II-lea la România.
Pentru informații, am luat măsurile să fie supravegheați
grupurile și să se facă raportul în timp și în loc.
Centrul în Bender.

2) Tot în Timnașol este soldatul Pătrășcoiu, care
se ocupă de noi informații, ca bolșevici și contra
internaționalismului, care a chemat trupurile
bolșevice sau lor vor avea unde să se stabilească
închizițiunile de la Curtea de Români și să
se deosebească de acolo, iar la retragerea lor,
nu vor putea să fie populați în România.
Măsurile informaționale și să se facă în Timnașol
București, se știe de a face raportul. Am
luat măsurile ca să se facă raportul în timp și în loc.

*

13 august 1918

Ieri seară a avut loc ședința Zemstvei guvernământului unde a fost ales ca șef Dl Ianovs-ky proprietar din satul Vadul-lui-Vodă și consilier al Primăriei Chișinău și au fost aleși membrii Zemstvei. Pentru noi el este periculos - socialist revoluționar și în anul 1905 a fost închis pentru că a semnat apelul în contra împăratului când a fost membru la parlamentul rusesc.

După ce l-au ales, l-a chemat Dl Șmidt la masa unde el lucrează și de acolo Dl Ianovschi a ascultat în picioare și a mulțumit publicului că l-a ales... De atâtea ori am refuzat, a zis, da nu am ce face, trebuie să mă unesc și trebuie să lucrăm mult pentru popor...

După Dl Ianovschi a vorbit Dl [indiscifrabil - n.n.] El a felicitat pe domnul Ianovschi, că el este șef la Gubernscaia Zemstva Uprava, deo domnul, să lucreze mult pentru norod. Și să fie tot bine și Dta să rămâi la postul dumatile, iar dușmanii să se ducă pe celalt mal.

În urmă Dl Șmidt a felicitat pe Dl Ianovschi și a spus că Sfatul Țării este zlopolucinâi (dușman), publicul auzind aceste cuvinte a aplaudat.

Ședința s-a terminat la ora 12 ½.

E.J

*

**Poliția orașului Bender
Către
Brigada de Siguranță Kișinău**

1918 august 11

Am onoare a vă comunica că un informator al nostru ducându-se în ziua de 8 august c.r. în Kișinău la cafeneaua Moldavski de vis-a-vis de hotelul Palas a auzit pe mai mulți evrei discu-tând că în urma îndemnurilor foștilor funcționari ruși, evreii sunt pe cale de a întocmi un memo-riu pe care să-l înainteze Președintelui Statelor Unite Wilson în care să arăte toate nedreptățile suferite de la autoritățile românești și mai ales de la cele militare și că unii dintre evrei susțin că acest memoriu să fie înaintat numai Domnului Prim-ministru Al. Marghiloman.

Polițai _____

*

Referat

Bolșevistul lt.N.Lupan care a maltratată și jefuit pe Domnul Colonel Trăilescu în gara la Chișinău, am onoarea a raporta că sunt de părerea a fi imediat executat.

În prealabil să luăm măsuri ca să despăgubească cât se va putea pe Dl. Col.Trăilescu.

Comandantul Pieței Maior

Boeresco

*

Notă

Chișinău, 26 martie 918

Asară la gară în timpul venirii a Ministrului de Război Dlui Marghilaman un proprietar (al) oraș.Chișinău care are prăvălii lângă gară cu numele Gheisberg Zelițman l-a înjurat pe Dl. Ministru de Război cu multe cuvinte murdare, zicând că este țigan el și toți românii.

Am onoarea a vă face cunoscut.

Martor Ștefan Vladco trăește (str.) Melestiu

*

Secret

Prefectura Poliției Kișinău

**N7599 bis
1918 noiembrie [...]**

Domnule comisar

Binevoii a cunoaște că Comisarul General al Basarabiei cu ordinul N 10326 / 918 ne face cunoscut că are informații cum că în această localitate circulă agenți turburători care iau semnături de la locuitori de a protesta contra actelor de alipire ale Sfatului Țării, cerând chiar revenire la Ucraina.

Aducându-vă la cunoștință cele de mai sus, luați urgente măsuri de supraveghere și prinderea acestora. Orice caz semnalat ni-l veți raporta imediat.

Prefect de Poliție _____

(Din Dosarul N16 /1918 al Prefecturii Poliției Chișinău, pag.7).

*

10/XII-918

Domnului Comisar Șef al Circumscripției II-a

În executarea ordinului D-stră de a asista în ziua de 9 decembrie a.c. la adunarea generală a membrilor Uniunii Centrale a proprietarilor din Basarabia – m-am prezentat la localul Băncii orașului unde a avut întrunirea – însă de la ușă chiar am fost întâmpinat de 2 persoane, care întrebându-mă ce caut și eu arătându-le delegația, mi-au spus că n-am ce căuta acolo deoarece poliția nu se poate amesteca la astfel de întruniri. Sculându-se în același timp mai mulți de la locurile lor și spunând președintelui adunării că poliția nu are dreptul a asista.

Văzând atitudinea lor hotărâtă de a nu mă lăsa să asist, pentru a evita vreun scandal m-am retras și venind la Circumscripție am raportat cazul Dlui Director al Prefecturii. Dsa dându-mi ordin a mă duce din nou să mă introduc în sala de ședință și în cazul când voi fi forțat a părăsi sala să iau măsuri ca să fie dați judecăței acei ce mă vor ultragia.

M-am prezentat din nou și intrând în sală nu mi-a mai spus nimeni nimic, iar agentul de la Serviciul Siguranței care a rămas în sală în lipsa mea mi-a adus la cunoștință că un Dn avocat Gafencu care se afla printre cei adunați a rostit o cuvântare în care a protestat energic contra poliției care nu-și are locul la asemenea întruniri.

Tot același agent mi-a mai spus că din toți care au ținut cuvântări aproape toți se exprimau că „mai mult nu pot vorbi”.

Au luat parte 150-200 persoane Domni, Doamne, iar întrunirea a fost prezidată de Dl. Catargi vorbindu-se absolut numai în rusește.

Pe cât am înțeles s-a discutat în privința legii de împrumut a țăranilor și am auzit des pronunțându-se de toți ce vorbeau numele Dlui Marghiloman.

Ședința a luat sfârșit la ora 12 noaptea.

Subcomisar _____

(Ștefănescu)

*Prefectura Poliției
 Kișinău
 Comisariatul Circumscripției (...)
 N3703
 1918 Decembrie 4*

*Intrare N 10998
 7/XII.918*

*Domnule Prefect
 La ordinum Dv N6984 din 24/X a.c.*

Am onoare a raporta că la întrunirea ținută în ziua de 23/X a.c. în sala casei (...) eparhiale, nu s-a discutat nimic relativ la chestiunile politice, discuția a fost relativ la bunul mers al serviciului Cooperativelor, iar sfârșitul întrunirii s-a făcut în mod liniștit.

Comisar Șef

(iscălitură)

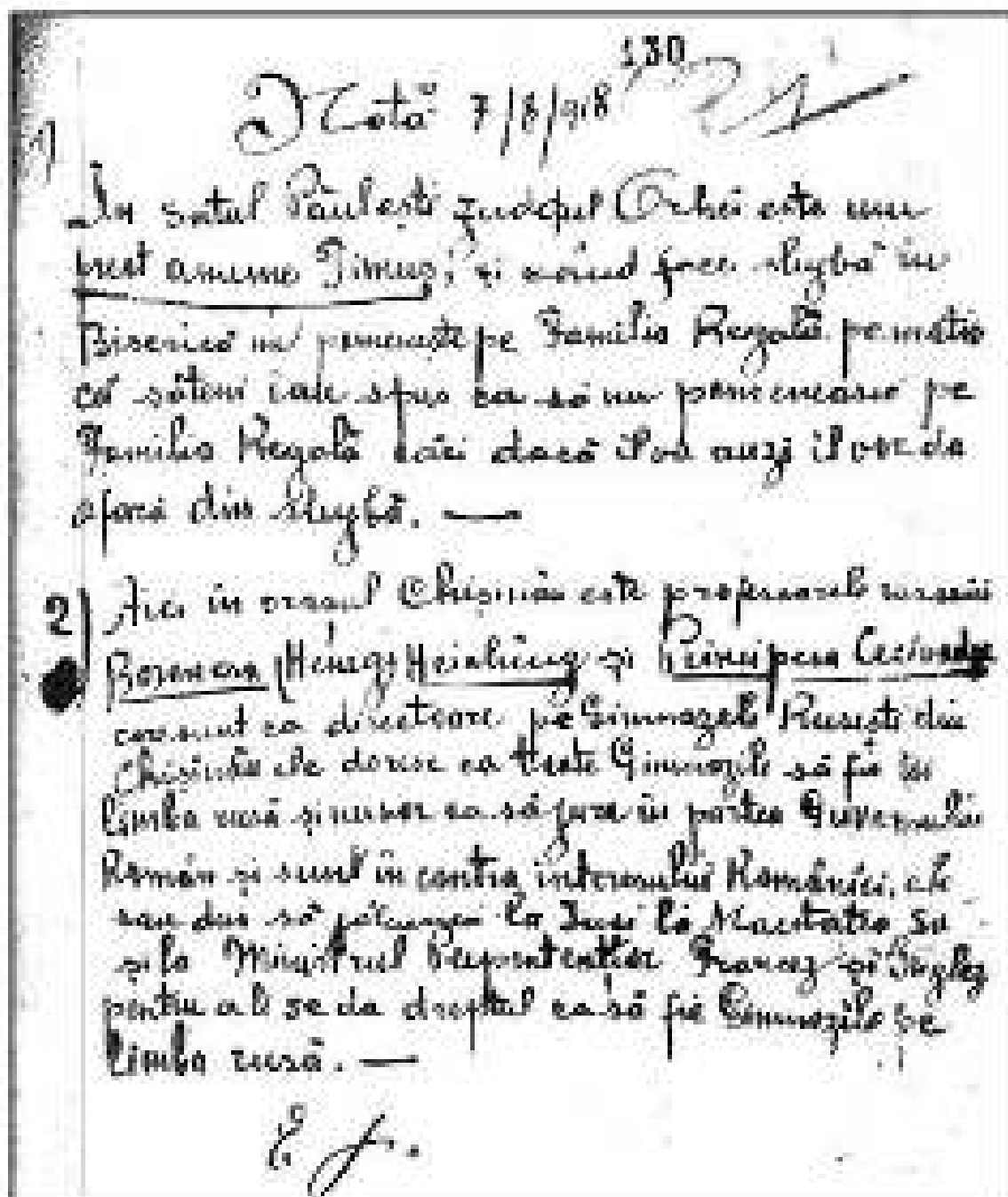
Handwritten text, likely a note or report, with some crossed-out lines and a date '23/7/1918' circled in the top right corner. The text is written in cursive and includes phrases like 'Informăm că astăzi stând de vorbă cu un domn, român basarabean...'.

*Prefectura Poliției Kișinău
 Serviciul Siguranței
 Agenții speciali 394 și 395*

23/7-1918

Notă

Informăm că astăzi stând de vorbă cu un domn, român basarabean, etate cam 27-28 ani, mic de statură, îmbrăcat rusește, cu șapcă pe cap, neberbierit, mustață mică, ce mai firziu s'a recomandat că e Directorul Prefecturii județului Cahul, între altele ne-a spus, că organizația administrației din Basarabia, de sub guvernul actual, este mult mai proastă ca cea trecută de sub guvernul vremelnic, mai înainte de unire și chiar de cât când exista Țarismul.

7-08-918

Notă

1) În satul Păulești județul Orhei este un preot anume Timuș și când face slujbă în Biserica nu pomenește pe Familia Regală pentru că sătenii i-au spus ca să nu pomenească Familia Regală căci dacă îl va auzi îl va da afară din slujbă.

2) Aici în orașul Chișinău este profesoarele rusoaiți Boronessa Heiching și Principessa Cecivadze care sunt ca directoare pe Gimnazial Rusești din Chișinău ele doresc ca toate Gimnaziile să fie în limba rusă și nu vor să jure în partea Guvernului Român și sunt în contra intereselor României, ele s-au dus să jăluiască la Iași la Maestatea Sa și la Ministrul Plenipotențiar Francez și Englez pentru a li se da dreptul ca să fie Gimnaziile pe limbă rusă.

E. I.

*

Referat

4 februarie 1918

Conform însărcinărilor care am avut în ziua de 3 februarie la ora 10 seara, în localul eparhial, fiind însărcinați noi informatorii A.H. și D.C. am asistat la concertul simfonic până a plecat tot publicul din sală fără ca să se ție vr-un discurs.

A.H. și D.C.

*

Notă

Chișinău 3 februarie 1918

Domnul Narti mă informează că cu ocazia perchezițiilor ce se fac prin case pentru aflarea armelor este necesar să se observe, că sunt mulți răuvoitori, îndeosebi evrei cari în timpul când se face percheziția de către patrulele noastre au la ei în buzunare revolvare. După ce se caută prin paturi, saltele, pierne, leagăne de copii, poduri, pivnițe, grămezi cu lemne, sobe și în celelalte mobile, să se mai dea o deosebită atenție dacă persoanele din casă nu au prin buzunarele hainei arme. Să se percheziționeze mesele de scris că se crede că evreii au mobilat aceste mese una cu podeala, iară sub podeala de sub masă de scris sunt subterane cu arme.

B.

*

„La moara Ghendric din acest oraș este o mare aglomerație de măcinat, are un personal foarte suspect. În timpul mișcării bolșeviste la această moară s-au adus 3 vagoane care păreau a fi cu grâu însă erau încărcate cu arme, care s-ar fi distribuit populației evreești dându-se fiecărui individ câte 3-4 arme pentru ca la rândul lor să le împartă altora și cu care să lupte contra intrării armatei române în Basarabia.

Se bănuiește că la această moară s-ar mai găsi din armele menționate...”

(Din Raportul N16 din 26 ianuarie 1918 a Șefului CSK Nicolae Drăguțescu).

*

*Serviciul Siguranței
Chișinău
Agentul Special N392*

20 sept. 1918

Notă

Am făcut cunoștință cu Dl Jalbă unul din conducătorii naționaliști de peste Nistru...

Numitul mi-a comunicat, că populația ne vede foarte rău și aceasta datorită nouă. Mai întâi mi-a făcut o narațiune asupra [...] socialiste de care e adăptată populația basarabeană și toată Rusia, grație căruia s-a putut sfărâma regimul fostului imperiu Rus, iar acum în loc de a merge spre programul democrației se văd brutalizați de către reprezentanții jandarmeriei la sate și poliției la orașe, dând ca exemplu cazuri văzute de Dsa personal când jandarmul a lovit un cetățean pentru că nu a fost salutată și că aproape toate ramurile de funcționari se poartă brutal

cu populația, neținând în considerație gradul unora de cultură, fapt ce ajută pe agitatorii străini în propaganda lor...

*

26 ianuarie 1918
Chișinău

Domnule Director,

Subsemnatul agent supranumerar în detașamentul de Siguranță din Chișinău ce cu onoare (îl) conduceți, vin respectuos a Vă ruga să binevoșiți a-mi admite să predau lecții de limba română la un liceu din localitate.

Vă fac această rugămintă, Domnule Director, având credința, că în felul acesta aș putea fi mai folositor serviciului nostru. Prin fratele meu, care e profesor aici și prin ardelenii de aici, inițiatori ai mișcării naționale, am reușit să pătrund în cercurile conducătorilor Basarabiei și ca să mă pot menține, cel mai bun mijloc de a masca adevăratul meu rost între dânșii și cel care m-ar îndreptăți să nu lipsesc de nicăieri, e numai acesta. Aș avea un număr foarte restrâns de ore (5-6 pe săptămână) care nu m-ar abate deloc de la datorie, cred că chiar în timpul acela aș putea face câte ceva.

Printre lumea cunoscută, prezența mea în uniformă începe a se deochea...

Cu deosebit respect

Silvestru Cioflec

*

Notă

10 februarie 1918

Printre preoții de la Chișinău circulă șvonul că arhimandritul Guri prin preotul Parfenie și prin alți preoți fac o întinsă propagandă pentru ca Guri să fie numit mitropolit al Republicii Moldovenești.

Arhimandritul Guri și preotul Parfenie, din informațiunile ce avem, în 1914 au fost trimiși în Siberia din cauza agitațiilor de către arhiepiscopul Serafim și s-au înapoiat odată cu începerea revoluției în Rusia.

Despre preotul Bivol de la biserica Voznisencaia avem informațiuni că este socialist-revoluționar.

S-a comunicat Diviziei XI

*

Notă

31 august 1918

Sâmbătă l.c. în sinagogile din Chișinău s-a oficiat un tedeum în sensul că Basarabia să fie scăpată de ocupație străină.

S-a calificat poporul român cu epitetul "țigani"

Astfel de tedeumuri vor continua în toată Basarabia fiind organizate de societatea "Bunda"

Informatoarea

E.J.

Nota

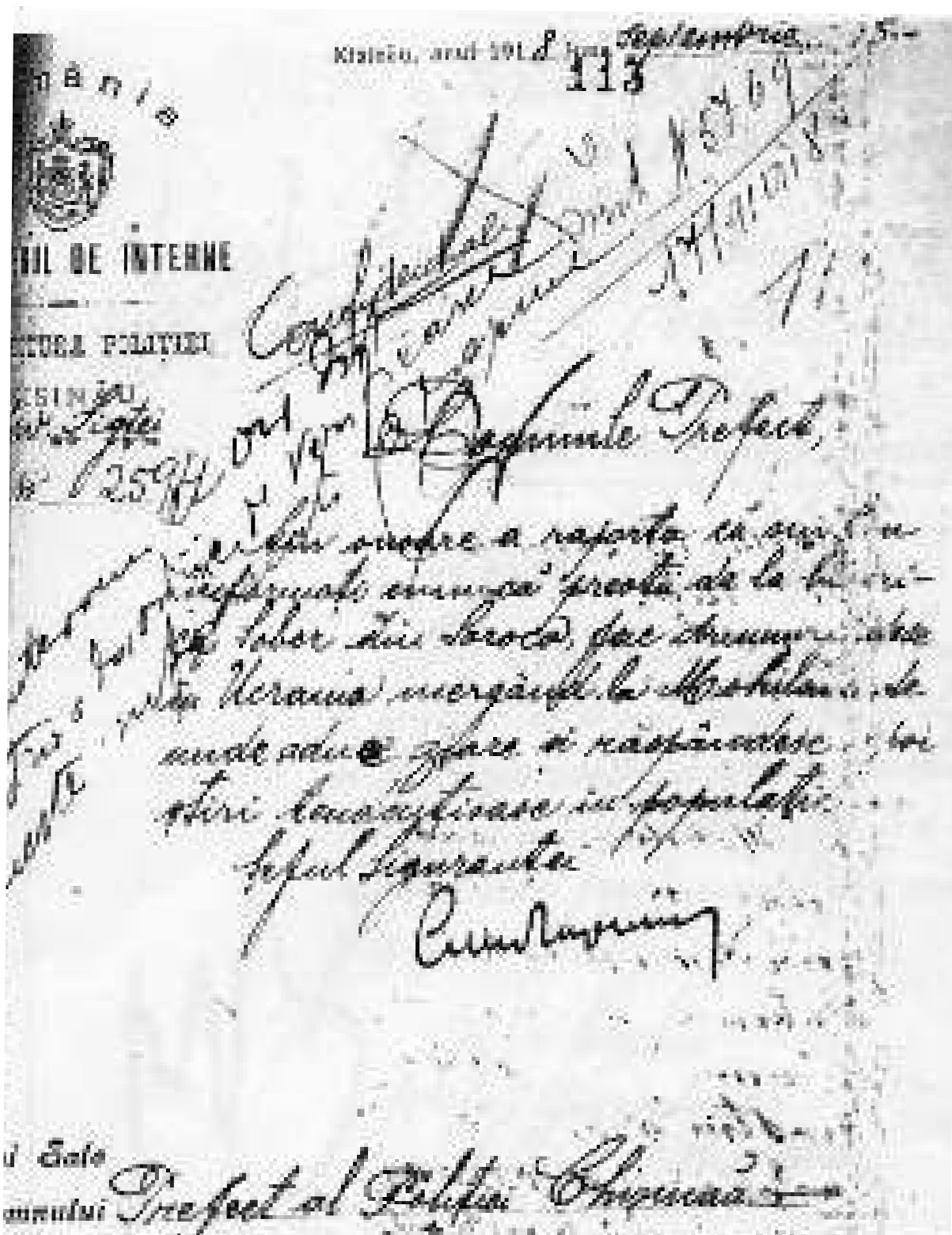
31 August 1918

168

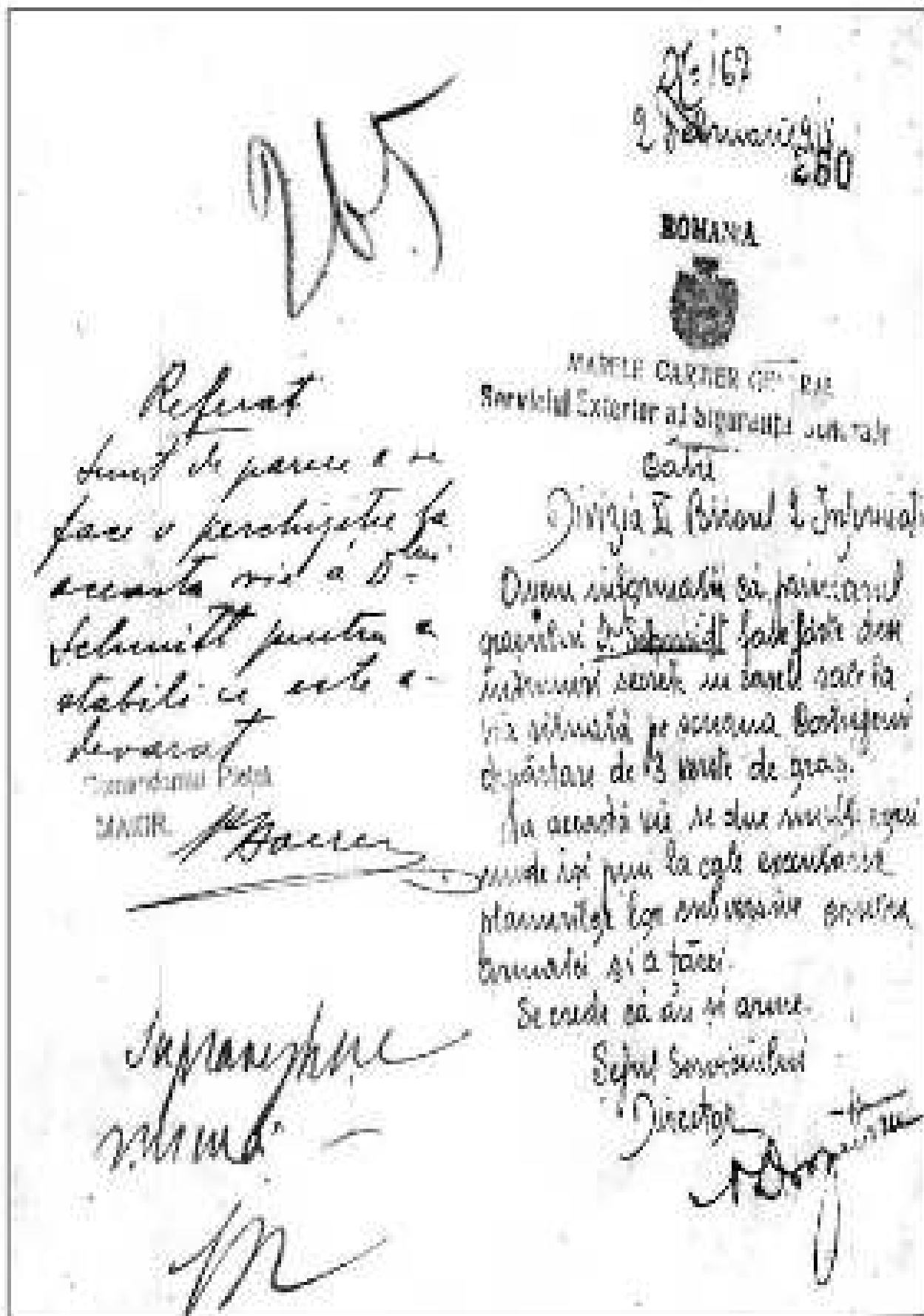
Sambata 25 l. c. în săvârșirea
 în Chișinău pe oficial un
 proces de peșteră că Basar
 abia să fie scăpată de
 cuprerea străină. —

Se califică poporul Ro
 man cu epitetul "figura
 țăst-fel de țecășeni" și
 conținea în toată Basarabia
 fiind organizate de societăți
 traice "București". —

Informații E. F.

Informația șefului siguranței chișinăuiene către prefectul poliției din localitate relativ la preoții bisericii-sobor din or. Soroca, care „fac drumuri dese în Ucraina” de unde aduc ziare și răs-pîndesc apoi știri „tendențioase”...

Document vizînd urmărirea de către Siguranță a Primarului or. Chișinău, dl Șmidt

N244

9 februarie 1918

- 1) *Delegatului Siguranței române pe lângă Cartierul General rus*
- 2) *M.C.G. Serviciul Siguranței*
- 3) *Divizia XI-a*

Avem onoarea a vă înainta un articol intitulat „Zametky” inserat în ziarul „Besarabscaia Jizni” N8 din 11/I-918 prin care se referă la ocupațiunea noastră militară insultându-ne și numindu-ne germanii Balcanilor și N9 din 12/I-918, rugându-vă a decide contra celor vinovați...

Drăguțescu

*

Notă

Eri s-a ținut ședință la spitalul N 61 evacuat de la Gran Hotel de către toți doctorii acestui spital. La această ședință a vorbit doctorul Nielson și Von Kizin care au spus că mai bine să plece să fie în mâna bolșevistilor decât în mâna românilor întrucât au încredere în bolșevici, care doctorilor nu le fac nimic.

Doctorul L. mi-a comunicat această informație.

E.

*

*Confidențial Personal
1918 noiembrie 19*

Directoratul Internelor

Am onoare a vă înainta ordinul Comisariatului General al Basarabiei Confid. Personal N2/1918 însoțit de raportul serviciului de propagandă Culturală N 34 prin care arată că pentru propagandă culturală în Transnistria ni s-a numit ca agent de lucru Dl Durbailo, un moldovean, membru în zemstva orașului Tiraspol.

Acest agent va trebui să vină la Kișinău mai des și ca să nu întâmpine dificultăți la punctele de trecere „Tighina” are nevoie de un permis de trecere permanent.

Pentru aceasta, cu onoare vă rugăm să binevoiți a ne da instrucțiuni de procedare sau a i se elibera un pașaport pe timp de 6 luni.

(fără semnătură- n.n.)

*

Domnului Șef Bir.II Inf. Divizia XI

Avem informațiuni că în comuna Milești se află o cireadă de vite de 150 capete și pe care niște soldați ruși bolșevisti le vând pe la săteni, iar Nicolae Căran (?), Ițic Bădănoi, Gheorghe Vasile, Ghiță Beciu au devastat conacul moșiei Milești, spunând tuturor că armata română a părăsit Basarabia.

Șeful Serviciului

Director

N.Drăguțescu

Rezoluția de pe document: *„Am onoare a vă ruga să binevoiți a hotărâ:*

- 1) *Dacă se face vreo cercetare pentru stabilirea devastărilor conacului Milești;*
- 2) *Trebuie să rechiziționăm cele 150 capete de vite ce sunt pe la sateni”*

Iscălit:

Maior Boierescu

*Serviciul Siguranței Chișinău
Agentul T.G.M.*

Notă

Am onoarea a raporta că seară 28 august cur. am fost la cinematograful „Orfeum” unde se reprezenta (filmul –n.n.) „Spiritele Rele”.

Subiectul era redat în limba română scris însă foarte prost în comparație cu pasajile scrise în rusește, care erau tare bine scrise caligrafic.

Printre pasagiile scrise am remarcat următoarele: „Un popor este stăpânit de un altul și dispune de el, întocmai ca un spirit rău și poporul trăiește sub jug străin fără să bage de seamă. Iarăși sosește momentul de redeșteptare și atunci se ridică pentru a arunca vraja spiritului rău, spre a sfărâma lanțurile oribile, zburând luminat și sănătos”.

Reese foarte clar din sus citatul pasagiu care ar fi putut exclus din explicație nefiind nevoie de o așa comparație că la mijloc ar fi o operă de propagandă anti-națională.

Alăturat aici vă înaintez și un program cu subiectul filmului, rugându-vă a dispoza.

*

ieșire N 3059 10/VII-1918

*Brigada III Jandarmi
Poliției de Siguranță Kișinău, Basarabia*

Cu onoare se înaintează nota „Cuib de agitatori” împreună cu referatul plutonierului major Tudosie și informațiunile culese de noi.

”Cuib de agitatori:

Din multe părți suntem informați că la Școala de Viticultură de lângă Chișinău s-a format un adevărat cuib de agitatori. Profitând de faptul că Școala este afară de oraș anumiți provocatori aranjează acolo petreceri aproape în fiecare săptămână când se manifestă pentru Rusia Mare.

Atragem atenția autorităților militare pentru a lua măsurile cuvenite”.

*Referat
Jandarmul Plutonier Tudose Ioan
către
DI Comandant al Brigăzii III Jandarmi*

Conform ordinului Dstră verbal am onoarea a raporta următoarele:

Am făcut cercetări la Școala de Viticultură de lângă Chișinău unde am constatat că în zilele de 29 iunie și 1 iulie 1918 profesorii de la numita școală au făcut întrunire sub formă de petrecere.

Au luat parte la întrunire ruși, mulți ruși, răuvoitori ai Țărei Românești. După 12 a.m. petrecerea s-a făcut în grădina școlii cu orchestră. S-a vorbit și s-a închinat păhare în numele Rusiei Mari. Seara s-au retras în pavelionul Școalei. În tot timpul porțile grădinei au fost închise cu lacăt și sub pază....

Rugându-vă să binevoșiți a decide.

Plutonier major

I.Tudosie

*

Handwritten text in a columnar layout, possibly representing a list or a structured document. The text is written in a cursive script, mostly illegible due to the handwriting and fading. The text appears to be organized into columns by vertical lines, with some words and phrases being clearly visible, such as "Siguranța", "Siguranței", "Siguranței", "Siguranței", "Siguranței", "Siguranței", "Siguranței", "Siguranței", "Siguranței", "Siguranței".

Control de corespondență poștală la Siguranță.

Nr.319

15 februarie 1918

Domnului șef al Bir. 2 Inf.

Informatorul nostru care ține cafeneaua Moscova din str. Alexandrovsca colț cu Bendersca ni se plânge că i s-a închis cafeneaua din ordinul Dlui General fără ca să cunoască motivul.

Ducându-se și la Sfatul Țării Dl Grigarovici, nacialnicul miliției, i-a spus că cafeneaua este închisă de Dl Ministru Criste după cererea Dlui General.

Cum credința noastră este că patronul cafenelei este un filorus.

Șeful serviciului

*

Domnului Prefect al Poliției Kișinău

Domnule prefect,

Subsemnatul Grigore Ivaniuc din Kișinău, strada Camenolomnaia N9, raionul Circumscripției III cu onoare Vă rog să binevoiți a-mi elibera un certificat de bună purtare pentru a-mi (...) la luarea drepturilor să pot ține una cârciumă cu vin.

Cu tot respectul Grigore Ivaniuc

*

Pentru a nu-l plictisi pe cititor cu desăvârșire, ne oprim aici.

Chiar numai din documentele expuse mai sus, fără teamă de echivoc, putem afirma că organele mixte securiste – polițienești în teritoriul Republicii Democratice Moldovenești la 1918 erau limitate în activitatea lor doar cu linia iluzorie a orizontului. Numai gâște nu pășteau securiștii români în teritoriul ocupat. În rest – peste tot locul își băgau nasul, aveau treabă și culegeau informații. Prin agentura și oamenii „de bună credință românească” din Biroul Sfatului Țării și din Sovietul de Directori Generali conduceau țara moldovenilor (de acest nărav nu s-au lepădat nici în zilele noastre!), cântau în biserici și învățau copiii în școli, rechiziționau (jefuiau) avutul țării și-l cărau în țara-mumă. Iar regățenii mai tari de înger cu chirpidinul în mîni cotrobăiau prin închisori ca să-i strîngă de testicule pe moldovenii arestați și prin astfel de torturi îngrozitoare să stoarcă atîta informație de cîtă aveau nevoie, ca să dovedească “vina” nevinovaților.

Pe lîngă lauda pe care le-am adus-o organelor Siguranței în cuvîntul introductiv al ediției cu privire la credibilitatea informației securiștilor, totodată ar trebui să recunoaștem și faptul că nivelul de profesionalism al lucrătorilor operativi și al agenturii (informatorilor) Centrului de Siguranță Kișinău la 1918, cu rare excepții, era de-a dreptul rudimentar, primitiv chiar. Intr-un serviciu ”inteligent” – cum sînt numite în unele țări apusene serviciile secrete ale statului – personalul CSK lucra mai mult cu picioarele, folosind metode despre care o vorbă rusească spune: *сила есть, ума не надо*.

De nivelul de profesionalism foarte scăzut al ofițerilor de siguranță și informatorilor ne vorbesc însăși documentele acestui serviciu.

Mai bine de o treime din documentația operativă constituie rebut informațional, bun numai de a fi aruncat la coșul de gunoi, neavînd nici o atribuție la problemele securității statului român sau a regimului de ocupație.

Iată doar cîteva mostre din mulțimea de documente de acest gen:

Serviciul Siguranței Chișinău
1918 30 septembrie

Notă

Am onoare a raporta că pentru executarea însărcinării ce mi-ați dat-o, de a mă duce de a asista la întrunirea Societății Lemnarilor... Am fost la ora hotărâtă și mi-a spus antreprenorul că nu este nici o întrunire la ora 11 și că este după masă la ora 3-4. Am fost la ora 3 și mi-a spus că nu se mai ține nici o întrunire, pentru că cel mare, care era să țină întrunirea, s-a îmbătat...

Alătur și delegația ce mi s-a dat.

Agent

I. Opreanu

(Evident că antreprenorul l-a dus de nas pe agentul naiv, petrecând adunarea pînă la ora 3, în lipsa oaspetelui nedorit –n.n.).

Serviciul Siguranței
Chișinău
30 Septembrie 1918

Notă

Am onoare a raporta că pentru
executarea însărcinării ce mi-ați
dat-o, de a mă duce de a asista
la întrunirea Societății Lemnarilor
în Str. Mălăieșilor nr. 11, am fost
la ora hotărâtă și mi-a spus antrepre-
norul că nu este nici o întrunire la
ora 11, și că este după masă la ora 3-4.
Am fost la ora 3 și mi-a spus că nu se
mai ține nici o întrunire, pentru că
cel mare care era să țină întrunirea
s-a îmbătat și nu s-a mai prezentat.
Alătur și delegația ce mi s-a dat.

Agent
I. Opreanu

*

30 ianuarie 1918

Notă

Întroducându-mă în casa particulară din strada Benderscaia N42 proprietatea lui Dol-tus de origină evreu, ne comunică următoarele informațiuni:

În depozitul lui se află depozitată o cantitate de 600 puduri de murături și varză ale bolșeviştilor și când a intrat armata română în Basarabia bolșeviştii au fugit luând și cheile depozitului cu ei. Așa că depozitul se află închis.

(iscălitura indiscifrabilă a agentului)

*

*Serviciul Siguranței Chișinău,
Agentul N 388*

16 august 1918

Notă

Am onoare a raporta că pe ziua de ieri am prins și înaintat Circumscripției II pe un indi-vid numit Fiodor Bucicof supus ucrainean care a fost găsit la tâlcioacul nou vânzând una pere-che bocanci noi cazioni de a căror proviniență n-a putut da nici o deslușire cu toate că a umblat cu mine prin piață ca să cunoască presupusul răufăcător care i le-ar fi vândut...

Pot adauge că pe ziua de 11 cor. am mai trămes un individ îmbrăcat militărește care nu posedă nici un act spre a stabili indentitatea și care vindea în piață (3) trei perechi bocanci negri și una manta galbenă...

*

*Serviciul Siguranței
Chișinău
Agentul N 394*

1918 oct.18 zile

Notă

Informez că astăzi pe la ora 4 1/2 p. m. trecând pe strada Ismail, am observat cum de la Brutăria lui Nuță Faerman din str. Ismail N 104 eșeau persoane cu pâne albă; intrând înăun-tru și oprind vânzarea am chemat de alături din restauran pe sergentul de oraș din acel punct, care tocmai atunci lua masa cu pâne caldă. Am numărat 38 pâni mari, iar în timp ce evreul patron și un altul, probabil tovarăș căutau a mă minți, o evreică bătrână pe la spate a luat vreo 10 pâni și le-a ascuns. Am trimis sergentul ca să caute o căruță, iar evreul mi-a băgat 25 ruble în buzunarul hainei. Văzând că și sergentul e de rea credință l-am chemat și l-am trimis la Circ. (Circumscripția - n. n.) 4 pentru a anunța pe Dl Subcomisar de serviciu. Atunci evreul văzând că nu merge, mi-a băgat mâna în buzunar și mi-a scos banii pe care mi-i băgase, la care eu opu-nându- mă, mi i-a luat cu forța în fața sergentului pe care l-am chemat imediat... După puțin timp a venit Dl subcomisar care a dispus să se ducă evreul cu mine cu o pâne la Dl Comisar la Circumscripție și să decidă dacă pânea e albă, dânsul a rămas la brutărie.

Ducându-mă la Circumscripție, Dl Comisar Nazarie a spus că pânea nu e albă că de această calitate se vinde și în piață. Atunci m-am dus din nou la brutărie și am întrebat cu cât vinde pânea. Mi-a răspuns că cu 10 ruble, deși la public o vindea cu 11 ruble. Am dat 10 ruble și am luat și eu o pâne și am adus-o pentru examinare, rugându-vă să binevoiți a dispune.

Circumscripția
 Christiana
 Agentul N 394
 S-a comunicat
 Circumscripției IV pentru a-i face proces verbal de
 Contravenție.

1918 Oct 18/19
 293
 293
 293

pe la ora 4 1/2 pe
 trecand pe str. Sarmis, au observat, pe
 ca de la Centaria lui Nuta Focurca din
 str. Sarmis N. M., caia parvenit pe piata
 alia; intand, in urma si oprirea singura
 au chemat de relatia din cu restaurant pe
 sergentul de ordine din punct, pe str. Sarmis
 atunci lua asupra, pe piata palda; au
 nuverat 26 piata piata; iar in timp ce s-au
 ul patra si un altul posibil transportati
 tari a ras pita; pe str. Sarmis pe la ora
 a local. N. M. a la str. Sarmis

(Nota agentului N394 – fragment)

*

După cum putem observa din rezoluția de pe prima pagină a notei agentului N 394 („S-a comunicat Circumscripției IV pentru a-i face proces verbal de Contravenție”), informația spionului român, lipsită de orice valoare a fost primită cu toată seriozitatea de către șefii Poliției și Siguranței chișinăuene, servind ca bază pentru noi procese verbale și, prin urmare, noi victime în teritoriul cotropit. Căci trebuia cumva să-și îndreptățească aflarea în serviciul forțelor de ordine fiecare cerber din puzderia de trântori ocupaționiști!

Din semnale de nimic se dresau dosare de urmărire penală contra a mii și mii de cetățeni ai republicii noastre, o ploaie de indivizi incompetenți, aduși din „Regat”, erau implicați în „cercețări” nesfârșite și ședințe „judecătorești”. Aceștia din urmă, pentru a se fali cu rezultatele obținute, canalizau dosarele cu fleacuri instanțelor superioare, pentru informare și decizie și, trecând numeroase instanțe ale gigantescului mecanism represiv, deseori ajungeau pînă la regele României. Se pare că și suveranul țării, neavînd altă treabă, se ocupa cu chițibușuri ca să-i treacă de urît, găsimd timp să citească asemenea “pierle” judiciare pentru a lua o hotărîre finală, de care n-a fost capabilă s-o ia o puzderie de instanțe militare.

De neghiobia birocrăției românești din aparatul uriaș de administrare (terorizare) ocupaționistă în teritorioriu RDM ne vorbește foarte convingător și următorul caz de "cercetare" și "judecată".

(Handwritten text in Cyrillic script, likely a legal document or report from the occupation period. The text is dense and difficult to decipher due to the handwriting and ink quality.)

Declarație

... *(illegible)* ... *(illegible)* ... *(illegible)* ... *(illegible)* ... *(illegible)* ...

În ziua de 26/1/1918, am primit în domiciliul meu
 din orașul Iași, un soldat român care mi-a raportat
 că în ziua de 25/1/1918, el a fost rănit în
 luptă cu turcii în apropierea orașului Iași.
 După ce am primit raportul său, am trimis
 imediat un medic să-l îngrijească și să-l
 aducă în orașul Iași. După ce am primit
 raportul medicului, am trimis un medic să-l
 îngrijească și să-l aducă în orașul Iași.

După ce am primit raportul medicului, am trimis
 imediat un medic să-l îngrijească și să-l
 aducă în orașul Iași. După ce am primit
 raportul medicului, am trimis un medic să-l
 îngrijească și să-l aducă în orașul Iași.
 După ce am primit raportul medicului, am trimis
 imediat un medic să-l îngrijească și să-l
 aducă în orașul Iași. După ce am primit
 raportul medicului, am trimis un medic să-l
 îngrijească și să-l aducă în orașul Iași.

În ziua de 26/1/1918, am primit în domiciliul meu

Athanasiu Gh. Din Regimentul 10 Roșiori

26/1/1918

Conținutul declarației:

Declarație

Subsemnatul Sub-Locotenent Athanasiu Gh. Din Regimentul 10 Roșiori declar că în di-
 mineața zilei de 26/1-918, pe când mă aflam în casă, mi s-a raportat de către Sold(atul) Flămân-

zeanu Ion, ordonanța mea personală, că pe când se afla în casa locuitorului Nicolae Rusu, unde eram încuarterat, făcându-mi ghetele, un străin i s-a adresat cu cuvintele:

De ce faci ghetele ofițerului. Să le faci singur, că și el este om ca și tine. Să le rupeți treșele și să le dați în cap cum am făcut și noi în Rusia. Apoi: Ce credeți că o să stați în Basarabia? Cum ați venit, așa o să plecați.

Imediat am luat haina pe mine și am eșit afară spre a’l aresta, dar fiind cam întuneric, soldatul nu l’a recunoscut, căci eșise din casă.

Chiar acel ce îndemnase soldații la faptele de mai sus, m-a purtat prin sat vreo 30 minute pretextând că un altul, ar fi rostit acele cuvinte.

Înapoiindu-mă și întrebând pe proprietar, mi-a declarat că nu acesta, ci altul pe care nu-l cunoaște ar fi vorbit cu soldatul meu, zicând că probabil acel om a fost din Bălți și că se adăpos-tise vreo 2 ore în casă la el, fără însă a’l cunoaște, nici chiar numele lui, ceea ce nu era adevărat, de oare ce, cel ce vorbise era chiar de față.

După masă însă venind pe la mine Dl Capit. Gheorghiu, i-am relatat cazul și Dsa mergând cu mine în casa locuitorului Nicolae Rusu, și amenințându-l cu împușcare dacă nu va declara pe cel vinovat, femeia acestuia a spus să’l lase că declară ea cine este omul, lucru ce a și făcut, spunând că este locuitorul Dumitru Burkovski din Com. Gheczi-Noi.

Aceasta ’mi este declarația pe care o subscriu

Sublt

(iscălitura)

27/I-918

ROMANIA

Ministerul Afacerilor
Externe
Bucuresti, 10 Noiembrie
1919.

1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919

Am onorat a primi
la cerea voastra de la
Regimentul de Cavalerie
din Bucuresti, cu privire la
cei care au fost arestati de
infrangerea si torturarea omului

1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919

1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919

Am primit a doua
la solicitarea voastra
cu privire la arestati
si torturati din partea
Regimentului de Cavalerie
din Bucuresti, care au fost
arestati de catre un grup
de soldati din regimentul
de cavalerie si torturati
de catre un grup de soldati
din regimentul de cavalerie

Am primit a doua
la declaratiile voastre, care
sa va alocati din un grup
de soldati din regimentul
de cavalerie si de un grup
de soldati din regimentul
de cavalerie sa se faca
un raport cu privire la
chestiunea aceasta si sa
se faca un raport din partea
voastra, pentru a fi facut

Ministerul Afacerilor Externe
Bucuresti, 10 Noiembrie 1919.

Ministerul Afacerilor Externe
Bucuresti, 10 Noiembrie 1919.

*

Țidula cu plîngerea sublocotenentului ofensat a fost raportată șefului Serviciului Mobilizării Regimentului 10 Roșiori, iar de acolo – la Comandantul Diviziei I Cavalerie. Șefii de acolo au transmis-o la Curtea Marțială a Diviziei I Cavalerie, unde devine temeiul unui dosar penal de toată frumusețea jurisdicției românești.

*Reg. 10 Roșiori
Către Brigada 3 Roșiori*

*N 1939
1918 Ianuarie 27*

Am onoarea a înainta alăturatul raport împreună cu indivizii: Dumitru Burcovski și Nicolae Rusu acuzați, primul de instigațiune și al doilea de tentativă de tănuire.

Din cercetările făcute și declarațiile luate reese că în adevăr sus numiții indivizi sunt vinovați pentru faptul de instigație și tentativă de tănuire, rugându-vă să binevoiți a dispoza înaintarea lor la Comandantul Diviziei I Cavalerie pentru a fi judecați.

*Comandantul Regimentului 10 Roșiori
Colonel*

Balabescu

*

În partea stîngă a documentului Comandantul Brigăzii III Roșiori a depus rezoluția:

Către Divizia I Cavalerie

Am onoarea a vă înainta corespondența de față a Regimentului 10 Roșiori împreună cu indivizii notați în ea care s-au făcut vinovați de instigațiuni și tentativă de tănuire.

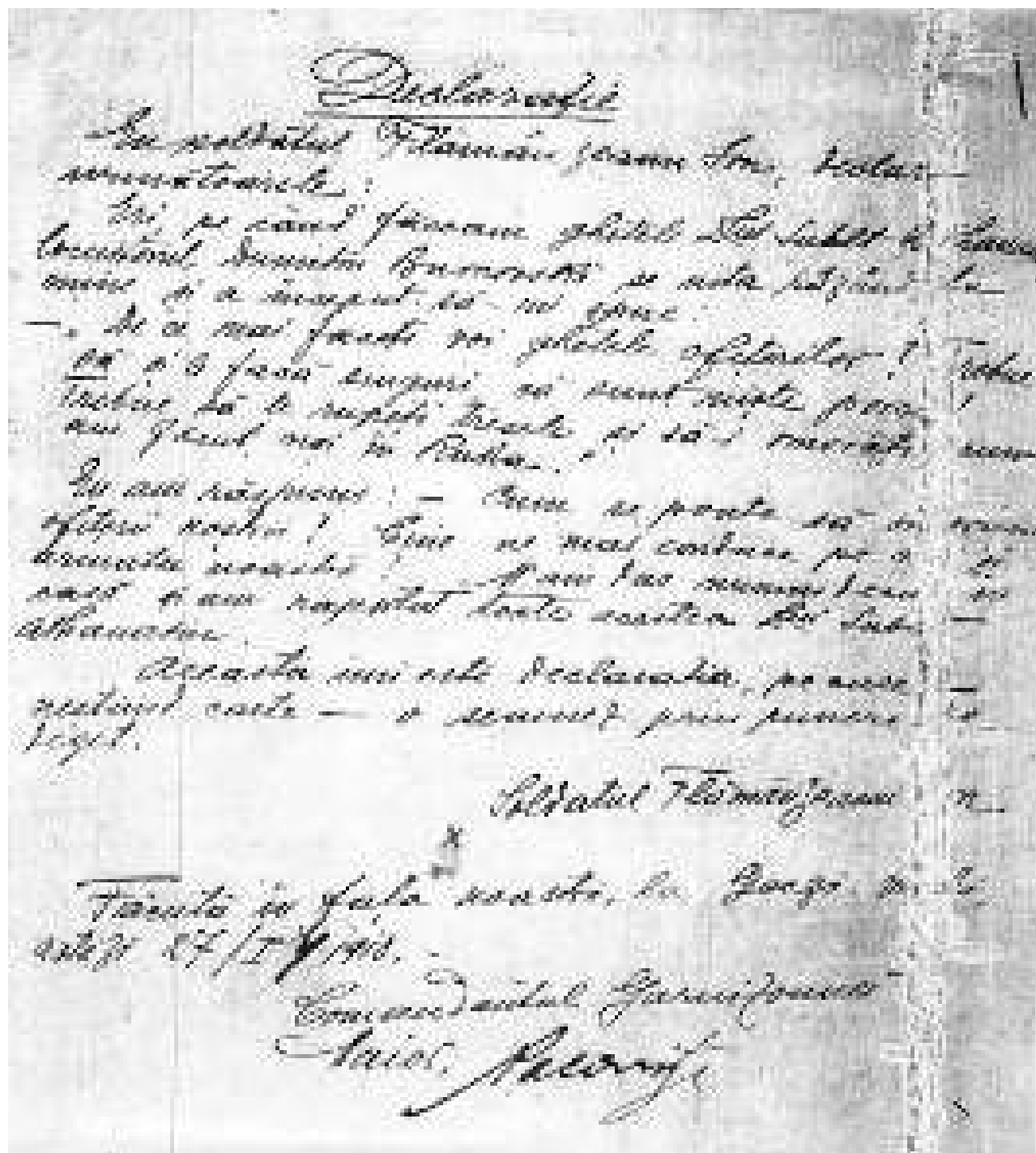
*Șeful Brigăzii III Roșiori
Colonel*

(iscălitura)

*

Curtea Marțială a Diviziei I-a Cavalerie deschide un dosar penal contra inculpaților Dumitru Burcovsky și Nicolae Rusu. Numiții sînt arestați și ținuți în închisoare. Deoarece pentru asemenea „crime” curtea marțială liber le putea aplica sentința capitală, în apărarea deținuților se ridicase toți locuitorii satului Gheciu-Nou, scriind și o scrisoare, iscălită de 29 săteni, în care se cerea eliberarea consătenilor arestați. Cu o solicitare aparte s-au adresat președintele comitetului sătesc și preotul satului.

*

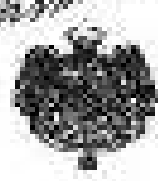
*

În cele din urmă, printr-un act de grație a Regelui Ferdinand I, deținuții au fost eliberați.

Art. 504 - Jurnal de Jurnal Militar

Reg. 1. 1918

Apusul
General Ștefan
1918 M. A. 1111

Curtea Marțială a Div. Ia. Cavalerie

№ 103

SENTINȚA

FERDINAND I

Prin grația lui Dumnezeu și Voința Națiunii

REGE AL ROMÂNIEI

La fața de țară și slava sântită

Curtea Marțială a Diviziei Ia. Cavalerie a pronunțat următoarea sentință:

Asupra Ștefan, anal. unu din noii

ofitieri de rezervă din armata Regimul 2. Cavalerie (titlu de

comandant) regal-raportier și concluziunile sale a declinat pe Disciplină

peste din Belgia, necapabil de fațet parca

cu 500 lei sold.

În susținerea curtea fiindcă aplicațiunea art. 30 din regulă de judecată militară

este aplicată.

Sancțiunile sunt: Prisărire în țară, fal. fal.

și al. și al., alacul la

plac. și al., județul

în vârstă de și al. ani

și al., apăsencia și al., frunța

și al., nasal și al., gara și al., stălia

sfârșit și al., tracia în controlul corpului sa.

Vice
Comisar Regal-Raportier
Ștefan

Peșteră
Ștefan

Ștefan

Astfel, dintr-un semnal fără rost pentru securitatea statului român, un cretin de subloconte-nent, plin de sine și de ifose mareromânești, a pus pe roate un furnicar de cerberi superiori cu stele mari pe ipoleți, implicînd pînă și pe regele României în procesul judecătoresc și ținînd pe jar cu frica în oase o mulțime de oameni nevinovați..

*

Zi de zi duzine de agenți și informatori ai Centrului de Siguranță cu ochii holbați și cu urechile ciulite, cutreierau orașul în lung și de-a curmezișul, scociorînd prin clădirile organelor de conducere, prin localurile publice și prin ogrăzile caselor de locuit și, prezentîndu-se ca “părtași ai bolșevicilor”, provocau lumea la discuții și în așa mod culegeau semnale și informații de interes la tema “cine și ce este” în acest oraș. Spre seară informația acumulată se raporta șefului de siguranță, care, în baza semnalelor primite, în aceeași noapte sau a doua zi dimineata, trimitea pe adresa fiecărui ”individ suspect” agenți titulari ai poliției însoțiți de 5-10 soldați înarmați pentru a le face persoanelor în cauză percheziție la domiciliu. Suspectații erau aduși la Siguranță unde, prin tortură, securiștii storceau din ei atîta informație de cîtă aveau nevoie referitor la comportarea “antiromânească” a victimei, precum și a rudelor acesteia, vecinilor, cunoscuților etc. Așa că volumul semnalelor și deci a arestațiilor creștea zi de zi în progresie geometrică. Majoritatea celor ce erau striviți sub tăvălugul diabolic al Siguranței erau oameni nevinovați.

La etapa inițială Siguranța avea aresturile proprii și de una singură facea cercetări, își asumea atribuții de judecată de prima și ultima instanță, adică dicta sentințe fără a consulta organele juridice de resort sau a purta vreo responsabilitate în fața cuiva pentru crimele de omucidere săvârșite.

Timp de o jumătate de an, cît a condus CSK comisarul Nicolae Drăguțescu, polițist de profesie, n-a alcătuit nici un document de analiză a situației operative în teritoriul ocupat în baza informației acumulate, iar rapoartele informative, canalizate cu duiumul organelor superioare, conțineau o simplă înșirare mecanică a notelor primite de la informatori, în forma lor brută, neprelucrate.

Lipsește apropoziție cu desăvîrșire forme și metode ingenioase de infiltrări ale agenturii în obiectivele de interes operativ pentru a obține informații din interiorul acestora, la nivel de planuri și intenții ale adversarului, date care nu stau la suprafața și nu pot fi văzute, nici auzite de agentura din stradă.

De măsurile de profilaxie pentru a îndrepta situația operativă și care ar fi putut măcar cu ceva contribui la potolirea spiritelor antiromânești a populației în teritoriul ocupat, la siguranța română, se pare, nici nu se auziseră măcar. Că securiștii români aveau solide surse de informații (informatori) în rîndurile funcționarilor de stat și în corpul de deputați ai Sfatului Țării – nu era meritul lucrătorilor operativi, nici rezultatul iscusinței lor profesionale, dar mai mult se datorește faptului că ”slujile poporului” singuri se aruncau în brațele ocupanților pentru a-și proteja pielicica, nutrinde sentimente de adevărată groază în fața mișcării revoluționare a maselor țărănești din țară.

În cumul cu alte interese egoiste acesta e motivul de bază al trădărilor din partea unor indivizi din guvernarea Republicii Democratice Moldovenești la 1918.

Întocmai acelaș lucru îl observăm și în zilele noastre. Unii bandiți și iude trădătoare de la guvernare, pentru a scăpa de ura poporului și de pușcărie, folosesc scutul monștrilor protectori din exterior, argătînd la interesele lor geopolitice. Pentru acești guvernanți trădarea de Patrie, astfel, a devenit o îndeletnicire spăsitoare. Și foarte bănoasă, totodată...

8. A fost oare legitim parlamentul moldovenesc la 1917-1918? Pînă unde? Pînă cînd?..

Despre Sfatul Țării – organul vremelnic cu funcții de legislativ al Republicii Democratice Moldovenești, constituit prin hotărîrea congresului delegaților soldaților moldoveni din unitățile militare ruse (petrecut la Chișinău între 20-27 octombrie 1917), iată de acum mai bine de o sută de ani, se bat cap în cap cele mai aprinse și controversate păreri ale istoricilor, specialiștilor în dreptul constituțional și nu numai. Iar problema de bază în jurul căreia virează această bătălie de păreri e una singură: *e legală sau nu hotărîrea Sfatului Țării din 27 martie 1918 cu privire la alipirea Republicii Democratice Moldovenești la Regatul Român?*

Mai logic ar fi să ne urcăm cu această problemă cu o treaptă mai sus și s-o luăm de la cap: *e legal sau nu însuși Sfatul Țării?* Că doar n-a costat cine știe ce eforturi pentru unii juriști, specialiști în drept constituțional, ca să dovedească un fapt vădit: din punct de vedere al normelor și procedurilor strict democratice de creare a unui parlament de țară, legislativul moldovenesc de la 1917-1918 a fost unul nelegitim *ab ovo*. Dovezi în acest sens se pot turna cu găleata. Dar e de ajuns și cîteva motive de bază, cum ar fi, de pildă, voluntarismul și disproporțiile sfișuitoare ce s-au comis încă la etapa zămislirii acestui organ în reprezentarea forțelor politice și a păturilor sociale din țară. Mai cu samă a țărănimii care constituia majoritatea absolută a populației, precum și a etniilor conlocuitoare (în granițele de atunci ale republicii numărul reprezentanților minorităților naționale se menținea la 50% din populație).

Nu ne vom afunda în discuții fără capăt pentru a dovedi un adevăr care stă chiar la suprafață, demult dovedit de către savanții conștiincioși și responsabili. Iar dacă unii indivizi nu-l văd, asta încă nu înseamnă că acest adevăr nu există, dar pentru că nu vor și n-au ochi să-l vadă...

Ceea ce sîntem în stare și în drept a face e să punem la dispoziția opiniei publice documente care pot vărsa niște raze de lumină asupra unor dedesubturi și fenomene umbrite, neluate în samă și trecute cu vederea – fie din neștiință sau cu bună știință – de către unii cercetători, dar care (fenomene) au influențat hotărîtor evenimentele ce se desfășurau în mod firesc în Republica Moldovenească, nevoindu-le (cu forța militară din afară) să cîrnească pe altă cale, să ia o altă direcție decît cea aleasă și dorită de majoritatea absolută a populației statului moldovenesc, numai ce renăscut.

Adevărul istoric e unul singur, iar dacă apar alternative sau nuanțe de altă natură, apoi acestea sînt plodul judecății strîmbe omenești, dar nu produsul realității obiective.

În evaluarea activității Sfatului Țării avem o singură măsură, un singur criteriu, o pravilă crestomatică, general acceptată și n-ar trebui să inventăm velosipedul cu o roată, fără trebuință la casa omului, cum fac unii, doar numai pentru a îndupleca poftele și năbădăile expansioniste ale clasei politice românești.

Acest criteriu îl aflăm și în vechea zicală latinească: ”Vox populi – vox Dei” (Vocea popoului e vocea lui Dumnezeu).

Demosul (poporul) e judecătorul suprem și instanța superioară a oricărei democrații, puteri de stat, orînduieli și legi în societate.

Prin urmare, tot ce corespunde intereselor poporului, tot ce exprimă voința lui – e democratic și legitim. Și dimpotrivă. E antidemocratic tot ce se face împotriva poporului, tot ce știrbește interesele și voința lui.

Măsurînd activitatea Sfatului Țării cu această unitate metrică, putem constata că legislativul moldovenesc de la 1917-1918, cu toate betejeniile lui native, rău-bun, cum era, poate fi recunoscut (cu unele restanțe) ca organ legal al puterii de stat al Republicii Democratice Moldovenești doar numai pe un segment istoric foarte redus: **cînd activitatea lui a fost încuviințată (sau răbdată) de masele largi populare.**

E vorba de un început de cale, cînd legislativul moldovenesc, urmînd porunca forului soldătesc, proclamase Republica Democratică Moldovenească, punînd și primele pietre în fundamentul statalității moldovenești, formase echipa de guvernămînt și verigile necesare pentru dirijarea treburilor statale, luase unele măsuri pe tărîmul spiritual în vederea asigurării drepturilor naționale ale moldovenilor – etnie majoritară, întemeitoare a statalității istorice (Țara Moldovei) la 1359.

Din start fiind un organ vremelnic, Sfatul Țării mai avea în sarcină organizarea neamînată a alegerilor și convocarea Adunării Constituante care trebuia să adopte Constituția Republicii Democratice Moldovenești, să creeze o bază juridică trainică și de perspectivă pentru funcționarea întregului mecanism statal.

Renașterea statalității istorice pe o bună parte a plaiului străbun moldovenesc al Țării Moldovei a însemnat un eveniment din cele mai strălucite în destinul moldovenilor din spațiul prutonistean. Cum și era de așteptat, evenimentul de netrecătoare semnificație istorică a stîrnit un mare entuziasm în societate, fiind salutat, fără rezerve, de toate păturile sociale și de etniile conlocuitoare din această, pînă nu demult, gubernie rusească.

Din păcate, sentimentele de euforie ale populației față de aceste măsuri patriotice ale Sfatului Țării degrabă au fost spulberate de către diviziile invazoare românești și de înșiși autorii care le-au stîrnit. Unii de groaza pe care le-a insuflat-o valul revoluționar și transformările sociale radicale de pe urma lui, alții de frica bestială de baioneta soldățească românească, nu puțini găsîndu-se și dintre acei care din motive egoiste – au trădat interesele poporului și cu aceeași rîvnă au purces să distrugă și să desfacă tot ce-au făcut de folos la început. Încă pînă la venirea românilor poporul a reacționat hotărît la comportamentul duplicitar și trădător al Sfatului Țării.

Conducătorii secției militare a Statului Major al Rumcerodului – Cabac, Cotovski, Levinzon, Perper și alți activiști revoluționari care contribuiseră la căderea Sfatului Țării (la 5 ianuarie 1918), nu erau niște bandiți de ocazie, cică, străini de interesele naționale ale poporului moldovenesc, cum îi zugrăvesc unii cercetători unioniști. Dimpotrivă. Dacă aplecăm urechea la *vox populi* în acel moment istoric, auzim aceeași atitudine ca și cea a forțelor revoluționare față de Sfatul Țării.

Această realitate a fost dovedită chiar a doua zi după ”împrăștierea” Sfatului Țării – la 6 ianuarie 1918 – cînd eșalonul de voluntari transilvăneni înarmați sosise după miezul nopții la Chișinău și încercase să ocupe gara feroviară pentru a înlesni Diviziei XI a generalului Broșteanu ocuparea capitalei moldovene.

Mai avea și scopul salvării „Sfatului Țării” de peire și menținerea lui pînă la sosirea trupelor române de peste Prut.

La chemarea Sovietului orașenesc Chișinău și a bolșevicilor din secțiunea militară pomenită, în acea noapte, în apărarea orașului s-au ridicat unitățile militare din garnizoana locală și mulți voluntari civili – locuitori ai orașului și satelor din împrejurimi.

Îndeosebi ar trebui să subliniem faptul că în această acțiune unitățile militare moldovenești au neglijat indicațiile Sfatului Țării și ordonanțele Ministerului de Război, trecînd de partea sovietelor și a bolșevicilor.

După o încăierare cu focuri de arme, fiind înregistrate și cîteva victime din ambele părți, planul mișelesc al comandamentului român a fost zădărnicit. Pînă în zorii zilei de 7 ianuarie deta-

șamentul de voluntari a fost forțat să capituleze, fiind dezarmat și condus spre Odesa, unde a fost predat unității militare revoluționare de acolo.

E un fapt grăitor și totodată un răspuns neîndoielnic la întrebarea: **care forțe erau susținute de popor, cui îi aparținea puterea reală și cine era stăpîn pe situație după 5 ianuarie?**

A urmat năvălirea mișlească a armatei române, ocuparea teritoriului Republicii Moldovenești și scurgerea firească a evenimentelor interne a fost brusc oprită și întoarsă în direcție diametral opusă. Prin agresiune și amestec din afară.

Ceea ce au restabilit guvernării români cu mâinile administrației ocupaționiste și ale Siguranței era de acum cu totul alt „sfat al țării”, evident lipsit de susținerea populației, de împuternicirile și îndatoririle cu care a fost autorizat de către congresul soldătesc.

Cu alte cuvinte fie spus, **ocupanții români în mod nășîlnic, cu ajutorul baionetei soldătești și al Siguranței au scos Sfatul Țării din cadrul legal, impunîndu-i cu forța alt program, neautorizat de *vox populi*, totalmente contrapus poruncilor, împuternicirilor și competenței ce i s-a atribuit de forul soldătesc care l-a creat.**

Prin urmare, din momentul ocupării teritoriului RDM de către armata României regale, Sfatul Țării, asediat de soldații români din afară și de agentura Siguranței din interior, nu mai poate fi considerat ca organ legal al puterii de stat al Republicii Democratice Moldovenești, iar toată activitatea și hotărîrile lui, luate sub regimul militar românesc de ocupație, purtînd un caracter antitastal, antinorodnic, antinațional (antimoldovenesc) și neavînd nici un temei juridic, sînt total nelegitime...

9. Înșelăciuni ale guvernului României – condiții ale unirii.

În declarația fracțiunii Blocului românofil, zis moldovenesc, despre alipirea Basarabiei (RDM) la România, propusă Sfatului Țării pentru a fi votată în ședința legislativului din 27 martie 1918, pe lângă frazeologia goală, solemnă-fastuoasă cu privire la semnificația actului „unirii”, se conținea și un bloc din 11 puncte de cerințe concrete care, după înfăptuirea unirii, trebuiau respectate și garantate de Regatul Român. Ele aveau ca repere viitorul statut al Basarabiei în componența statului român: autonomia politică, alegerile libere ale organelor locale de administrare publică, asigurarea libertăților democratice ale cetățenilor și multe alte aspecte. Menționăm unele mai principale dintre ele:

- *Sfatul Țării actual rămîne mai departe pentru rezolvarea și realizarea reformei agrare după nevoile și cererile norodului; aceste hotărîri se vor recunoaște de guvernul român.*
- *Basarabia își păstrează autonomia provincială, avînd un sfat al țării (dietă), ales pe viitor prin vot universal, egal, direct și secret, ca un organ împlinitor și administrație proprie.*
- *Legile în vigoare și organizația locală (zemstve și orașe) rămîn în putere și vor putea fi schimbate de parlamentul român, numai după ce vor lua parte la lucrările lui și reprezentanții Basarabiei.*
- *Respectarea drepturilor minorităților naționale din Basarabia.*
- *Toate alegerile din Basarabia pentru voloste, sate, orașe, zemstve și parlament se vor face pe baza votului universal, egal, secret și direct.*
- *Libertatea personală, libertatea tiparului, a cuvîntului, a credinței, a adunărilor și toate libertățile obștești vor fi garantate prin constituție.*
- *Toate călcările de legi făcute din motive politice în vremurile tulburi ale prefacerii din urmă sînt amnistiate ...” și a. m. d.*

Guvernul României, în persoana premierului Marghiloman, care a asistat la ședința Sfatului Țării din 27.03.1918, a acceptat în întregime blocul de cerințe, înaintate de legislativul moldovenesc față de Regatul Român, asigurînd corpul de deputați că partea română le va respecta pe deplin și întocmai.

Mai mult ca atît, șeful guvernului român a anticipat partea moldovenească și în cuvîntul său de salut, adresat Sfatului Țării, a expus aproape buchic în buchic aceleași condiții ale Blocului moldovenesc, garantînd, sută la sută, îndeplinirea lor de către guvernul României.

Din stenograma ședinței Sfatului Țării din 27.03.1918:

„Președintele Sfatului Țării I. C. Inculeț pune întrebarea primului ministru d. Marghiloman: primește guvernul român condițiunile unirii, citite de către secretarul Buzdugan, din rezoluția blocului moldovenesc primite de către parlament ca declarație a Sfatului Țării?”

Primul ministru dl Marghiloman se urcă din nou la tribună și declară că guvernul ro-

mân primește în întregime atât litera cât și sensul condițiilor unirii Basarabiei cu România pe bazele arătate în rezoluția blocului moldovenesc, primite ca declarație a Sfatului Țării.

Președintele Sfatului Țării Inculeț, Secretari I. Busdugan, B. Epuri”.

Cuvântul de cinste (românească) rostit de Marghiloman în fața deputaților moldoveni, în realitate, s-a dovedit a fi un bluf, o păcăleală din cele mai deșănțate și neobrăzate, cândva întâlnite de moldoveni în multiseculara și multpătimita lor istorie a relațiilor interstatale cu țările vecine. Cît de bine s-au potrivit ”garanțiile” guvernului român cu realitățile din Basarabia din perioada de după ”unire”, cititorul poate concluda singur din documentele ce i le punem la dispoziție în continuare.

”Sfatul Țării va rămîne mai departe”...

A rămas desigur, pe o scurtă durată de vreme, dar numai nu în calitate de organ al puterii în teritoriul ocupat, dar ca bîță antistatală, antimoldovenească în mîinile ocupanților.

Spre deosebire de toate celelalte organe și structuri statale ale RDM, inclusiv cele ținu-tale, orășenești și sătești, sfîșiate de ocupanți imediat și în modul cel mai barbar, legislativul moldovenesc a avut o soartă aparte. Clasa politică bucureșteană avea strigentă nevoie de un paravan autohton legal, în dosul căruia să-și înfăptuiască menderle sale expansioniste, iar apoi fără a roși la obraz, să declare lumii, cum că:

”Sfatul Țării de la Chișinău a hotărît unirea Basarabiei cu România”.

(Istoria României în date, București 1972, pag. 308).

Asesta a fost motivul guvernanților români pentru a reanima acest organ, găsit la momentul invaziei armatei române în stare de anabioză, cu lațul la gît pe care i-l pusese (la 5 ianuarie 1918) mișcarea revoluționară din țară.

Jumătate de an ocupanții l-au ținut pe jar sub baioneta soldățească, iar după ce însușise toate foloasele din argăția deputaților colaboraționiști, într-o zi posomorîtă și noroiasă de toamnă tîrzie Sfatul Țării e silit să-și pună capăt existenței sale prin eutonazie. Și pentru guvernanții români el devenise o povoaară fără rost, bună numai pentru a fi aruncată la groapa de gunoi a istoriei...

Prin coridoarele Sfatului Țării circula o glumă că de cînd au venit românii, corpul de deputați s-a dezbinat în 2 blocuri: primul - deputații care colaborau cu Siguranța și al doilea - deputații cu dosare la Siguranță. I se mai spunea ”*corp de deputați din turnători și turnați*”. Nu era nimic exagerat în acea glumă. Mai crudă era realitatea, căci erau supravegheați de Siguranță toți deputații laolaltă, inclusiv și deputații informatori. Iar deputații „răuvoitori” care nu încuviințau regimul ocupaționist erau urmăriți, trași prin judecăți, expulzați peste granițele țării și chiar împușcați. Fără nici o restricție.

Astfel, cinci deputați ai Sfatului Țării, participanți la lucrările Congresului III gubernial al sovietelor sătești (deputaților țărani) din Basarabia (petrecut la Chișinău între 18-22 ianuarie 1918) – **Rudiev, Ciumacenco, Prahnițki, Cotoros și Panțiri** – numai pentru protestele verbale contra agresiei armatei române, rostite de la tribuna forului pomenit, au fost arestați de călăii români și executați la comanda generalului Broșteanu. 5 deputați uciși numai la cîteva zile după ocuparea Chișinăului de către agresorii români!

După acest masacru bestial, o parte dintre legislatorii moldoveni (13 deputați) au refuzat cu desăvîrșire să mai participe în continuare la lucrările Sfatului Țării în condițiile teroarei ocupaționiste românești.

Numai în documentul N 4548 din 26 noiembrie 1918 sînt pomenite ca expulzate din țară 24 persoane, între ele cinci deputați din Sfatul Țării (Osmolovschi, Crivoruco, Misircov, Ponomari-ov, Starenchi).

Serviciul Siguranței
nr. 4548 1918 Noiembrie 26

Prefectura Poliției Chișinău
Într. 10546 29/XI 918

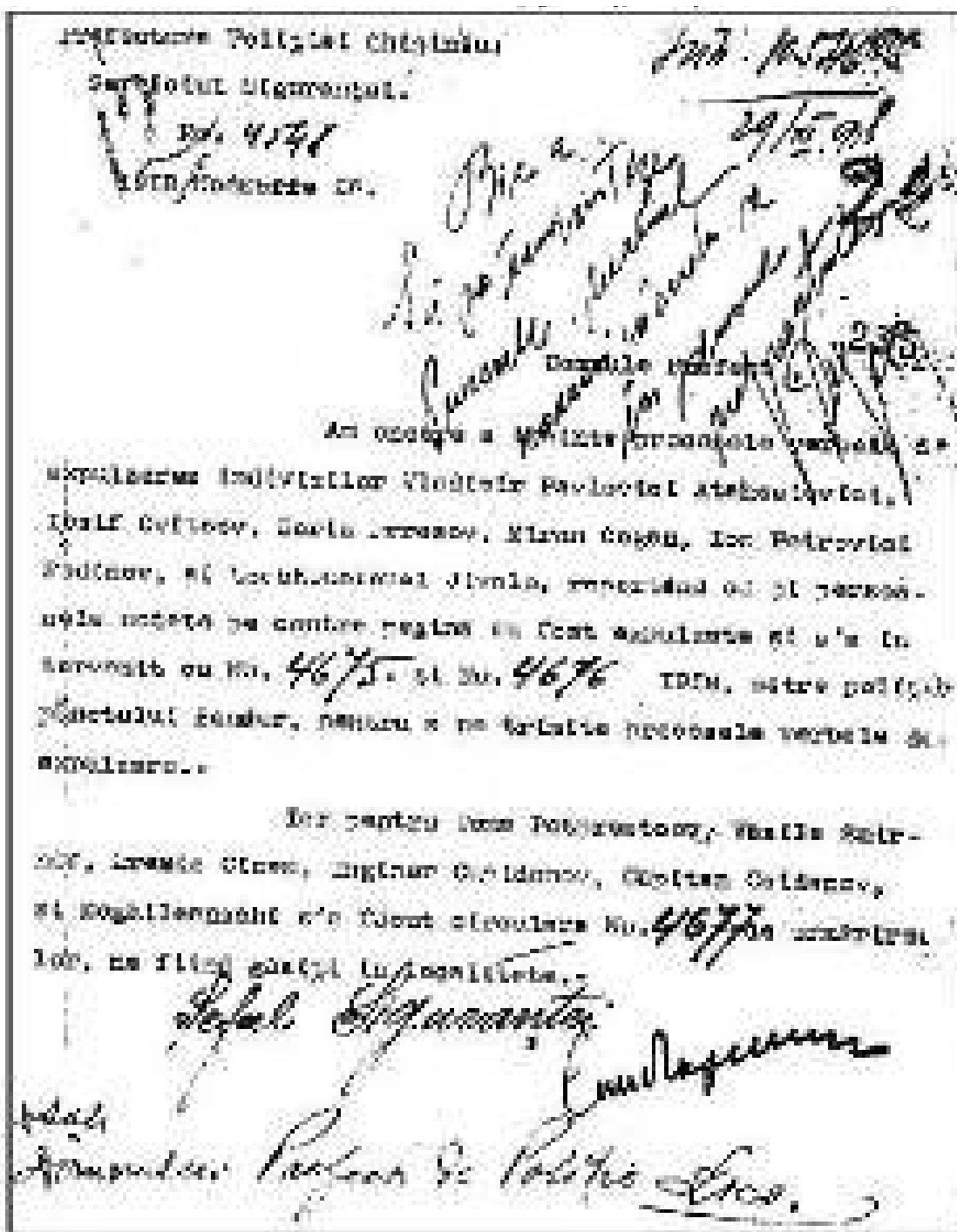
Domnule Prefect,

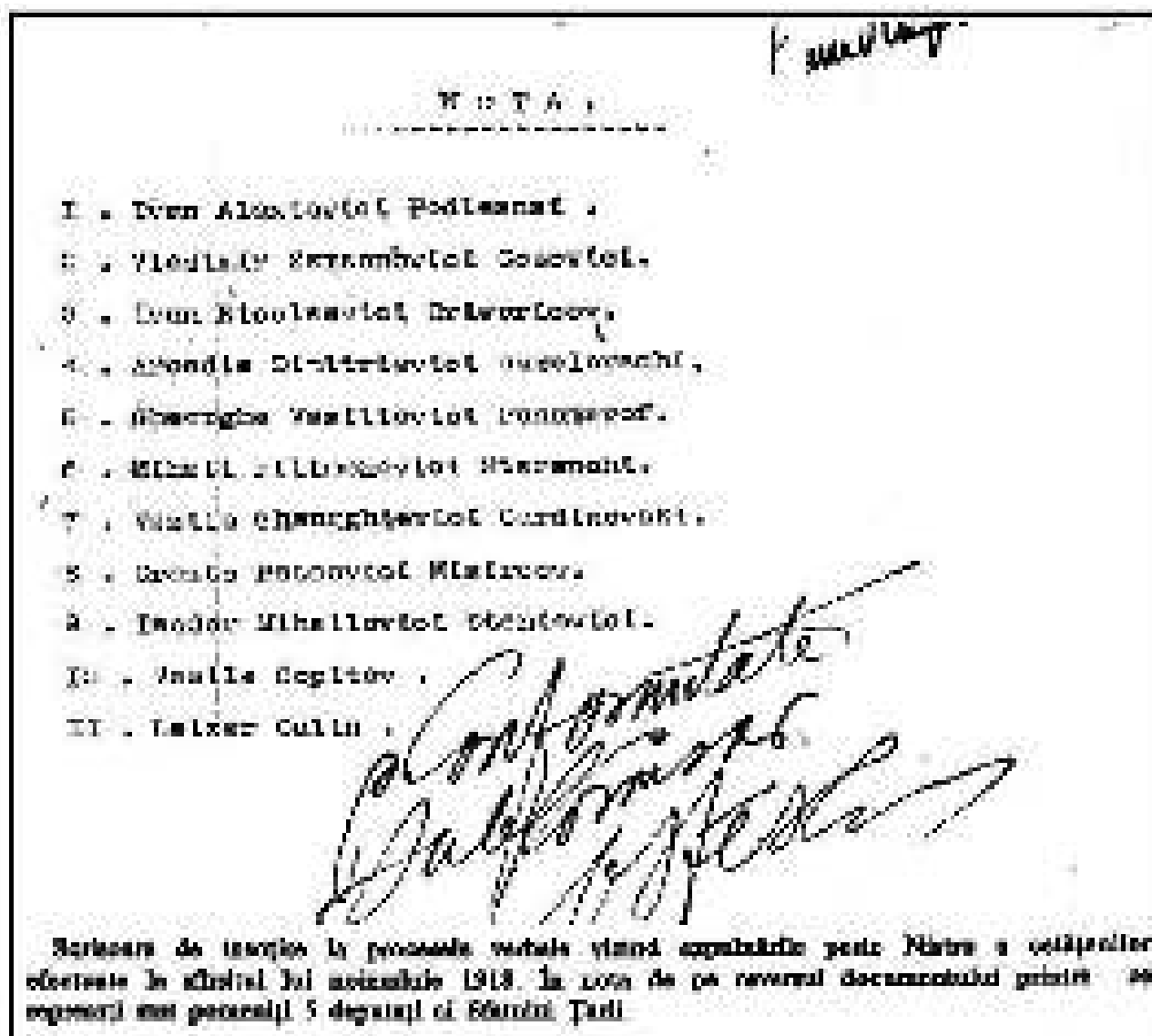
Am onoarea a înainta procesele verbale de expulzare a indivizilor Vladimir Pavlovici Atanasievici, Iosif Cvitcov, Boris Miron Cogan, Ion Petrovici Rodinov și Locot Colonel Jivalo, raportând că și persoanele notate pe contra pagină au fost expulzate și s-a intervenit cu nr. 4675 și nr. 4676 1918 către poliția punctului Bender, pentru a ne trimite procesele verbale de expulzare.

Iar pentru Toma Potreatcov, Vasile Smirnof, Eremia Cican, Inginer Cupidonov, Căpitan Caidanov și Moghileanschi s-a făcut circulara nr. 4677 de urmărirea lor, nefiind găsiți în localitate.

Șeful Siguranței

(iscălitură)

În nota de pe reversul paginii se indică lista a încă 11 persoane expulzate, mai înainte, între ele cinci deputați ai Sfatului Țării, menționați mai sus.

Siguranța avînd la dispoziție numărul necesar de agenți (informatori) în rîndurile deputaților și mai cu samă în Biroul de conducere, primind regulat de la ei absolut toata documentația și informațiile de interes asupra activității Sfatului Țării, totuși, pentru a controla onestitatea informatorilor și a comproba informațiile primite de la ei, trimitea la fiecare ședință parlamentară, cel puțin, cîte doi ofițeri „acoperiți” din personalul său scriptic care se infiltrau *incognito* în sala de ședințe printre deputați, fiind însărcinați a fixa și a raporta zilnic *ad literam* tot ce se petrece acolo: cuvîntările deputaților, hotărîrile ce se luau, replicile și reacția deputaților din sală, precum și convorbirile lor pe coridoare în timpul pauzelor. Deputații simțeau acest lucru și în luările lor de cuvînt evitau a se referi la români, iar de-i pomeneau, apoi ca pe morți: „*aut bene, aut nihil*” (ori numai de bine, ori nimic). Își permiteau doar pe coridoare în șoaptă cîte vreo replică contra românilor, dar și atunci era auzită și înregistrată de agenții pretutundeniști ai Siguranței care nu lipseau de nicăieri.

În continuare, drept exemplu, reproducem un mic pasaj din darea de samă a agentului N 390, aflat la datorie în Sfatul Țării: „Astă seară între orele 6-9 p.m. deputații Sfatului Țării s-au întrunit iarăși discutând tot așa ca ieri pe culuar, numai că de data asta au fost cu mult mai precauți... în special Țiganco l-am auzit șoptind cu mai mulți partizani ai lui cărora mă

arăta cu degetul pe mine și pe colegul 387. Păscăluță a fost la înălțimea ideilor sale de eri, accentuând de data asta către Dna Alistar, că Basarabia are oameni cu mult mai deștepti ca România... Alături de Păscăluță s-a ivit un alt deputat tot tânăr (23-24 ani) care vorbea la fel cu Păscăluță... Numele lui vi-l voi raporta mâne. Asemeni un alt deputat, amic cu Țiganco, a vorbit de alegeri spunând, că nu poate orice nulitate din România să vie să-i administreze pe basarabeni. Nici pe acesta n-am putut afla cum îl chiamă întrucât cu informatorul meu n-am voit să mai stau de vorbă în fața lor. Activitatea Dlor Cotele și Pelivan a fost aceeași: de a convinge pe unul pe altul pe calea cea bună. S-a remarcat deputatul Crihan care explica cu mult duh bunele intenții ale democrației românești. După aceasta l-am văzut dinăuntru mai mult timp cu Dl Ciuhureanu... ”

*

„... deputații Sfatului Țării s-au întrunit iarăși discutînd, tot așa ca ieri, pe culuar” (Sic!)...

Dar unde mai puteau ei discuta liber nevoile țării, cînd în sala de ședințe și în prezidiul parlamentului viermuia agentura Siguranței?!

După cum vedem, în condițiile regimului „*democratic*” românesc aleșii poporului își puteau îndeplini datoria lor de deputați numai pe coridoare și la viceu. Dar și atunci trebuiau să fie „*cu ochii în patru*”...

Deputații unioniști ieșiți „*din beciurile gazdelor de încredere*” și cei fugiți în România și întorși acasă de armata română după 5 ianuarie, o ajutau pe draga lor Siguranță cu tot ce puteau: în calitate de analiști politici, canalizînd Siguranței informații de interes despre situația din țară, ca agenți de influență (numai agentul de influență Constantin Stere, adus din România, prin convorbiri individuale a ”tumănit” cu ideile unioniste zeci de deputați din ”Blocul Moldovenesc” și chiar din opoziție); ca informatori de rînd, printre care nu lipseau nici pîrători de cea mai murdară speță, care se foloseau de posibilitățile Siguranței spre a se răfui cu oponenții lor din Sfatul Țării și din afara lui.

Deputații informatori au umplut numeroase dosare la Siguranță cu informații tendențioase și cu bîrfe pe care cu ușurință le comunicau securiștilor pentru a se lua măsuri represive contra deputaților și cetățenilor patrioți. Acestora li se încredina că ar fi bolșevici, spioni ruși ș.a.m.d. Contra lor Siguranța a intentat dosare de urmărire penală.

*

Siguranța
Ag. F. T.

20. IX. 918

Notă

Am onoare a raporta că sunt informat de Dl deputat din „Sfatul Țării” V. Țanțu, că deputatul M. I. Stepanov dom. în strada Feodorova N 47-a, de meserie judecător, este unul dintre cei mai aprizi provocatori și agitatori ruși; peste tot locul între magistrați, avocați, în public face propagandă rusească, afirmînd că nu se poate ca Basarabia să nu fie a Rusiei, nu trebuie răbdare, iar pe funcționari îi îndeamnă a nu jura credință M. S. Regelui României, când li s’ar cere aceasta.

Înainte de război a făcut parte din poliția secretă rusă și ca atare a fost trimis ca spion în România, și se crede că nici în prezent nu și-a lăsat meseria de spion în favoarea Rusiei.

Am obținut că numitul posedă pașaport rusec, dar n-am putut afla de unde și de care autoritate i s-a eliberat.

*

20. 12. 98

230 200

[Handwritten notes and signatures are present at the top of the page, including the name 'Siguranța' and 'F.T.']

... în baza a rapoarte, că sunt informat de
 deputatul din Sfatul Țării V. Țanțu, că
 deputatul M. S. Stepanov dăruie, în strada
 Ștefan cel Mare nr. 15, pe meserie judecătorească,
 este unul dintre cei mai apropiați prieteni,
 și colaborator, și parte tot timpul într-o
 discuție, avocată, în public face propagandă
 rusă, afirmând că nu se poate, că Domnia
 Sa să nu fie a Rusiei, nu trebuie să
 dare, iar pe funcționarii îi îndeamnă a nu
 avea credință în S. Regală Română, că
 ei s'ar avea necredință. Trăind de rău.
 Și a făcut parte din palat secret și
 și ca stare a fost trimis ca spion în
 România, și se crede că nici până în prezent
 nu și-a lăsat meserie de spion în funcționarii.
 Au obținut că meseria se poate face
 rășină, dar a nu putut afla de unde
 și de la care autoritate și se elibera.

*

În baza materialelor false provenite de la deputatul Vasile Țanțu, Siguranța a inițiat urmărirea deputatului antiunionist Stepanov. Dat fiind gravitatea învinuirii, securiștii s-au învîrtit mult și bine în jurul persoanei suspectate, dar n-au descoperit nici o probă spre a adevăra informația calomnioasă a informatorului. În cele din urmă, agentul Siguranței „F.T.”, însărcinat cu acest dosar, s-a adresat din nou la informator, propunându-i să facă o declarație oficială, în baza căreia Stepanov ar fi putut tras la judecată. Anume aici deputatul Țanțu și-a dat arama pe față ca bîrfitor. Securistul pomenit, într-un raport al său către șeful Centrului de Siguranță, scria: „...*Având ocazia a vorbi mai multe ori cu domnul deputat din Sfatul Țării și făcându-i rugăminte să binevoiască a-mi da o declarație referitor la informația ce mi-a dat-o Domnia Sa cum că deputatul din Sfatul Țării Stepanov a fost trimis de ruși în România ca spion și că nici în prezent nu s-ar fi lăsat de această meserie, dl Țanțu mi-a declarat că... o declarație scrisă și semnată de Dsa nu o poate elibera, deoarece nu are un act scris, un argument, ce nu s-ar putea zdrobi...*”

Deputatul informator V.Țanțu a fost furnizorul principal de informații tendențioase și în dosarul deschis de Siguranță contra deputatului Ștefan Balamez, subpreședinte al Comisiei Constituționale a Sfatului Țării, politician talentat, recomandat mai târziu de către formațiunile patriotice „Salvarea Basarabiei” pentru a reprezenta țara noastră la Conferința de Pace din Paris. Guvernauții români au făcut tot ce le-a fost în putere pentru a împiedica orice participare la Conferință a reprezentanților republicii cotropite. În acest scop s-au făcut presiuni dure asupra Sfatului Țării ca să refuze de la autonomia Basarabiei, declarată în mod fantomasgoric prin Rezoluția sa din 27 martie. Motivul principal al urmăririi era faptul că Balamez a fost unul dintre acei deputați patrioți neînfricați care la 27 martie în prezența soldaților și a securiștilor români în sala legislativului a îndrăznit să voteze contra “unirii”.

Între deputații românofili din Sfatul Țării și călăii Siguranței se stabiliseră relații cordiale, familiare chiar. Securiștii, fără nici o sfială, își chemau drujbanii săi din rîndurile deputaților chiar la sediul Siguranței și acolo rezolvau toate problemele de interes.

Domnule Drăguțescu,

Ia te rog declarația în scris a Dlui Turcuman, deputat în Sfatul Țării, de mare încredere – pentru a proceda arestarea acestui bolșevist (Alexandru Melnicov, ofițer rus. Indicația Comandantului Pieței Kișinău, maior Boerescu către Șeful Siguranței din 6/2-1918.)

Și de data aceasta declarația deputatului pîrîtor a fost o simplă bîrfă, pentru că în baza ei, cum s-a constatat mai târziu, a fost arestat și torturat cu totul alt ofițer decît cel dat în căutare.

Pentru concepțiile lor politice antiunioniste mai multor deputați din Sfatul Țării li s-au deschis dosare la Siguranță, toți erau strict supravegheați și urmăriți. Deoarece adevăratul motiv politic al urmăririi era incomod și nu putea fi divulgat, securiștii inventau alte învinuiri - «văzute» (de delict comun) pentru a-i condamna sau a-i “bîțîi” neconținut prin judecăți în scopul de a-i abate de la activitățile lor de deputați. Prin asemenea măsuri operative de constrîngere Siguranța încerca să diminueze influența și posibilitățile deputaților antiunioniști, să-i neutralizeze atunci, cînd Sfatul Țării trebuia să ia hotărîri mai importante. Răfuiala definitivă pentru “vina” lor de bază (adică pentru concepțiile lor antiromânești) era vremelnic amînată pentru “timpul oportun”, cum se indica în corespondența vizînd urmărirea deputatului K. P. Misircov. Era o tactică a securiștilor pentru a nu speria lumea cu mulțimea de deputați judecați (executați) deodată.

*

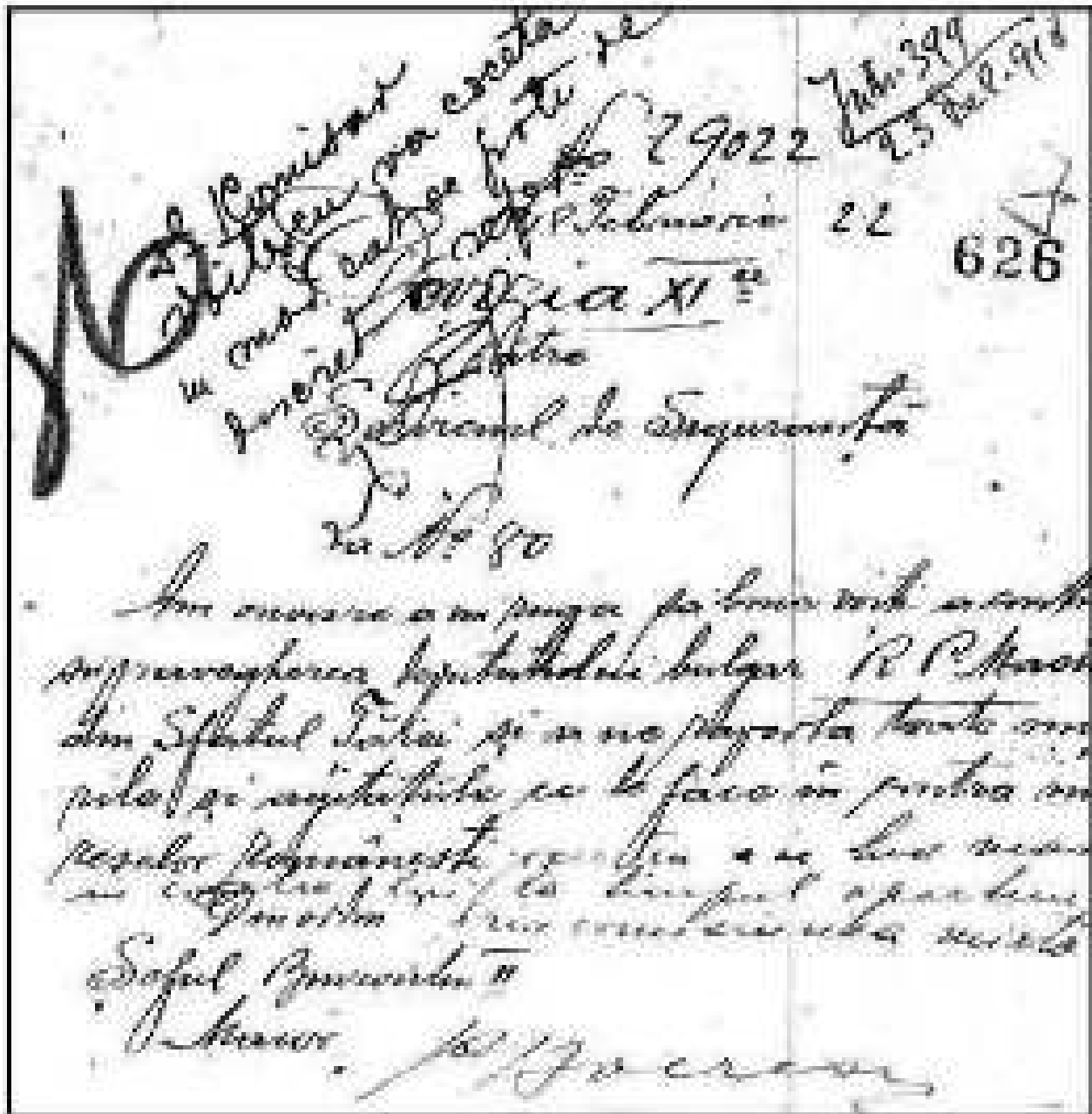
*intrare N399
23 februarie 918*

***Divizia XI
căt-re
Serviciul Siguranței***

La N80

Am onoarea a vă ruga să binevoiiți a continua supravegherea deputatului bulgar K.P.Misircov din Sfatul Țării și a ne raporta toate mișcările și agitațiile ce le face în contra intereselor românești pentru a se lua măsuri în contra lui la timpul oportun...

Din ordin: Șeful Biroului II Maior P.Boerescu

*

Caracuda Siguranței era foarte ingenioasă în născociri de învinuiri “văzute”.

Așa, de exemplu, deputatului Sfatului Țării Ivan Krivorucov la 9 septembrie 1918 i s-a deschis un dosar de urmărire în baza următoarei informații a informatoarei „E. I.” din 3 septembrie.

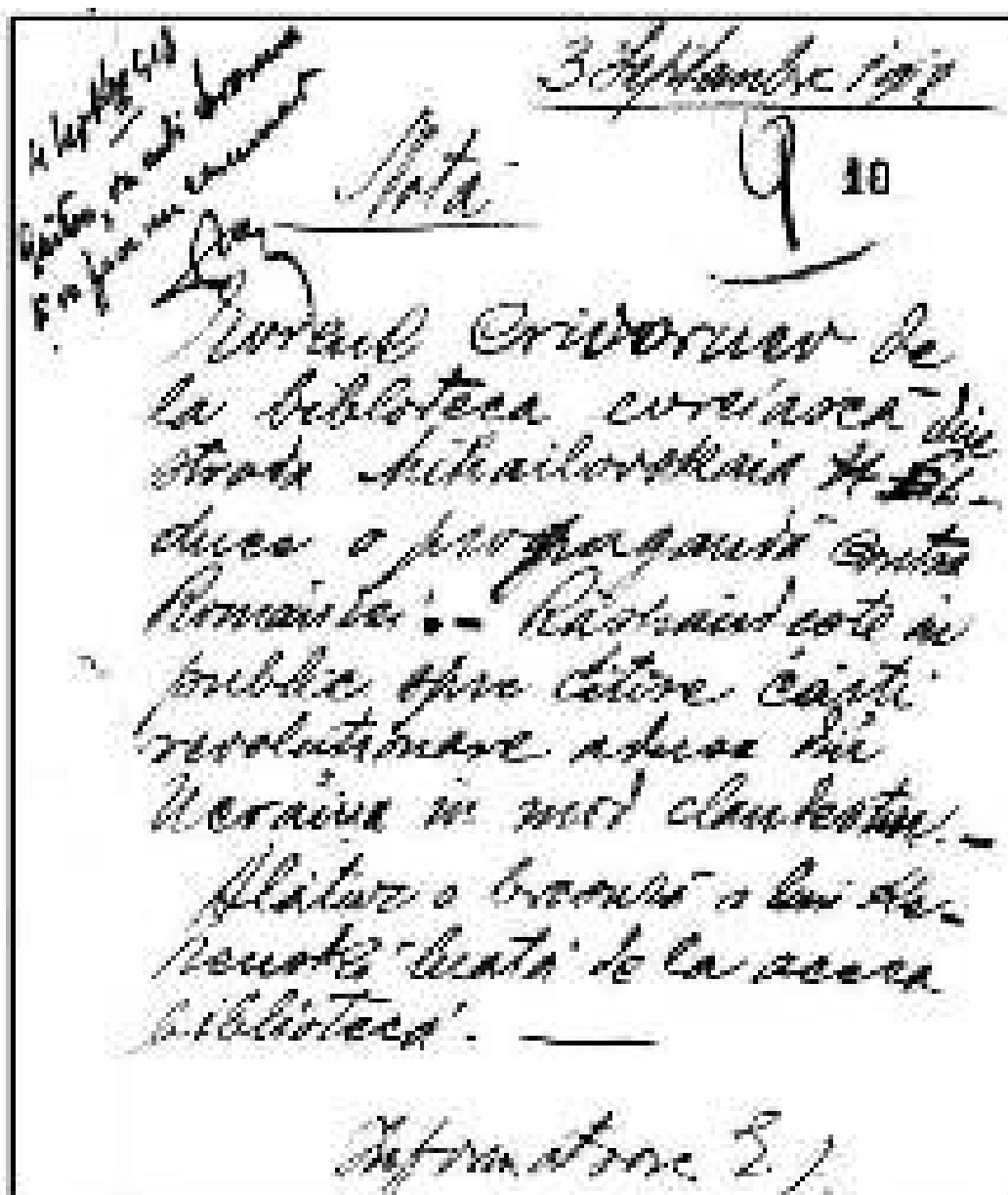
3 septembrie 1918

Notă

Evreul Crivorucov (rus de naționalitate, născut în 1881 în satul Cobusca Nouă, botezat în biserica ortodoxă din acelaș sat – n.n.) ***de la biblioteca evreiască din strada Mihailovscaia N61, duce o propagandă contra României. – Răspîndește în public spre citire cărți revoluționare aduse din Ucraina în mod clandestin. –***

Alătur o broșură a lui Kerenski luată de la acea bibliotecă. –

Informatoare E. I.

*

Însă pentru a-l purta pe deputat prin judecăți, securiștii i-au născocit o altă învinuire pe care au expus-o și în scrisoarea N 2414 din 11 septembrie 1918, adresată către Directoratul de Interne:

N 2414
din 11 septembrie 1918

Către
Directoratul de Interne Chișinău

Am onoare a înainta un proces verbal contra numitului Ivan Krivorucov deputat al muncitorilor din Sfatul Țării, domiciliat în str. Harlampievșcaia N 100 pentru contravenție la ordonanța N 22 din 22 iulie 1918 a Dlui Comisar General al Basarabiei prin faptul, că a lipit în localul Sindicatului General al muncitorilor afișe scrise numai în limba rusă.

Se anexează și afișele respective.

(Din Dosarul N 566 relativ la Ivan Krivorucov, social-revoluționar”, 1918).

*

Nu avea Crivorucov nici o atribuție la fițiucele pomenite (mai mult ca probabil că era o provocare a securiștilor), dar, fiind un deputat cu viziuni socialiste, reprezentant al sindicatelor muncitorești, era urmărit și permanent i se căutau boțuri în mămăligă. Adică, motive „văzute” pentru a-l ține mereu în procese judecătorești și a-l împiedica în activitățile din Sfatul Țării până la „*timpul oportun*” (sentința finală). Securiștii erau încrezuți că deputații de concept antiunionist, fiind intimidați cu măsurile de urmărire penală, vor renunța la ideile lor. Zadarnică așteptare!

Dosarul inițiat de Siguranță contra deputatului Ivan Crivorucov a fost închis la 29 octombrie 1918 cu următoarea notiță: „**Conform ord. 2500 al Directoratului de Interne s-a expulsat. Cu ord. 3869/918 s-a trimis punctului de frontieră Bender spre a-l trece peste frontieră**”.

Sub. Comisar

(iscălitură)

*

În afară de dosarele de urmărire penală contra deputaților din opoziție, Siguranța mai avea un dosar special servindu-le lucrătorilor ei de “cazan obștesc”, unde se acumula toată informația cu referință la Sfatul Țării: notele agenților și informatorilor ce conțineau caracteristici asupra fiecărui deputat aparte, în care se reflectau concepțiile și activitățile politice ale deputatului, începând cu anii studenției, comportarea lui pe timpul țarismului și bolșevicilor. În centrul atenției, se înțelege, se aflau datele ce țineau de afirmarea deputatului față de regimul ocupaționist actual și, în special, părerea lui vis-a-vis de “unire”. Și în cazul de față toți deputații erau purificați cu strictețe și foarte scrupulos de către Siguranță, fără a se ține sama de meritele unioniste ale unora dintre ei.

*Siguranța
Agentul F. T.*

21 noiembrie 1918

Notă

Am onoarea a raporta, că în baza ordinului dat, am obținut următoarea informație relativ la deputatul din Sfatul Țării Dl. Alexandri.

Încă înainte de a visa cineva că Basarabia se va uni cu România și chiar decând N. Alexandri era student la Kiev a luptat pentru cauza românilor din Basarabia din care cauză poliția rusă făcea dese percheziții la domiciliul său și deseori a fost cercetat și sub ruși n-a putut ocupa vreo însemnată funcție de stat.

Ca om matur N. Alexandri în viața sa a lucrat pentru un singur scop: eliberarea Basarabiei din jugul rusesc și unirea ei cu România, care unire ca deputat în Sfatul Țării a votat-o necondiționat, nefiind partizan al acelor deputați care au cerut ca Basarabia în cadrul României să fie autonomă. Deputaților agitatori ruși reușindu-le în Sfatul Țării admiterea propunerii lor de a se redacta "Constituția Basarabiei autonome", s-a format Comisia Constituțională basarabeană în care deputații moldoveni naționaliști ca supraveghetor au trimis pe N. Alexandri ca un bun cunoscător al dreptului rusesc și internațional, a codicelui roman, napoleonian și românesc...

N. Alexandri este pentru anularea autonomiei Basarabiei, ca aceasta să se poată uni desăvârșit cu România.

Împotriva guvernului, împotriva Directorilor Basarabiei nu are nimic de obiectat, dar nu se împacă cu administrația românească din Basarabia că nu a înfrânat specula... și nu este mulțumit de faptul că în Basarabia românească încă mai circulă rubla Romanoff Odessa, care sunt prima cauză a scumpetei traiului în Basarabia.

*

*Siguranța
Agentul F. T.*

22 noiembrie 1918

Notă

Am onoarea a raporta că relativ la deputatul din Sfatul Țării Buciușcanu am primit informația, că numitul nu se știe dacă a ținut vreun discurs în Sfatul Țării, unirea Basarabiei a votat-o prin ridicarea mâinii în sus și prin strigătul "Trăiască România mare"...

Nu are o activitate politică pronunțată și nu se crede că ar nutri sentimente antiromânești și nici scopuri contrarii guvernului...

Voi continua cercetarea și de rezultat voi comunica.

Rezoluția pe document: S-a raportat domnului prefect.

*

Am prezentat aceste două note ale agentului „F.T.” pentru a demonstra că nu totdeauna informațiile agenților conțineau date precise despre concepțiile de ultima oră ale deputaților.

Deputatul Nicolae Alexandri în tinerețe era un adorator al României și un înflăcărat partaș al unirii, însă după câteva luni de ocupație românească, văzînd comportamentul românilor față de moldoveni, devenise unul dintre cei mai înverșunați biciuitori ai regimului de ocupație. Nota agentului a fost prezentată cu o lună și jumătate după ce deputatul ținuse (la 7 octombrie 1918) o cuvîntare de larg răsunet obștesc în fața fracțiunii de opoziție „Liga poporului” din parlament, în care se conține săgeți fulgerătoare de critică la adresa administrației militare românești din Basarabia.

Asemenea inexactitate s-a comis și în caracteristica deputatului Buciușcanu. Deputatul n-a votat unirea (s-a abținut) și n-a țipat sloganul: „Trăiască România mare!”. Iar la ultima ședință a

Sfatului Țării a fost unul din inițiatorii declarației de protest contra unirii Basarabiei cu România.

În corpul de deputați (la început 162 la număr), din inițiativa Siguranței și a administrației militare, mereu se făceau schimbări structurale și de personal, permutări voluntariste, dea-dreptul neobrăzate în conducerea lui, numeroase cooptări ilegale de agentură securistă și părtași ai unirii, nealeși de nimeni, aduși chiar din România și ridicăți în posturi de prim rang (Constantin Stere – în conducerea parlamentului, P.Cazacu – șef al guvernului „moldovenesc” și a.m.d.).

Prin metode de huliganism politic au fost îngrășate forțele românofile din parlament și guvern, încât aceste organe ale RDM în mâinile ocupanților devin o simplă unealtă de distrugere a statalității moldovenești, de românizare și pregătire a societății moldovenești către unire. De acum înainte campania de „curățire” a țării noastre de dușmani ai unirii se va face (de ochii lumii) de către Sfatul Țării. Mai bine zis, de Siguranță cu mâinile Sfatului Țării (agenturii din conducerea acestuia).

Deoarece campania de teroare contra populației din Republica Moldovenească stârnise o reacție foarte negativă în rîndurile opiniei publice nu numai în țara noastră, dar și în întreaga Europă, autoritățile românești combinau tactica represiviunilor frontale cu metode camuflate de vicleșug și șmecherism românesc. Căpcăunii Siguranței întocmeau listele “dușmanilor” regimului ocupaționist, apoi le prezentau agenturii lor de influență din Sfatul Țării. De acolo ele se întorceau din nou la Siguranță, dar de acum însoțite de o scrisoare, cum că Sfatul Țării “roagă” să fie urmăriți (executați, deportați etc.) indivizii cutare și cutare (conform listelor anexate). Adică conform listelor Siguranței.

Chipurile, guvernării României n-au nici o atribuție la crimele regimului din Basarabia, pentru că *”RDM s-a declarat republică independentă și, prin urmare, de tot ce se petrece acolo e responsabilă guvernarea acestei țări independente”*.

Asemenea declarații se puteau auzi și din gura unor guvernanți români la învinuirile aliaților din Antanta, mai cu samă a Consului Franței la Chișinău, martor involuntar al tuturor sălbătăciilor comise de regimul militar românesc în Basarabia.

*

1918 februarie 15

Corpul 6 Armată
Către
Serviciul Exterior al Siguranței Generale

Kișinău

Marele Cartier General, Biroul de Informații ne trimite alăturată lista persoanelor bolșevice ...pentru a-i raporta, că Sfatul Țării cere izgonirea lor din cuprinsul Republicii Moldovenești.

Cu onoare vă rugăm a ne înainta cererea Sfatului Țării privitoare la această chestiune pentru a se da ordine apoi de executare.

Șeful Biroului Informații

(iscălitura)

*

Ai naibii ageri și preciși în expresii erau securiștii de la Corpul 6 Armată! În directivă n-au scris **„pentru a-i raporta Sfatului Țării”**, dar pentru a-i raporta (Marelui Cartier General) că **„Sfatul Țării cere izgonirea”** ...indicînd și conținutul ”cererei”. Fără alternativă!

Avînd în capul legislativului agentura sa (C.Stere, D.Ciugureanu, P.Halipa și alții) Siguranța putea primi în taină orice document pe care l-ar fi dorit, **„adeverit oficial”** de Sfatul Țării, inclusiv și **„listele persoanelor bolșevice”**, măsluite cu mînuțele ei proprii, precum și ”cererea” de a fi expulzate, executate, etc. Astfel iluzioniștii de la Siguranță creau impresia că factorii de decizie ai statului moldovenesc ” independent” luau hotărîri, iar ocupanții (”mititeii”!), n-aveau încotro: erau nevoiți să îndeplinească ordinele care le veneau de la ”nacialnici” moldoveni din Sfatul Țării

și cabinetul de miniștri. Întocmai se proceda și cu agentura de influență din ministerele Republicii Moldovenești.

T A B L E U

de funcționarii Direcțiunii de Control, care au fost înlăturați din serviciu din cauza refuzului cetățeniei române.

№. ord.	Numele și Prenumele	Funcția
1.	Popov Vladimir	șef de secție
2.	Dragășanu Vasile	"
3.	Costoșovici Nicolae	șef de birou
4.	Teșcu Vasile	secretar
5.	Albuș Nicolae	"
6.	Marșaveț Nicolae	Sub - șef de birou
7.	Stancu Vasile	"
8.	Ștefan Ion	"
9.	Teșcu Vasile	"
10.	Ștefan Alexandru	Telegrafist nr. 1
11.	Ștefan Vasile	"
12.	Teșcu Ion	"
13.	Ștefan Vasile	"
14.	Ștefan Vasile	"
15.	Ștefan Vasile	"
16.	Ștefan Vasile	"
17.	Ștefan Vasile	Telegrafist nr. 2
18.	Ștefan Vasile	"
19.	Ștefan Vasile	"
20.	Ștefan Vasile	"

Șeful Direcției
Ștefan Vasile

Lista funcționarilor Direcțiunii de Control, înlăturați din serviciu din cauza refuzului cetățeniei române.

*

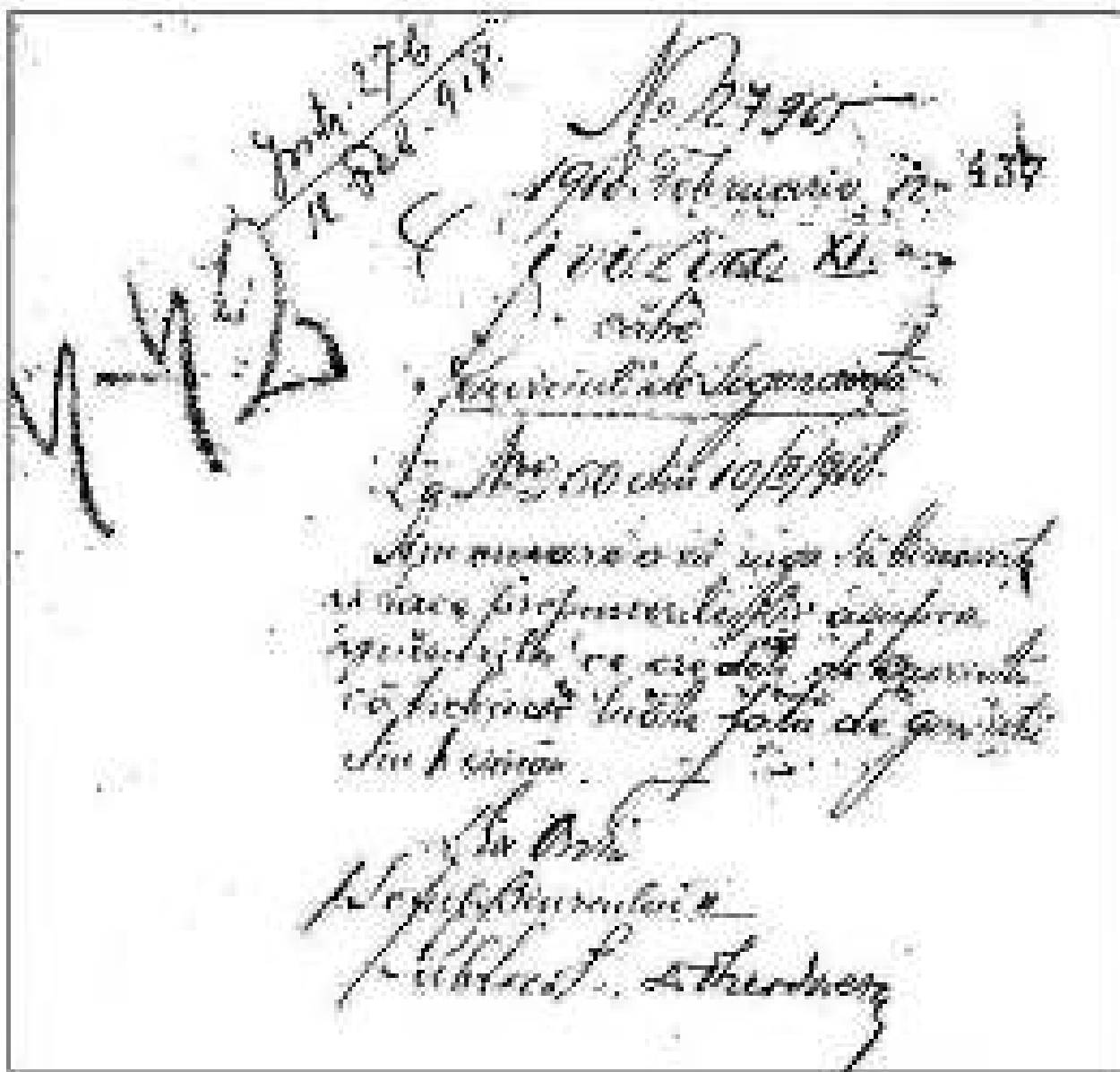
Numai în campania de acordare moldovenilor a cetățeniei statului român, care s-a înfăptuit prin procedura depunerii de către cetățenii RDM a „*jurământului regelui României*”, la „*cerința*” Sfatului Țării au fost deportați peste granițele țării (trași prin judecăți, executați) zeci de mii de cetățeni.

țeni ai țării noastre. A fost un motiv pentru o „curățire” generală de „răuvoitori” a teritoriului republicii, în primul rând, a tuturor verigilor administrative pe întreaga verticală a puterii de stat.

De pildă, numai din Directoratul de Control al RDM, pentru refuzul de a depune jurământ regelui României, au fost expulzați din serviciu și dați pe mâinile Siguranței 20 de slujbași ai acestui departament guvernamental, printre ei șeful serviciului Roșca Vladimir, șeful de birou Costroveți Nicolae, mulți alți specialiști cu funcții de răspundere.

Cîtă bărbăție, tărie de caracter, moralitate curată și sentimente de adevărați patrioți ai acestui pămînt puteau adăposti sufletele neînfricate ale buneilor și străbuneilor noștri la 1918, ca, în fața unor represalii bestiale, știind prea bine urmările refuzului cetățeniei române, cu dîrzenie s-o respingă! Și cît de hîde, josnice și respingătoare, pe fundalul virtuților cetățenești ale strămoșilor noștri, apar fețele iudelor trădătoare de ieri și de astăzi care și-au vîndut dușmanilor pentru un bănuț românesc sufletele lor necurate!

Alături de lupta cu dușmanii regimului de ocupație, administrația militară și Siguranța au întreprins vaste și de-a dreptul barbare măsuri în scopul lichidării structurilor statale, încomode ocupanților (miliția, unitățile militare moldovenești, organele de administrație locală și a.m.d.). Și în această activitate au fost favorizați de agentura lor din parlament și guvern, folosind aceleași metode de vicleșug, fariseism și șmecherism, tradiționale la români.

N 27965

1918 februarie 12

Divizia XI
Către
Serviciul Siguranță

La N 250 din 10/2 - 918

Am onoare a vă ruga să binevoiți a face propunerile DV asupra măsurilor ce credeți de
cuvânt că trebuiesc luate față de gardiștii din Kișinău.

Din ordin

P. Șeful Biroului II sublocot.

(iscălitură)

*

București 2 Iul

Propunerile mele sunt:

Șeful Tare să mai lase și ministrul de
Interne să soluționeze imediat comuna adunată
de securitate prin un naționalist român
După aceasta șeful să aibă un secret
să se facă o materială care se va și trebuie
să se facă mai scurt timp și soluțiile pe tot
cu Moldova și așa creduta și cu șeful
care doresc să intre în poleul Moldovei
și în lipsa de lucru nu sunt prezente.
Salariul șefilor sunt inferiori în
variaza de la 150 până la 200.

Șeful Serv. Sig.
Director M. J. J. J.

România. Marele Cartier General
Serviciul Exterior al Sig. Generale

N276 14 februarie 1918

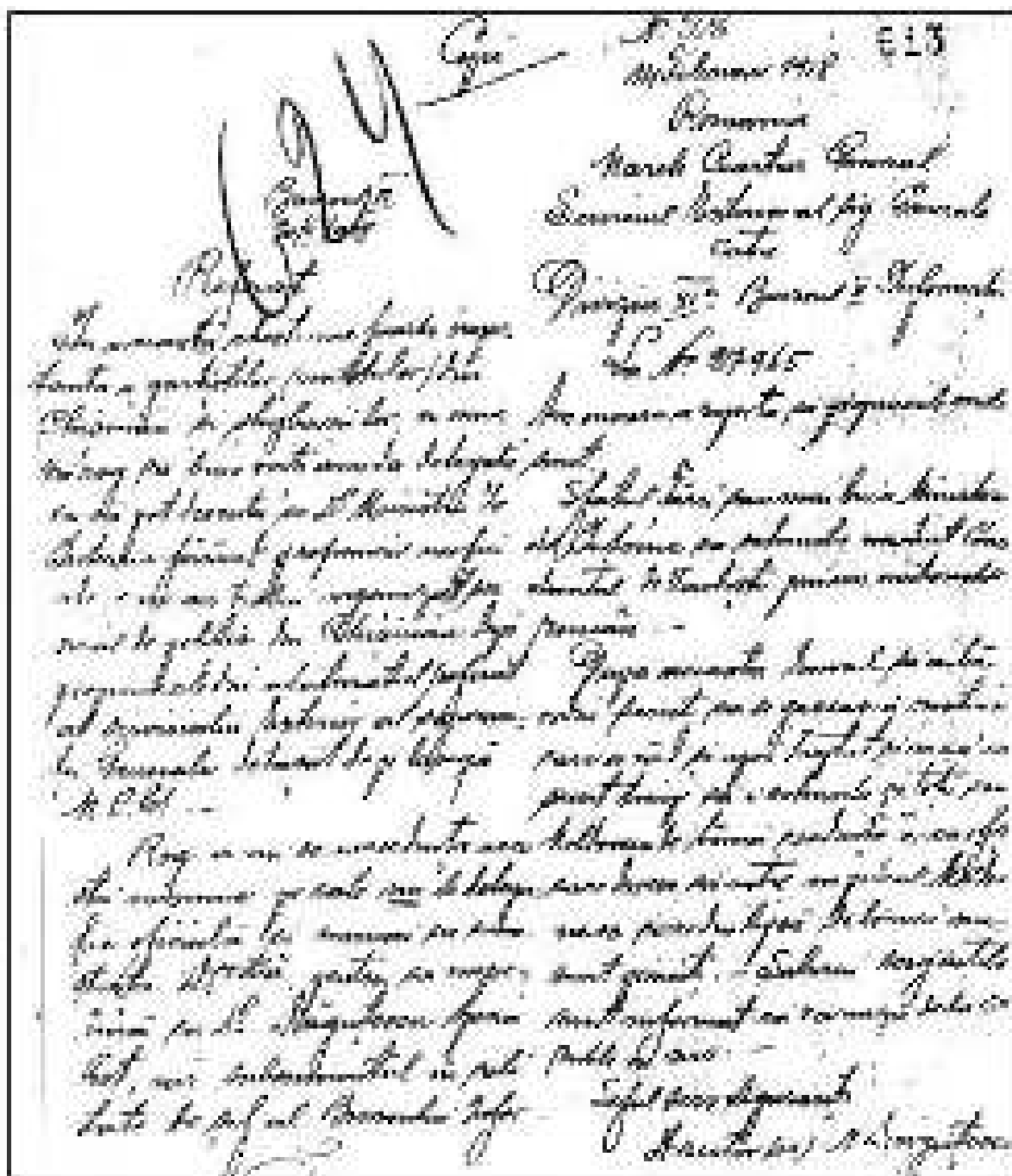
Către
Divizia XI, Biroul II Informații
La N 27965

Am onoare a raporta că propunerile mele sunt:

Sfatul Țării sau mai bine Ministrul de Interne să schimbe imediat comandantul de var-
diști printr-un naționalist român. După aceasta dânsul să aibă ordin secret ca să găsească moti-
vele care se văd și apoi treptat și în cel mai scurt timp să-i schimbe pe toți...

Șef. Serv. Siguranței,
Director (s. s.)

N. Drăguțescu.

Biroul II (al Diviziei XI)

20/2-918

Referat

În această chestiune foarte importantă a gardiștilor (milițiilor) din Kișinău și slujbașii lor cu onoare vă rog să binevoiiți a-mi da delegație ca să pot (...) cu Dl Ministru de Interne făcând propuneri neoficiale cum ar trebui organizat serviciul de poliție din Chișinău după propuneri din alăturatul referat al Serviciului Exterior al Siguranței Generale detașat de pe lângă M. C. Gl.

Rog a mi se încredința această misiune pe cale nu de delegație oficială ci numai cu cunoștința D-voastră ca împreună cu Dl Drăguțescu specialist, iar subsemnatul în calitate de șef al Biroului Informații... se va mărgini în a da sfaturi și îndrumări... fără a angaja inițiativa sau responsabilitatea Comandamentului Diviziei.

Șeful Biroului II Maior (s.s.)

P. Boerescu

Rezoluție: Se aprobă a merge la Ministru și a-i da păreri în privința unei reorganizări a poliției, rămânând în cadrul neoficialității

Din ordin

Lt Colonel (s.s.)

Rădulescu

*

Întocmai la fel s-a procedat și cu trupele locale moldovenești, care le stăteau ca o sulă în coastă ocupanților, dat fiind sentimentele vădit antiromânești dominante în rândurile ofițerilor și soldaților. Când la CSK a fost primită de la Pretorul Diviziei XI informația din 8 februarie 1918 că **“în urma întrunirii delegaților trupelor moldovenești s-a luat hotărîrea ca să scoată din Basarabia trupele române”**, șeful Siguranței a reacționat prompt cu următoarea rezoluție: **...”acestea fiind binecunoscute, (starea de spirit antiromănesc a trupelor locale - n. n.) celor în drept să caute o modalitate pentru îndreptare. Primul pas va fi înlocuirea ministrului de război și după el, de nu se va găsi alt mijloc, se vor împărștia regimentele actuale...”**

Siguranța le-a sugerat “celor în drept” ce și cum să facă pentru a se izbăvi de regimentele moldovenești. Ca urmare a măsurilor luate de Siguranță, împreună cu comandamentul român și conducerea Sfatului Țării, trupele militare ale Republicii Moldovenești în scurt timp au fost desființate.

...”La Sfatul Țării se vorbește că fug mulți ofițeri, care fac slujba în polcul moldovenesc pe motive că nu le plătesc leafa și din cauza lui Cotruță și se duc în armata lui Ostașov... (Din informația CSK din 12 februarie 1918).

Șefii Siguranței trebuiau să aibă bogată imaginație ca să inventeze un motiv atît de „văzut”, cum este neplata salariilor ofițerilor moldoveni pentru a lichida unitățile militare, foarte periculoase pentru regimul de ocupație.

“Toate regimentele moldovenești sunt desființate de o lună de zile din cauza dezertărilor în masă a soldaților”... (Din nota agentului Ștefănescu din 20 iulie 1918).

Se indicau fel de fel de cauze și motive, însă nimănui nu-i trăsnea prin cap faptul că fenomenul a fost pus la cale anticipat și cu bună știință de șeful Siguranței în cîrdășie cu camarila unionistă din Sfatul Țării.

Raportul șefului CSK Dragomir, făcut în baza Notei agentului N 388, pe care îl prezentăm în continuare, poate servi drept mărturie a celor spuse mai sus, a sentimentelor antiromânești în rândurile ofițerilor moldoveni și în întreaga societate, sentimente provocate de amestecul arbitrar și insolent al regimului de ocupație în treburile interne ale Republicii Moldovenești.

Unirea Republicii
Moldovenești

36

36

Discursul

Am avut o plăcută și interesantă convorbire cu un reprezentant al
statului român în această țară, domnul Mihail Bălan, care
mi-a spus multe lucruri interesante și mi-a prezentat în
detaliu situația politică și economică a țării noastre, care
este în prezent foarte gravă.

Am văzut că în țara noastră se desfășoară o luptă
deosebit de aprigă între două grupuri politice care se
luptă pentru realizarea intereselor naționale. În acest
context, este foarte important să cunoaștem poziția
naștră față de România.

În primul rând, trebuie să clarificăm faptul că
România este o țară care are o tradiție de independență
și de libertate. Ea este o țară care a suferit mult
în timpul războaielor mondiale și care are nevoie
de pace și de stabilitate.

În al doilea rând, trebuie să clarificăm faptul că
România este o țară care are o tradiție de
democrație și de libertate. Ea este o țară care
are nevoie de pace și de stabilitate.

În al treilea rând, trebuie să clarificăm faptul că
România este o țară care are o tradiție de
democrație și de libertate. Ea este o țară care
are nevoie de pace și de stabilitate.

În al patrulea rând, trebuie să clarificăm faptul că
România este o țară care are o tradiție de
democrație și de libertate. Ea este o țară care
are nevoie de pace și de stabilitate.

În al cincilea rând, trebuie să clarificăm faptul că
România este o țară care are o tradiție de
democrație și de libertate. Ea este o țară care
are nevoie de pace și de stabilitate.

Discursul a fost foarte interesant și mi-a
ajutat să înțeleg mai bine situația țării noastre.

*Serviciul Siguranței Chișinău
Agentul N 388*

29 iulie 1918

Notă

Am onoarea a raporta că într-o convorbire avută cu căpitanul moldovan Mihail Șireaef din ministerul de război moldovean, care este și membru în comisiunea de examinare și stabilirea gradelor ofițerilor moldoveni am constatat următoarele:

Sus zisul spune, că a fost acu 20 zile în Ucraina la Odessa și a fost la întrunirea ținută de (...) Racovschi și unde se găseau foarte mulți foști ofițeri moldoveni plecați de aci în urma trecerii lor în rezervă sau nerecunoașterea gradelor pe care le aveau și căror ofițeri Racovschi le ținea cuvântări despre Basarabia zicând că dânsul posedă documente prin care se constată ca România a intrat în Basarabia numai s-o scape de bolșevici, nicidecum însă să rămâie definitiv acolo...

Vorbind de motivele plecării ofițerilor moldoveni în Ucraina, spune că fiindcă foarte mulți din ei n-au avut altă meserie decât militară și fiind dați la rezervă ei rămânând fără nici un rost, iar alții n-au vrut să fie retrogradați au plecat în Ucraina unde li s-a promis tot concursul...

Tot acesta îmi spune, că și populația este nemulțumită din cauza că s-a procedat foarte aspru la ocupațiune cu moldovenii, în loc să fie privilegiați ei au fost persecutați, bătuți, jefuiți, batjocoriți..., că dacă s-ar fi găsit vre-unul care să zică vre-o vorbă era declarat imediat de filorus sau bolșevic și era amenințat cu împușcarea. Cine poate să iubească cineva pe acei care n-au vrut să le fie socoteala de nimic...

Spune că dânsul este în comisiune și că nici această comisiune n-a fost independentă și nu putea să-și expună părerile și făceau după cum li se spunea de către ofițerii români din țară. Deci nici alegerea ofițerilor moldoveni nu s-ar fi făcut drept.

Aproape toate acestea mi-au fost povestite într-o zi de către sublocotenent Barzovski, moldovean tot de la ministerul de război și n-am raportat încă de atunci convorbirea avută pe ziua 22 iunie, așa că nemulțumirile par a fi generale.

Iar din convorbirea avută cu căpitanul Mihail Șireaev reiese că ofițerii moldoveni ar fi în legătură cu dnul Racovschi, lucru pe care voi căuta a-l stabili după ce voi avea încă o convorbire cu sus-zisul căpitan întrucât prima convorbire fiind indirectă n-am putut a-l întreba așa mult.

*

Cadrele din aparatul Ministerului de Război, ca și din toate celelalte organe centrale ale RDM, au fost "curățite" mai înainte prin represiuni directe.

*N 119 - 120 – 121
1918 ianuarie 30*

119 - M.C.G. Serviciul Siguranței

120 - Corpul 6 Armată

121 - Pretorul Diviziei XI

Am onoare a vă aduce la cunoștință că secțiunea militară-politică a Ministerului de Război ne-a înaintat lista persoanelor bolșevice... pe care cere să fie izgoniți din cuprinsul Republicii Moldovenești în interesul ordinii și liniștei.

*Șeful Serviciului
Director*

Drăguțescu

*

În listă erau incluse 48 persoane, funcționari ai acestui minister.

Listele erau întocmite tot de Siguranță cu ajutorul informatorilor săi din Ministerul de Război, iar ocupanții le considerau drept oficiale.

Lucrătorii care erau concediați din serviciu pe motive politice și din cauza refuzului cetățeniei române nu erau lăsați în pace numai cu această pedeapsă. Ei erau trași la judecată, executați, închiși în închisori, de unde nu se mai întorceau niciodată. În cel mai “fericit” caz erau izgoniți peste hotarele țării, dar mai întâi li se confisca averea și domiciliul, iar în ultimul moment li se făcea „*percheziție corporală*”, adică erau jefuiți de bani, ceasuri, inele și alte lucruri personale de preț, pe urmă expulzați din țară fără o carboavă la suflet...

*

**"Legile în vigoare și organizația locală
(zemstve și orașe) rămân în putere..."**

Cum a fost "ocrotită" de guvernării români legislația autohtonă în vigoare (promisiune a lui Marghiloman) nu putem spune un cuvânt, deoarece regimul militar ocupaționist a decretat starea de asediu pe tot teritoriul RDM. Iar în aceste împrejurări, se știe, nu lucrează nici o lege. Starea de asediu a durat pe întreaga perioadă de ocupație, pînă în anul 1940, cînd românii "au fost poftiți" de guvernul sovietic să părăsească Basarabia.

Siguranța îi ținea sub strictă supraveghere operativă pe toți reprezentanții puterii pe întreaga verticală administrativă, culegînd informații de interes despre loialitatea lor față de regimul ocupaționist.

ОБЪЯВЛЕННЫМ ПУБЛИЧНОМЪ СОВѢЩАНІИ СОВѢТА ДИРЕКТОРА ЗЕМСТВА г.р. Бессараб.	 № 259 2 Februarie 1918 Orașul XI D. 28. Marele Cantar de Șer Speranță.
20 Dec 1917 № 1000000	<p>Am informat că primarul orașului <u>I. Iohil</u> face foarte des vizite în deșertul cu cărbuni la via situată pe șoseaua Costujeni departarea de B. noștri de arad. La această via se duc multe caruri unde se joacă la carte câștigând plăsurilor lor sub rezerva contra carnițării sa țării. Se crede că au și aruncat</p>

N 167
2 februarie 1918

**Divizia XI Bir. Inf.
Marele Cartier Gl. Serv. Siguranței**

Avem informații că primarul orașului d. Șmit face foarte des întruniri secrete în casele sale de la via situată pe șoseaua Costiugeni depărtare de 3 verste de oraș.

La această vie se duc mulți evrei unde își pun la cale executarea planurilor lor subversive contra armatei și a Țării.

Se crede că au și arme.

*

 Anunțul este observat în context
 cu Mișcarea Cașovul Ultraiunilor și în
 favorizarea și comunicarea în rândul
 Cașovul și a unor cași în diferite centre
 ale Banatului și în dezbateri revoluționare
 și ca Mișcarea Ultraiunilor să se afle în
 organizare la locurile, inclusiv în
 rândul populației.

Șmit
 Marele Cartier Gl. Serv. Siguranței
 104 104
 105
 Anunțul Perfect,

Prefectura Poliției Kișinău,
Serv. Siguranței N 2509

1918 septembrie 13

Domnule Prefect,

Am onoare a raporta că în localitate se găsește ca funcționar la Primărie un anume Tișenco, la care o informatoare a noastră ne arată că a văzut un carnet în care sunt notate numele unor persoane pe care el zice că le va avea în vedere cînd Rusia va redeveni Monarhie.

Numitul este observat în contact cu Manciuur Consul Ukrainean și informatoarea ne comunică că vorbind cu dînsul, i-a spus că în diferite centre ale Basarabiei se va declara revoluție și că armata Ukraineană ce se află în organizare va lua parte, trecînd Nistrul și tăind telefoanele.

Șeful Siguranței

Dragomir

*

617
 Nota
 În târguțu Telenești sînt un număr
 mare de călători și gîrzi de Rusari
 un altora Romii gălbuii care în
 ziua de azi sînt aici și a avut în
 multe călători care transportă făină
 la sîmburi și a spus că sînt
 în viață și vor să transporte făină
 la călători de care se în abate înalt
 este armata română Armata în
 viață să ia făină din sîmburi
 cînd nu va mai fi Armata
 română de atunci se va
 călători. Mareșal
 și Mareșal de sîmburi
 Informator
 Sergheiu Coman Română
 Au primit următorii Șeful
 Comandant Șeful
 Mareșal Șeful

Notă

În târgulețul Telenești situat cam 40 vârste de Călărași se găsește ca primar un anume Di-onisie Gulchin care în ziua de 15 februarie a.c. a oprit mai multe căruțe care transportau făină la Călărași și le-a spus căruțașilor că nu dă voie să transporte făină la Călărași deoarece în această localitate este armata română. Atunci va da voie să iasă făină din Telenești când nu va mai fi arma-tă română. Toate acestea le-a spus căruțașilor Herșcu Grinblad și Moșcu Grinblad din Telenești.

Informator Sergent

Cornea Romulus

21 februarie 1918 Călărași

*

Notă

Primarul Mândrea din Cărpineni și Șandrea șeful volostei Cărpineni fac propagandă contra intereselor române. Ei au sfătuit populația și funcționarii de a nu depune jurământ de credință M.S.R., Ferdinand, zicând că Basarabia va fi tot a Rusiei. Despre aceste agitații au cu-noștință Ana Golban, proprietară din Cărpineni.

*

Organele legitime ale puterii locale existente la momentul agresiunii au fost căsăpite în doi timpi și trei mișcări din motive că erau bolșevizate, antiromânești. Românii nu aveau nevoie de noi alegeri, adică de părerea poporului, dominantă era voința Siguranței și a Comisarului General A.Văitoianu. Cît de simplă era procedura înnoirii organelor puterii locale se vede din următorul document.

Centrul Informațiuni Bender

N29 1918 februarie 18

Buletin**De informațiunile culese de acest centru**

... În gazeta “Besarabschi [...]” cu N 1618 din 31 octombrie 1917 se comunică că Ale-xandru Procofiiev primarul orașului Bender în ședința plenară de la 28 oct 1917 a declarat că se unește cu bolșevicii și nu execută ordinele Primului Ministru Kerenschi.

Astăzi Dl Prefect al județului cu asentimentul comandamentului militar român din Ben-der a dizolvat întreg Consiliu Comunal în frunte cu numitul punând în loc alte persoane de mai multă încredere...

Șeful Centurului Informațiuni Bender

Comisar

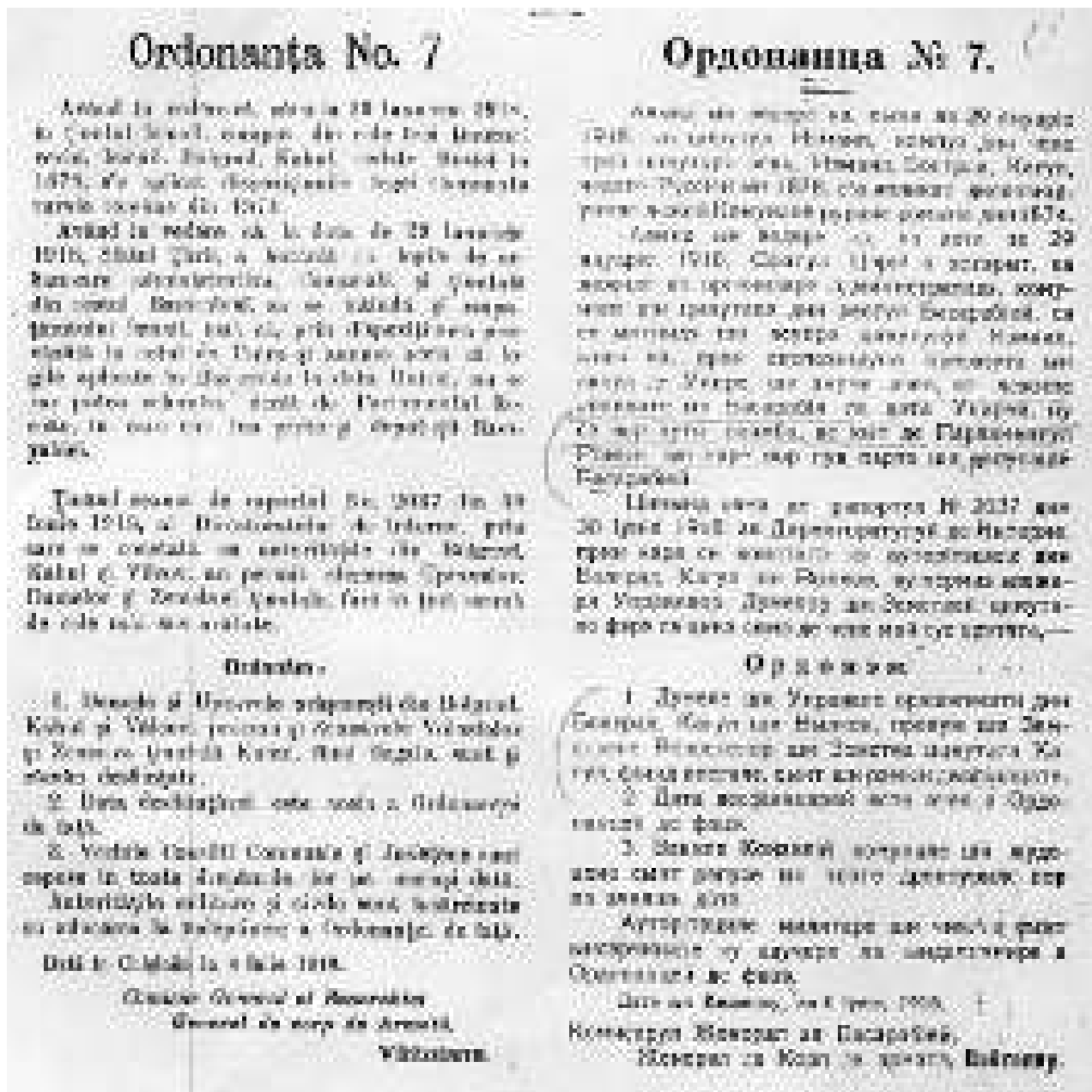
D. C. Popescu

P.S. Am luat măsuri pentru urmărirea suspecților semnalați în prezentul raport.

*

Întocmai s-a procedat și cu sovietul deputaților din Bălți, cu toate celelalte organe ale admi-nistrației locale (inclusiv cele sătești), cu arestări și execuții, se înțelege.

Organele de conducere în ținuturile din sudul țării au fost spulberate printr-o ordonanță a Comisarului General Artur Văitoianu. Și încă ce argumente prostești au fost puse la baza acestei nelegiuiri?!

*

Așadar, măsurile de “curățire” a organelor de conducere centrale și locale, puse la cale de autoritățile ocupaționiste împreună cu Sfatul Țării, au fost îndeplinite prin metode represive destituind din funcții administrative persoane alese de popor și aplicând contra lor măsuri de urmărire penală numai pe motiv că erau suspecte.

După invazia trupelor românești în RDM Sfatul Țării a fost direct implicat și poartă responsabilitate, alături de ocupanți, și pentru campania de înfrorătoare proporții de represiuni, omoruri, deportări, pentru jefuirea interminabilă a populației și alte crime îngrozitoare săvârșite contra poporului Republicii Moldovenești în anul 1918.

Astfel clica trădătoare din conducerea Sfatului Țării și-a îndeplinit rolul său de călău al poporului moldovenesc, fiind folosită de ocupanți ca instrument pentru a lichida structurile și organele statale legitime ale Republicii Democratice Moldovenești și în calitate de bătă ucigașă contra adversarilor unirii. Adică, contra poporului moldovenesc, total dușmănos ocupanților și actului nelegitim de “unire”, realizat prin vicleșug, înșelăciune și siluire violentă a voinței maselor populare.

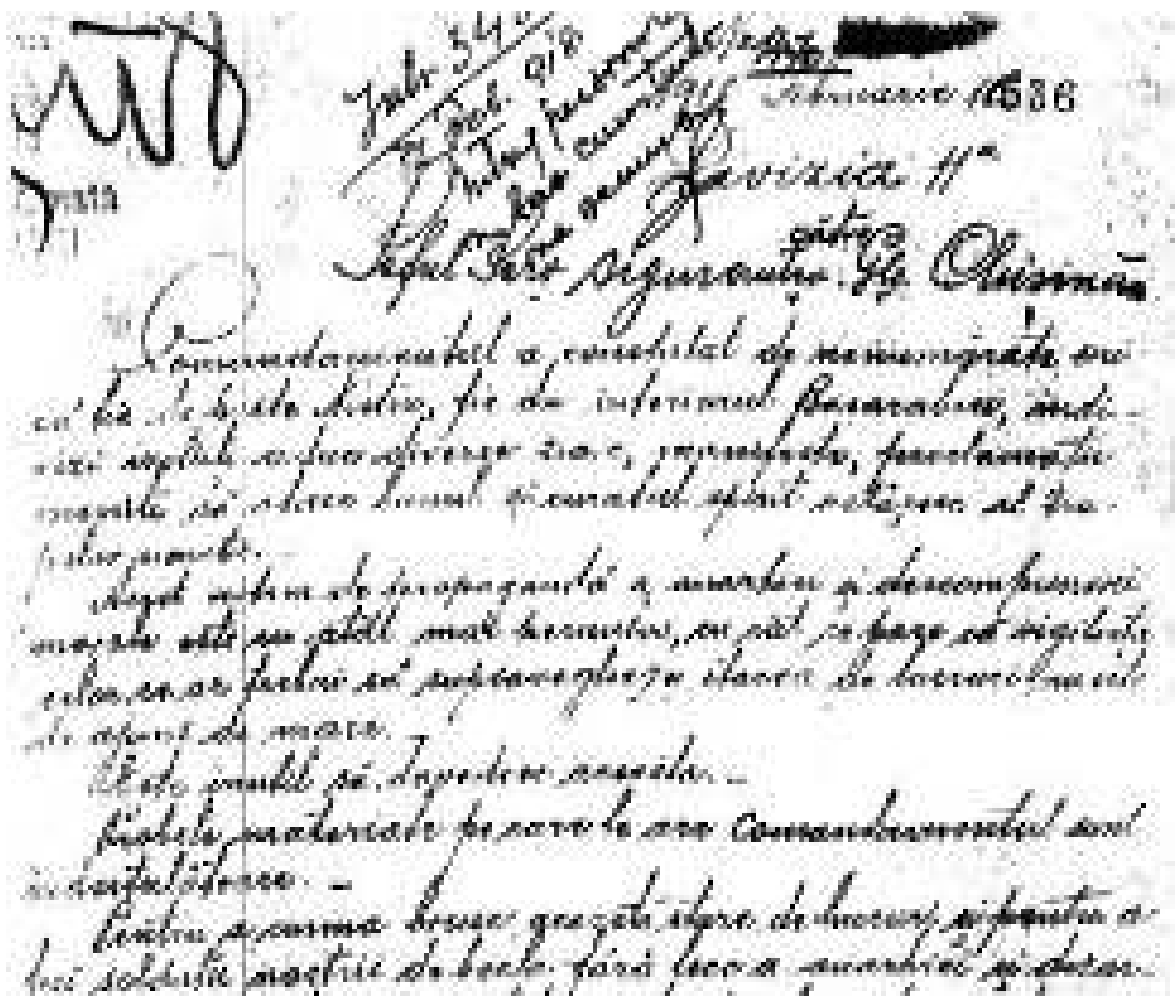
"Libertatea personală, libertatea tiparului, a credinței, a adunărilor și toate libertățile obștești vor fi garantate prin Constituție"...

După invazia armatei române în teritoriul RDM, guvernării români, cu ajutorul celor patru divizii soldățești, degrabă au transformat tînăra republică într-o adevărată rezervație colonială cu un regim ocupaționist colonial de făcătură medievală în care domina nelegiuirea, omorurile, jaful și bătaia.

Din păcate, această situație de colonie subjugată a țării noastre nu s-a schimbat cu nimic nici după spectacolul tragic-comic jucat în ziua de 27 martie de către diriguitorii români împreună cu argații lor din conducerea Sfatului Țării, cînd premierul român i-a asigurat pe moldoveni, că odată alipiți la sînul "mumei România", se vor bucura de drepturi democratice, la care nici n-au visat înainte vreme. Însă generalii români, cu bună știință a guvernanților de peste Prut, și-au șters picioarele de promisiunile premierului Marghiloman și, parcă în semn de batjocură, s-au luat la întrecere în emiterea de ordonanțe una mai neghioabă și mai barbară ca alta, care au rășluit cu desăvîrșire chiar și acele drepturi și libertăți rudimentare care mai dăinuiau sub regimul țarist.

Alături de Comisarul General al Basarabiei, Artur Văitoianu, desemnat de guvernării bucureșteni refugiați atunci la Iași, nelegitim și în modul cel mai neobrăzat își atribuiseră împuterniciri practic nelimitate și comandanții de armate și chiar cei din fruntea diviziilor ocupaționiste românești.

Comandantul Diviziei XI, generalul Broșteanu, prin ordinul său N1470 din 16 februarie 1918, ordona tuturor structurilor militare din teritoriul ocupat **"să ancheteze și să stabilească tipografiile oficiale sau clandestine existente și să ia măsuri stricte de cenzurare a oricărei publicații, afiș, manifest..."**.

1) Se vor organiza pe tot teritoriul din jurul unității, să se
 2) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile
 3) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile
 4) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile

5) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile
 6) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile

7) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile
 8) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile

9) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile
 10) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile

11) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile
 12) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile

13) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile
 14) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile

Comandantul Diviziei II
 Gherasim Ghidirim

Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile
 15) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile
 16) Se vor organiza în mod sistematic, pe toate unitățile

Prin ordinile generalilor români au fost lichidate sau urmărite toate organizațiile obștești ale cetățenilor, chiar și cele de ajutor mutual, de binefacere ale "Cruții Roșii", societățile umanitare, sportive, culturale și de altă natură care activau în Basarabia, înainte vreme, permise și tolerate de ohranca țaristă.

N 554 din 1 iulie 1918

Comisariatul General al Basarabiei**Către****Domnul Dragomir**

Cu onoare se trimite în copie raportul Corpului de Armată către Ministerul de Război relativ la societățile ruse de ajutor mutual, rugându-vă să binevoși a urmări aceste cluburi...

D.O. (Din ordin – n.n)

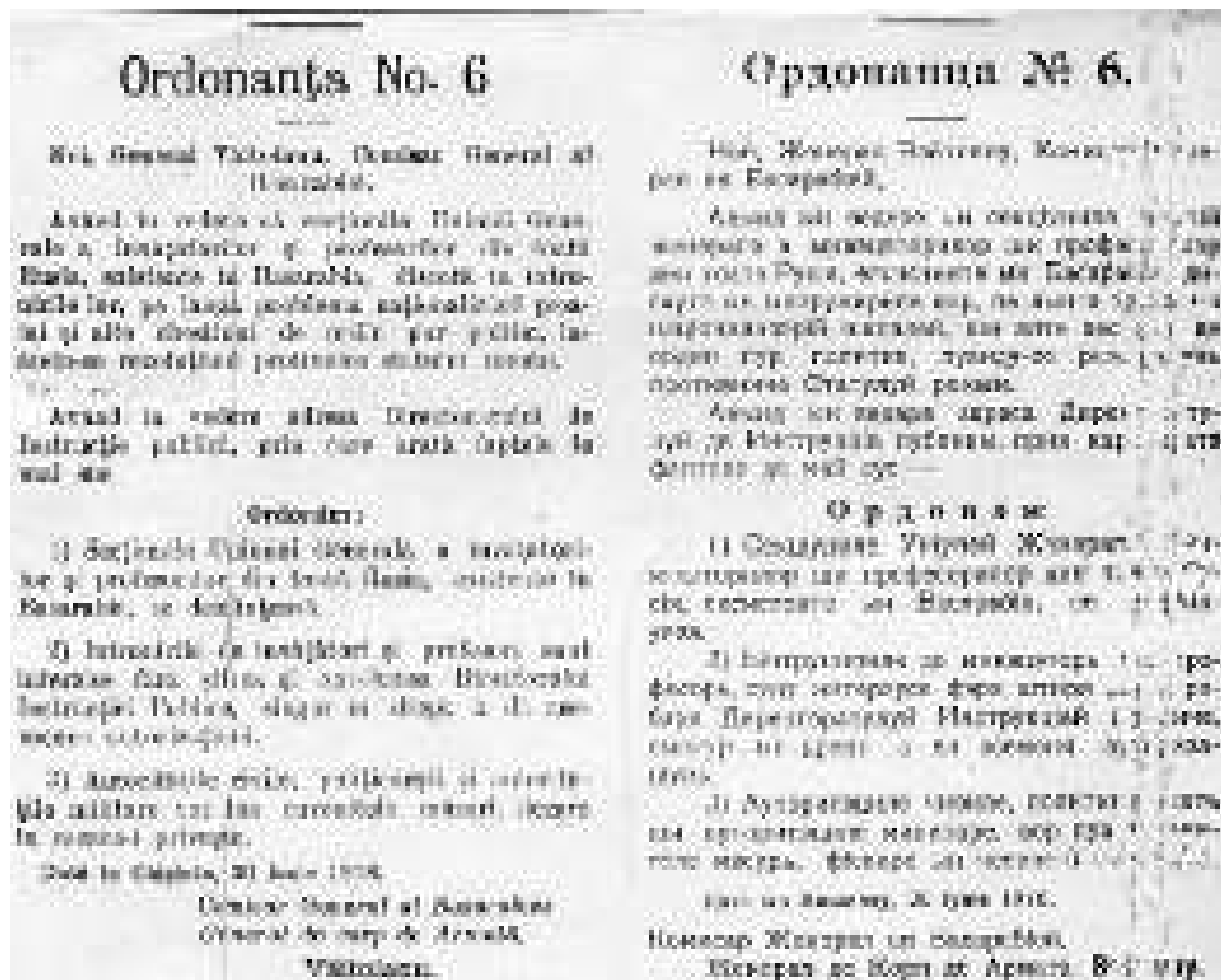
P. Șef de Stat Major

Locot. Colonel

(iscălitura)

S-a comunicat Dlor Romulus Voinescu și Călugăreanu.

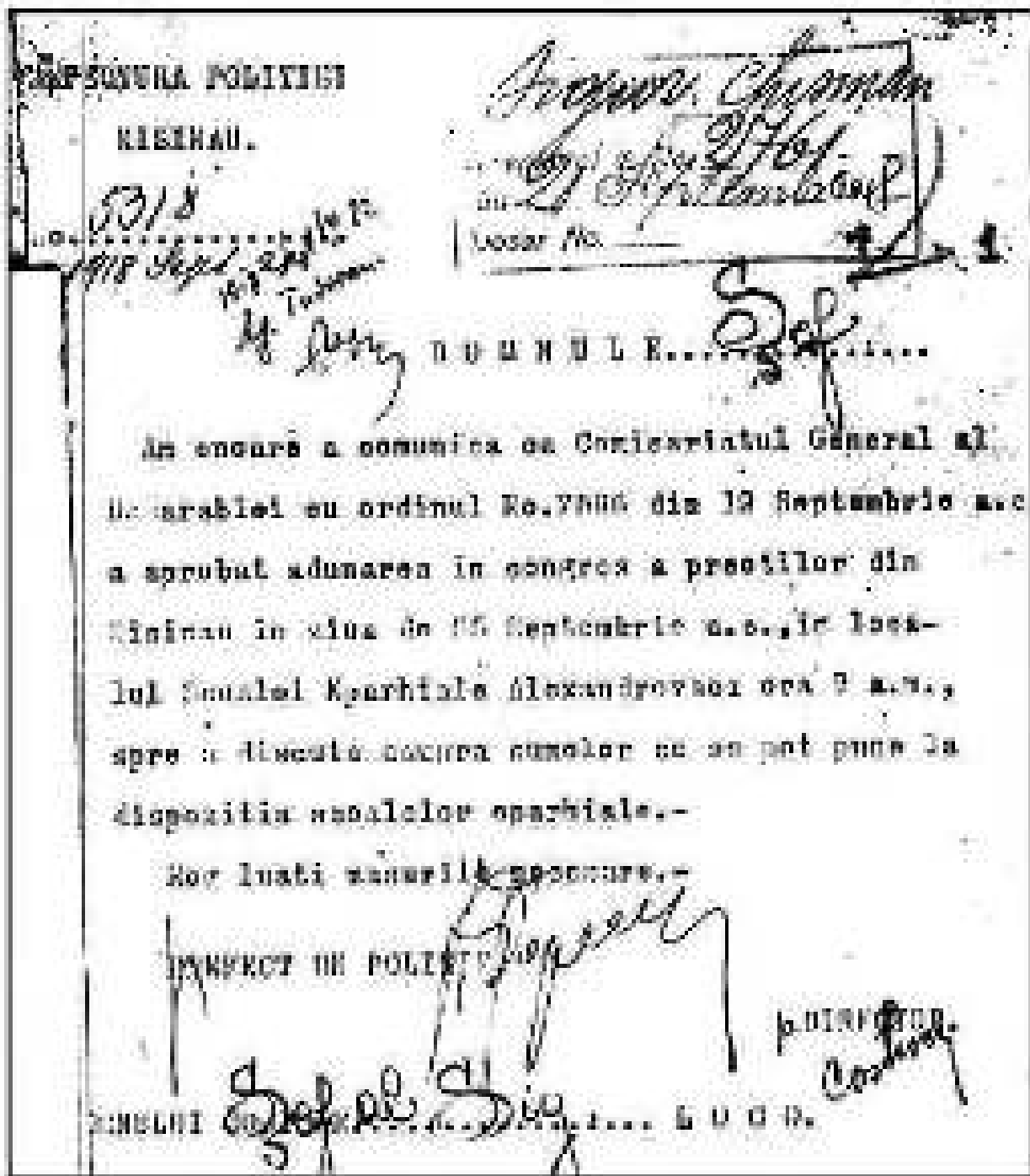
*

În Ordonanța sa N6 din 30 iunie 1918, Comisarul General al Basarabiei A. Văitoianu ordona următoarele: **”Având în vedere că secțiunile generale ale învățătorilor... existente în Basarabia discută în întrunirile lor pe lângă problema naționalizării școlii și alte chestiuni de ordin pur politic, luându-se rezoluțiuni protivnice statului român...(sic!) Ordonăm: 1)Secțiunile Uniunii Generale ale învățătorilor și profesorilor se desființează. 2) Întrunirile de învățători și profesori sunt interzise...”**.

Ordonanțe și directive de acest gen ale administrației militare de ocupație începuseră să curgă gîrlă peste capul populației din Republica Moldovenească.

*

N26

26 ianuarie 918

Diviziei XI

Am onoare a raporta că în str. Nicolaevsca se află oficiul Telegrafo-poștal rus și aproape în toate casele particulare și birourile sunt telefoane...

Suntem de părere să se disființeze oficiul rus și telefoanele particulare, altfel siguranța armatei și a românilor este periclitată.

Șeful serviciului

No 26
28 Ianuarie 1918 59

Diviziei XI

Cu o mare respectă și
în sta. Nicolaeușca se află oficiul
Telegrafa Postal rus și se asigură
toate canale particulare și telefoane
și telefoane.

Prin urmare se recomandă să se
de la sta. sta. sta. la Odessa, Kiu
și Petrograd.

Suntem de părere să se disfi-
teze oficiul rus și telefoanele
particulare, alt. fel asigurând
circulația și a comunicațiilor este
periculoasă.

Șeful serviciului.

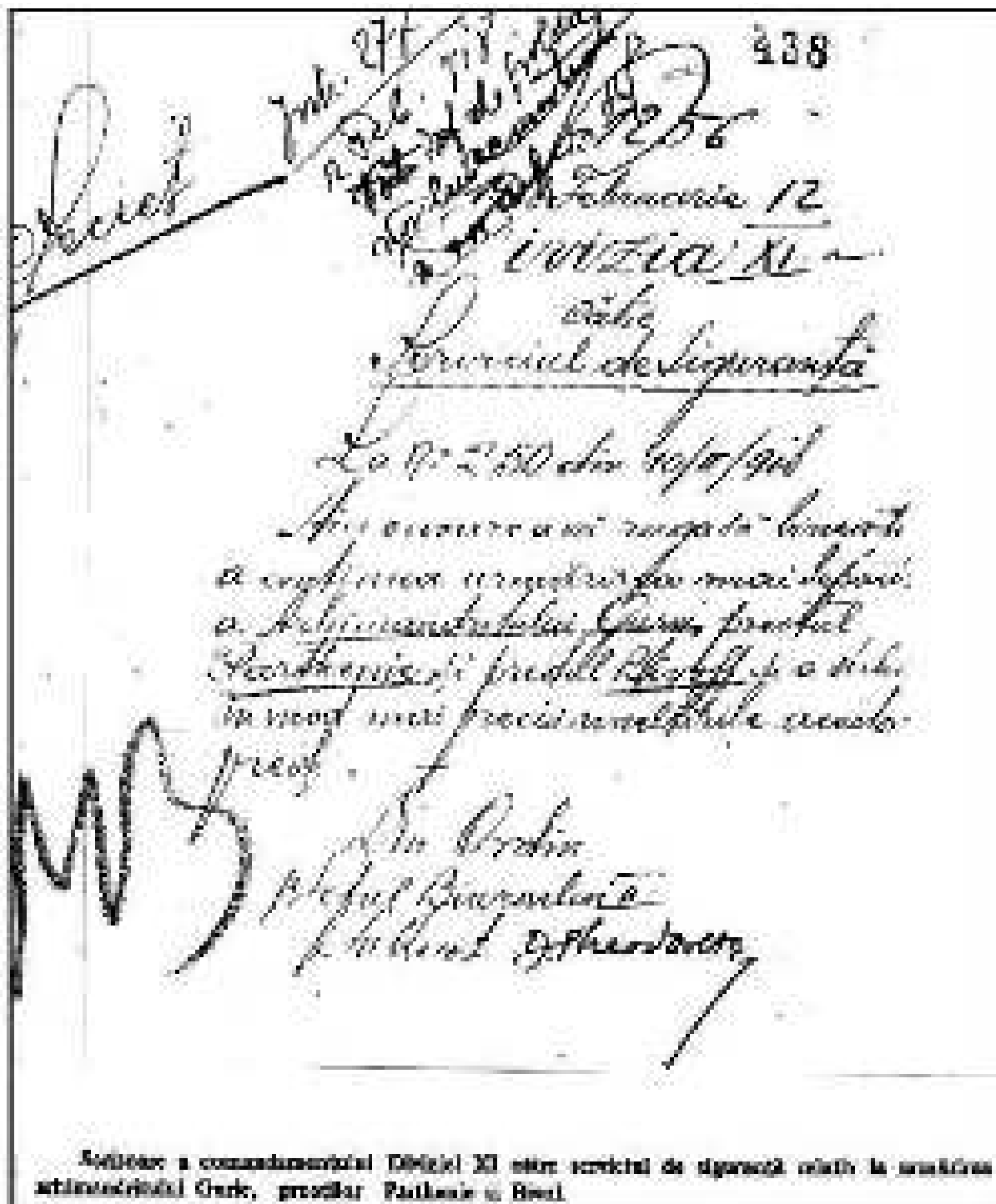
Divizia XI

Către Comenduirea Pieței Kișinău

...În ceea ce privește disființarea telefoanelor din interior și exterior de la persoanele particulare, s-a dat ordin în acest sens locotenentului Pitulescu, șeful secției de telefoane cu fir.

Locot. colonel

(iscălitură)

*

Prefectura Poliției Chișinău
 Serviciul Siguranței

N 2211

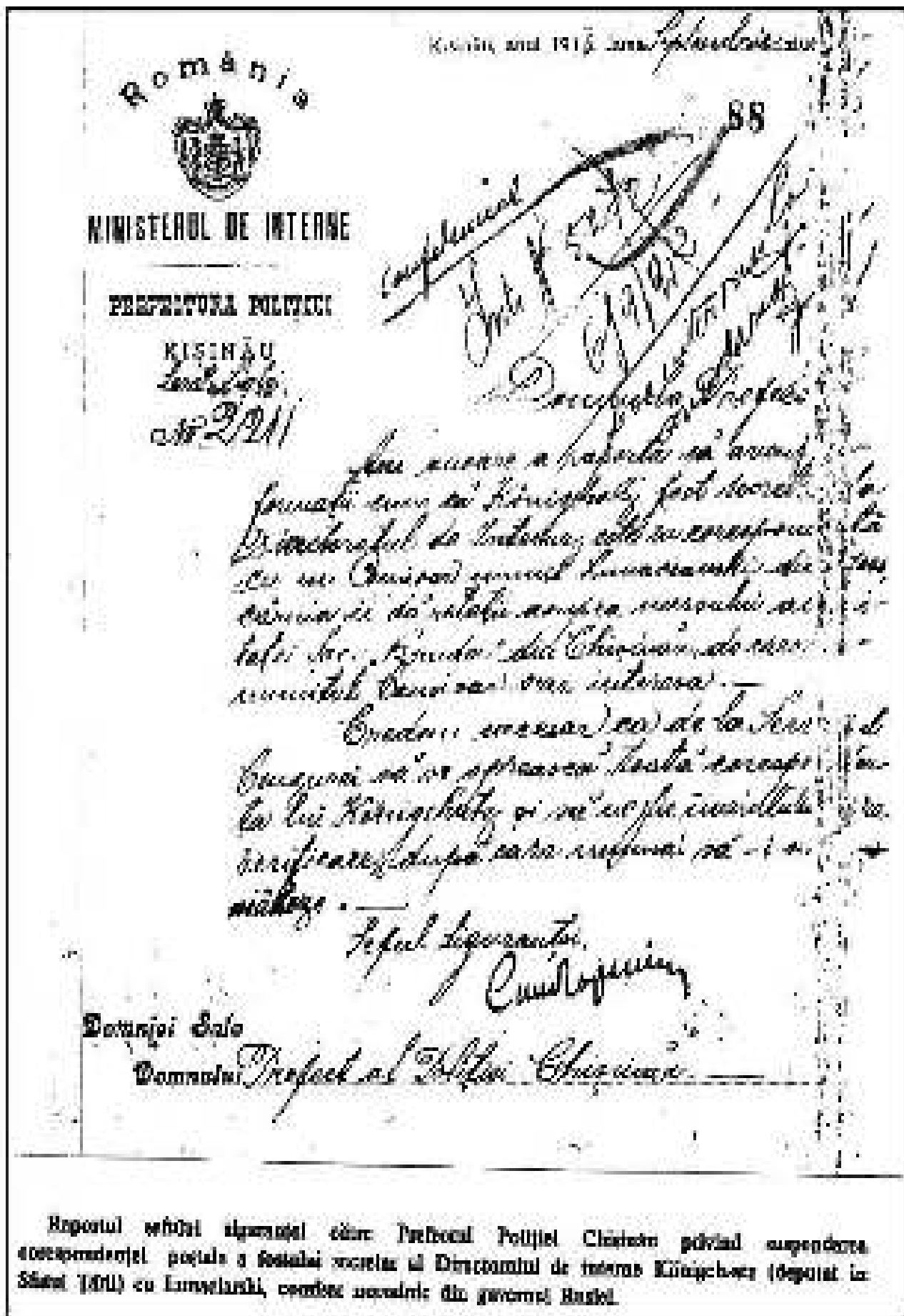
Domnule Prefect,

Am onoarea a raporta că avem informații cum că Konigchatz (deputat în Sfatul Țării - n. n), fost secretar la Directoratul de Interne, este în corespondență cu un Comisar numit Lunaciarski din Rusia...

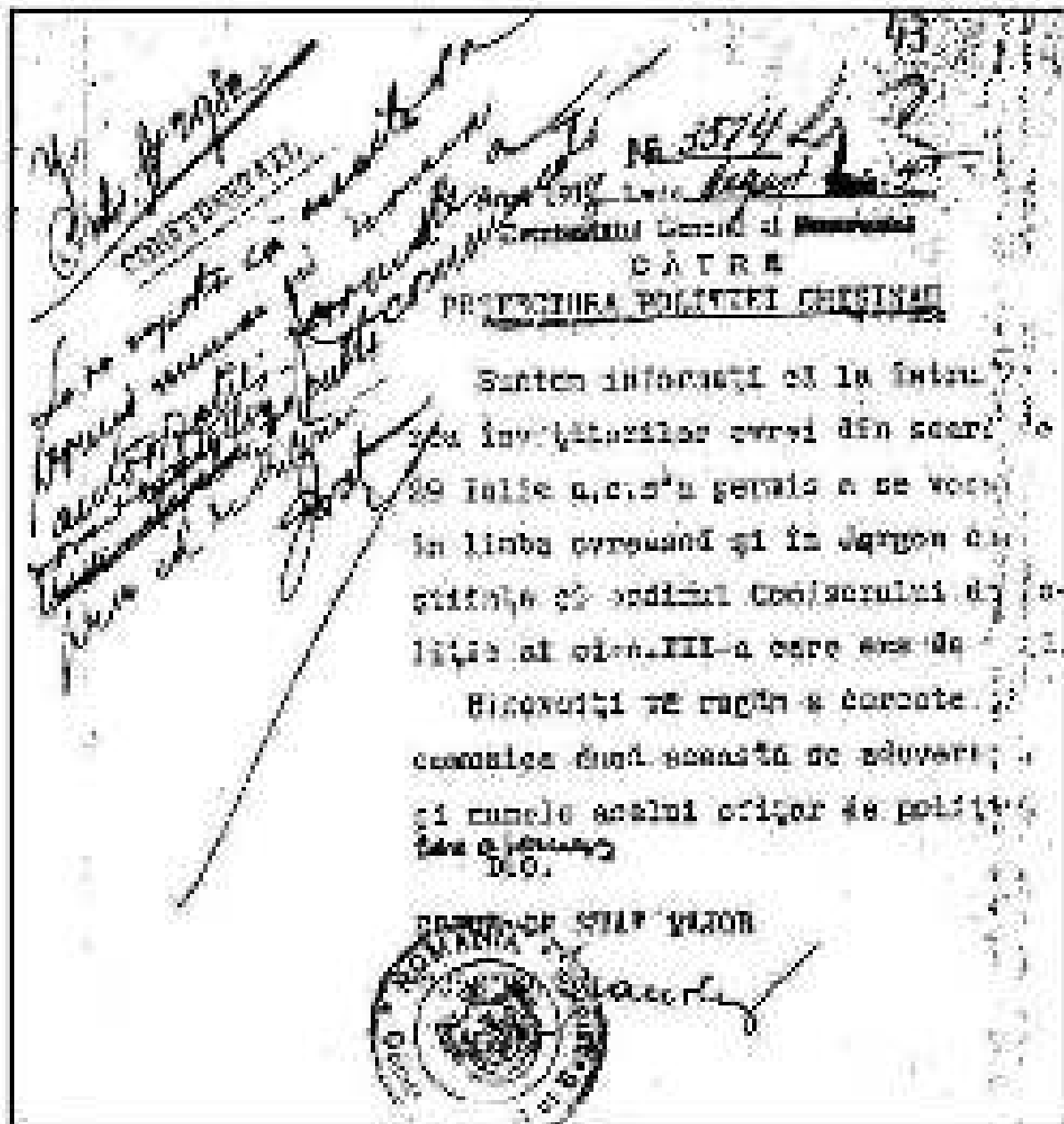
Credem necesar ca de la Serviciul Cenzurei să se oprească toată corespondența lui Konigchatz...

Șeful Siguranței

(iscălitură)

Reportul șefului poliției către Președintele Poliției Clădușe privind suspendarea activității polițienești și postului secretar al Direcției de Intelectualitate din Kishinev (deputat în Sădneț [1911] cu Lunculești, comitet executiv din guvernul Basarabiei)

Încă o perlă a ”democrației” românești:

Directiva Statului Major al Comisariatului General al Basarabiei din 5 august 1918 către Prefectura Poliției Chișinău în care se cere cercetarea faptului că la adunarea învățătorilor evrei din 29 iulie s-a permis a vorbi în limba evreiască. Se cere a comunica numele ofițerului de poliție prezent la adunare, care a permis acest lucru.

*

N 2127

1918 sept 1

Regimentul 6 jandarmi

Am onoare a comunica că ni se semnalează că preoții din comun, Telișca și Cobâșca, ținuturile Bender împreună și cu alți locuitori din aceleași comune, primesc și răspândesc ziarul rus „Odeski Novosti” și apoi exportează toate știrile tendențioase din acest ziar.

Aducându-vă la cunoștință cele ce preced cu onoare vă rog să binevoiiți a dispune supravegherea lor, comunicându-ne nouă rezultatul cu numele acestor preoți.

După nota Inf. E.I.

*

Din dosarul Siguranței "Relativ la Iliodor Gusev":

**Referat
Domnule Șef,**

Am onoarea a depune alăturatul dosar al actelor cu privire la cercetarea faptelor ce se impută Dlui Iliodor Gusev.

Din scrisorile găsite la el și traduse de translatorul acestui oficiu se vede că scrisoarea-poezie numerotată cu N1 este cu privire la banchetul ce a avut loc la Dl. General Artur Văitoianu, cu ocazia unirii Basarabiei. În ea se arată că câțiva indivizi beți au subjugat pe veci Basarabia și că niște lași au vândut poporul (vezi traducerea al literam de la fila N1 din dosar).

Deși numitul nu arată autorul...însă acea scrisoare a fost citită de Dsa în mai multe împrejurări... atât pe la redacția ziarului "Svobodnaia măsli", cât și pe la Zemsciaia Uprava...

Din toate acestea reeșind, că numitul Iliodor Gusev a lucrat contra intereselor române, este deci periculos Siguranței Statului Român... sîntem de părere a fi expulzat după ce mai întâi Curtea Marțială îi va da pedeapsa meritată pentru cuvintele ofensatoare scrise la adresa Armatei, Statului Major Român și Dlor Generali Comandați de unități...

Subcomisar _____

*

Cizma soldățească împreună cu cea a slujitorilor serviciilor de ordine publică și a Siguranței apăsă ca o piatră de moară asupra sufletelor oamenilor, transformînd viața lor de toate zilele într-un adevărat coșmar.

D-sale Domnului Prefect

Am onoare a vă ruga să binevoiți a permite adunarea părinților elevilor la liceul de fete Remezova pentru alegerea comitetului părinților la 16 decembrie a.c.

*Directoarea Z. Remezova 11 decembrie 1918
Strada Inzova, 28 liceul de fete.*

*

Pe cererea directoarei Remezova putem observa rezoluția (referatul, cum spuneau românii) prefectului: **"12/12 1918. Ser. Sig. informată"** (Adică, serviciul Siguranței a fost informat).

Înainte de a elibera permisul pentru petrecerea adunării părinților la liceul pomenit, un lucrător al poliției (sau al Siguranței, în dependență de caz) trebuia să cerceteze toate împrejurările și contingentul participanților și să raporteze în scris părerea sa privind oportunitatea acestei măsuri, mai cu samă, dacă întrunirea părinților elevilor nu prezintă careva pericol pentru securitatea statului român.

În documentul ce urmează subcomisarul de poliție în "referatul" său din 13 decembrie 1918 raportează rezultatul cercetării, în sensul că n-a găsit nimic suspect, care ar putea împiedica petrecerea adunării.

Domnule Șef,

Am onoarea a restitui prezenta și a refera că adunarea pentru care se cere autorizațiunea se va ține chiar în localul Liceului Remezova din str. Inzova N28 și va lua parte toți părinții elevilor ce se găsesc în localitate.

Adunarea se va ține la ora 5 p.m. și are de scop alegerea unui comitet care să procure și să distribuie ajutoarele elevelor lipsite de mijloace.

Liceul este frecventat de eleve de toate naționalitățile.

Rugându-vă să binevoiți a dispune.

(iscălitura)

Documentul cu cererea a mai trecut prin câteva mâini și, în cele din urmă, nimerește din nou la prefect care pe data de 15 decembrie adresează următoarea directivă comisarului Circumscripției II, pe teritoriul căreia se află liceul cu pricina.

N0173 din 15/XII-918

Comisarului Circumscripției II

Binevoiți a delega în ziua de 16 decembrie un ofițer de poliție, care să asiste la adunarea părinților elevilor de la liceul de fete Remezova care va avea loc în ziua de 16 decembrie în localul aceluia liceu, str. Inzova

Prefect

(iscălitura)

Trecuse de acum 4 zile din momentul depunerii cererii. Să ne închipuim în locul solicitantului în acele împrejurări, când telefoanele din casele particulare au fost "ridicate" din ordinul generalului Broșteanu, iar pentru a doua zi (16/XII) era fixată adunarea părinților, fără a cunoaște rezultatul de la autoritățile militare. Mai pomenim aici și faptul că pentru petrecerea neautorizată a

adunării directoarea Remezova risca să plătească o amendă de 6000 lei sau să facă 3 luni de pușcărie.

Și așa fiecare adunare, fiecare consfătuire de lucru în colectivele de muncă la întreprinderi și în instituțiile de stat, în școli etc. trebuia petrecută nu altfel decât cu învoirea administrației militare ocupaționiste și numai în prezența ”supraveghetorilor” cu pistolă la șold de la poliție sau siguranță, veniți din țară străină! Bună democrație ne-au adus românii la 1918!

*

Generalii români nutreau o deosebită „dragoste” față de presa rusofonă din Republica Moldovenească.

„Cu începere de astăzi, 30 iunie 1918, este interzisă tipărirea și aparițiunea pe întreg teritoriul Basarabiei a vre unui nou ziar sau revistă în limba rusă” (Din ordonanța nr. 5 din 30 iunie 1918 a generalului Văitoianu).

Ordonanța pomenită permitea apariția numai a câtorva ziare oficiale de limba rusă, aflate sub controlul regimului ocupaționist. Dar și această ordonanță îi păruse generalului român prea loială față de publicațiile rusești și peste o săptămână a emis o altă ordonanță, (nr. 15 din 7 iulie 1918) în care se spune: **“Se aduce la cunoștința generală că cu începere dela data publicării prezentei ordonanțe, se interzice cu desăvârșire și aparițiunea acelor ziare ruse, cari și-au încetat vremelnic aparițiunea din diferite motive, deși au fost aprobate prin ordonanța nr. 5”**.

Ordonanța No. 15

Se aduce la cunoștința generală că cu începere dela data publicării prezentei ordonanțe, se interzice cu desăvârșire și aparițiunea acelor ziare ruse, cari și-au încetat vremelnic aparițiunea din diferite motive, deși au fost aprobate prin ordonanța Nr. 5.

Data la Chișinău, la 7 Iulie 1918.

Comisar General al Basarabiei,

General de corp de Armată

A. Văitoianu.

Ордо́нанца № 15

Се адуче ла cunoștința generală că cu începere de la data publicării prezentei ordonanțe, се интерзиче ку десăвърșире și aparițiunea ацелор зiare русе, каре și-ау încетат времелнич aparițiunea дин diferite motive, деși ау fost aprobate prin ордо́нанца № 5.

Дата на Кишинев, на 7-юле 1918.

Солнкар Женерал ал Басарабей,

Женерал де корп де арматя, (сг), А. Вăйтоян

*

Securiștii din teritoriul ocupat și cei din ”țară”, care stăteau deasupra lor urmăreau cu ochii în patru fiecare publicație din ziarele rusești. Iar de observau vreo aluzie la dezmățul ocupaționist în republica subjugată, vai de capul acelor autori. Fiece chițibuș suspect se raporta instanțelor superioare.

N 926 1918 iulie 19

Iași

Direcției Poliției și Siguranței Generale.

Am onoarea a vă raporta că în ziarul ”Svobodnaia Mâsli” cu data de 15 iulie a.c. și care apare în rusește la Chișinău se scrie:

"Dl. Ghembarschi fostul subșef în miliția orășenească din Chișinău a căpătat loc cores-punzător la Kiev. În Kiev se află fostul guvern al Basarabiei Voronovici, care înlesnește funcți-onarilor basarabeni intrarea în serviciu în Ucraina."

Tot în acel ziar se scrie:

"Comisarul General al Basarabiei a dat ordin ca autorițățile Zemstvei să se aboneze la gazeta de la Iași "Monitorul oficial".

Ambele știri sunt tendențioase. Prima e îndemn pentru basarabeni a trece în Ucraina, iar a doua lasă să se înțeleagă că Monitorul Oficial e o simplă gazetă și se favorizează, dându-se ordin de abonare.

Prefectura Poliției Chișinău.

*

De "sus" curgeau telegrame cu indicații să se raporteze de urgență măsurile luate contra duș-manilor țării și a "unirii", care s-au scăpat în presa vremii cu un cuvânt de rău la adresa românilor.

*

Comandantul Armatei V prin ordinul său N20970 din 5 ianuarie 1919 încă o dată le băga în samă (pentru a cîta oară!) celor de la Prefectura de Poliție din Chișinău **“ca orice întrunire publică, sub orice denumire: teatru, cinematograf, conferințe, șezători, serbări artistice, muzicale, literare etc. și pentru orice scop s-ar face, să fie supusă controlului militar...”** În continuare polițiștilor li se ruga mură-n gură (ceea ce ei știau și făceau din prima zi de ocupație) ce înseamnă “control militar”: **“Persoanele sau societățile care doresc a face întruniri sau a da spectacole vor face cerere prefecturei, care pentru a da aprobarea va cere să se aducă și avizul Comendurii Garnizoanei care trebuie pus pe cerere, program sau textul conferinței etc... și în ziua și ora fixată se va găsi agenți ai Comendurii precum și agenți ai poliției, care să asiste la întruniri, spectacole, conferințe... În cazurile de constatări de instigațiuni, agitații curente antiromânești să se procedeze cu toată severitatea...”** (Din Arhiva Armatei Române, dispozițiunea Statului Major al Corpului V Armată N 20970 din 5 ianuarie 1919 către Prefectura Poliției Chișinău).

*

După actul „unirii” din 27 martie 1918 se observă o tendință cu totul anapoda, ca să nu zicem satanică: pe măsură ce țara noastră era integrată în spațiul de jurisdicție a legislației și Constituției Regatului Român, jugul colonizator devine tot mai nemilos, iar dezmațul și nelegiuirile administrației militare în teritoriul ocupat din ce în ce tot mai sălbatice.

La sfârșitul lui februarie 1919 șeful Prefecturii Poliției Chișinău, locotenent-colonel Brătescu raporta comandantului Corpului 5 Armată, dislocată în Basarabia, următoarele:

„La ordinul Dstră No 27797 și 23178 ... 2 cluburi ale căror statute prevăd scopuri culturale, naționale și de binefacere, au fost închise în urma dispoziției generale luate contra tuturor cercurilor...”

31071
6025
1949

Nr. *31071* din *23* Martie 1949 st. E.
CORPUL V ARMATA

către

Prefectura Poliției Kigindu

La Nr. 4374;

La cunoscerea și încredințarea prezenta co-
respondentă, rugându-vă să binevoiți
a lua cunoștință de ordinar în re-
soluție al B-ului General Comandant
al C.V. armatei pusă în cuprinderea ur-
mătoare:

-Din interesul de ordine și
găsesc moral, poate funcționa, însă,
supravegheați.

Din ordin

Stat Major

[Handwritten signature]

213/1949
[Handwritten notes and signatures]

În continuare, autorul scrisorii își exprimă nedumerirea, că în ciuda tuturor interzicerilor și a faptului că localul ultimilor două cercuri lichidate a fost rechiziționat de armată, un delegat al guvernului a autorizat funcționarea acestora și în continuare.

În cele din urmă, pe raportul ober-polițistului de la Chișinău, comandantul a depus următoarea rezoluție: **„Dacă autoritățile civile îl găsesc moral, poate funcționa, însă supravegheat!”**

Restricțiile diabolice în drepturi ale populației autohtone din Republica Moldovenească erau motivate prin faptul că **„Basarabia, găsindu-se în stare de asediu, e considerată zonă de operațiuni”** (operațiunii militare, se înțelege).

Cu această absurditate comandantul armatei a V-a își motivează emiterea ordinului No 20970 din 5 ianuarie 1919, citat mai înainte.

De care operațiuni militare putea fi vorba ? Când războiul mondial se terminase, iar în zona de ocupație din fostele trupe militare și de miliție ale Republicii Democratice Moldovenești n-a rămas nici un suflet de moldovan în uniformă militară, toate fiind lichidate?! Când teritoriul republicii, timp de un an de zile era minuțios zolit cu leșie colonizatoare românească de către trupele militare și de o puzderie de detașamente și brigăzi de poliție, siguranță și jandarmerie?!

Adică spălat pînă-n pînze albe se făcuse găuri, curățindu-l de tot felul de dușmani, reali și imaginari, „răufăcători” și „răugînditori” care, cică atentau la securitatea statală a României mari și care le-ar fi dat motiv armatelor române să-și continue ”operațiunile militare”.

Astfel, un comandant cu înalte funcții în armata română recunoaște că România regală, nici la începutul anului 1919 – acurat după un an de zile după invazia mișească în teritoriul RDM, încă nu terminase războiul de ocupație contra țării noastre și mai continua **„operațiunile militare”** în această „zonă” contra „cercurilor de binefacere, culturale și sportive”.

Numai că, spre deosebire de începutul agresiunii, țara vecină își continua războirea contra populației civile de acum după actul „unirii” (cică, de bună voie!) la România a poporului moldovenesc și cu forțe îndoite: în loc de 4 divizi la aceste „operațiuni” participau 2 armate românești (cel puțin 8 divizii !). Împreună cu românimea din forțele de ordine, după cum au socotit unii savanți , la fiecare 3 moldoveni adulți li se cuvenea cîte un român în uniformă militară care le păzea cu pușca „dorința” lor de unire cu România...

10. „Campania de toamnă” și „unirea totală și necondiționată”...

Mîna-n mîna cu autoritățile militare și cu Siguranța, agentura românească din conducerea Sfatului Țării, prin diferite trucuri și manipulări neobrăzate, prin represii frontale contra oponenților lor, spre toamna anului anului 1918, s-au străduit să încline balanța de forțe din legislativ în favoarea deputaților colaboraționiști, transformînd parlamentul moldovenesc într-un organ de buzunar al ocupanților.

În afară de lucrul individual *tete-a-tete* cu fiecare deputat, alături de măsurile de intimidare și de „profilaxie” întreprinse în acest scop de Siguranță și de autoritățile militare, deputații cu regularitate erau transportați în grupuri cu trenul la Iași pentru un „spalament de creieri” mai capital cu participarea nemijlocită a guvernanților transpruteni. Se întîmplau dese cazuri cînd ședințele Sfatului Țării erau amîinate din cauză că unele grupuri de deputați „*încă nu s-au întors de la Iași*” (sau București).

S-au intensificat contactele guvernanților de peste Prut cu deputații românofili din Sfatul Țării. Necătînd la situația extrem de grea din România, ruinită și devastată de războiul cumplit, diriguitorii ei invitau „la negocieri” pe conducătorii mai influenți din Republica Moldovenească, organizîndu-le (cu și fără ocazie!) baluri pompoase și diferite petreceri costisitoare, unde erau spionați de agenții Siguranței și totodată „prelucrați” (îndroctrinați) cu ajutorul șamanilor ideologiei panromânești.

*

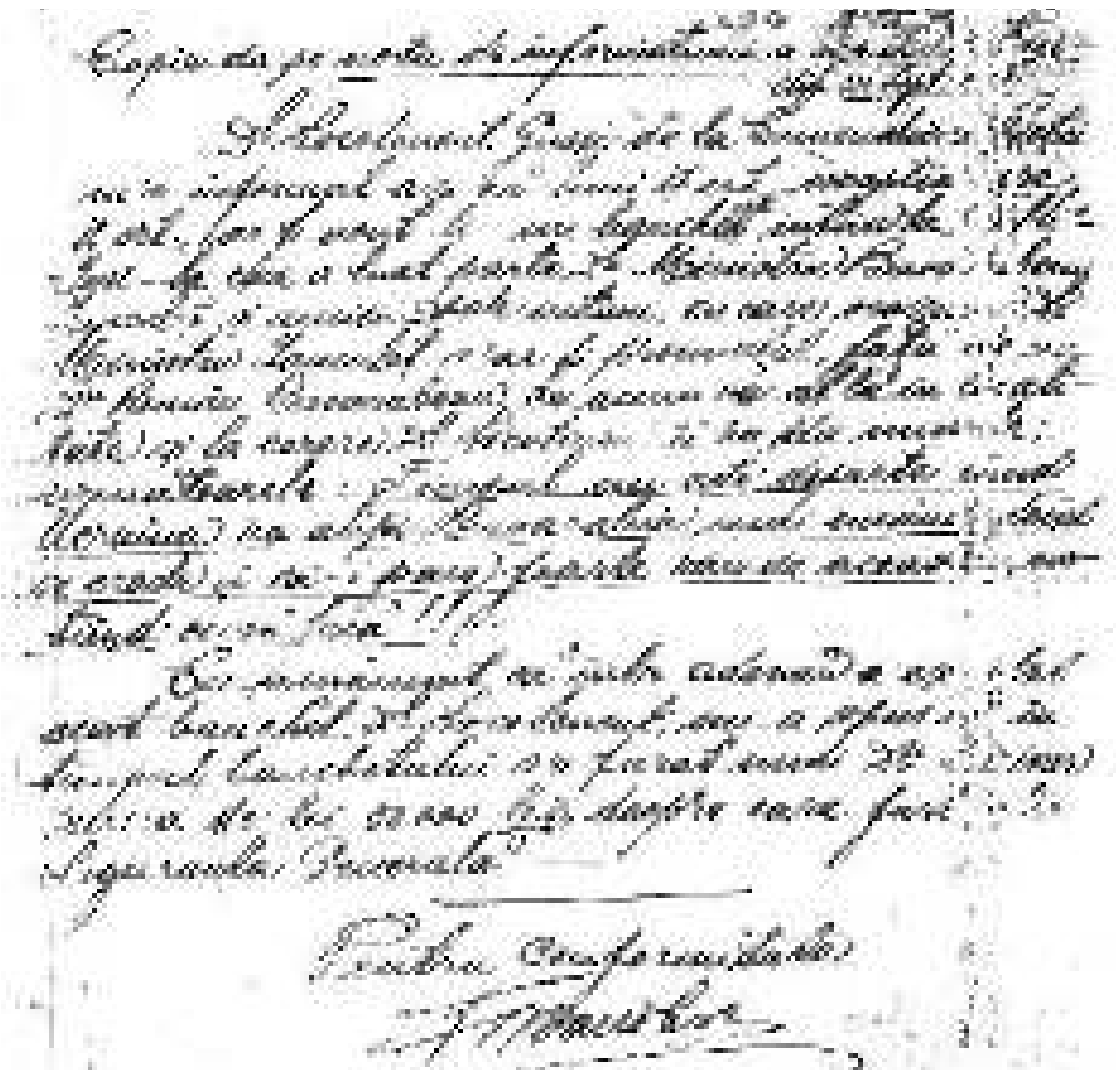
Copie de pe nota de informațiuni a agentului № 388 din 21 septembrie 1918

Dl Locotenent Gussi de la Comenduirea Pieței m'a informat azi că luni 17 crt. noaptea spre 18 crt. ar fi avut loc un banchet intim la [...] Iași la care a luat parte Dl Ministru Basarabean Ianculeț (Inculeț -n.n.) și amicii Dsale intimi cu care ocaziune Ministru Ianculeț s'ar fi pronunțat față de un Dn Român Basarabean ce se află acum în localitate și la cererea Dl Locotent îi va da numele, următoarele: Timpul nu este departe cînd Ucraina va alipi Basarabia mai curînd decît se crede și că-i pare foarte rău de aceasta, neștiînd ce să facă!...

Ca amănunt că într-adevăr a existat acest banchet, Dl Locotenent mi-a spus că în timpul banchetului s'a furat unui Dl Injiner suma de 50.000 lei, despre care furt știe Siguranța Generală.

Pentru Conformitate

(iscălitura)

*

Cu deputații unioniști se discuta deschis tactica acțiunilor, adică trucurile și șiretlicurile care trebuiau întreprinse în continuare pentru a grăbi unirea definitivă a republicii cu „țara”, se „comercializau” sumele și posturile ce le revenea în România mare fiecărui escroc colaboraționist. Procesul integrării trebuia accelerat la maximum, iar graba guvernanților români era provocată de câteva momente. Mai întâi, după actul din 27 martie în mămăliga „unirii” rămăneau niște boțuri, de care expansioniștii români riscau să-și rupă colții lor răpitori.

Era o perioadă delicată, când țările europene începuse pregătirile pentru Conferința de Pace de la Paris care trebuia să determine fața Europei de după război. Pe ordinea de zi se afla și problema Basarabiei. După 27 martie – formal și de *iure* – Republica Moldovenească își păstra autonomia, ceea ce îi asigura dreptul de a delega reprezentanții săi la forul internațional nominalizat – fapt absolut nedorit de români.

Alt moment – tot legat de autonomia Basarabiei... În parlamentul moldovenesc erau pe terminate lucrările asupra Constituției Basarabiei. Grupul de deputați din Comisia Constituțională a Sfatului Țării în frunte cu deputatul Ștefan Balamez (din naivitate sau că erau prea ingenioși!) au inclus în proiectul Legii fundamentale pentru provincia Basarabia în Regatul României „autonomia” și toate „libertățile democratice”, în forma în care acestea au fost promise de premierul Marghiloman de la tribuna Sfatului Țării în ședința din 27 martie. Și încă un moment foarte important: în proiect era prevăzut dreptul de a iniția în orice moment procedura ieșirii Basarabiei din compo-

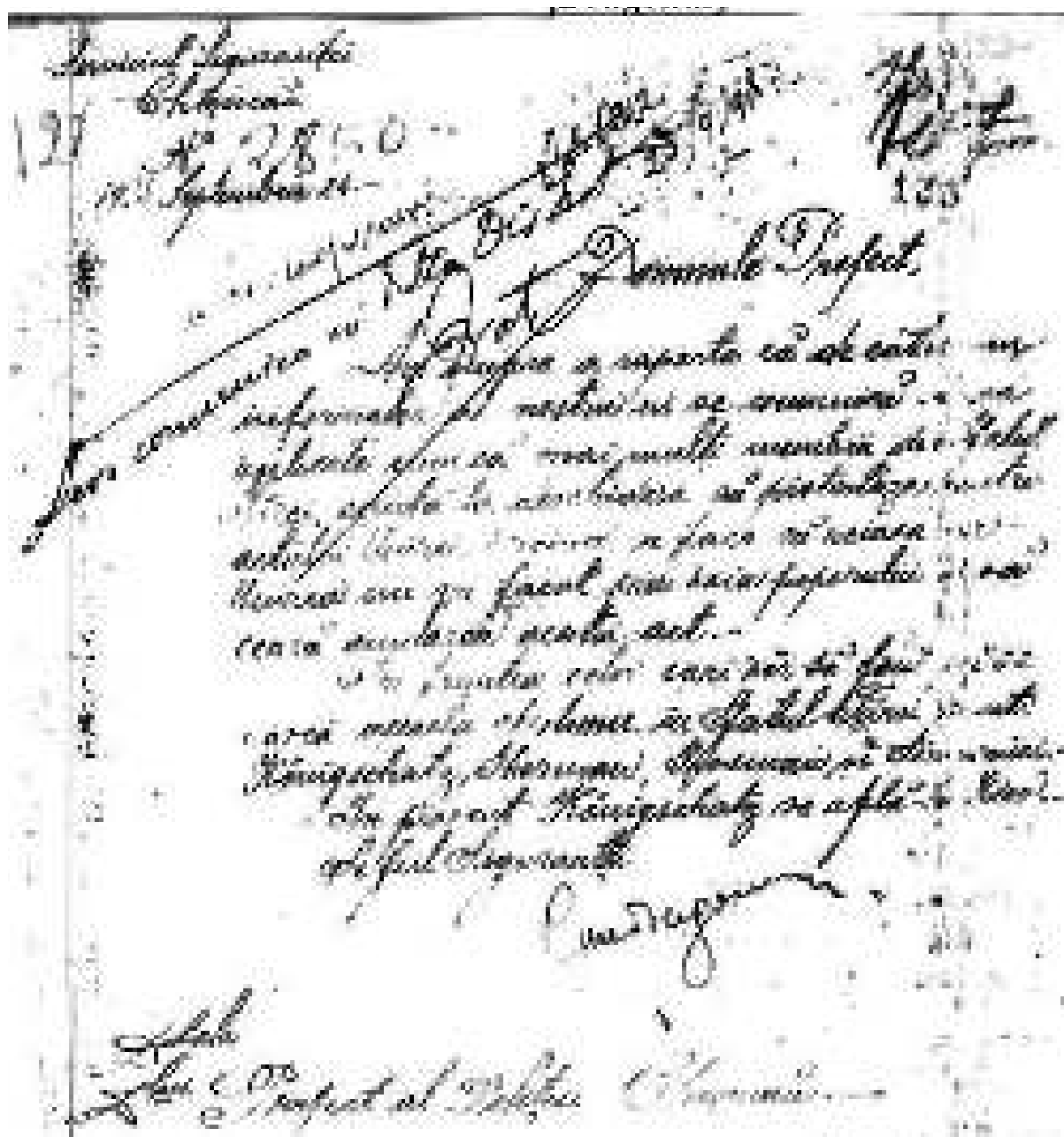
nența României. Pentru lunile de toamnă ale anului 1918 se plănuia adoptarea constituției de către parlament.

La această situație guvernânții bucureșteni au reacționat imediat și cu duritate. S-a iscat un adevărat război, numit în documentele Siguranței „*campania de toamnă*”, administrația militară ocupaționistă și forțele Siguranței luînd cele mai aspre măsuri pentru a nu admite adoptarea constituției, a lichida autonomia Basarabiei și astfel a împiedica plecarea delegației moldovenești la Conferința de pace de la Paris.

S-au înăspriț măsurile de supraveghere și urmărire a deputaților.

Sosise „*timpul oportun*”, cum se pomenea în documentele Siguranței, pentru a se izbăvi de deputații mai activi din opoziție. Ca măsură de intimidare a corpului de deputați, în „*campania de toamnă*” au fost expulzați peste hotarele țării cinci deputați ai Sfatului Țării, pomeniți mai înainte (Osmolovschi, Crivorucov, Misircov, Starenchi, Ponomariov), ceilalți erau presionați și strict supravegheați de către Siguranță (Țiganco, Königschatz, Balamez și a.).

*

Serviciului Siguranței Chișinău
Nº 2850

1918 Septembrie 24

Domnule Prefect

Am onoare a raporta că de către un informator al nostru se comunică că se vorbește cum că mai mulți membri din Sfatul Țării caută la deschidere să protesteze contra actului Unirii vroid a face să reiasă că Unirea nu s-a făcut prin voia poporului și să ceară anularea acestui act. –

În fruntea celor cari vor să facă să se [...] această chestiune în Sfatul Țării sunt: Kõnigschatz, Gherman, Grosman și Diaconovici.

În prezent Kõnigschatz se află la Kiev.

Șeful Siguranței

(Dragomir)

*

Contra deputaților s-au deschis noi dosare la Siguranță. Cu un dosar de urmărire s-a ales și deputatul Ștefan Balamez, indată ce la Siguranță a devenit cunoscută știrea că numitul, în taină, a fost ales de către organizațiile patriotice „Salvarea Basarabiei” ca reprezentant al Basarabiei la Conferința de Pace din Paris. Prezentăm câteva secvențe din acest dosar, unde, alături de Balamez, aflăm mai mulți figuranți-activiști ai vieții publice din Basarabia (S. Cocerva, Marc Miasoiedov și a.)

Siguranța
 Ag. F. T.

22. IX. 918 7

Nota

31

Respectuos am onoare a raporta, ca Dl. Deputat
 din Sfatul Țării V. Tanțu, m'a informat, ca de-
 putatul din Sfatul Țării Ștefan Balamez,
 de meserie funcționar, dom. str. Pirogova №43
 este de aceleași idei cu deputatul bulgar Misircoff,
 dar e mult mai încăpăținat și mai adversar Ro-
 mânilor. De naționalitate este bulgar, lucrează la
 Constituția basarabeană, călăuzit de atari idei, ca
 Basarabia cu cântărea multe pedici, să se poată
 dezlipi de România. Ca tovarăși a lui Misircoff a
 luptat în Sfatul Țării să aducă profesori din Ucraina
 și Bulgaria, din găgăuții basarabeni prin
 școala bulgurească să facă bulgari și prin agenți în
 Basarabia de Sud, Ismail și Akerman între-
 ținute spiritele agitate în popor, pentru ca împreună cu
 Benderul să se declare independentă partea
 de Sud a Basarabiei și republică democratică.
 Din cercetările ce le-am făcut, rezultă că deputatul
 Balamez nu are acte în regulă, având ca
 act justificativ pașaport eliberat de uprava miscoana (?)
 cu №2166 din 1910, care astăzi nu mai
 are nici o valoare.

Nota agentului de siguranță „F.T.” relativ la deputatul din Sfatul Țării S. Balamez, (în baza informației primite de la deputatul – informator V. Tanțu).

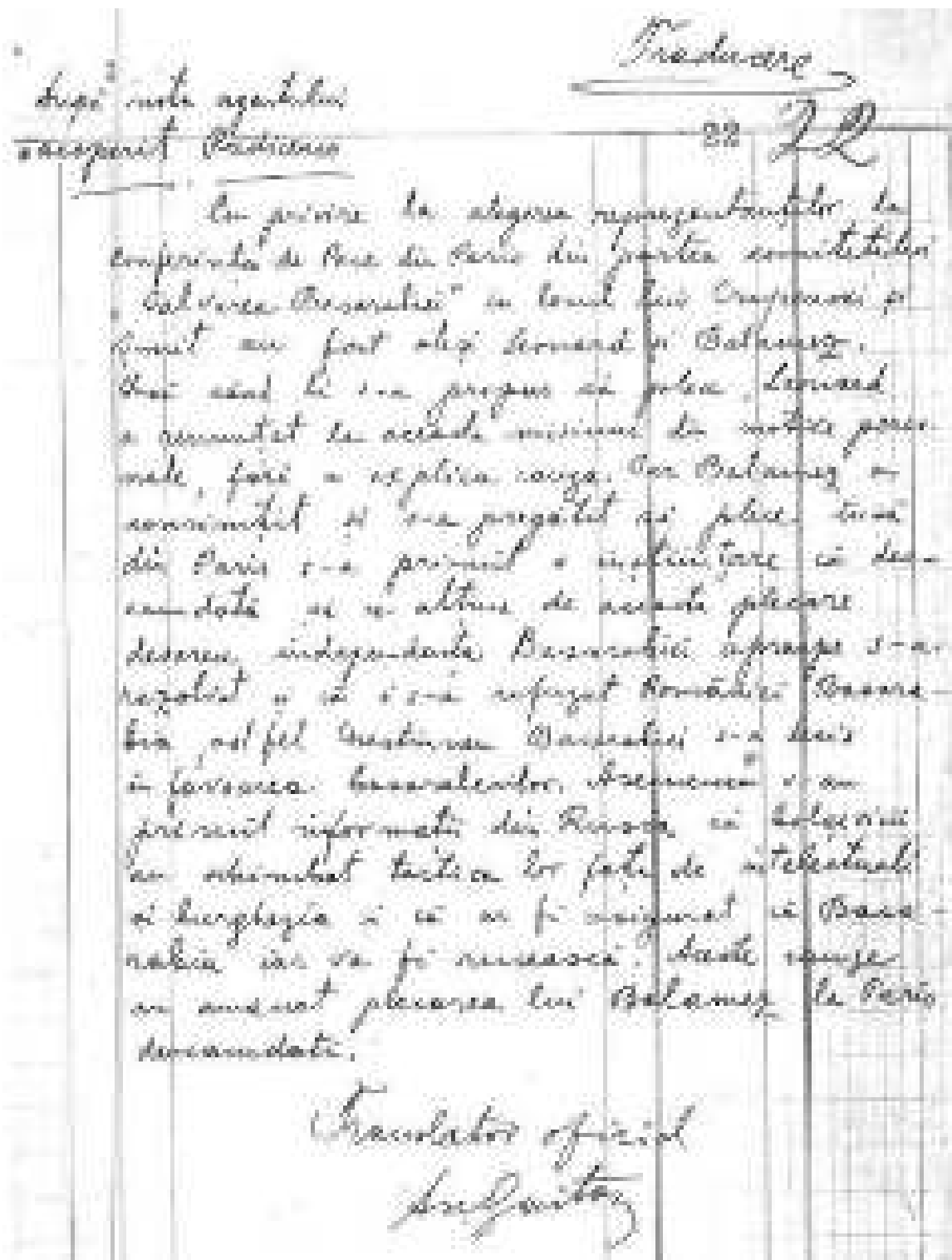
Siguranța
Ag. F. T.

22/IX-918

Notă

Respectuos am onoare a raporta că Dl. Deputat din Sfatul Țării V. Tanțu m'a informat, că deputatul din Sfatul Țării Ștefan Balamez, de meserie funcționar, dom. str. Pirogova №43 este de aceleași idei cu deputatul bulgar Misircoff, dar e mult mai încăpăținat și mai adversar Românilor. De naționalitate este bulgar. Lucrează la Constituția basarabeană, călăuzit de atari idei ca Basarabia, fără multe pedici, să se poată dezlipi de România. Ca tovarăși a lui Misircoff a luptat în Sfatul Țării să aducă profesori din Ucraina și Bulgaria, din găgăuții basarabeni prin școala bulgurească să facă bulgari și prin agenți în Basarabia de Sud, Ismail și Akerman întreținute spiritele agitate în popor pentru ca împreună cu Benderul să se declare independentă partea de Sud a Basarabiei și republică democratică.

Din cercetările, ce le-am făcut, rezultă că deputatul Balamez nu are acte în regulă, având act justificativ pașaport eliberat de uprava miscoana (?) cu №2166 din 1910, care astăzi nu mai este valabil.

După nota agentului
acoperit Radcenco

Traducere

Cu privire la alegerea reprezentanților la Conferința de Pace din Paris din partea comitetului „Salvarea Basarabiei” în locul lui Crupenski și Șmit au fost aleși Leonard și Balamez. Însă când li s-a propus să plece, Leonard a renunțat la această misiune din motive personale, fără a explica cauza. Iar Balamez a consimțit și s-a pregătit să plece. Însă din Paris s-a primit

o înștiințare că deocamdată să se obțină de această plecare deoarece independența Basarabiei aproape s-a rezolvat și că i s-a refuzat României Basarabia, astfel chestiunea Basarabiei s-a decis în favoarea Basarabenilor. Asemenea s-au primit informații din Rusia că bolșevicii au schimbat tactica lor față de intelectuali și burghezii și că ar fi asigurat că Basarabia iar va fi rusească. Aceste cauze au amânat plecarea lui Balamez la Paris deocamdată.

Translator oficial

(iscălitura)

A fost, de fapt, o dezinformare, o înșelăciune bine chibzuită. Și în episodul de față se profilează foarte bombastic urmele serviciilor secrete românești și, totodată, metodele monstruoase de politică murdară și amorală, folosită de clasa guvernantă a României în atingerea scopurilor sale expansioniste.

*

Ca eveniment de bază al "campaniei de toamnă", conducerii unioniste din Sfatul Țării i se poruncise să pregătească în grabă și o ședință a legislativului la care trebuia luată hotărârea despre anularea autonomiei și desființarea Sfatului Țării.

Pregătirile pentru ședința în cauză a parlamentului se făceau în lipsa totală de publicitate și transparență, în spatele deputaților de opoziție.

Cu toate că peste corpul de deputați se abătuseră mai multe valuri de „curățire” și de coopări ilegale, iar opoziția era terfelită de-a binelea din cauza represiunilor contra deputaților patrioți, guvernării români, totuși, nu puteau exclude probabilitatea unei prăbușiri a încercării lor de a rezolva această problemă în mod legal (pe cale parlamentară). Nici către acea vreme, după atâtea purificări, nucleul unionist din Blocul Moldovenesc, zis „majoritar”, nu întrunea nici o treime din numărul total al legislatorilor. Prin urmare, trebuia căutată o modalitate de vicleșug și înșelăciune.

E foarte simptomatic în acest sens și faptul că cu câteva săptămâni înainte de a avea loc ședința secretă se observă o înviorare a activității serviciilor secrete românești în colectarea de informații vizînd concepțiile și comportamentul de ultima oră al deputaților. Aceste informații au fost folosite de capii autorităților militare pentru a hotărî împreună cu conducerea Sfatului Țării cine din deputați putea fi admis la ședința „X”, iar prezența căror deputați trebuia exclusă categoric, cu orice preț, prin orice metode.

S-au intensificat măsurile de teroare în masă contra populației, de „curățire” etnică a teritoriului cotropit. Dacă în ajunul ședinții Sfatului Țării din 27 martie se lichidau spitalurile armatei ruse a generalului Șerbaciov, iar soldații și ofițerii ruși, răniți în luptele pentru apărarea României, fiind expulzați peste hotarele Basarabiei, apoi în „campania de toamnă” teritoriul ocupat era „curățit” și de ofițeri pensionari băștinași, de naționalitate rusă.

Astfel, ofițerului basarabeian Jivalo i s-a deschis la Siguranță un dosar de urmărire penală în temeiul că „în timpul expulzării din toamna anului 1918 a fost căutat, dar n-a fost găsit”. E vorba de expulzarea „străinilor de neam”.

În **Dosarul Siguranței №765** relativ la colonelul Jivalo e indicat motivul (temeiul) expulzării – „suspect” (fără alte „probe”) și o notă a agentului acoperit „**M.R.**” cu următorul conținut:

Notă

Agentul acoperit

M.R.

„Jivalo Ivan Nicolaevici este de 42 ani, basarabeian ortodox. Are o moșie în județul Orhei. A terminat 6 clase reale, apoi școala militară... În timpul revoluției i s-a dat misiunea de a forma

aici în Basarabia Regimentul 2 Husari al Republicii Moldovenești, unde el conta ca colonel... El este cu sentimente conservative. Știe limba română. El este un om cinstit și nepericulos.

Alexandru Sinadino spunînd că garantează pentru dânsul (Jivalo) deoarece el nu este bolșevic și om periculos”.

Prin urmare, nu se întrezărește alt motiv de expulzare decît unul singur: era rus de naționalitate.

În "campania de toamnă" din Republica Moldovenească de acum se expulzau persoane "străine de neam" fără nici un motiv. Nici Siguranța nu cunoștea cauza deportării lor peste Nistru.

*Prefectura Poliției
Chișinău Serviciul Siguranței
Într. 10872 4/XII-918*

1918 Decembrie 3

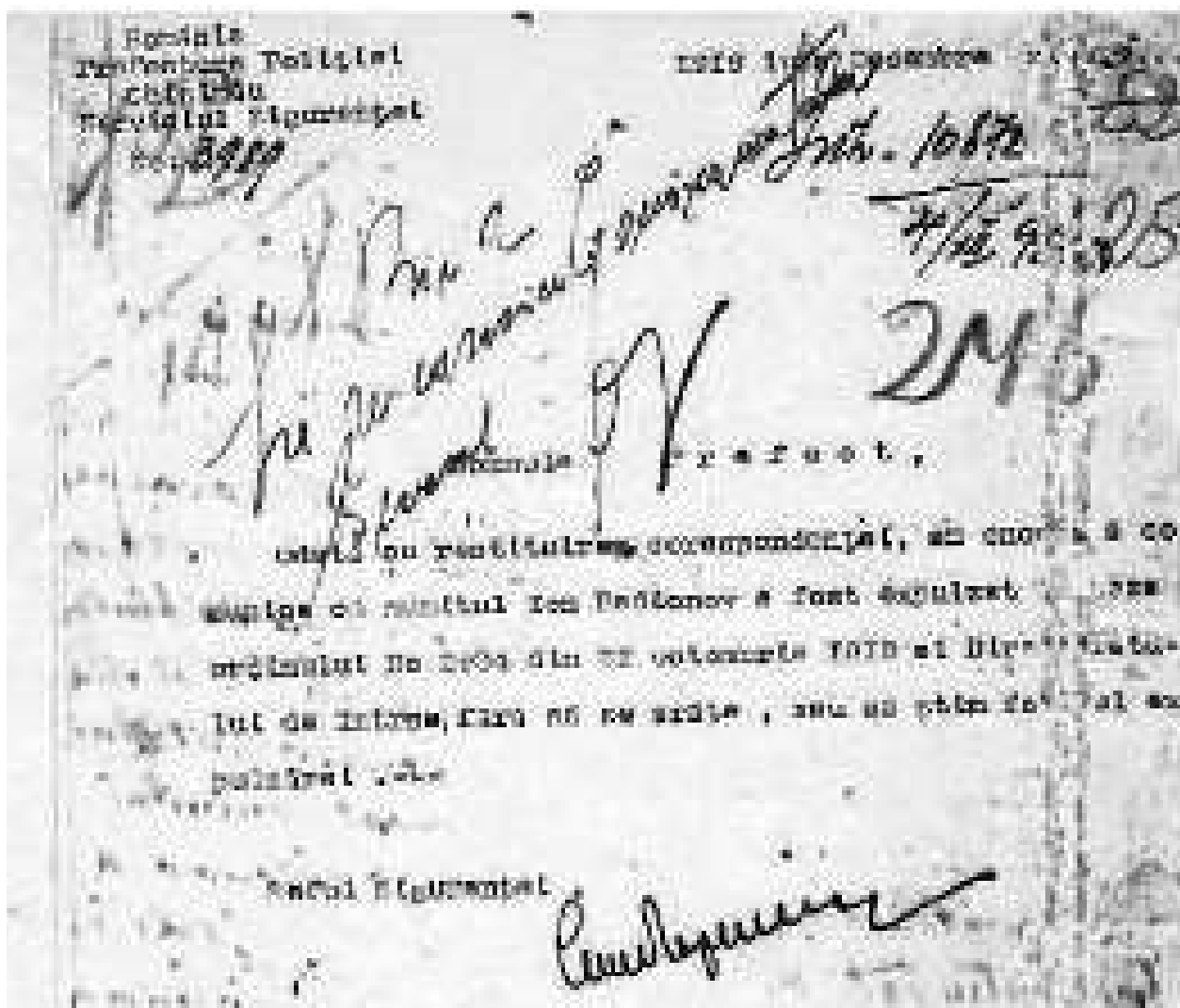
N3989

Domnule Prefect

Odată cu restituirea corespondenței, am onoarea a comunica că numitul Ion Radionov a fost expulzat în baza ordinului N2934 din 31 octombrie 1918 al Directoratului de Interne, fără să se arăte, sau să știm motivul expulzării.

Șeful Siguranței _____

(iscălitura lui Dragomir)

Cît de severe erau condițiile impuse de regimul de ocupație pentru staționarea militarilor ruși de pe frontul român în Basarabia ne putem imagina din unele cazuri de excepție, cînd se permitea unor ofițeri ruși staționarea în Basarabia numai din ordinul autorităților superioare ale administrației ocupaționiste, vizat de însuși Comisarul General al Basarabiei.

***Detășamentul General Rășcanu
Comenduire a Pieței Kișinău***

Permis de staționare

Nº 774

Domnul Cureajschi Damian, colonel din armata rusă este autorizat a rămâne în Kișinău pînă la 6 decembrie fiind bolnav – Ordinul Detaș. General Rășcanu Nº5136.

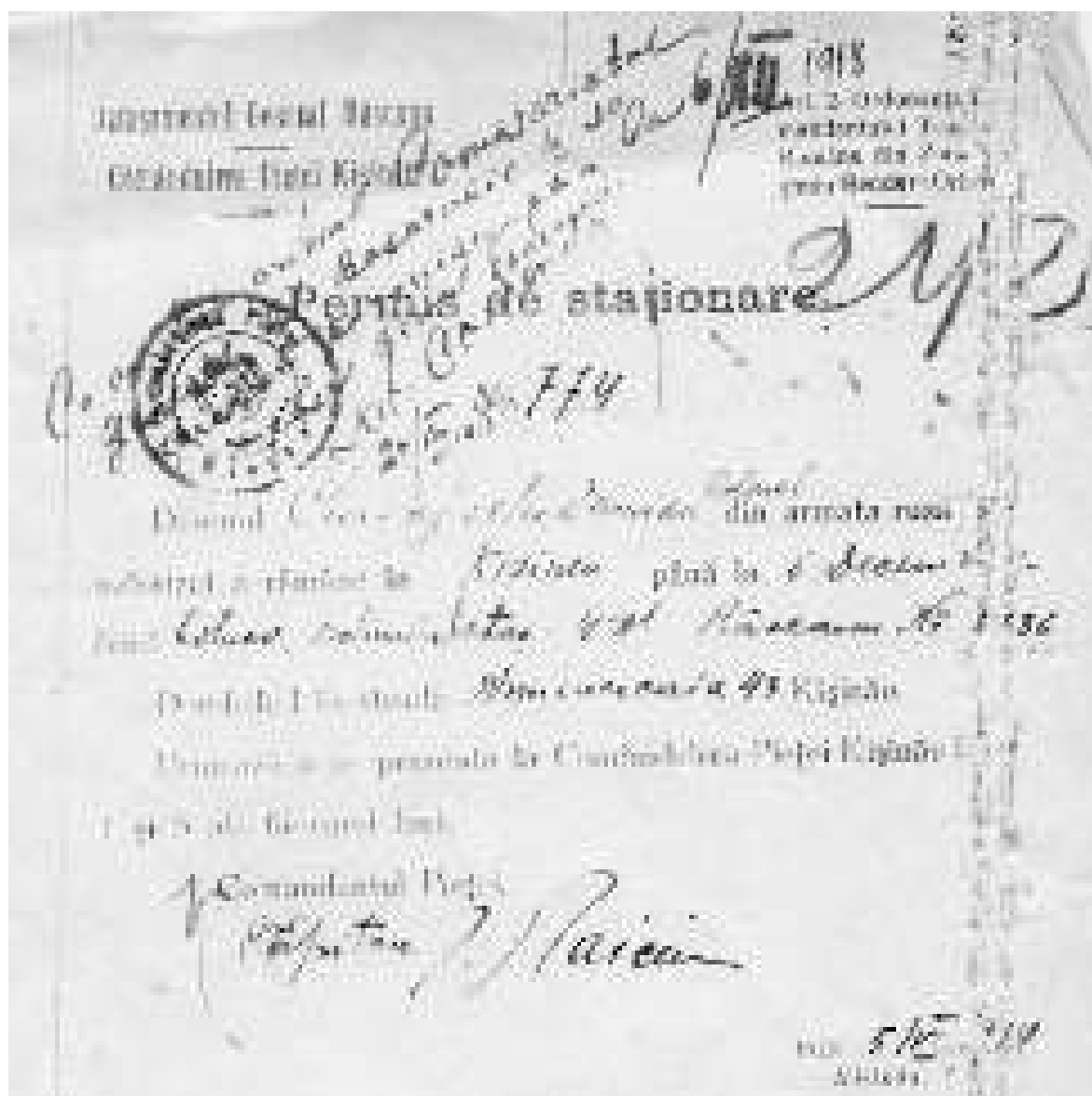
Domiciliul în strada Armeanscaia 43, Kișinău.

Urmează a se prezenta la Comenduirea Pieței Kișinău în zilele 1 și 5 ale fiecărei luni.

P/Comandantul Pieței

Căpitan

(iscălitura)

În rezoluția de pe document se indică faptul că ordinul e vizat de Comisariatul General al Basarabiei...

Atragem atenția la tonalitatea alarmantă a directivelor Comisariatului General, expediate Siguranței și Prefecturii Poliției din Chișinău cu privire la expulzarea imediată a ofițerilor ruși, aflați la Chișinău.

Confidențial
№ 2298

1918 Iulie 24

Comisariatul General al Basarabiei
Către

Prefectura Poliției Chișinău

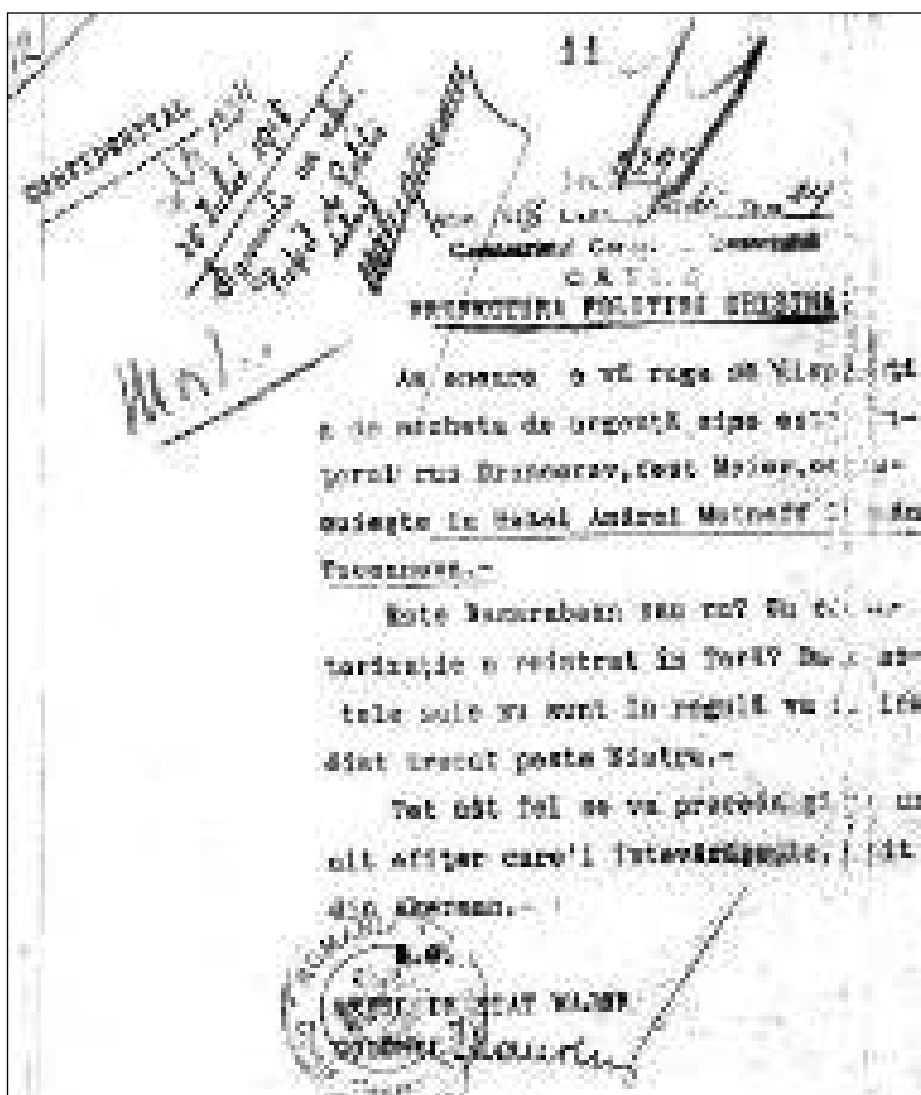
Am onoare a vă ruga să dispuneți a se ancheta de urgență cine este ofițerul rus Drancov, fost Maior, ce locuiește la Hotel Andrei Mutneff și [...] Tuceanova. –

Este Basarabean sau nu? Cu ce autorizație a reîntreat în Țară? Dacă actele sale nu sunt în regulă va fi iemediat trecut peste Nistru.

Tot astfel se va proceda și cu un alt ofițer care’l întovărășește, sosit din Akerman.

Șeful de Stat Major Colonel

(iscălitura)

Forțele de ordine au intensificat toate măsurile de supraveghere asupra societății și organelor de administrație publică. Ieșirea în public cu propuneri de a organiza un referendum cu privire la alipirea RDM la Regatul Român era considerată de serviciile Siguranței ca tentativă contra securității statului, iar persoanele care făceau o astfel de propagandă erau luate la evidența operativă și urmărite penal. Agentura Siguranței avea în sarcină fixarea acestor semnale.

Copie

După nota de informațiuni a informatorului[...]

29 septembrie 1918

Vorbind cu Isac Ivanovici din Acherman îmi comunică că șeful Uieznei Zemstvei Uprava Acherman anume Iurcovschi face propagandă pentru pregătirea [...] în favoarea unui plebiscit care să hotărască chestia Basarabiei. –

Îmi confirmă că tot grație agitațiilor acestui reprezentant al autorităților zise s'a omorât Jandarmi în comune și chiar un polițist la Acherman. –

Pentru conformitate

(iscălitura)

*

Sfaturii Comitetului și să se lase îndată și de legătură sa în vederea suspendării publice prin con-
 tinența art. 7 și să se lase accepta purpuraților și să se lase regulile stabilite în țară sau să se lase întru
 cea mai mare măsură. Într-o zi de 9 noiembrie s-au jucat și s-au arătat din nou în țară și în Sfaturii Comitetului
 și în Direcția de Interne, fapt care a fost deosebit de rău în ceea ce privește
 Plăcile și aranjarea tablourilor asupra căminului și a celor din cadrul Poliției și altele.
 Art. 10. Căruia s-a dat și la dispoziția acestor informatori să se lase pe lângă conținutul art. 23 din legea
 și guvernului înțelesul în art. 19 din regulamentul Sfatului țării cu prevederile care la 5 noiembrie au
 fost de felul acesta.

Acesta înțelegându-se de către de exemplu de se poate face în ceea ce privește.

În ziua de 12 Decembrie 1918.

**COMANDANTUL GENERAL AL BASARABIEI,
 General de Corp de Armată, VĂITOIANU.**

*

În „campania de toamnă” agentura românească din conducerea, Sfatului Țării a mai luat niște
 măsuri samovolnice și anapoda - de fuzionare și lichidare a mai multor fracțiuni parlamentare, ceea ce
 a provocat o dezorientare și nemulțămire totală a forțelor patriotice din legislativul RDM. Cu aceste
 măsuri voluntariste să urmărea scopul de a se dezbăra de fracțiunile antiunioniste și de a ocoli, cum
 s-a exprimat agentul N390, „*prea multe păreri deosebite și ședințe gălăgioase*” în Sfatul Țării.

În ajunul „sesiunii secrete”, la care trebuia să se hotărăscă lichidarea autonomiei (deși
 această „autonomie” și pînă acum era absolut iluzorie!) și „alipirea necondiționată” a Basarabiei la
 România, deputații „aleși pe sprinceană” au fost chemați de către Comisarul General al Basarabiei,
 Artur Văitoianu, la el acasă. La un pahar de vorbă stăpînul casei (și a Republicii Moldovenești!)
 le-a ordonat cu voce potentă de general cum trebuie terminată comedia jucată în două acte de către
 actorii comediați din Sfatul Țării.

*

**Serviciul Siguranței
 Agentul 390**

23 noiembrie 1918

Notă

*Astăzi ora 4 ½ p. m. în casa Dlui General Văitoianu pe str. Sadovaia a fost o consfătuire a
 deputaților moldoveni la care au luat parte toți, fără partizanii partidului țărănesc revoluționar,
 care se întitulează „Liga poporului” pusă sub președinția Dlui Alexandri, înconjurat de Țigan-
 co, Păscăluță, Cochîrla și alții.*

*Dl General Văitoianu le-a vorbit deputaților despre desființarea autonomiei Basarabiei
 (sic!) dându-le exemplul Bucovinei și Transilvaniei.*

După aceasta toți deputații au trecut în alte două săli, unde li s-a servit ceai și vin.

*La ora 7 p. m. imediat după gustarea de la Dl Văitoianu deputații au plecat spre localul
 Sfatului Țării pentru a alege Comitetul Partidului Țărănesc Moldovan, care să fie singurul par-
 tid basarabeian, în care să se contopească toate celelalte fracțiuni astfel ca la deschiderea ședin-
 ței parlamentare a Sfatului Țării să nu fie prea multe păreri deosebite și deci, ședințe gălăgioase.*

*În drum spre Sfatul Țării deputatul Galețchi mi-a spus că Țanțo ar fi cerut Dlui General
 Văitoianu în timpul ceaiului ca să nu schimbe hotărătura Sfatului Țării (sic!) în privința refor-
 mei agrare, și că Dl General i-ar fi dat cuvântul că nu va schimba nimic.*

*Asemeni Dl Țanțo s-a plâns Dlui General că l-a nedreptățit cu tipografia lui încât s-a dat
 un preț mai mic decât s-ar fi convenit și Dl General l-ar fi invitat să vie în altă zi pentru această
 chestie, promițându-i că-i va da un plus de bani... (Țanțu era agent (informator) al Siguranței și
 declarațiile lui sînt fătarnice – n.n.)*

La ora 8 p. m. Dl Ciugureanu deschide ședința la Sfatul Țării pentru alegerea Comitetului. După o mică discuție la care au luat parte Dnii Țanțo, Pântea, Holban și Ioncu, s-a hotărât ca numărul membrilor în comitet să fie de 23.

Dl I. Păscăluță întreabă cine are drept de vot la alegerea acestui comitet. Dl Ciugureanu răspunde că toți acei care au dat declarații scrise că primesc ca bune principiile Partidului Țărănesc moldovenesc (denumirea partidului a fost de asemenea un truc pentru înșelarea maselor – n. n.). Apoi propune să se facă o pauză în care deputații să poată judeca asupra celor ce trebuiesc aleși. Adunarea aprobă pentru asta 15 minute.

În acest timp deputații grupuri, grupuri au început să discute diferite chestiuni după cum urmează:

- 1) Dl Țanțo spunea că tot ce se face acum e provizoriu, că ei așteaptă hotărârea Congresului Păcii care va începe lucrările în luna ianuarie 1918 (o greșală mecanică a agentului, e vorba de 1919 – n. n.), că el a fost la Dl Marghiloman și i-a spus că Basarabia trebuie condusă de basarabeni, dar că pentru deșteptarea conștiinței naționale, aci s-ar putea trimite misionari și din Țară (regat). A mai spus că el nu va servi interesele nimănui (de partid) și va lupta să se facă dreptate.*
- 2) Dl Păscăluță și alții, discutând cu Dl Pelivan spunea că Liga Poporului (a lui Alexandri, Țiganco) e partid realist. Dl Pelivan a cerut să-i explice semnificația acestui cuvânt, „realist”, atunci Dl Păscăluță i-a spus: „Moș Ioane, Dumneavoastră ați făcut lucruri tare frumoase pe hârtie și apoi v-ați pus să dormiți; noi însă vrem să punem și în practică imediat principiile partidului nostru”. Dl Pelivan a spus, că poate Păscăluță să lucreze cum crede. Păscăluță răspunde: păi noi avem mandat de la țărănime că nu recunosc aleși pe membrii Comitetului ce vreți să formați acum. Dl Pelivan: „Vrea să zică sunteți contra unirii partidelor! Bine, spuneți așa ca să știm!”.*
- 3) Deputatul Mămăligă Nicolae, tot în fața Dlui Pelivan și altora mulți a spus, că Partidul Țărănesc a lui Halippa, Costin etc. a știut numai să „obijduiască norodul” și a dat dovadă că el fiind zilnic în piață vede cum comisarul de poliție al pieței ridică cartofi și alte alimente cu forța de la țărani și le vinde românilor cu preț mic. Și nu vrea să fixeze un preț pentru toată lumea. Și afară de aceasta înjură oamenii care cârtesc, tocmai în timpul când preotul slujește în biserică...*

După trecerea celor 15 minute de pauză ședința se redeschide de Dl Ciugureanu. Spune că unii deputați au cerut să se amâie alegerea comitetului din cauză că lipsesc mulți deputați. Față de aceasta Dl Ciugureanu continuă spunând că e și natural să nu fie toți deputații de față...

Dl Păscăluță face scandal, și spune să se dea cuvântul Dlui Alexandri, Președintele Ligii Poporului.

Dl Bârcă Vasile se ridică și spune: Dle Președinte, Liga Poporului nu mai există și deci nu ar trebui să se mai permită cuiva să vorbească în numele ei.

Atunci Dl Păscăluță vociferează protestând în rusește și luând de mână pe Dl Alexandri îl scoate afară din ședință. După el ies încă vreo 15 membri de aceleași idei, părăsind ședința și discutând pe sală. În acest timp Dl Ciugureanu, Ioncu, Vasile Bârcă, Pelivan și alții au împățit mai multe fițuici pe care deputații rămași au început să scrie numele celor ce au hotărât să-i aleagă în comitet, înapoiind aceste liste scrise Dlui Ciugureanu, care cu secretarul ședinței, deputatul Munteanu, urmează să numere voturile celor aleși.

Eu am ieșit pe sală să văd ce se petrece. Dl Păscăluță făcea scandal, și protesta de ce nu s-a dat cuvântul Dlui Alexandri. Dl Alexandri spune că ar fi bine ca să se amâie alegerea până când el va putea convoca pe toți deputații Ligei Poporului. Un domn deputat, care nu am aflat cum îl cheamă, a explicat că după cum intrarea M.S.Regelui în București s-a făcut mai înainte de vreme din cauza împrejurărilor, tot așa și alegerea comitetului Partidului Țărănesc nu se poate amâna, din cauza împrejurărilor. Vrând să aflui numele acestui deputat m-am depărtat să

caut pe cineva care m-ar putea informa. În acest timp vine deputatul Tudose, care îmi cere să-i spun cine sunt. I-am răspuns că-s ziarist. Atunci m-a invitat să merg la Dl Epure, Secretarul Sfatului Țării să mă legitimez, că aici nu se poate să între oricine. M-am dus la Dl Epure și i-am spus că-s gazetar, după cum îi mai spuseseam și în alte ocazii. Dsa spune că nu poate garanta că eu sunt gazetar și-mi cere un act din cauza că deputații au simțit că este cineva de la Siguranță care îi spionează și ei nu-s mulțumiți cu acest lucru și au cerut socoteală Dlui Epure pentru asta.

Eu am răspuns că dacă aș fi de la Siguranță nu m-aș teme s-o spui nimănui, pentru că Siguranță este o autoritate, care nu lipsește de nicăieri, dar că eu nefiind de la Siguranță nu pot să mă afirm ca atare; voi aduce însă un act prin care să le dovedesc că-s gazetar. Dl Epure s-a declarat mulțumit și a plecat.

Eu am căutat să mai văd ce e prin sala de alegere și văzând că nu prea am rost căci toți (câte 3 – 4 la un loc scriau [...] fițuicele de vot, am dat unui informator al meu restul ședinței și am părăsit sala.

Raportez că pe viitor Sfatul Țării, la care va participa Dl General Văitoianu și miniștrii nu s-a hotărât încă nimic, căci n-au sosit toți deputații basarabeni, care fuseseră la București. Probabil că se va ține mâine sau poimâine. Aflu că deschiderea ședinței depinde de timpul când se va putea face unificarea partidelor Basarabene, fapt ce se va isprăvi repede, după cum am văzut că intenționează Dnii Ciugureanu, Pelivan, Ioncu, Vasile Bârca și ceilalți ai lor...

Mâine dimineața la ora 9 voi reporta restul celor petrecute în astă seară la Sfatul Țării după indicațiunile (probabil, informațiunile – n. n.) ce-mi va da informatorul meu.

*

Deși guvernării români mizau foarte mult pe potențialul nucleului românofil al corpului de deputați, pe experiența extrem de bogată în ale viclesugului, înșelăciunii și șantajului acumulată de unii naționaliști ca Pan(telimon) Halippa, care a fost însărcinat să conducă pomenita ședință (în noaptea de 26 spre 27 noiembrie 1918), ei, pentru orice eventualitate, ținuseră în regim de alarmă unitățile militare, personalul polițienesc și al Siguranței din Chișinău. Totul era gata pentru un măcel sîngeros asupra corpului de deputați ca măsură de corectare în caz de prăbușire a planurilor zămîslite.

Pentru atingerea scopului urmărit, fahirii românoizi din conducerea Sfatului Țării au purces la următorul șiretlic: chestiunea alipirii „totale și necondiționate” prealabil nu va fi inclusă pe ordinea de zi a parlamentului, nici anunțată din timp deputaților, ci introdusă de către președinte pe neașteptate la una din ultimele ședințe parlamentare ale lunii noiembrie, când se va reuși excluderea prezenței în sală a deputaților din opoziție. Adică, când asistența din sală și împrejurările vor fi optime pentru adoptarea cu succes a hotărârii cu pricina.

Din punct de vedere teoretic, operațiunea de eutonazie a Sfatului Țării și de gîtuire a statalității și națiunii moldovenești a fost pregătită mișto. În afară de aplauze furtunoase la ședința finală a legislativului nu se aștepta o altă furtună...

În noaptea spre 27 noiembrie, la orele 2:30, când deputații „selectați pe sprinceană” dormeau ca duși pe ceea lume în sala de ședințe, fiind turmentați cu dezbaterile îndelungate asupra proiectului legii despre reforma agrară, un ciocănit violent și prelung al președintelui în masa prezidiului le retezase visurile deputaților și-i trezise brusc din somnul adînc, mobilizîndu-i la datorie. Președintele adunării, P. Halippa, văzîndu-și asistența unionistă bine dospită și totalmente trezită din somn (deputații de opoziție n-au fost invitați nici măcar anunțați despre ultima ședință!), declară cu glas solemn și măiestos, cu aere de Dumnezeu adineaori coborît din ceruri, că pe ordinea de zi (noapte) se pune în dezbateri chestiunea „**alipirii totale și necondiționate a Basarabiei la România...**”, dînd citirii un proiect de rezoluție spre judecata asistenței în acest scop.

Grupul de deputați unioniști prezenți în sală imediat se transformase într-un roi de albine,

într-o gașcă neordonată și exaltată pînă la nebunie, țipînd, tropăind și chiuind ca nuntașii la apariția miresei: „iu-hu-hu-hu-hu! Trăiască România mare!” Nu dragostea de această țară îi mîna spre „uni-re”, ci frica bestială de revoluția maselor truditore. Voturile n-au mai fost socotite. Președintele anunță că votarea în „pro” e unanimă...

Și totuși nu s-a putut evita un scandal, din cele cu rezonanță internațională. Buba toată e că la ședința secretă au fost admiși vreo cîțiva deputați, apreciați de Siguranță cu nota zece la purtare, pe care ei nu o meritau nici pe departe. Din lipsă de timp, securiștii măsluieră în grabă referințe asupra unor deputați în bază de date învechite sau cu totul greșite (Nicolae Alexandri, Grigore Buciușcan, de pildă).

Anume Grigore Buciușcan, N. Alexandri și alți vreo cîțiva deputați cu acte în regulă la Siguranță, împreună cu deputatul Țîganco, președintele fracțiunii țărănești, dușmanul principal al unioniștilor, care nimerise absolut din întâmplare la acea ședință, le stricaseră nunta secretă a unioniștilor. Deputații pomeniți au protestat cu vehemență împotriva tentativelor unioniștilor de a duce Republica Moldovenească, pe ascuns, prin mașinații criminale la situația de provincie colonială a României. S-a întocmit apoi și un proces verbal, iscălit de un grup de 10 deputați, prin care au demascat și combătut în fața opiniei publice internaționale acest act de violență asupra voinței poporului moldovenesc, declarînd hotărîrea Sfatului Țării din 27 noiembrie ilegală și nulă!

Chiar dacă am exclude nelegiuirile monstruoase în procedura desfășurării ședinței legislative, argumentul principal contra acestei hotărîri, după cum se arată și în procesul verbal pomenit, a fost lipsa de cvorum. La momentul punerii în dezbateri (nici chiar dezbateri nu s-au admis!) a odioasei rezoluții, în sală se aflau doar 46 de deputați din totalul (inițial) de 162 membri ai corpului de legistori. Prin urmare, organizatorii ședinței de noapte nu erau în drept nici a deschide acest balagan.

Deslușind în toată gălăgia și strigătele asurzitoare de bucurie ale unioniștilor un miros a pîrlit în escrocheria cu „unirea totală și necondiționată”, președintele ședinței nocturne Pan Halippa imediat l-a chemat prin telefon pe Comisarul General al Basarabiei, Artur Văitoianu, care, după cum s-ar putea concluda, dormea cu decretul regal sub pernă. În jurul orei 5, întrînd gîfîind în sala de ședințe, generalul A. Văitoianu a pus capăt tuturor discuțiilor în jurul „autonomiei” și a organului de „autocîrmuire” a Basarabiei, dînd citire decretului regal despre desființarea Sfatului Țării. Și finita la comedia! Garanțiile premierului Marghiloman, cum că Sfatul Țării ca instrument de autocîrmuire a provinciei autonome „*va rămîne și în continuare*”, i-au servit regelui României... de hîrtie igienică.

Românilor le-a izbutit și acest act de huliganism politic. Iarăși, ca și la 27 martie, le-a suflat în borș conjunctura politică internațională de moment. Germania, dușmanul principal al Antantei, după cum știm, a încuviințat mai demult anexarea Basarabiei de către România, iar anglo-francezii, care la început în nici un mod nu admiteau fărâmițarea Rusiei, aliata lor de război (și deci, nici anexarea de către români a Basarabiei), spre sfîrșitul anului 1918 se luaseră la cuțit cu Rusia Sovietică și au închis ochii la această tărășenie românească, cu urmări tragice pentru destinul poporului moldovenesc.

În continuare prezentăm în calitate de document procesul verbal alcătuit de grupul de deputați-protestatari pomenit mai sus (în limba rusă, cu unele prescurtări).

АКТ

составленный депутатами «Сфатул - Церий», о незаконности присоединения Бессарабии к Румынии

Ноябрь 1918 г.

Мы, нижеподписавшиеся депутаты «Сфатул – Церий», в интересах разоблачения невиданного и недопустимого политического шантажа, насилия и фальсификации постановили составить акт о нижеследующем:

25 ноября 1918 года по инициативе «Молдавского блока» было назначено открытие сессии «Сфатул – Церий» без заблаговременной публикации в газетах и рассылки повесток, о чём была поставлена в известность лишь группа депутатов «Молдавского блока». Истинность намерений «Молдавского блока» была замаскирована заметкой, помещенной в официозе Совета директоров газете «Сфатул – Церий» в румынском издании (№189 от 26 ноября, вышедшего к вечеру 25 ноября), где было указано, что «Сфатул – Церий» будет созван «завтра» или «послезавтра».

Таким образом, все остальные парламентские группы совершенно не были оповещены об открытии. Из лидеров остальных фракций частным образом был оповещён лишь г-н В.В. Цыганко – и то лишь за 2 часа до открытия заседания, вследствие чего г-н Цыганко лишён был возможности оповестить членов крестьянской фракции, а также примыкающих к ней. Вследствие чего открытие «Сфатул – Церий» состоялось лишь в присутствии «Молдавского блока» и отдельных депутатов других группировок, случайно явившихся в здание парламента. Товарищу председателя «Сфатул – Церий» П.Н. Халиппе депутатом В.В. Цыганко от имени крестьянской фракции, фракции меньшинств и от имени «Молдавского блока» было сделано заявление о недопустимости в отсутствие этих фракций открытия «Сфатул – Церий», и если же обстоятельства требуют открытия непременно 25 ноября, то, во всяком случае, в этот день не допускать на этом заседании выборов президиума.

Открытие заседания состоялось 25 ноября, и, невзирая на заявления депутата В.В. Цыганко, выборы были произведены при отсутствии кворума (голосовало 48 депутатов при кворуме одной трети состава «Сфатул – Церий» 54 депутатов, так как всего депутатов – 162). 26 ноября перед открытием заседания «Сфатул – Церий», на повестке которого значилось обсуждение только аграрного вопроса, группа депутатов, не участвовавшая в выборах президиума и не доверяя ведению парламентских дел ему, обсудив вопрос о заседании 25 ноября, уполномочила депутата г-на Гензула перед открытием заседания сделать от её имени нижеследующее заявление: «Группа депутатов, не участвовавшая во вчерашнем заседании по вине президиума, не разославшего официальных приглашений, констатирует, что выборы были произведены в отсутствие кворума и с нарушением схемы, и поэтому настоящего президиума не признаёт и требует его переизбрания. Впредь до выполнения сего группа депутатов не будет принимать участия в пленарных заседаниях».

После этого группа, протестовавшая против избрания президиума, демонстративно покинула зал заседания под иронические аплодисменты и выкрики оставшихся депутатов «Молдавского блока» и даже самого председательствующего. Часть депутатов немедленно же покинула здание «Сфатул – Церий», остальная же часть собралась для обсуждения создавшегося инцидента...

Оставшаяся небольшая группа депутатов, вернувшаяся вместе с В.В. Цыганко, приступила к совместной работе по обсуждению аграрного законопроекта. Заседание, начавшееся около 8 часов, к часу ночи утомило значительную часть депутатов, вследствие чего число депутатов более и более уменьшалось. В два с половиною часа ночи, по окончании чтения законопроекта, без всякого предупреждения председательствующим Халиппой была прочтена резолюция о желании присоединения Бессарабии к Румынии без всяких условий, уничтожения автономии Бессарабии. В зале заседания находилось всего по подсчёту 46 депутатов. Часть депутатов начала аплодировать, заглушая вопрос председательствующего – кто против, кто воздержался. «Принято единогласно», - заявил председательствующий г-н Халиппа. Представители части депутатов крестьянской фракции, протестуя, просят слова для заявления. Председательствующий Халиппа слова не даёт, и акт величайшей

государственной важности считается решённым при полном отсутствии кворума (46 депутатов, из которых часть во главе с депутатом Вучушканом выражала свой протест). Вызванный затем по телефону генеральный комиссар генерал Войтояну по прибытии своём немедленно прочёл королевский декрет о закрытии сессии «Сфатул – Церий». Произошло это уже в пять с половиной утра.

Подтверждая своими подписями правдивость изложенных обстоятельств, нижеподписавшиеся депутаты «Сфатул – Церий», получившие полномочия от различных парламентских групп на составление настоящего акта, считают все постановления «Сфатул – Церий» сессии 25 – 26 ноября 1918 г. в виду допущенных явных правонарушений, граничивших с обманом, недействительными, незаконными и со всей энергией протестуют против отказа от автономии, как против акта насилия над волей народов, населяющих Бессарабию.

[Следуют подписи 10 депутатов «Сфатул – Церий»]

Печат. по арх. Оpubл. в сборн. «Красные книги», кн. 2, Харьков 1921, стр 28 – 30.

11. ”Unire” cu baioneta-n piept... ”de bună voie și licărind de fericire”

(Siguranța și armata română confirmă adevărul: la 1918 n-a fost unire)

E părerea românilor în uniformă militară care, la 1918, trecînd Prutul, cu bocancii lor au bătătorit toate drumurile și cărările basarabene pînă au dat de apele Nistrului, cînd le venise comanda să-și oprească pasul. De-ar fi avut ordin să treacă Nistrul, ar fi încercat să facă și acest lucru, chiar dacă inamicul i-ar fi trecut pe toți...la fundul Nistrului. Așa e soldatul. Datoria lui de baza e să asculte și să îndeplinească corect ordinele comandanților.

Dar ce pretenții putem avea față de soldatul român și de armata României regale? Ca orice altă armată nu e o instituție diplomatică sau de arte frumoase în stat. E o simplă unealtă în mîinile guvernanților și aristocrației politice. Metoda de bază a rezolvării oricăror probleme cu ajutorul armatei, știut lucru, este lupta, iar instrumentul de luptă este arma care ucide oameni. E normal? Nu e chiar așa, vor spune filantropii. Dar acest rol al armatei e acceptat de toată lumea și se consideră firesc și normal. Cu totul anormal ar fi fost dacă cele patru divizii de soldați români împreună cu numeroase detașamente de poliție, jandarmerie și siguranță ar fi trecut Prutul și tropăind în marșuri din sat în sat, cu muzică de fanfare, cu prosoape și colaci (în loc de tunuri și mitraliere) ar fi invitat (poftit) populația băștinașă la unire cu „patria-mumă”. De ce vă rîdeți? E unire adevărată, cu participarea armatei și forțelor de ordine! E de rîsul găinilor, spuneți?

D-apoi cum putem altfel să-i convingem pe guvernanții și ideologii români că un teritoriu cucerit prin lupte de o armată străină se numește *ocupație*? Dar nu „unire”!

O veche zicală latinească spune: *"Errare humanum est, sed perseverare in error stultum est"*. (A greși este omenesc, însă a se încăpățina în părerea greșită e o prostie). Să fie oare proști toți acei letopisari cu înalte titluri savanticoase care încercă înțelesul acestor cuvinte? Că doar orice dicționar explicativ al limbii române îl cuiește foarte clar semnificația fiecărui cuvînt pomenit mai sus, nelăsînd pentru minciunoși nici un pîrlaz în gardul semantic dintre ele. Astfel, *a ocupa* înseamnă: *a pune stăpînire pe..., a lua în stăpînire cu forța armată, a cuceri o țară, un oraș etc.* (*Despre o forță armată de ocupație = care are în stăpînire un teritoriu, o localitate străină*): – Vezi, Dicționarul Limbii Române Moderne, Editura Academiei Române, București, 1958, pag. 557-558.

Pe cînd termenul *unire* – *acțiunea de a (se) uni și rezultatul ei, căsătorie*. (Tot acolo, pag. 906). Dicționarele de sinonime ale limbii române mai pun alături și alte cuvinte care se potrivesc după conținut cu *a (se) uni*: *a (se) împreuna, a lega, a aduna, a armoniza, a se înțelege, a cădea de acord, a se învoi, a se căsători etc.*

După cum vedem, chiar și în graiul românilor, oficializat de academia bucureșteană, există, totuși, o mare razniță dintre *"ocupație"* și *"unire"*, la fel ca și dintre *"ocupanți"* și *"îndrăgostiți"*...

Armata română, după cum am văzut din documentele prezentate în această ediție, (scrise cu mîinile lor proprii de către ocupanți), pe tot întinsul țării noastre a întîlnit o împotrivire foarte îndîrjită din partea populației civile. Lupte grele s-au dat, mai cu samă, la ocuparea orașelor Chișinău, Bălți, Bender și altor localități.

În telegrama sa guvernului român despre asaltul or. Bender generalul Broșteanu nu pomeneste de hore ale unirii cu locuitorii orașului cucerit, ci de 10 mii de morți, victime din partea orașenilor.

Despre care „unire” poate fi vorba când cotropirea teritoriului RDM de către diviziile românești s-a înfăptuit folosind mitraliere, artilerie grea și chiar avioane de război, anticipând cu câteva luni bufonada din 27 martie, înscenată de guvernantații români împreună cu argații lor din conducerea Sfatului Țării?

Ce motive aveau guvernantații dîmbovițeni pentru a introduce în țara noastră trupe armate? În afară de intențiile lor expansioniste de a anexa teritoriul din spațiul pruto-nistean, tradițional moldovenesc (adică, străin de neamul valaho-românilor) care nicicînd n-a aparținut României, nu se întrezărește nici un alt motiv.

Agentul de influență român, Constantin Stere, introdus nelegitim în conducerea Sfatului Țării, luînd cuvînt în odioasa ședință a legislativului moldovenesc din 27 martie, pe lîngă spuma propagandistică despre nu se știe care ”drepturi istorice” ale României asupra Basarabiei, din neatenție, a scăpat din gură un adevăr care dezgolise pînă la rușinea pornografică unele dintre interesele și intențiile ascunse ale clasei politice românești în republica cotropită:

„Domnilor deputați!

...Eu vă rog să vă gîndiți în fața cărei dileme se va pomeni Statul Român dacă Sfatul Țării va respinge ideea unirii.

Domnilor, s-ar putea oare ca România să renunțe la drepturile sale istorice, la idealurile ei naționale, în sfîrșit, la dreptul ei la viață? Deoarece fără ieșire la mare România nu poate supraviețui (Dobrogea, care i-a deschis României ieșirea la mare, făcea parte atunci din teritoriul Bulgariei – n.n.). Și dacă România nu poate renunța la drepturile sale istorice nici la idealurile naționale, nici la interesele statale ce o obligă să găsească ieșire la Mare, atunci ea va fi nevoită să anexeze Basarabia fără consimțămîntul vostru...” (sic!)

(Extras din cuvîntarea lui C. Stere. Vezi, stenograma ședinței Sf. Țării din 27. 03. 1918).

Frumoasă mărturie! După aproape de 3 luni de aflare a trupelor militare ocupaționiste românești în Republica Moldovenească, parlamentul de la Chișinău era absolut liber în alegerea sa: vroia – vota unirea, vroia – nu! Însă, cum i-a prevenit pe deputații moldoveni agentul român, vocea lor era luată în samă de către ocupanți întocmai la fel ca și behăitul unui mieluț aflat în colții lupului...

Cunoșteau oare guvernantații români starea de spirit total antiunionistă a populației Republicii Moldovenești? Fără îndoială, cunoșteau prea bine. Aproape zilnic membrii românofili ai guvernului și deputații ai Sfatului Țării își smîrcîiau nasurile sub ușile diriguitorilor români, refugiați atunci la Iași, comunicîndu-le tot felul de informații despre situația de moment în țara noastră și cerînd introducerea de trupe armate românești în RDM pentru a le salva pielicica de valul nemulțumirilor maselor truditoare.

Și Siguranța nu venise să doarmă în Republica Moldovenească! Zi și noapte le rodea urechile guvernantaților țării sale cu informații alarmante despre nemulțumiri, revolte, răscoale antiromânești în teritoriul ocupat. Unii băștinași mai voinici se ridicau cu arma în mînă ca să-și apere pămînturile strabune și liberatatea, iar alții, care nu mînuiau arma, își țipau în gura mare nemulțumirea și ura față de ocupanți, încît puteau fi auziți și dincolo de Prut. Că nu erau surzi cu desăvîrșire toți politicienii români la acele vremuri, la urma urmei!

Într-o notă a agentului FT, se comunica Siguranței că, mergînd pe stradă, „în curtea unei tipografii din str. Harlampievscăia № 42, a auzit pe o servitoare strigînd în gura mare că românii sînt țigani, că popii români sînt porci și că dînsa are otravă și nu se va lăsa pînă nu va otrăvi cîțiva soldați și ofițeri români”.

După cum se vede, cuțitul ocupaționist românesc o ajunsese la os pe sărmana femeie.

№ 1162

1918 Iulie 30

Raportul Consiliului Chișinău

51

Agentul S. T. în raportare:

În st. Basarabia, la 20 iulie în la Basarabia
 zona Sighet, a avut pe o scrisoare trimisă
 la Paris, unde s-a spus că în Basarabia
 s-au găsit în jurul nostru cu românii sunt țigani,
 că țigarii românii sunt porci și că românii
 abuză de ei și de la ei sunt țigarii și
 că în sfârșit se vor război și românii
 că dacă românii vor să vină în Basarabia
 pe românii —

Agentul S. T. în raportare:

Scrisoarea de mai sus a fost trimisă la Paris
 la 20 iulie și de aceea s-a spus, că în Basarabia
 se vor război.

Raportul de mai sus este în grație, dar trebuie
 să se știe că în Basarabia se vor război.

Tot ce auzea Siguranța, auzeau și guvernânții români. Și dacă nu erau surzi, atunci erau și ei porci...

În ajunul invaziei trupelor românești în Republica Democratică Moldovenească, la 6 ianuarie 1918, consulul francez la Chișinău, P. Sarrail a expediat trimisului Franței la Iași, pentru a înștiința partea română, o telegramă cu următorul conținut: „**Delegația compusă din domnii: Inculeț, președintele Sfatului Țării, Erhan, președintele Consiliului, Cotoros, președintele comitetului țărănesc, Meleșin, președintele sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților, mă roagă să vă aduc la cunoștință să nu fie trimise în Basarabia nici un fel de trupe. Apropierea ardelenilor de la Kiev a provocat o luptă. În cazul sosirii românilor, va izbucni un război civil.**” (Citat după ediția: I. Levit „Republica Moldovenească...” Chișinău, 2003, p. 174).

Atunci de ce guvernul României a trimis trupe armate în RDM? De dragul voinței poporului moldovenesc de a se uni cu România?

Și încă un moment...

E bine cunoscut faptul că sintagmele „*ocupație*”, „*forțele militare ocupaționiste*” etc. erau de uz curent în documentația oficială a autorităților militare românești din Basarabia la 1918. Mai târziu ocupanții creaseră în „*provincia Basarabia*” și un directorat (minister) numit „*Directoratul Românzării, Colonizării și Inventarului*” (sic!).

Terminologia în cauză nu le producea alergii și nici chiar emoții românilor de atunci, veniți să cotopească cu arma pământurile moldovenilor.

Atunci de ce cuvintele legitime *ocupație*, *colonizare*, sînt date afară din istoria românilor și sînt înlocuite cu cuvîntul-himeră „*unire*”?!

Alexandru Rupa, ofițer român din Regimentul I Vînători „Regele Ferdinand”, care la 1918 a ocupat județul Bălți, în cartea sa de amintiri „*Un învățător martir al Româanismului basarabean*” (Tipografia Eparhială „Cartea Românească”, Chișinău, 1929) scria: „*Venisem în Basarabia cu misiunea de a restabili liniștea și ordinea cu orice preț. Aveam puteri nelimitate ca orice armată de ocupație (sic!) și lucrul acesta se cunoaște în mod aproape instinctiv de populația civilă a oricărei țări ocupate (sic!). Din această cauză, oamenii care vin în contact cu o armată străină, în primele zile, se simt adînc emoționați. Chiar dacă se știu fără nici o pată, cînd sunt chemați în fața vre-unui șef militar, locuitorii se turbură cu totul. Mai ales la primul contact, dacă nu se pot eschiva, își pierd curajul, pleacă ochii, tremură, unii plîng, alții cad în genunchi... ”*

A. Rupa descrie evenimente reale care au avut loc la 1918 în satul Musteața, județul Bălți, unde cantonase unitatea sa militară. Povestește despre soarta învățătorului Porfirie Fală, singurul propovăduitor al româanismului și unionismului din localitate, care cu ideile sale stîrnise ura totală în rîndurile consătenilor, încît aceștia l-au prins și l-au bătut pînă la leșin. L-au salvat militarii români care l-au transportat la secția de reanimare într-un spital din județul Botoșani, peste Prut. Ocupanții n-au îndrăznit să-l interneze în vreun centru medical din localitate, pentru că sătenii revoltăți l-ar fi găsit și acolo.

Aceasta era atitudinea țăranilor moldoveni față de ocupanți și de ideea unirii cu România.

Avînd aptitudini de scriitor și analist politic, deși purtător al concepțiilor panromânești, ofițerul-scriitor face concluzii și asupra situației politice din Basarabia la înțrarea aici a armatei române. „În blocul moldovenesc, partid bine reprezentat în „Sfatul Țării”, – scrie autorul, – erau 2 curente: unul unionist și altul separatist. Unioniștii, adică acei ce doreau rămânerea Basarabiei în Uniunea republicilor ruse, pînă la venirea armatelor române, erau cei mai mulți și cei mai puternici. Separatiștii, adică acei cari doreau dezlipirea Basarabiei din angrenajul rusesc, se puteau număra pe degete (sic!) și aceștia urmau să formeze ceata mucenicilor naționali în Basarabia, dacă prezența armatelor nu ar fi stînjenit planurile protivnicilor...” (Cuvîntul „unionist”, astfel, avea atunci un înțeles contrar – n.n.).

După părerea lui Al. Rupa, nimeni alții decît „armatele generalilor E. Broșteanu și I. Rășcanu au oprit revoluția și ne-au dat prin tactul lor Unirea...”.

„Unde erau atunci numeroșii patrioți de azi ai Basarabiei?” – se întreabă autorul – *Ce făceau ei? Cu ce se poate înzestra istoria din faptele lor? Venirea armatei române le-a înmulțit numărul, evident, fiindcă pericolul trecuse și pielea nu le mai putea fi atinsă. Alții s-au deșteptat după Unire; iar alții au fost creați de partidele politice ale Regatului... Acele partide le-au făcut*

concesii, i-au ridicat pe crestele onorurilor naționale, i-au trâmbițat pe la răspântii... au creat genii și bărbați politici din stârpituri, i-au saturat de foloase materiale, i-au consacrat ca „bărbați de Stat”, le-au rezervat portofolii ministeriale și alte demnități în Stat...”

Cît de geniale și actuale sînt cuvintele ofițerului-scriitor român Al. Rupa și pentru zilele noastre, mai ales pentru a caracteriza „stîrpiturile” cătărate în vîrfurile puterii de stat, care s-au declarat patrioți români, sînt ”saturați de foloase materiale” au prădat și trădat țară și ne trag la unire cu România.

Idea principală care se desprinde din cartea lui A. Rupa (confirmată pe deplin și de documentele din prezenta ediție) e că **„unirea” din 1918 a fost înfăptuită nu prin mijloace politice, adică nu prin mijlocirea politicienilor, dar cu ajutorul baionetelor soldaților români.**

Unionismul ca fenomen politico-ideologic a fost clocit la București de oligarhia politică de acolo. Tot ea l-a adus în fașă pe meleagurile noastre, unde s-a ciocnit de condiții barbare pentru existența lui. În acele împrejurări, de nu l-ar fi păzit cu pușca soldățească și Siguranța românească, baistrucul unionist bucureștean imediat și-ar fi dat chelea popii în spațiul pruto-nistean, fără a pronunța pentru posteritate măcar un „mu-mu!” sau „gu-gu!”

Altă concluzie care se cere menționată aici e faptul că românii, fiind o nație total complexată de ideologia șovină panromânească, așa și n-au înțeles **cine sînt și ce vor moldovenii**. Considerîndu-i pe moldoveni “români” de ai lor, autoritățile politice și militare ale României la 1918 au pus prea mare preț pe așteptările lor, în sensul că vor reuși ușor să-i atragă pe băștinași de partea lor, fiind încrezuți că aceștia vor susține întru totul campania românizării republicii, vor încuviința, credeau ei, chiar și represiviunile bestiale dezlănțuite contra „străinilor”, cum îi numeau ei pe reprezentanții etniilor minoritare băștinașe (ucraineni, ruși, evrei, găgăuzi, bulgari etc.), cu care moldovenii veacuri la rînd au trăit în pace și bună înțelegere pe aceste meleaguri. Însă încercările insistente ale ocupanților de a-i învrăjbi pe moldoveni cu reprezentanții naționalităților conlocuitoare și de a-i atrage în campania, cu adevărat rasistă, de genocid, inițiată de români, în special contra populației evreiești, s-au zdrobit de bunul simț al moldovenilor.

Pornirile xenofobe, șovine i-au făcut pe conducătorii Siguranței să comită greșeli serioase în pronosticurile lor cu privire la evoluția situației operative din țara noastră în acea perioadă. Grosul forțelor militare și ale organelor represive au fost concentrate, după cum se declara propagandistic, spre a descoperi și lichida elementul bolșevic, antiromânesc, în mediul evreilor și rușilor, în timp ce pericolul din partea moldovenilor a fost subapreciat. Chiar și atunci cînd faptele vădit indicau acest pericol, în informațiile Siguranței lucrurile, în majoritatea cazurilor, erau retușate și prezentate conducerii în așa fel încît se crea impresia cum că bolșevici ruși și „jidani” le învîrtesc capul „basarabenilor naivi” și-i îndeamnă (sau îi „impun cu sila”) să lupte împotriva românilor. Românii xenofobi nici în imaginația lor nu admiteau că printre cei ieșiți cu ”puști și topoare” contra ocupanților puteau fi și moldoveni, (adică „români basarabeni”, în închipuirea lor) alături de ruși, evrei etc. Treceau luni și ani de curățire intensă a teritoriului republicii de „elemente străine”, însă situația operativă în loc să se amelioreze, se agrava din ce în ce mai mult. Jinduita debolșevizare nu s-a produs nici pe departe, iar carul românizării s-a înglodat pînă la butucul roților taman în mediul moldovenesc.

N 48 27/1. 918

Serviciul Siguranței M. C. G.

Suntem informați că în ținuturile Orheiului din cauza ca la biserici și la școli se citește românește s-a pornit ura contra preoților și învățătorilor, care părăsesc satele și se refugiază în cele cu armată ...

Șeful Serviciului

Director –

N. Drăguțescu

ROMANIA

MINISTERUL INTERIORULUI

SECRETARIATUL GENERAL AL ADMINISTRATIEI CENTRALE

SECRETARIATUL GENERAL
 Nr. 5000/1964

[Signature]

[Signature]

[Signature]

11.11.1964

ROMANIA SUB ADMINISTRATIE CENTRALA

SECRETARIATUL GENERAL AL ADMINISTRATIEI CENTRALE

DIRECTOR:

[Handwritten signature]

SECRETAR GENERAL
[Signature]

[Vertical handwritten note]

[Extensive handwritten notes and signatures at the bottom of the page]

După doi ani de la introducerea trupelor românești în Republica Moldovenească, Centrul de Siguranță Chișinău raporta șefilor de la București următoarele:

„La ordinul DVS N 2971 S. din 31 ianuarie (1920 –n. n.) avem onoare a Vă supune la cunoștință, că într-adevăr o mare parte din populațiunea basarabească simpatizează cu bolșevicii și ar fi dispusă să ajute întronarea regimului bolșevist dacă ar avea puțință de a face acest lucru. Am luat măsuri pentru a preveni orice mișcare periculoasă siguranței statului sau armatei” (Dosarul „Pentru corespondență secretă” pag. 20, documentul N 1403 din 08. 02. 1920).

*

În așa mod, ciocnindu-se de realitatea moldovenească, securiștii au fost nevoiți să schimbe accentele inițiale în evaluarea situației din republică, constatând de acum că nu „*indivizi izolați*”, ci „*streini de neam*”, cum se afirma propagandistic mai înainte, ci „*o mare parte a populațiunii*” era contra românilor și era gata a „*întrona*” acel regim „*periculos pentru siguranța statului și armatei*”, dacă n-ar fi fost alături ostășimea română sub arme.

Românii s-au trezit într-o bună zi cu un adevăr dur, movilit chiar în fața ochilor lor: ***dușmanul principal al colonizatorilor români erau masele largi populare, în primul rând, întreaga țărănimie moldovenească, cea mai numeroasă și cea mai îndrjită forță din mișcarea de rezistență antiocupaționistă.***

Unul dintre inițiatorii mișcării naționale în Basarabia țaristă, Nicolae Alexandri, primul președinte (decan de vîrstă) al Sfatului Țării, unionist înfocat și cu înaltă reputație în cercurile politice române, om despre care agentura Siguranței scria că de cînd era student și apoi ca politician matur „*în viața sa a avut un singur scop: eliberarea Basarabiei din jugul țarist și unirea ei cu România*”, însă numai peste jumătate de an de la „unire”, cu speranțele spulberate și totalmente zdrobit sufletește de ceea ce-au făcut românii aici, în Basarabia „unită”, într-o cuvîntare a sa, ținută la 7 octombrie 1918 în fracțiunea parlamentară *Liga Poporului*, sublinia: ***„Masele țărănimii noastre, numărînd aproape 2 milioane de oameni – toți pînă la unul sînt indignați în așa măsură de politica politicianilor românizatori din partea locului și de dezmățul trupelor militare și a jandarmilor, încît cu toată sinceritatea, din tot sufletul doresc despărțirea de România. Ei sînt dispuși a se uni cu oricine numai să se separe de România”***.

Anume țărănimia moldovenească, constituind majoritatea absolută a populației țării, a suferit cel mai mult de pe urma jugului ocupaționist, a jafurilor nestăvilite și barbarismului și tot ea a ținut piept celor mai numeroase, mai crîncene și mai sîngeroase ciocniri de rezistență cu forțele armate de ocupație.

Nu era alta nici dispoziția celorlalte pături sociale din Republica Moldovenească, îndeosebi, ale clasei muncitoare, preoțimii, corpului didactic etc.

Șeful Siguranței din localitate, în baza datelor culese de agentură și informatori în mediul muncitorimii, avea să comunice Siguranței Marelui Cartier General o informație foarte redusă, scrisă într-un stil simplu, rudimentar, dar cît se poate de expresiv: ***„majoritatea lucrătorilor din fabrici sunt contra românilor, care zic ei, de vor rămâne le va plăti puțin și vor muri de foame”***. (Centrul de Siguranță Chișinău, eșire N 338 din 16 februarie 1918).

Superagentul N 390 al Siguranței chișinăuene, asistînd în zilele de 12-14 noiembrie 1918 la Congresul Eparhial al preoților din Basarabia, în nota sa despre acest eveniment scria: ***„Congresul hotărăște: să se ia măsuri contra preoților veniți din regat, care agită poporul contra preoților basarabeni... Jandarmii și în general românii să poarte mai mult respect preoțimei și să nu le mai fixeze taxe pentru slujbele religioase, fără atorizația Arhiepiscopiei, după cum s-a făcut în mai multe sate. Întru cât amestecul autorităților în treburile preoțești produc neînțelegeri dure-roase. Trebuie să se știe, că dacă limba moldovenească e păstrată și astăzi, aceasta se datorează numai preoților, care în vremea țaristă oficiau slujba în moldovenește... așa fiind nimeni nu trebuie să bănuiască bunele sentimente ale preoților basarabeni...”***. (Din Dosarul “*Relativ la supravegherea Congreselor preoțimii din Basarabia*”, inițiat de Siguranță la 21- IX -1918).

În acelaș dosar, la pag. 68 aflăm o scrisoare (probabil a unui agent de poliție), adresată sub-prefectului Prefecturii de Poliție Kișinău, dlui Costescu în care, printre alte informații, se comunica:

65

Dl. Costescu

Pe raportul ce este primit de intregă populație, după puțină vreme sunt venite vestiri de un alt caz contra V. P. Nicolai, care este sarea în vată - de aceea de acum se și vorbește ca s-a și făcut denunț în această privință. În acest caz se vede că denunțul este făcut de un alt agent de poliție care nu este în cunoștință cu adevăratul fapt. Acesta este un caz de reprezentare pe care se poate face tot și se face și în alte cazuri. În acest caz se vede că denunțul este făcut de un alt agent de poliție care nu este în cunoștință cu adevăratul fapt. Acesta este un caz de reprezentare pe care se poate face tot și se face și în alte cazuri.

“Dle Costescu,

Vă raportează că toți preoții din întreaga Basarabie, după puțină excepție, sunt contra noastră și mai ales contra I.P. Nicodem, care le este sarea în ochi. Și numai de aceea, că el e Român însa ar vrea să fie Arhiepiscop, nu Basarabean pe care lor alege preoții...Să bazează că intrarea în Biserica Basarabeană e ne dreaptă, fiind că nimenea na întrebat pe preoți dacă vreau să se alipească de România sau nu...” (Fragment.)

*

Serviciul Sig. Chișinău
Agentul 391

29 iulie 1918

Notă

Ziarul România Nouă cu data de ieri într-o rubrică scrie următoarele: O mulțime de Preoți, între care unii și dintre Moldoveni nu vor să pomenească la slujbă pe familia noastră regală.

Printre aceștia sunt Parintele Gavrilovici, membru în consistor și Sfînca, președintele Comisiei pregătitoare Bisericești.

Serviciul Sig. Chișinău 29 Iulie 1918
 391
 Nota
 Ziarul România Nouă cu data
 de ieri într-o rubrică scrie următoarele:
 O mulțime de Preoți între care
 unii chiar și dintre moldoveni nu
 vor să pomenească la slujbă
 pe familia noastră regală.
 Printre aceștia sunt Parintele
 Gavrilovici membru în consistor
 și Sfînca președintele Comisiei
 pregătitoare Bisericești.

2 aprilie 1918

N 620 Corpul 6 Armată Serv. Siguranței

N 619 Delegatul Siguranței Române

N 621 Biroul II Inf. Detaș. Gl. Râșcanu

Avem onoarea a raporta următoarele:

1) În ziua de 29 martie la primăria orașului din Chișinău str. Sinadinovscaia colț cu Alexandrovscăia pe la orele 9 seara s-a ținut întrunirea („Glavnîi Gorodscoi Duma”) celor 120 alegători care în aprilie 1917 au ales Consiliul comunal din Chișinău, al cărei primar este Șmidt...

Președintele adunării este dl D-r Capîtov. D-sa a arătat că Sfatul Țării a votat unirea Basarabiei cu România și cere asistenței să se pronunțe dacă această alipire este dorită tuturor, la care s-a produs un zgomot asurzitor și voci, că Sfatul Țării nu reprezintă pe nimeni și că ei nu recunosc unirea Basarabiei cu România.

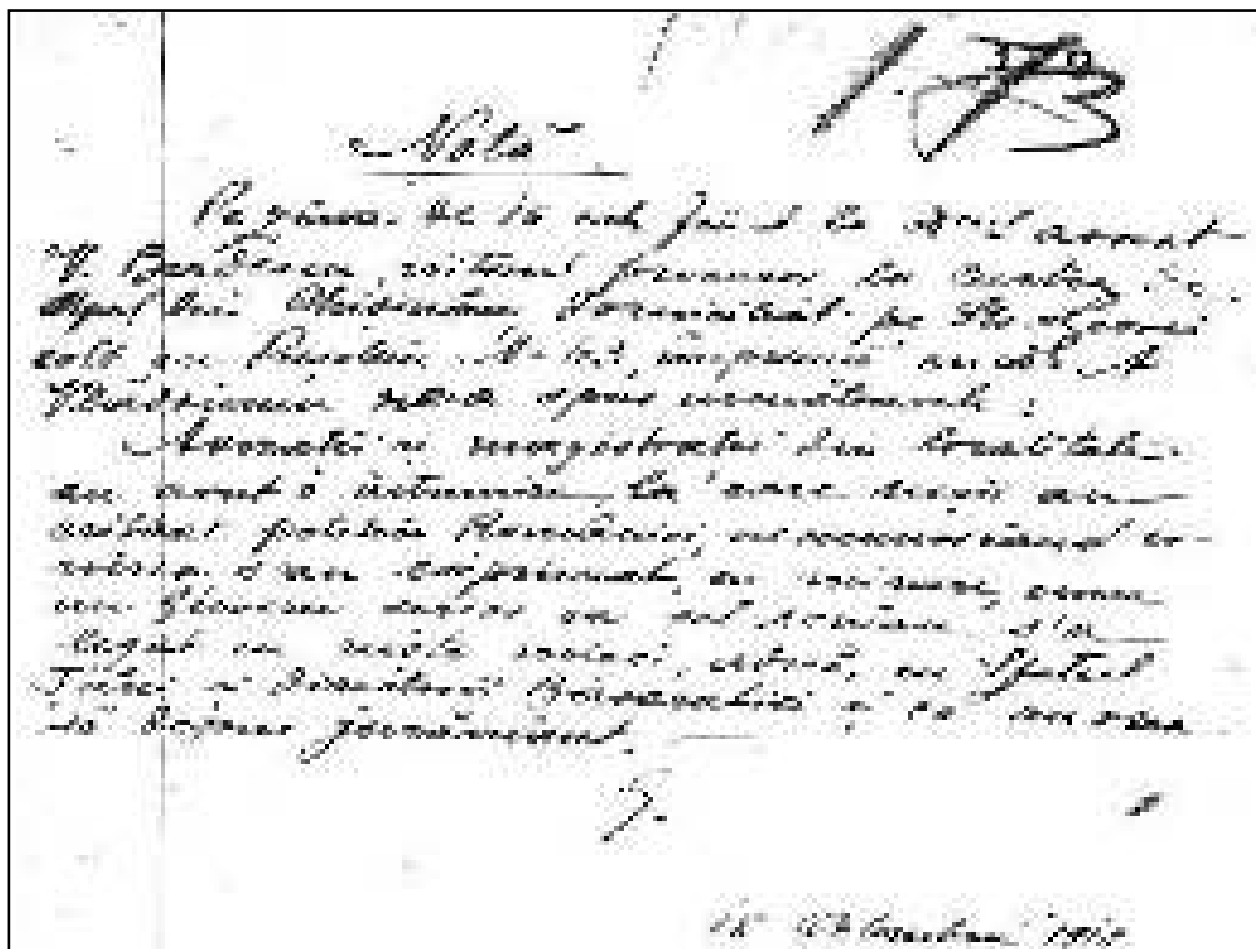
2) Acum 3 săptămîni o delegațiune de evrei din Iași a sosit în Chișinău ca să lămurească populația evreiască despre scopul alipirii Basarabiei de România și propunerile României. Delegația s-a prezentat rabinului Țirealson, căruia i-a spus, că evreii din România stăruiește ca să se dea drepturi politice și evreilor din Basarabia ca și celor din România și ca consecință a rugat pe rabin ca să le dea în numele tuturor evreilor un memoriu prin care ei primesc a fi români.

Avocatul Grosman și Konigchatz, auzind de acestea a intervenit ca să nu se dea nici o semnătură despre unire... și se vor duce ca delegați împreună cu evreii francezi, americani și englezi ca să protesteze contra oricărei alipiri...

Șeful Serviciului

Director

*

În nota sa din 18 octombrie 1918 informatarea „Elena” comunica despre o întrunire a avocaților și magistraților din localitate, unde s-a criticat politica României în Basarabia și s-a protestat contra „unirii”.

Cititorul cunoaște de acum despre ”marea fierbere” a spiritelor antiocupaționiste ale populației din zona nordică, mai cu samă din or. Bălți, care se ridicase cu armele în mâini contra armatei agresoare românești.

Chiar și conducerea orașului Bender, curățită cu baionetele de autoritățile militare și reînviată cu „oameni de încredere”, a evitat să ia o hotărîre favorabilă unirii, după cum i se ceruse de către autoritățile militare românești. În telegrama din 25 martie 1918 D. Popescu, șeful Centrului de Informațiuni Bender, comunica la Chișinău despre prăbușirea încercărilor de a impune comitetului județean să iasă în ajunul „unirii” cu o declarație în susținerea odiosului act. Întruniți într-o ședință cu acest prilej, delegații săteni din județ au refuzat să semneze în ajunul ”unirii” o asemenea declarație anticipată, motivînd că au nevoie de a se consulta cu țăranii din satele respective. În zilele următoare după 27 martie, Popescu scria Centrului din Chișinău: **„Informatorii N. P., I. B. și N. S. înapoiați din sate, ne comunică că țăranii încă se agită contra armatei noastre...astfel că în localitățile Bulboaca, Gârboveț, Fârlădeni, Speia și Șerpeni mișcarea țăranilor este mai pronunțată. Cei de la Gârboveț adunați de preot cu ocazia slujbei în biserică la 31 martie a.c., unde vorbindu-le de unire a avut o purtare agresivă contra preotului, manifestându-se contra unirii cu România...Raportându-se cazul d-lui Colonel Voinescu, Comandantul Detașamentului de Vânători din Bender, s-a trimis un pluton de soldați și un jandarm. S-a făcut arestarea mai multor indivizi...”**

Pentru a nu-l plictisi pe cititor și în continuare cu numeroase materiale de acest gen, vom apela la o concluzie concisă și generalizatoare a Siguranței chișinăuiene, mărturisindu-ne că de ”dorită” era ”unirea” în rîndurile populației moldovene.

Serviciile de informații ale României regale, în baza analizei unui uriaș volum de date operative, a cercetărilor asupra situației nemijlocit la fața locului prin intermediul specialiștilor, constatau cu o mare doză de dezamăgire că ideile unirii erau din prag respinse de poporul Republicii Moldovenești.

După șase luni de activitate în teritoriul ocupat, Nicolae Drăguțescu, comisar de poliție, e eliberat din serviciu și la cîrma Centrului Chișinău al Serviciului Exterior al Siguranței Generale vine un nou șef – Dragomir, care pentru prima dată în activitatea CSK a făcut un bilanț analitic în care se întrezăresc de acum concluzii de ordin politic destul de realiste: **„În general populațiunea din orașe și din informațiunile luate din surse demne de încredere și cea de la sate, privește nu numai cu neîncredere, dar chiar cu ură venirea Românilor în Basarabia, venire pe care o socotesc nu numai nefolositoare, dar chiar dăunătoare lor. În ceea ce privește „Unirea” (securiștii aveau motive să scrie acest cuvînt cu ghilimele - n. n.) ei nici o discută, întrucît o socotesc ca nelegal făcută, deoarece după cele ce susțin, această unire ar fi trebuit făcută prin plebiscit”...** La capătul tuturor concluziilor despre situația operativă din „Basarabia” securiștii în documentul pomenit prevesteau și pe viitor că **„această stare nu poate dăinui încă multă vreme, căci cu cât timpul trece cu atît orice măsuri pentru îndreptare se vor socoti o rezeecțiune mai mult și va constitui din ce în ce o stare de enervare a maselor, a cărei consecințe nu sunt greu de prevăzut”.** (Raportat cu N 810 la 19 iunie 1918 Directorului Poliției și Siguranței Generale Statale a României).

Conștienți de faptul că un plebiscit (NB! E voința poporului) ar fi îngropat imediat și definitiv planurile lor anexioniste, politicienii grandoromâni s-au ferit de el ca necuratul de altarul tămîiat și tocmai din aceste considerente s-au grăbit să pună toată povara sarcinii de „întregire” a țării cu pămînturi noi pseudoromânești pe umerii generalilor. În situația și condițiile „de enervare a maseilor” contra unirii, numai cele cîteva divizii de soldați români, împreună cu organele de represiune în masă, mai puteau face ceva treabă în Basarabia.

3

Raportul Special

În urma raportului nr. 107 din 19 iunie 1918 al Șefului CSK Dragomir
 în privința activității așezării de învățământ în județul Alba Iulia
 și în special în privința activității școlii nr. 1 din Alba Iulia,
 în urma investigațiilor făcute în această școală și în celelalte școli
 din județul Alba Iulia, se constată că activitatea școlară este în
 mare parte întreruptă din cauza războiului și a lipsii de
 mijloace materiale necesare pentru desfășurarea activității
 școlare. În școlile în care activitatea școlară nu este întreruptă,
 se constată că activitatea este desfășurată într-o manieră
 primitivă și fără mijloace necesare pentru învățământ.
 În școlile în care activitatea școlară este întreruptă,
 se constată că activitatea este desfășurată într-o manieră
 primitivă și fără mijloace necesare pentru învățământ.
 În școlile în care activitatea școlară este întreruptă,
 se constată că activitatea este desfășurată într-o manieră
 primitivă și fără mijloace necesare pentru învățământ.
 În școlile în care activitatea școlară este întreruptă,
 se constată că activitatea este desfășurată într-o manieră
 primitivă și fără mijloace necesare pentru învățământ.
 În școlile în care activitatea școlară este întreruptă,
 se constată că activitatea este desfășurată într-o manieră
 primitivă și fără mijloace necesare pentru învățământ.
 În școlile în care activitatea școlară este întreruptă,
 se constată că activitatea este desfășurată într-o manieră
 primitivă și fără mijloace necesare pentru învățământ.

Fragment din Raportul N810 din 19 iunie 1918 al Șefului CSK Dragomir.

Pusă față-n față cu soldătimea înarmată pînă-n dinți, populația țării noastre a fost împinsă cu baioneta pe calea indicată de comandanții forțelor militare de ocupație spre „lichire frățească” la români. Protestele băștinașilor erau militărește brusc retezate, iar cei care se împotriveau dictatului militarilor români erau împușcați, conform legilor de război. Doar de „aia” s-a decretat starea de asediu în RDM. Asta și nu alta constituie esența „unirii”. În rest totul a fost butaforie, șmecherii și înșelăciuni politice, inclusiv și jocul „de-a sfatul țării”. Desigur, în cinstea acestui act de tristă pomină n-au lipsit nici scene de spiritism românesc: țigani cu urși dansatori, orchestre de lăutari și hore ale unirii, jucate nu de moldoveni, dar de către regătenii coloniști.

Negreața de româtime civilă care a ierupt dincoace de Prut în dosul armatei române le-a prins și ea un bine militarilor la un moment dat, mai precis, „la serbările unirii”, cînd era cărată cu căruțele din județ în județ la balaganele unioniste. Ca ardelenii mai focos nu tropăiau nimeni în hositropățul „unirii”, țipînd în fața gazetarilor (securiști români, alde Onisifor Ghibu): „Trăiască unirea! Trăiască România Mare!” Tot ei au simulat sute de scrisori și telegrame „în numele poporului basarabean” către guvernul român, pline de patos lacrimogen, mulțumindu-i pentru „mărețul act al unirii”.

Așa s-a născut marea minciună a secolului XX: „Unirea moldovenilor cu țara-mumă..., de bună voie și licărind de fericire...”

Cuprins

Cuvînt înainte.....	3
Situația geopolitică în ajunul invaziei trupelor române în Basarabia	5
Mai întâi... o lovitură de cuțit din spate.....	8
Invazia.....	11
Declarații „sus” și „tari”... ..	19
Cu pâine și sare sau.... cu puști și topoare?	46
Armata română „a pus la adăpost avutul întregului popor ”.....	68
Ce a fost și cum a fost Siguranța română la 1918 în țara moldovenilor?	108
A fost oare legitim parlamentul moldovenesc la 1917-1918? Până unde? Până când?.....	157
Înșelăciuni ale guvernului României – condiții ale unirii.....	160
„Campania de toamnă” și „unirea totală și necondiționată”.....	204
„Unire” cu baioneta-n piept... „de bună voie și licărind de fericire”	222